

Dobri raziskovalci-skupna korist

13. podelitev nagrad za inovativne in raziskovalne dosežke v novomeški občini v letu 1990 — Predvsem priložnost, da javnost zve za to delo

NOVO MESTO — Čeprav raziskovalne skupnosti, ki je vpeljala spodbujanje inovacijske in raziskovalne dejavnosti v občini tudi z nagradami, ni več, so bile v petek, 26. oktobra, spet podeljene občinske nagrade in diplome za dosežke na področju inovacijske in raziskovalne dejavnosti v občini Novo mesto v letu 1990. Podelitev, trinajsta po vrsti, je bila tokrat v IMV Revoz Novo mesto, ki se zagrizeno trudi, da bi bil moderna, inovativna tovarna, kakršna bo edino sposobna živeti v Evropi po 1992.

Odbor za raziskovalno dejavnost občine Novo mesto je letos podelil dve nagradi za mentorsko delo z mladimi,

grado za dolgoletno razvojno raziskovalno delo. Odločitev ni bila lahka, za

CELOVITA SLIKA DOLENJSKE

NOVO MESTO — Dolenjska naj bi v bližnji prihodnosti dobila nekakšen prospekt, ki bi imel nalogo celovito predstaviti regijo — od gospodarstva, ekologije, do kulturnozgodovinskih spomenikov itd. — s poudarkom na prednostih, ki jih ima pred ostalimi regijami v Sloveniji. Prospekt naj bi bil osnovni material, ki ga ob predstavitvenem materialu posameznega podjetja hoče imeti tuji investitor, predno se odloči za vlaganje v kak program. Projekt je nedavno podprl odbor Območne gospodarske zbornice Novo mesto in ker gre za povsem komercialni projekt, na uresničitev verjetno ne bo treba predolge čakati.

mentorje so prejeli 8, za inovatorje 14 in za raziskovalce 16 predlogov. Žal pa letos niso podelili običajnih dveh nagrad za raziskovalno delo mladih, saj za to ni bilo predlogov.

Predsednik odbora za raziskovalno dejavnost Milan Banovec je na podelitvi med drugim poudaril, da so nagrade predvsem priložnost, da javnost zve za to delo, ki je temelj razvoja družbe. Večji bodo rezultati, od tega, da bodo imeli raziskovalci možnost čim bolj razviti svoje sposobnosti, bo skupna korist. Sicer pa, je bil konkreten, se novomeška raziskovalna dejavnost že vključuje in se je pripravljena še bolj v svetovanje v občini, ki ga je izvršni svet postavil kot temelj prestrukturiranja gospodarstva. Novomeški župan Marjan Dvornik je poudaril premo sorazmerje med sedanjimi ekonomskimi težavami podjetij in majhnim številom inovatorjev ter raziskovalcev v njih ter dejstvo, da, ko bodo podjetja imela lastnike, bodo ti najbolj zainteresirani za čim več raziskovalcev in izumiteljev v tovarni.

Z. L.-D.

NAGRADE ZA USTVARJANJE — V Novem mestu so letos že trinajstič podelili nagrade za inovativne in raziskovalne dosežke. Med nagradjenci je bila tudi letos Jelena Pelko z Osnovne šole Katja Rupena (na sliki), ki je nagrado dobila za dolgoletno mentorsko delo z mladimi. (Foto: Z. L.-D.)

OB PRAZNIKU O VOJAŠKIH ZADEVAH — Razmere so prispevale k odločitvi Brežičanov, da ob občinskem prazniku povabijo v goste ministra Janeza Janšo (levo). Ob njem je predsednik brežiške skupščine Ivan Tomše.

Odpri razstavo o boju Slovencev za severno mejo

Postavil jo je dr. Milan Ževart, odprl Janez Janša

BREŽICE — V galeriji Posavskega muzeja so ob občinskem prazniku odprli razstavo z naslovom »Boj za slovensko severno mejo 1918 — 1919«. Ob 70-letnici boja za severno mejo jo je postavil dr. Milan Ževart, ravnatelj Muzeja narodne osvoboditve v Mariboru. Razstava je prišla v Brežice ravno v času, ko je po dolgoletni potisnjenosti v ozadje ta tema postala spet aktualna.

Odpri jo je republiški sekretar za ljudsko obrambo Janez Janša in poudaril, da je razstava nastala v času, ko so se pojavile tudi velike praktične potrebe zanjo. Dr. Ževart je v nekaj besedah označil slovenski boj za severno mejo, nato pa je popeljal udeležence otvoritve na ogled razstavljenih fotografij in dokumentov, ki pričajo o Slovencih po sarajevskem atentatu, v pripravah na prevrat za zagotovitev slovenske samoodločbe, na taborih, v enkratnih prizorih iz boja za severno mejo, pri nastanku slovenske vojske in ob plebsitu na Koroškem.

B. D.

Slovenija v Evropi ali v Jugoslaviji?

Dr. Dimitrij Rupel na »svobodni katedri«

NOVO MESTO — »Dogodki postavljajo Slovenijo pred dilemo: Bo Slovenija živela v Evropi ali v Jugoslaviji? To nedvomno umešno vprašanje postavlja slovensko zunanjo politiko v vlogi osrednjega dejavnika na poti k slovenski osamosvojitvi, naša zunanje-politična prizadevanja so strateško pomemben del teh prizadevanj,« je na ponedeljkovi zelo obiskani »svobodni katedri« v novomeškem Metropolu poudaril slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel.

Gost večera je poudaril, da je cilj Slovencev ustanovitev Slovenije kot nacionalne države. Samo tako bomo zasedli ustrezno startno mesto, ko se bo Evropa preurejala. Srbi imajo to urejeno, saj se imajo za lastnika oziroma dediča Jugoslavije. Da bi Slovenci lahko imeli svojo zunanjo politiko, moramo postati samostojna država, kar pomeni, da moramo najprej dobiti bitko v Jugoslaviji. Nihče nam ne bo naprej dal dovoljenja, da se osamosvojimo, to moramo doseči sami. Jasno je, je rekel dr. Rupel, da bo Slovenija po dogovoru ali zaradi okoliščin prej ali slej samostojna država. Mi obveščamo svetovno javnost, da hočemo v Evropo, vendar nas Jugoslavija ne pusti. To je ena stran zadeve. Druga je, da se iz Jugoslavije ne smemo pustiti nagnati. Ne gre torej samo za vprašanje: Samostojna Slovenija da ali ne?, pravo vprašanje je: Samostojna Slovenija — pod kakšnimi pogoji? Mi se trudimo, da bi dosegli miren, dogovoren in razumen prehod oziroma odhod. Tisti, ki sedanjim oblastem očita jo cagavost, bi morali vedeti, da gre ne nazadnje za premoženje Jugoslavije, ki je tudi slovenska last. Pol milijarde dolarjev je samo v predstavnosti v tujini. Če pri odhajanju iz Jugoslavije ne bi šlo tudi za naš del premoženja (odrekel bi se mu samo lahkomišeln gospodar), bi bili Slovenci že zdavnaj zunaj te državne tvorbe. Sicer pa bi država Slovenija zadovoljivo delovala z 20 predstavništvi v tujini. To bi stalo letno 10 do 15 milijonov dolarjev, kar je polovica manj, kot plačujemo za sedanjim zunanje-političnim sistem, ki deluje, o tem so podatki, proti interesom Slovenije.

M. BAUER

NOVI ČASTNI OBČANI — Ob letošnjem prazniku je novomeška občina dobila tri nove častne občane: svetovno znana baletna mojstra Pio in Pina Mlakarja (na sliki) ter profesorico in pisateljico Tito Kovač-Artemis. (Foto: Z. L.-D.)

Brez rezanja trakov, a slovesno

Novomeška skupščina počastila praznik občine

NOVO MESTO — Letošnji praznik občine Novo mesto, 29. oktober, je prvič po dolgem času minil brez rezanja trakov pred novimi pridobitvami in delovnimi zmagami. Verjetno tudi to govori o novem času, duhu in sistemu tržnega gospodarstva, ne nazadnje je bilo v občini prav v zadnjem času nekaj otvoritev (prizidek k bršlinski osnovni šoli, avto pralnica AMD ipd.), ki bi jih lahko, kot včasih, spravili pod streho občinskega praznika. Letos je bil praznik obeležen le s slavnostno sejo občinske skupščine.

Na ponedeljkovo slavnostno sejo novomeške občinske skupščine v Domu kulture so bili povabljeni vsi dosedajni občinski nagradjenci, predsedniki skupščine, nosilci spomenice 1941, narodni heroji, nosilci višjih funkcij v republiki itd., udeležila pa se je tudi delegacija prijateljskega nemškega mesta Langenhagen z županjo na čelu. Na seji je novomeška občina imenovala tri svoje nove častne občane: svetovno znana baletna ustvarjalca Pio in Pina Mlakarja ter profesorico in pisateljico Tito Kovač-Artemis. Trdinove nagrade za kulturno-prosvetne in nagrade občine za gospodarske dosežke letos niso podelili, saj na razpis ni prišel noben predlog.

Predsednik novomeške občinske skupščine Marjan Dvornik je v krajšem nagovoru orisal žalostne jugoslovanske, slovenske in novomeške gospodarske in politične razmere ter poudaril visoko ceno slovenskega vztrajanja v federaciji in pomen nove slovenske ustave kot akta države, ki ne potrebuje nikogar nad sabo. Nad težke gospodarske razmere naj bi se spravili z izrabo občinskih komparativnih prednosti, ki jih ni malo, za to pa je treba pripraviti ali si izboriti pripravo pogojev, na primer avto ceste, poročnišnico, še nekaj osnovnošolskih kapacitet itd. Posebej se je Dvornik veselil nad prepričanjem, da se v Novo mesto vrača kulturna pomlad in možnost, da medsebojne odnose gradimo na kulturi srca in bogstvu duha.

Z. L.-D.

Možen je samo dogovor ali pa razpad oboroženih sil

Minister J. Janša, publicist J. Švajncar in prof. M. Gregorič na okrogli mizi o obrambi Slovenije

BREŽICE — Slovenija ima 1200 km meja in mogoče je ravno dejstvo, da ležijo Brežice ob tisti, ki je ta trenutek morda najbolj ogrožena, vodilo občinskega, da so ob prazniku občine povabili v goste slovenskega obrambnega ministra Janeza Janšo. Ta je najprej odprl razstavo »Boj za slovensko severno mejo 1918 — 1920«, nato pa je sodeloval še na okrogli mizi o obrambi sistema Slovenije. Čeprav so Brežičani v minulem tednu poslali ministru Janši in predsedniku IS Peterletu posebno pismo, v katerem opozarjajo na svoje nestrinjanje z reorganizacijo pokrajinskih štabov TO, po kateri je Posavje ostalo brez njega, vprašanja o tem tokrat niso načeli.

Janša je svoje stališče delno že pojasnil, ko je dejal, da bo financiranje TO centralizirano na osnovi vojaške strateške, ne pa teritorialne razdelitve. V bodočem sistemu bodo društva in organizacije razbremenjeni obrambnih načrtov in priprav, nasprotno pa bo v državnih ustanovah in v oboroženih silah. Civilna zaščita se bo morala specializirati za naravne in druge nesreče. »V Sloveniji je sedaj okrog 400 tisoč vojaških obveznikov, kar je več kot v katerikoli normalni državi. To število bomo zmanjšali za polovico. Izdelati moramo še zakon o vojaških obveznikih, urediti načine civilnega služenja in stopiti v intenzivno dogovarjanje o bodoči vojaški organiziranosti Jugoslavije. Možen je samo dogovor ali pa razpad oboroženih sil,« je dejal Janša.

Slovenija zdaj gradi nov obrambni koncept. Po Janševem mnenju bodo morale ideje o demilitarizaciji Sloveniji še nekaj časa počakati. »Demilitarizaci-

ja bo upravičena takrat, ko bo imela kake realne posledice. Zdjaj lahko razorožimo samo enote TO, večina jugoslovanske vojske pa bo pri nas ostala. Najbolj optimistično perspektivo trenutno ponuja poloborožena nevtralnost, kot npr. v Avstriji in po novem tudi na Madžarskem. Za vojaške namene ne bi smeli namenjati več kot 2 odst. narodnega dohodka.«

B. DUŠIČ

Levica se je pobrala

Beethovnova oda radosti, ki je nevsiljivo spremljala sobotni kongres prenoviteljev, stranke ŽKS-SDP, v veliki dvorani kulturnega doma v Novi Gorici, se je lepo prilegla nanovo objujenemu optimizmu. Stranka demokratične prenovе, kot se po novem imenuje ta pomembni del slovenske politične levice, je dokončno postala običajna parlamentarna stranka, brez političnega monopola, ki jo je zadnja leta bolj bremenil, kot pa ji koristil. Povratka ni, pokora je opravljena, izrečeno je obžalovanje (je to dovolj?) za vse, kar je bilo slabega storjenega v imenu utopičnega komunističnega projekta, ki se mu stranka demokratične prenovе zdaj dokončno odpoveduje in stopa na moderno evropsko socialdemokratsko pot. Prenova se kaže v tem, da je stranka zamenjala nelastinski koncept za pluralizem lastnin, revolucijo za postopne reforme, diktaturo proletariata pa za parlamentarno demokracijo. Zavzema se za gospodarsko učinkovitost in družbeno pravičnost hkrati, poudarja pomen soupravljanja delavcev, solidarnosti in enakih možnosti za vse ljudi, skratka, v svoj novi program je stranka zapisala visoke programske cilje evropske levice. Kako uspešno jih bo uresničevala, bodo ocenili in nagradili ali kaznovali volivci.

Začetek ni slab. Stranka demokratične prenovе je v slovenski skupščini najmočnejše zastopana. Njen današnji opozicijski položaj je nekako naraven in zagotovo boljši, kot je bil prej oblastni, ki je bil brez zadostne legitimnosti. Predvsem pa je koristnejši za stranko samo pa tudi za vladajočo koalicijo, četudi morda slednja tega ne prizna.

M. LEGAN

0 usodi Kolpe

soboto, 3. novembra, v Metliki javna tribuna o potopitvi ali življenju

METLIKA — Zeleni Bele krajine pripravljajo v soboto, 3. novembra, ob 18. uri v metliškem kulturnem domu javno tribuno z naslovom Potopitev ali življenje. Beseda bo tekla o načrtih hrškega elektrogospodarstva, ki želi popliti dolino Kolpe z verigo velikih elektrarn, ter o pobudi Zelenih Bele krajine, da bi območje Kolpe postalo krajinski park. Na tribuni bodo dali poudarek turističnim možnostim, varovanju kolja in perspektivam Bele krajine.

V razgovoru bodo sodelovali številni gostje, med njimi tudi vidni moške iz republike, Dolenjske in Bele krajine. Svoje mnenje o problemu bodo povedali dr. Dušan Plut, član predsedstva RS, dr. Sešerko, podpredsednik republiškega sveta, Vane Gošnik, podpredsednik republiške skupščine, Miha Jazbinšek, minister za varstvo okolja in urejanje prostora, Mitja Bricelj, namestnik ministra za varstvo okolja in urejanje prostora, Igor Umek, minister za družbeno planiranje, Ingo Paš, minister za turizem in gostinstvo, Jože Osterc, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Jojan Brumen, predsednik Zelenih Slovenije in drugi. Pogovor bo vodil dr. ož Flajšman, sekretar predsedstva Zelenih Slovenije.

KRVODAJALSKE AKCIJE

LJUBLJANA — Rdeči križ Slovenije bo organiziral več krvodajalskih akcij. 26. novembra bodo organizirali dvzem krvi v Mokronogu, 27. v Trebnju in 28. novembra na Mirni. 19. in 20. decembra bo krvodajalska akcija v Kočevju, 27. in 28. decembra bo odzem krvi v Krškem itd. Krvodajalci se lahko prijavijo za akcije občinskim organizacijam RK ali aktivistom RK v podjetjih.

NAKA PIETETA ZA VSE ŽRTVE VOJNE — Včeraj je bil 1. november, prvič po tolikih letih je bil posvečen spominu vseh mrtvih in vseh žrtev vojn na slovenskem. Spominjali smo se tudi tistih, ki so ves ta čas ostali pozabljeni v gozdovih in jim je žalostinke pel le jesenski piš vetra v krošnjah dreves. Prišel je čas sprave. Letos so bile sveče in rože na Rogu in na Cviblu pri Žužemberku, prav je tako. (Foto: J. Pavlin)

Čakajoč na vladino besedo

Afera Trend oziroma Sandi Grubelič je dobila take razsežnosti, oziroma je tako vznemirila tako slovensko kot jugoslovansko javnost, da bi se o njej morala na primeren način izreči slovenska vlada. Slovensko notranje ministrstvo je prejelo delegatsko pobudo družbenopolitičnega zbora republiške skupščine, naj ugotovi morebitne Trendove nezakonitosti in razreši dvom v poštenost grosupeljske firme, obveščeni smo tudi, da policija skupaj s službo družbenega knjigovodstva tudi sicer raziskuje Grubeličovo poslovanje, vendar to ni dovolj.

Poplava resničnih ali neresničnih novic o Trendu, med katerimi je najbolj zlovesča, da tisoč in več kupcev iz vseh krajev Jugoslavije ne bo videlo ne svojih težko pristiženih deviz ne avtomobilov, sporočila o ravnanju z delavci nekdanjega mariborskega Lileta, sam način prehoda iz tovarne v Grubeličeve roke,

način, ki ga je ostro obsodila zveza Svobodnih sindikatov, solze, besstrank, ki jih Grubeličeve brzojavke v jatah vabijo v Grosuplje, kjer jih potem sprejme ključavnica na vratih, začetna mlačnost grosupeljskih oblasti, katerih člen v odločanju je kot delegat v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine tudi Sandi Grubelič, vznemirljive vesti iz Torina, kjer v krogih, ki so blizu Fiatu, trdijo, da ne vedo nič o domnevnem nakupu 1000 avtomobilov, vozil, ki sta jih Grubeličev sin Sandi in odvetnik Žiga Klun obljubila kupcem do konca tega meseca, vse to in še več terja odločnejše ukrepanje slovenskih oblasti.

Seveda od vlade nihče ne pričakuje, da se bo vmešavala v delo pristojnih organov, ki so že zavijali rokave, vsekakor pa bi od nje lahko pričakali vsaj uradno sporočilo oziroma stališče. Če namreč neka zadeva tako zelo vznemiri javnost, kot

je to storil podjetnik iz Grosupljega, je odziv oblasti v obliki sporočila javnosti stvar lepega vedenja, skrbi za zaščito državljanov, hkrati pa izpričuje skrb za lastni ugled. Kajti oblast lahko vlada samo z ugledom. Seveda je treba presoditi, kdaj in kako priti pred javnost s stališčem, samo dejanje pa ne bi smelo biti sporno.

Afera Trend je namreč po vsej Jugoslaviji in tudi širše načela sicer solidni poslovni imidž Republike Slovenije, obenem pa je med ljudmi omajala prepričanje, da bo država, ki jo gradimo in oblikujemo s toliko napori in ne nazadnje z zelo visoko stopnjo soglasnosti, država prava in socialne pravičnosti, pri čemer si seveda nihče ne slika nemogoče. Afera Trend je globalno načela tkivo družbe, ki komaj nastaja, nakazala je, da morda ne bomo sposobni preseči najbolj grobe faze kapitalizma. Tudi zato, ker ne znamo vgraditi varnostnih mehanizmov. Ni še vse izgubljeno in zamujeno. Tudi za večjo odločnost in ukrepanje slovenske vlade ne, vlade, ki je znala biti glasna ob zadevah, ki so v primerjavi s tako zelo simboličnim Trendom popolnoma nepomembne in enodnevne.

M. BAUER

Resnica naj se končno obelodani

Občinski odbori za raziskavo množičnih pobojev, grobišč, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti iz preteklosti že delujejo

NOVO MESTO — Novomeški župan Marjan Dvornik je kot član republiške tako imenovane Polajnarjeve komisije sklical predstavnike občinskih odborov za raziskavo pobojev množičnih pobojev, grobišč, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti iz občin Trebnje, Črnomelj, Metlika, Krško, Brežice, Kočevje, Sevnica, Litija in Novo mesto na sestanek, na katerem so zastavili nekaj smernic za usklajeno delovanje in enoten pristop.

Odbori so ustanovljeni domala že po vseh občinah, bodisi pri skupščini, bodisi pri izvršnih svetih, edino v Kočevju še ni jasno, v kakšni navezi bo deloval. Prevladovalo je splošno prepričanje, da delovanje pri izvršnem svetu omogoča večjo operativnost. Do sedaj so odbori le redkokoli resno pričeli z delom. Žal se prvega sestanka koordinacije niso udeležili predstavniki iz Brežic, Sevnice in

Litije, kar zna začetno sodelovanje nekoličan zavreči.

Marjan Dvornik je dal nekaj izhodišč, kako naj si odbori sistematično razdelijo in organizirajo delo. Tako naj bi bila obdobja raziskav razdeljena na vojni čas, s posebnim poudarkom na leto 1942, obdobje tik po vojni, od 9. maja 1945 do januarja 1946, ter obdobje pravno dvomljivih procesov, do vključno z letom 1953, in še posebej od tedaj pa vse do danes. Odbor naj bi upošteval vsa živa pričevanja neposrednih ali posrednih prič, zbiral naj bi dosegljivo do-

• Odbori niso preiskovalna telesa, temveč raziskovalna, rezultate svojih raziskav pa naj bi posredovali republiški komisiji. Njihovo delo je javno, resni pomisleki o uspešnosti njihovega dela pa izhajajo iz dejstva, da je pri ljudeh bojazen pred odkritim pričevanjem tako globoko ukoreninjena, da bo resnica le težka prišla na dan. Naj ta zapis torej zaključimo s pozivom, da se vsi, ki jim je o krivicah, pomorih, grobiščih in krivičnih obsodbah iz omenjenega časa kaj znano, oglašijo odboru in povedo svoje. Brez obveznosti pa tudi brez posledic.

kumentacijo, pregledoval arhivska gradiva, dokumentiral podatke o grobiščih, o tistih, ki so tam pokopani, in poskrbel za primerno obeležitev in zavarovanje, k delu naj bi pridobil tudi strokovnjake, če bi bilo potrebno, pri tem pa naj bi se posluževal tudi razpo-

ložljivih strokovnih služb. Pokazati mora vso potrebno pieteto do mrtvih in dolžno spoštovanje do živih, zlasti še, kar se tiče objavljanja imen in nepreverjenih izpovedi. Za svoje delovanje naj bi si zagotovil sredstva iz občinskega proračuna.

T. J.

SRBSKI DAVEK

KOČEVJE — Napovedana obdavčitev slovenskega blaga, prodanega v Srbijo, ne bo posebno vplivala na kočevsko industrijo, ker se je obseg poslovanja s to republiko letos že bistveno zmanjšal, so ugotovili na zadnji seji občinskega izvršnega sveta. Tako prodata Itas in Trikon na srbski trg le še za nemarljivo malo. Tekstilana je v Srbijo prodala lani še 17 odst. proizvodnje, letos pa samo še 5 odst.; INKOP pa lani 25 odst., letos samo še 10 odst. Tudi LIK ne prodaja več praktično ničesar. Enako kot lani prodaja na srbski trg le Melamin, ki pa ugotavlja, da so Srbi, kot tudi Slovenci, slabi plačniki.

Belokranjci spet izigrani?

Boje se, da ne bodo postali »jug« Slovenije

ČRNOMELJ — Čeprav naj bi bila nova slovenska ustava ena od pomembnih dejavnikov prihodnosti Slovencev in Slovenije, pa zanjo vsaj za sedaj v črnomaljski občini ne vlada pretirano zanimanje. O tem je pričala zelo skromna udeležba na eni prvih, če ne celo prvi okrogli mizi o novi ustavi v naši regiji, ki jo je konec preteklega tedna v Črnomlju pripravil tukajšnji odbor SDZ, udeležila pa sta se je podpredsednik DPZ v republiški skupščini Tone Peršak in gospodarstvenik Marjan Cerar, sicer oba prava SDZ.

Kot je poudaril Peršak, ustava ni neizogiben pogoj za osamosvojitve Slovenije, saj smo s sprejetjem ustavnih amandmajev in deklaracije o suverenosti Slovenije, pravno gledano, že izstopili iz jugoslovanskega pravnega sistema. S sprejetjem ustave pa se mudi zaradi tega, ker se bomo z njo legitimirali pred svetom. Naša ureditev bo za druge države eno od pomembnih meril za to, ali nas bodo priznale in nam pomagale ali ne. Sedanja ustava jemlje za osnovo človekove pravice, zaščito posameznika pred državo. Največje in najbolj opazne spremembe, ki jih bo prinesla, pa bodo na področju državne uprave in lokalne samouprave, ki bosta med seboj popolnoma ločeni. Zato se bodo občine zmanjšale in ne bodo nič več na račun države opravljale določenih nalog. Sicer pa

ZKS omogočila miren prevrat v demokracijo

Na predkongresnem snopu govoril E. M. Pintar

KRŠKO — Nekdanje moči ZKS — SDP je očitno konec tudi v Krškem, kajti na predkongresnem zborovanju, kjer je govoril Emil Milan Pintar, se je zbralo komaj 40 članov stranke. Žal je bilo tudi v Krškem tako, da je med njimi manjkalo mladih. Toda v vrstah prenoviteljev, kot se po novogoriškem kongresu imenujejo nekdanji komunisti, je spet čutili optimizem.

Tega je izžareval republiški poslanec prenoviteljev Franc Pipan, ki je Pintarju zastavljal vprašanja in v uvodu povedal, da se stranka spet pobira. Seveda Pintar ne bi bil Pintar, če ne bi imel celovitega pregleda čez polpreteklo in sodobno jugoslovansko dogajanje. Ta njegov pregled pa se malce razlikuje od običajnega in po njegovem slovenski komunizem nikoli ni bil prav posebej ortodoksen, ker je pač izviral iz tradicije evropske socialdemokracije. V skladu s to tradicijo je bilo prišlo v Sloveniji tudi do preobrata v demokracijo, ker je ta preobrat že prej pripravil ZKS. Pintar je govoril tudi o bodočem razvoju, ki bi bil po njegovem mnenju najbolj pravi, če bi šel v smer konfederacije, medtem ko vse ostale možnosti vodijo v libanizacijo in dolgoletno nadaljnjo stagnacijo. Cena, ki jo bo plačevala Slovenija, pa bi bila v vsakem primeru visoka, kot je že zdaj; Slovenija namreč daje kar četrtino vsega potrebnega denarja za vojsko in, denimo, za diplomatsko dejavnost. Ko je govoril o usodi Slovenije znotraj Jugoslavije ali izven nje, je dejal, da bi se Slovenija lahko samo razdružila. V jeziku mednarodnega prava pa to zveni precej drugače kot odcepitev. Razdružila pa bi se lahko, ker je bila v prvi Jugoslaviji eden izmed konstitutivnih delov.

Bodoča stranka prenoviteljev naj bi bila jedro levih političnih sil v Sloveniji in kot taka naj bi bila protitež razmahu desnice, ki je na pohodu. Toda posledaj naj bi v njej več vloge dobile regije in njeni ljudje, kar pomeni, naj bi ne bila več organizirana tako centralistično.

Spregovoril je tudi o jedrski energiji. Po njegovem mnenju Evropa ne bi dosegla takega industrijskega razvoja, kot ga je, če ne bi bilo jedrske energije, ki v nekaterih državah zadovoljuje tudi tretjino potreb. Zato se zavzema, naj JE Krško deluje še naprej in naj preneha politizacija jedrske elektrarne, kot so to zastavili Zeleni. In zdaj je JE Krško slovenski problem, ko bo ugasnjena, bo ostala samo krški problem. Sploh pa, dolgoročno gledano, lahko jedrska energija pomeni rešitev, kajti nafta se bo zagotovo še dražila.

J. S.

Naša anketa

Varnejši domači »trezor«?

Letošnji 31. oktober, svetovni dan varčevanja, je pri nas minil v varčevanje izredno neugodnih razmerah. Ob vse bolj očitnem neuspehu Markovičevega programa in do vrelišča pregetih najrazličnejših strahov na jugoslovanskem prizorišču, kjer vse bolj vlada zakon močnejšega, to je Srbov, ki so si že povsem podredili federativne organe in s tem dejansko usmrtili Jugoslavijo, so se ljudje z vsakim razpoložljivim dinarjem zakadili v banko kupit devize oz. varčevalci devize dvigniti s svojih računov, ker je domača nogavica videti varnejša. Po že več dni trajajoči mrzlici — torej (pre)pozno — so se sicer oglasili predstavniki slovenske oblasti z očitnim namenom umiriti ljudi s pojasnili in zagotovili, da za vloge jamči država, če ne bo jugoslovanska, bo pa slovenska. A hkrati smo ob mnogih nizkih preletih vojaških letal poslušali ocene o možnosti nasilnega discipliniranja Slovenije, federacija pa se je »odrezala« s sklepi o pogojih za dvigovanje deviz, ki so delovali na mnoge kot dodatno opozorilo, naj deviz nikar ne puščajo v banki. Narodna banka Jugoslavije je bila gluha za povečane zahteve slovenskih bank po devizah iz trezorja, čeprav bi jih morala izpolniti. Zato so banke kupovale devize na prostem trgu in s tem močno zmanjšale svojo dinarsko likvidnost. Če se razmere ne bi umirjale, na srečo vsaj delno se, potem bi banke že v kratkem bile v velikih težavah. Sicer pa je vsesplošnega varčevanja pri nas bolj kot v denarju več v drugih stvareh. Če vse več družin komaj sestavlja konec s koncem, nima kaj hraniti ne v banki ne doma v nogavici.

PETER MALENEŠEK, kmetijski tehnik iz Malin pri Semiču: »Za devizne vloge jamči federacija, ki je ni več, zato ljudje dvigujejo prihranke. Če bi jamčila Republika Slovenija, bi denar zagotovo prinesel nazaj v banke. Saj ljudje vseeno varčujejo, morda še bolj kot nekdanj, le da imajo denar doma. Trenutno je bolj zaupanja vredno držati denar skrit v nogavici kot v banki, vprašanje pa je, ali je takšen domači »trezor« tudi bolj varen.«

ANDREJ OVNIČEK, IMV Adria Novo mesto: »Če bi jaz imel veliko gotovine, je gotovo ne bi zaupal banki, saj so obresti prenizke, temveč bi jo vložil v kako dejavnost, ki bi dala več zaslužka. Vsekakor je dobro, da lahko sedaj kupujemo devize prosto, čeprav slišim, da so zadnje čase pri tem že omejitve. Panično dvigovanje deviz z bančnih računov kaže na nezaupanje do jugoslovanskega dinarja, s tem pa tudi do gospodarskih reform in tistih, ki stojijo za njimi.«

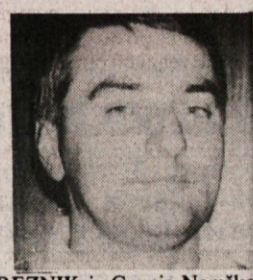
MIRKO VODOPEVEC, upokojenec iz Brestanice: »Načeloma seveda sem za varčevanje, ker je vedno treba imeti na zalogi nekaj denarja, če te doleti kaj nepredvidenega. Pa na banki je treba imeti dva ali tri tisočake, ker nima smisla imeti tistega denarja doma. Sicer pa jaz nikoli nisem nič imel in tudi sedaj nimam, ker smo pač živeli iz rok v usta, skromno. Tudi dvomim, da si je mogoče z varčevanjem kakorkoli pomagati, zlasti sedaj, ko se spet napoveduje inflacija.«

BETKA MARINČ, prodajalka v Nami Kočevje: »V naši družini varčujemo toliko, da preživimo, se pravi pred večjimi nakupi. Za trajnejše varčevanje pa ni denarja. V načelu verjamem, da se varčevanje splača, saj dobiš obresti, poleg tega pa je denar v banki bolj na varnem, kot bi bil doma, saj je tatvin in vlomov vedno več. Res pa je tudi, da manj zapravljaš, če denarja nimaš pri roki.«

ANICA HORJAK, upokojenka iz Sevnice: »Nikoli nisem imela posebej dobre plače, zato je tudi pokojnina temu primerena. Zatorej v teh časih sploh ni govora, da bi kaj varčevala, saj ves denar sproti porabim. Sicer pa se niti ne pritožujem, želim si le, da bi bila moja družina in moji bližnji vsaj čimbolj trdnega zdravja, potem bo pa že nekako šlo.«

ALOJZ GREZNIK iz Gornje Nemške vasi, Trebnje: »Kupi malo hrane, malo česa drugega, pa je plača okrog. Varčevati ni kaj. Če je samo eden od hiše v službi, se zasluzi ravno toliko, da je za sproti. Stradati ravno ni treba, razpisno se pa človek ne more obnašati. Sicer je razširjeno varčevanje v devizah. Jaz ne varčujem z ničimer, ker ni s čim. Človek pa lahko veliko privarčuje tudi tako, da dela sam, kar le more, saj so različni obrtniški mojstri zelo dragi.«

JOŽICA GRUBIČ, administrativni tehnik iz Cerine pri Brežicah: »Varčujem pri ljubljanski banki, kolikor pač lahko. Deviz nimam, zato jih tudi ne morem dvigovati. Pred časom sem namensko varčevala zaradi stanovanjskih kreditov. Sicer pa nikomur več ne verjamem. Če bi imela toliko denarja, da bi lahko kaj privarčevala, bi ga verjetno imela kar doma. Razmere se namreč tako hitro spreminjajo, da je tako še najbolj varno.«

JOŽE ANDOLJŠEK, obratovodja v Inlesu, Ribnica: »Varčevati sem navajen že od malega, in to ne le pri denarju. Prav zdaj pa so varčevalci v precejšnji negotovosti, saj je gospodarska in politična situacija nadvse zapletena. Tudi obresti niso spodbudne. Spet grozi inflacija in lahko se ponovi položaj izpred leta in več, ko so varčevalci zaradi inflacije izgubljali, ker je vrednost denarja padla. Novo negotovost so vnesli med varčevalce zadnji ukrepi Srbije.«

Tone Peršak (levo) in Marjan Cerar v Črnomlju

ljubljanska banka

Dolenjska banka d.d. Novo mesto

obvešča svoje varčevalce,

da lahko od 29. 10. 1990 dalje opravljajo svoje finančno poslovanje v novi, moderno oblikovani in sodobno opremljeni poslovni enoti na Drski. V prijetnih prostorih bodo varčevalci lahko opravili vse vrste dinarskih in deviznih depozitnih poslov, odprli tekoči ali ziro račun, poravnali svoje obveznosti itd. Delovni čas agencije je v največji možni meri prilagojen potrebam varčevalcev, saj bo agencija odprta vsak dan od 10. do 16. ure in v soboto od 8. do 11. ure. Ob dnevu varčevanja, to je 31. 10. 1990, bo banka odprla nove poslovne prostore v obnovljeni stavbi v središču Sentejneja. V sodobno in tehnično izpopolnjeno ter prostorno agencijo vabi banka svoje varčevalce vsak dan od 8. do 11. ure in od 13. do 16. ure in v soboto od 8. do 11. ure. Prepričani smo, da boste zadovoljni s kvalitetnimi finančnimi storitvami, ki vam jih banka nudi v novih poslovnih prostorih na Drski v Novem mestu in v Sentejnerju, zato vas vabimo, da nas obiščete.

Liubljansko pismo

Zlom najbolj prizadene delavce

Vlada na star način kupuje socialni mir

LJUBLJANA — Vse več znamenj priča, da je Markovičev program gospodarske reforme pred zlomom, pa naj zvezna vlada še tako poudarja dosežene uspehe. Zaradi ponovnega oživljanja inflacije v Jugoslaviji se je Mednarodni denarni sklad zelo resno pogovarjal z jugoslovanskimi predstavniki. Doslej je Beograd dobil le manjši del stand-by kredita v višini 600 mil. dolarjev. Takšna zadržanost je jasen dokaz, da se predsednik zvezne vlade ne drži svojega programa reforme.

In kako doživljamo prva znamenja zloma Markovičeve reforme v Sloveniji? Naši vladi je zaenkrat uspelo delavsko nezadovoljstvo zmanjšati z državno prisilo. Preprosto je sprejela dekret (s katerim je ukinita zvezni zakon) o prepovedi stečajev. Tako pa je le za določen čas preprečila boleče soočanje s tržiščem in dejstvom, da bo kmalu na tisoče delavcev ostalo brez dela.

Slovenska vlada je doslej potrošila več kot 200 milijonov mark za prestrukturiranje proizvodnje. To

pa v resnici pomeni, da je vlada reševala trenutno nelikvidna podjetja, zato pa njene potrebe po denarju naglo naraščajo. Tako na eni strani vlada še tisto, kar je kakovostnega denarja, troši za ohranjanje socialnega miru, čeprav brezposelnost skokovito narašča, na drugi strani pa išče izhod iz jugoslovanskega gospodarskega sistema in razmišlja o razpolaganju z lastnimi devizami. Lastnega koncepta o preobrazbi družbene lastnine pa še vedno nima.

Eno je gotovo: propad gospodarske reforme bo najbolj prizadel delavce. Če lahko verjamemo neuradnim statistikam in mnenjem, bomo imeli v Sloveniji do konca leta še 70.000 nezaposlenih, ki bodo s svojim statusom obremenjevali tudi svoje družine. Brezposelnosti imajo pravico do nadomestila, ki ga država trenutno nakazuje kakim 15 odstotkom nekdanjih delavcev, ta pomoč pa ne sme biti višja od 11.000 din in ne nižja od 2.380 din. Vendar je treba ob tem vedeti, da le kak odstotek nezaposlenih prejema 11.000 din, več kot polovica pa še preživlja z manj kot tremi stari milijardami na mesec. Ko nadomestila ni več, se lahko socialno ogroženi zatečejo po pomoč na skupnost za zaposlovanje. Ko izpolni vse obveznosti, s katerimi lahko dokaže, da niti njegova žena niti otroci skupaj ne zaslužijo toliko, da bi normalno živeli, je upravičen do prejemanja borihih zneskov, ki naj bi mu pomagali prebroditi krizo. Če je socialna pomoč edini vir dohodka za družino, je prosilec upravičen do 1883 din na mesec, obstaja pa tudi trinajst »plača«, ki jo ogroženi prejema za nakup oziroma v kurjave.

VINKO BLATNIK

kmetijstvo

OD DANES V PRODAJI MLADO VINO

METLIKA — Medtem ko lani metliška Vinska klet ni dala v prodajo niti litra mladega vina, ker kvaliteta grozdja za tovrstno vino ni bila primerna, pa je letos povsem drugače. Letošnja letina rdečih vin je namreč odlična, celo boljša od letnika 1983, za katerega je do letos veljalo, da je letnik stoletja. Zato so v Vinski kleti pripravili za prodajo tudi 20 tisoč litrov Metliške črno-mladega vina, ki ga je moč v prodajalnah dobiti od današnjega dne.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek so branjeve in ostali prodajalci na tržnici ponujali: kilogram radiča po 30 din, kutine 30 din, česen je veljal 60 din za kilogram, zelje je bilo po 10 din, jajca od 2,30 do 3,00 din, liter smetane po 70 din, sirček po 50 din za kilogram, orehi po 80 din, mandarine po 30 din, liter slivovke po 100 din. Največ trgovine je za stojnicami, kjer prodajajo cvetje, sveče in ostalo za bližnji praznik dneva mrtvih. Šopek nageljnov je veljal 150 din, vejica krizanteme 20 din, gladiola od 10 do 15 din, iris 10 din, enako tudi lilija, sveče pa prodajajo od 7 do 27 din.

• **Bolje sosed onstran plota kot brat onstrane morja.** (Albanski pregovor)

Sejmišča

• **SEJMIŠČA V BREŽICAH** — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 119 prašičev, starih do 3 mesece, in 35 starih prašičev. Prodali so 65 mlajših po 30 din in 13 starih po 28 do 30 din za kg žive teže.

• **SEJMIŠČE V ŠENTJERNEJU** — V soboto so imeli naprodaj 287 prašičev, starih do 14 tednov, in 31 prašičev, starih nad 3 mesece. Mlajši so veljali 40 din po kg žive teže, kar pomeni 850 do 1.500 din za žival. Starejši so bili po 25 do 30 din za kg žive teže, kar znaša 3.000 do 3.500 din za žival. Naprodaj so imeli še 3 tele po 34 do 36 din za kg žive teže, 2 pitance po 25 din, 9 krav po 20 do 25 din za kg žive teže ter 22 konj, ki so veljali do 20 din po kg žive teže, in 16 žrebet, katerih cena je bila 25 do 28 din za kg žive teže.

Kmetijski nasveti

Spet nove sorte krompirja

Kosovelove socialne pesmi Starka za vasjo ne bo prekrila koprena po-zabe — tolikšna je njena umetniška sporočilna vrednost — četudi bodo povsem pozabljeni časi lakote in vsesplošnega pomanjkanja, ki je v preteklosti tolikokrat trkalo na vrata slovenskih domov, še večkrat pa bi, če ne bi bilo »krompirčka, ki mrzle ročice pogreje«. Nekdanja socialna beda se skotoda ne more povrniti — tudi po zaslugi tehnološkega napredka v pridelovanju krompirja in slovenskih žlahtniteljev, ki so doslej vzgojili 14 domačih sort, tri križance pa še preizkušajo.

Dosedanje žlahtniteljske uspehe so, kot piše Gorenjski glas, predstavili v Mostah pri Komendi. V Kmetijskem inštitutu Slovenije so predvsem po zaslugi najbolj znanega in zagnanega selektorja inž. Viktorja Repanška do leta 1962 vzgojili osem novih sort, preostalih šest pa po tem letu. Med domačimi sortami se je daleč najbolj uveljavil igror, ki v Sloveniji še danes vodi, četudi je zaradi premajhne skrbi za sortno seme zdaj že močno izrojen (elitnega semena že ni več), povrh vsega pa ga je letos močno prizadela prstanasta nekroza gomoljev. Naslednje domače sorte iz prvega obdobja so še: jubilej, viktorija, karmin, vesna, dobrin, matjaž in cvetnik. Na sortni listi so od njih ostale sorte: cvetnik, vesna in dobrin.

V drugem žlahtniteljskem obdobju so bile vzgojene sorte jana, maja, janka, meta, tone in kresnik. Nekaj teh sort smo svoj čas na tem mestu že podrobneje predstavili; posebno hvalo sta zaslužila tone, ki daje izjemno velik pridelok na hektar, in kresnik, ki je naša prva polžlahtnjena rogljičasta sorta krompirja, primerne za pečenje kot mlad krompir. Toda kmetijski inštitut ne preizkuša le domačih sort. Ta čas je na uradnem preizkušanju cela vrsta tujih sort, med njimi omenimo britansko sorto maris bard, nizozemske sorte sante, concorde, romano itd. Uspeh spet lahko pričakujemo.

Inž. M. L.

Izredna seja razpleta komasacijo

Sevniška vlada na izredni seji o komasaciji na Šmarčno-Kompoljskem polju

SEVNICA — Sevniški izvršni svet je na izredni seji razpravljal zgolj o zapletih, ki so se pojavili v zvezi s komasacijo na Šmarčno-Kompoljskem in sklenil, da odločbe o novi razdelitvi zemljišč 98 lastnikom izdajo do konca tega leta, pri tem pa bodo upoštevali tudi usmeritve republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

V teh odločbah bo določen natančen datum prevzema novododeljenih in pokazanih zemljišč v oktobru 1991. Ta datum bo določila komasacijska komisija, ki jo bodo povečali za nekaj članov, prav tako pa bodo med lastniki zemljišč poiskali še nekaj novih članov komasacijskih odborov na Šmarčni in v Kompoljah, ki jih bo potrdil zbor vseh lastnikov zemljišč. Tega bo najpozneje do 10. novembra letos na Šmarčni sklical občinski sekretariat za gozdarstvo z namenom, da bodo strokovnjaki Geodetskega zavoda Slovenije v celoti strokovno-tehnično predstavili koma-

sacijski postopek in obrazložili ljudem vse nejasnosti, republiška kmetijska inšpekcija pa naj bi preverila pravilnost in strokovnost vodenja komasacijskega postopka.

V živahni razpravi na seji izvršnega sveta sta sodelovala tudi predstavnika vaščanov Šmarčne in Kompolj, Franc Dobovšek in Janko Mesojedec. Dobovšek je bil ponovno oster; rekel je, da bi morali upoštevati, da na Šmarčni prevladujejo kmetovalci, vrtničarji, na prste ene roke pa je moč prešteti velike kmete. Morda je tudi to iskati razlago za Dobovškovo klasifikacijo lastnikov,

ki naj bi jih bilo zadovoljnih le kakšen odstotek, tri odstotke naj bi bilo delno zadovoljnih, vsi ostali pa nezadovoljni. Opozoril je tudi na bojazen vaščanov glede intenzivnega škropljenja hmeljišč sevniškega Mercatorja, s katerim da imajo že zdaj slabe izkušnje. Po Dobovškovih besedah naj bi živina ostajala brez dlake in imela zaradi posledic škropljenja pogoste driske.

Mesojedec je povedal, da je bilo sprva tudi med Kompoljčani precej nezadovoljstva, zdaj pa, ko jih je seznanil z nekaterimi prednostmi komasacije, ki mu jih je omenila direktorica sevniške kmetijske zadruge Jožica Mlakarjeva, je mnenje vaščanov drugačno, saj zdaj že menijo, da bi z zlobo zemljišč precej več pridobili kot izgubili.

Direktorica Mercatorja Martina Koritnik je povedala, da so računali, da so vse krivice poravnali. V postopku komasacije so dokupili toliko zemljišč, da ni bilo treba podreti nobene žičnice hmeljišča, vrnili pa so tudi nekaj zemlje, ki je bila odvzeta ob arondaciji. Glede škropljenja je opozorila, da škropijo tu-

• **Predstavnika Geodetskega zavoda Slovenije inž. Avbelj in inž. Drnovšek** sta povedala, da je od 98 lastnikov kar 41 takih udeležencev komasacije, ki imajo le po eno parcelo, 11 jih ima po 2, 7 lastnikov po 3 parcele, ostali pa več. To gotovo olajšuje postopek. Toda nedvomno je napredek v pridelavi hrane pričakovati po vseh strokovnih merilih in izkušnjah v svetu in doma. Zato naj bi nezadovoljni lastniki (pritožbe je bilo le 8) dali povsem konkretne pripombe. Jožica Mlakar je pohvalila GZS iz Ljubljane za pravočasno in strokovno opravljeno delo. Direktorica sevniške kmetijske zadruge, ki je investitorica komasacije, je poudarila, da je treba postopek komasacije, ki je 90-odstotno že spleljan, na vsak način pripeljati do konca.

di kmetije. Jožica Mlakar pa je spomnila, da je bilo v to komasacijo vloženo 491.000 din; od tega je 90 odst. zagotovila Zveza vodnih skupnosti Slovenije, desetino pa občinski sklad za pospeševanje pridelave hrane. Menila je, da tisto, kar je poudarjeno, ni nikoli dobro, zato tudi takšno glasno negodovanje nekaterih kmetov, medtem ko so tisti, ki so zadovoljni, nekako preveč tiho.

P. PERC

ENKRATNA POMOČ

SEVNICA — Janez in Julijana Flajs iz Govejega Dola 27 pri Krmelju, ki jima je požar 20. septembra letos upepelil hlev, v katerem je bil spravljen celoletni pridelok sena in slame (redili so le 14 glav živine), sta zaprosila sevniški izvršni svet za pomoč, da bi vsaj začasno uredili prostor za živino. Vlada je odobrila 20.000 din enkratne denarne pomoči za delno odpravo posledic škode. Po oceni gradbenikov znaša škoda preko milijon dinarjev.

Neslavni konec boja proti toči?

Sevniška vlada zahteva od iniciativnega odbora za ustanovitev javnega podjetja za obrambo proti toči strokovni elaborat — Zelo deljena mnenja

SEVNICA — Obramba pred točo na Slovenskem je letos dočakala 20. leto delovanja in razvoja. V zakonske listine so obrambo vnesli leta 1979, v osrednji Sloveniji pa je začela delovati leta 1983. Na tem območju je organizirana v 22 občinah, ki jih pokriva 82 strelnih mest in radarski center na Lisci.

Vsekakor je že zdaj jasno, da se bodo spet lomila kopja ob temeljnem vprašanju, ali namreč obramba pred točo v resnici zagotavlja večjo zaščito kmetijskih pridelkov in če opraviči za to nastale stroške.

Znano je seveda, da se v stroki razhajajo mnenja o tem vprašanju in da v našo obrambo pred točo ne verjamejo niti v Hidrometeorološkem zavodu Slovenije, ki letos operativno in strokovno vodi obrambo. Kaj lahko se bodo vremenoslovci pojavili celo v vlogi »pogrebcev« obrambe pred točo. V Sevnici, kjer je imela svoj sedež samoupravna skupnost za obrambo pred točo osrednje Slovenije, razmišljajo v vodstvu bivšega sisa, da bi ustanovili javno podjetje za obrambo proti toči (predsednik iniciativnega odbora je Albin Ješelnik), ki bi prejel od republike vse nepremičnine in premičnine dose-danje obrambe pred točo. Sevniškega občinskega izvršnega sveta ni prepričal argument iniciativnega odbora za usta-

novitev javnega podjetja za obrambo proti toči v osrednji Sloveniji, da v primeru, ako na branjenem območju ne ustanovijo javnega podjetja, izgubijo razpoložljivo tehniko in sredstva, kar pa naj bi pomenilo, da bi verjetno v Sloveniji za dlje časa izgubili zaščito pred točo in hkrati zapravili pridobljena sred-

stva za obrambo ter dolgoletne izkušnje.

Sevniška vlada je tudi menila, da je hudo vprašljiva informacija omenjena odbora, s katero se obrača na 22 občinskih izvršnih svetov osrednje Slovenije in išče podporo za ustanovitev javnega podjetja za obrambo proti toči v osrednji Sloveniji. V tej je med drugim rečeno, da »je bila zadnja večja katastrofa padanja toče zabeležena leta 1982, to je eno leto pred obrambo.

P. PERC

gospodinjski kotiček

Domača hrana brez purinov

Marsikdaj se pri svojem delu srečam z ljudmi, ki med pogovorom potožijo o hudih bolečinah, ki se občasno pojavljajo v temeljnem sklepu palca na nogi. Bolečine so podobne tudi revmatičnim, prav zato se kmečki ljudje ne odloči za zdravniški pregled. V napačnem prepričanju, da bo bolečina minila, tudi ne spremenijo svojega načina prehranjevanja. Napad bolečine pa se kmalu povrne. Pojavi se tudi slabost, živčnost in pogosto uriniranje. Sklep na nožnem palcu pordeči, oteče in močno boli. Vsi ti znaki se pojavijo kmalu po zaužitju večje količine snovi, iz katere nastaja sečna kislina. Če ne spremenimo prehrane, se bolečine skozi daljše obdobje naselijo še v druge sklepe, ki se počasi deformirajo in otrdijo.

Bolnika lahko zdravimo doma z ustreznimi dieto. Če je debel, je prvi pogoj, da shujša in se približa normalni telesni teži. Bolnik mora zaužiti dnevno najmanj dva litra tekočine. To pomaga odstraniti sečno kislino. Količina zaužite tekočine mora biti taka, da bolnik nikoli ne občuti žeje. Pije naj navadno in mineralno vodo, šipkov čaj in razredčene sadne sokove. V zmernih količinah lahko pije tudi pravo kavo in čaj. Predviden pa mora biti pri pitju

alkohola. Preveliko uživanje alkoholnih pijač izzove napad purinov. Nevarno je piti alkohola v času hujšanja, ko je želodec precej prazen. Manjše količine so dovoljene po obedu le, če so razredčene z mineralno vodo.

Pri sestavljanju vsakodnevne hrane moramo zelo omejitii uporabo krompirja, fižola, graha, cvetače, špinaca, gob, črne kruha, čebule in čokolade. V jedilnik naj ne bo vključeno puranje, piščančje, gosje, goveje, ovčje, telečje in svinjsko meso. Mastno hrano vedno razmasti-mo. Za zabelo uporabljamo le olje in surovo maslo. Strogo pa je prepovedano uživanje drobovine. To so jetra, možgani, ledvice, pri-željč, uživanje divjačine, mesnih ekstraktov in konzerviranih rib. Neomejeno pa lahko vključujemo v prehrano jabolka, korenje, zeleno solato, paradižnik, kumare, jajca, mleko in mlečne proizvode, bel kruh, testenine, zdrob in riž. Prepovedano je uživanje mastnega mesa in istočasno pitje alkohola, stradanje v času hujšanja in tudi psihični stres lahko sprožijo napad.

HELENA MRZLIKAR
Kmetijski zavod
Ljubljana

Je bila Iskra res že razprodana?

Govorice o razprodaji žužemberške Iskre vznemirjajo Suho krajino — Direktor dr. Dušan Lavrič: »To ni res, gre le za dokapitalizacijo.«

ŽUŽEMBERK — V zadnjem času so se po Suhi krajini in tudi zunaj nje širile govornice, da poskušajo vodilni v žužemberški Iskri, z direktorjem dr. Dušanom Lavričem na čelu, pod okriljem Markovičeve zakonodaje o privatizaciji družbene lastnine podjetje razprodati in si pri tem sami nagrabiti čim več njenega premoženja. Tako vsebino je imel tudi klic na naš dežurni telefon, kjer nas je neznan glas povabil celo na razprodajo delnic, ki naj bi se dogajala prejšnji ponedeljek v Iskri.

Zadevo smo preverili pri direktorju dr. Dušanu Lavriču, ki je delno potrdil zadevo, nam pokazal dokumentacijo, prijave za nakup delnic, pogodbe o nakupu in seznime delničarjev z navedbo, koliko delnic posedujejo, hkrati pa tudi natančnejše razložil, za kaj v celotni zadevi gre.

»Seveda ne gre za nikakršno razprodajo družbenega premoženja, ampak za dokapitalizacijo, za dodatna finančna sredstva, potrebna za financiranje tekoče proizvodnje in novih programov. Razpis prodaje delnic je izšel, mislim, 20. julija, do 20. avgusta pa je bil možen vpis za nakup delnic. Do 20. septembra smo s kupci podpisovali pogodbe o plačilu in lahko rečem, da so z eno izjemo vsi plačali do tega roka najavljene delnice in takrat se je zadeva s tokratno prodajo tudi končala,« pravi direktor dr. Lavrič.

S prvo prodajo delnic je Iskra Žužemberk stopila na pot k transformaciji v delniško podjetje. Razpisana dodatna kapitalizacija je znašala 1 milijon DEM, vrednost ene delnice je bila pri nakupu 100 DEM, ena oseba pa je lahko kupila največ za 10 tisoč DEM delnic. Zanimanje za vpis delnic je bilo znotraj in zunaj kolektiva veliko. V del-

tančneje določal procese lastninjenja, bomo seveda spet šli v akcijo in Iskro še

• Med 191 delničarji v žužemberški Iskri jih je veliko med zaposlenimi, precej pa je zunanjih, bank, zasebnih in družbenih podjetij in celo en tujec. Med delničarji je tudi direktor dr. Dušan Lavrič, ki od razpisanih 10 tisoč delnic poseduje 72, torej skoraj tretjino manj, kolikor bi jih lahko kupil. Delničarji bodo imeli seveda določen vpliv pri upravljanju podjetja, večina sedaj zbranega denarja pa bo investirana v nov program, vreden dva in pol milijona dolarjev.

naprej transformirali v delniško družbo.

T. JAKŠE

Stanarina že blizu ekonomske?

Nova podražitev novomeških stanarin za 35 odstotkov

NOVO MESTO — Končno je novomeška občina po nečem vsaj začasno prišla na prvo mesto v Sloveniji. Po podražitvi stanarin s 1. novembrom za 35 odstotkov ima novomeška občina najvišjo stanarino v Sloveniji na kvadratni meter stanovanja, in sicer 17,30 dinarja, druga najvišja pa je — zaenkrat — 16,61 din. Pred podražitvijo je imelo višjo stanarino od novomeške osem slovenskih občin.

V občinskem sekretariatu za družbeni razvoj ocenjujejo, da bo takšna podražitev omogočala izvedbo sprejete politike na področju stanarin in da bo ob koncu leta dosežen 3,4-odstotni delež stanarine v revalorizirani vrednosti stanovanjskega sklada. Pred podražitvijo je znašal 1,9 odstotka in je bil nekje v sredini med vsemi slovenskimi občinami. Hkrati s sprejetjem sklepa o tej podražitvi stanarin je občinski izvršni svet naročil sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora ter sekretariatu za družbeni razvoj, da morata pri naslednjem predlogu za podražitev stanarin pripraviti tudi izračun ekonomskih stanarin.

Po polletni odmrznitvi so se stanarine v Novem mestu z julijem podražile za 160 in s septembrom še za 27 odstotkov. Zadnja podražitev za 35 odstotkov je v skladu s takratnim stališčem, da se vsaka dva meseca stanarina podraži za 27 odstotkov, k temu pa je treba prišteti še tekočo rast cen. Novih republiških navodil namreč ni. Po-

vprečna stanarina v novomeški občini znaša sedaj 918,30 din, za dvosobno stanovanje v soseski »Plava laguna« znaša povprečno 1.270 din na mesec. Za nekatere, predvsem tiste, ki ne živijo v blokih, malo, za večino stanovalcev pa ne tako malo, saj v blokih pač ne živijo predvsem razni privilegiranci ali mini bogataši. Sicer pa se bodo morali očitno kar navaditi, saj je najmanj, kar jih v prihodnosti čaka,

• Po tej podražitvi je pričakovati precejšnje povečanje števila prošenj in upravičencev do delne družbene pomoči pri plačilu stanarine, saj je naše ljudstvo, pa naj kakorkoli obrachamo, vse bolj revno. V prvih letošnjih mesecih je subvencijo prejemale povprečno okrog 500 stanovalcev v družbenih stanovanjih, po preračunu v maju pa je to število padlo na 116 upravičencev. V oktobru so pomagali plačati stanarino 227 stanovalcem v skupnem znesku 126 tisoč dinarjev, do sedaj pa je bilo letos v ta namen porabljenih nekaj manj kot 645 tisoč dinarjev stanovanjskega solidarnostnega denarja.

ekonomska stanarina, če vsega, kar prinaša osnutek novega stanovanjskega zakona glede stanovanjske pravice in podobnega, tokrat niti ne omenjamo.

Z. L.-D.

Je protest krajanov upravičen?

Merijo zrak in vodo

NOVO MESTO — Triinsedemdeset krajanov naselja Cegelnica in dela Bršljina je letos maja poslalo na izvršni svet pismo, v katerem ostro protestirajo proti nadaljnjemu širjenju industrijske cone v Bršljino. Še posebej so zahtevali, da se izmeri hrup, zrak in pitna voda na tem območju, češ da tovarna Izolacije negativno vpliva na okolje. Delavci sekretariata za urbanizem in varstvo okolja so na občini sklicali se-stanek, ki so se ga udeležili predstavniki inšpekcijskih služb, tovarne Izolacije in krajanje Cegelnice in Bršljina. Dogovorili so se, da bo Zavod za socialno medicino in higieno po posebnem programu meril zrak, odpadne vode in pitne vode ter o meritvah sestavil razširjeno poročilo in ga poslal izvršnemu svetu.

Meritve že tečejo. Komunala je za en dan na območju Cegelnice in dela Bršljina izpraznila cevovod pitne vode, cevi sprala in po 24 urah cevovod zopet napolnila. Delavci zavoda za socialno medicino in higieno so na več mestih vzeli vzorce vode (med izpiranjem cevovoda in po njem) ter analizirali prisotnost fenolov. Ugotovljeno je bilo, da je voda neoporečna. V tem času na območju Bršljina že merijo tudi prisotnost dima, fenolov in formaldehidov ter prašnih delcev v zraku. Tudi v tovarni Izolaciji pod nadzorom Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor merijo onesnaženost svojih vod v izpustu. Krkini laboratoriji pa dnevno analizirajo odpadne vode, seveda tudi pod nadzorom vodnogospodarske inšpekcije.

»Po opravljenih meritvah bomo za javnost, še posebej pa za prebivalce Cegelnice in Bršljina, pripravili obsežno poročilo o stanju na tem območju. Meritve bodo zagotovo povedale, ali je bivanje v tem industrijskem predelu mesta zdravo, seveda pa bomo meritve opravljali še v naslednjih letih,« je povedala Angelca Legan iz sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora občine Novo mesto.

J. PAVLIN

Bo Dolenjska potegnila kratko?

Gnev v Novem mestu

NOVO MESTO — Že skoraj osem mesecev je, odkar je prišla na dan (pre)-velika povezanost ljubljanske Komer-cialno-hipotekarne banke (bivše Beograjске banke) s tonečim Elanom, in se je za več sto delavcev te banke začela negotovost, med njimi tudi za nekaj deset delavcev v novomeški enoti KHB. Medtem je šla banka že v stečaj, prevze-la jo je ljubljanska Stanovanjska in komunalna banka, negotovosti pa še ni konec.

Bivše poslovne enote KHB so ostale brez vodstev, delavke pri okencih večino-ta tudi nimajo kaj početi, saj jih je večina varčevalcev zapustila. Izjema je novomeška enota, ki je obdržala kar 80 odstotkov varčevalcev (v številkah to pomeni 20 tisoč varčevalcev), zapustili je niso niti največji obrtniki. Kljub temu naj bi zanjo veljala enaka pravila kot za vse druge, postavljati jih seveda name-rava nova gospodarica. Ta je dala eno-tam jasno vedeti, da od njih pričakuje le, da bodo nekakšen servis za zbiranje denarja, o vsem, s krediti vred, pa naj bi odločali v Ljubljani.

S popolnim odvzemom samostojnosti se v novomeški enoti propadle KHB seveda ne strinjajo. Pravijo, da ne bodo dovolili, da bi z denarjem, zbranim na tem območju, mešetarili drugi, posebno še, ker niso oni povzročili propada banke. Na nedavnem zboru delavcev in ne-kaj najzvestejših strank so obrtniki potrdili, da je bila ta banka edina v Sloveniji, ki jim je vseskozi pomagala in jih podpirala in ji zato doslej tudi še niso obrnili hrbta. A potrpljenje jih mineva, odnos SKB Ljubljana se jim zdi neraz-umljiv, ne nazadnje je bank vse več in nekatere so prav vsiljive. Zahtevajo ohranitev dosedanje organizacije, pa-pirnata vojna z Ljubljano za razna posla-ja zanje ni sprejemljiva, saj je v podjet-ništvu čas vse bolj dragocen.

Kako se bo spor končal, se še ne ve. Delavci v banki zdaj ne vedo, čigavi so, kdaj bodo spet prodajali devize, dajali posojila in sploh normalno poslovali. Enako neobveščeni so tudi »verniki« bivše KHB. Tako neorganiziran prevzem s strani tako sloveče banke, kot je Stanovanjska in komunalna banka Ljubljana, tej ni v ponos, četudi gre za prvi primer bančnega stečaja ob neure-jeni zakonodaji. Najhuje pa je, da bo Dolenjska očitno tudi tokrat spet po-tegnila krajši konec.

Z. L.-D.

OPRAVIČILO — Na nedavnem pre-kongresnem sestanku novomeških kom-nistov oziroma prenoviteljev je v razpra-pred gost iz Ljubljane (Sonja Lokar, Ma-lan Emil Pintar in Miran Potrč) sodelov-tudi Franc Šali. Svoj nastop, ki ga je r-desetih minutah govorjenja ocenil kratkega, je začel tako, da je opravičil t-variša J. Š., ki da zaradi nujnih zadržk- ni mogel priti na sestanek. Izzvenelo je t-ko, kot da so novomeški prenovitelji p-krajsani za navzočnost človeka ranga m-nistrskega predsednika. Praktičen učin-Salijevega opravičila je pa bil, da so pr-vsi opazili, da tovariša J. Š. res ni bil m-njimi, hkrati pa je bilo jasno, da nekat-er v prihodnje ne nameravajo hoditi r-zemlji.

PRAZNIK — Novomeška občina-letos skromno praznovala. Mogoče je ra-umeti, da obletnica ustanovitve Nov-meške čete in napad na Nemce na Buč-nista vsem všeč, nerazumljivo pa je, zak-ob občinskem prazniku niso podelili tr-dicionalnih Trdinovih nagrad. Janez T-dina ni bil (po dosedajšnjih podatkih) ne p-ta belih ne pri ta rdečih.

DEVIZE — Učenka novomeške sre-nje gradbene šole je našla večji šop dev-iz. Odnos jih je domov in vse povedala m-teri. Ta je takoj poklical radio Studio 1-pač zato, da bi lastnik čimprej zvedel, d-so se denarji našli. Studio D obvestila-hotel objaviti, pač pa je to nemudoma st-iril ljubljanski Val 202. V Ljubljani pač v-do, da ni novica, če kdo ukrade denar, n-vice je, če ga najde in poišče lastnika.

Ena gospa je rekla, da so romski konjički vendarle našli pašnik, na k-terem ne bo samo dejanska, ampak-tudi uradna škoda. V ponedeljek so s-pasli na zelenici zavarovalnice Tr-glav.

20. KRKINE NAGRADE

OTOČEC — Na Otočcu bodo v sred-7. novembra, podelili že 20. Krkine n-grade za raziskovalne naloge študent-ov visokih in višjih šol Jugoslavije in dijakov dolenjskih srednjih šol. Na razpis se je o-zvalo 61 študentov in dijakov s 35 nal-gami. Slavnostna podelitev Krkinih n-grad bo letos združena oz. bo zaključil-dvodnevi simpozij o sodobnih dosežk-s področja kmetijskih, biokemijskih, fa-macevtskih in medicinskih ved.

MERJENJE PRITISKA V ROTOVŽU

NOVO MESTO — Novomeška kra-jevna skupnost je z oktobrom odprla p-stajajo Rdečega križa v prostorih krajevo-skupnosti v pritličju Rotovža. Postaja b-delovala vsako prvo sredo v mesecu o-18. do 20. ure. Začela je s kontrolnim me-njenjem pritiska, organizirala pa naj bi tu-pomoč na domu in razna predavanja, te-čaje in pogovore, kako učinkovito varov-ti svoje zdravje, če bo za to zanimanje m-krajanje. Vabijo vse krajanje, še poseb-starejše in tiste, ki imajo težave s krvni-tlakom, da jih obiščejo.

KAKŠNA BO AVTOBUSNA POSTAJA

METLIKA — Tukajšnji izvršni sv-je na svoji zadnji seji med drugo obravnaval zasnovo metliške avtobu-ne postaje, ki jo je pripravil Projekti-biro iz Ozlja. Sedaj čakajo še na eno-rianto zasnovne postaje, potem pa se b-jo odločili, katera je bolj sprejemljiva. Avtobusna postaja bo stala pri križišč-metliške obvoznice s cesto, ki pelje o-Metlike proti Črnomlju, in sicer v bli- ni gasilskega doma, graditi pa naj bi-začeli prihodnje leto.

Sprehod po Metliki

STANOVALCI KIDRIČEVEGA N-SELJA 3 s strahom pogledujejo proti k-rilnici, ki jo delavci preurejajo tako, da b-moč kurniti s kurnilnim oljem namesto premogom. Noči in jutra so vse hladnej-niše pa ne ve odgovora, kdaj se bo k-čno pričelo kaditi iz visokega dimnika.

PREDSTAVNIKI METLIŠKE KM-TIJSKE ZADRUGE so se udeležili s- srečanja slovenskih in hrvaških kmeto-kooperantov, ki je bilo v Đurdevcu bli-j-Bjeline. Govorili so o belokranjskih v-m-skovali kopico prijateljstev, končno pa-j je bilo slišati tudi po Radiu Slovenija v- deljski kmetijski oddaji. Prvo tako sre-čanje je bilo letos spomladi v Murski Sobo-treje pa bo v Metliki drugo leto, v čas-Vinske vigradi.

NA VINOMERU PRI METLIKI so s- zbrali na kostanjerem pikniku delavci d- lenjskih domov za starejše občane. Po- stoletno lipo jih je bilo blizu dvesto. Kr- stanj so podmazali z na raznuj pečenim-jancjem, mladim vinom, za srbeče pete p- sta igrala harmonikar Edo Macele in vi- bentar Ivek Jerina. Vesela družina se- zadržala na Vinomeru pozno v noč.

BAJE JE PRIMOSTEK še edina vas metliški občini, skozi katero cesta ni asfal-tirana. Kdo je temu kriv, se ne ve, znajo- pa je, da imajo asfaltirane ceste v vseh- stih vaseh, kjer so se za to zavzeli kraja-

DEŽURNE TRGOVINE

- V soboto, 3. novembra, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure; drugod do 17. ure naslednje prodajalne živili:
- v Novem mestu: Samopostrežba Dolenjska v Smihelu
- v Šentjerneju: Samopostrežba Mercator
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Market Dolenjska
- v Straži: Samopostrežba KZ.
- V nedeljo bo v Novem mestu od 8. do 11. ure odprta prodajalna KZ na Glavnem trgu 4.

Upniški »da« za novi Novoles

Prisilna poravnava bo — Gradiva že na sodišču

STRAŽA — Ob tridesetih večjih Novolesovih upnikov, vabljenih na informativni razgovor z Novolesovim vodstvom, jih je prišlo kar petindvajset, med temi tudi vsi največji, ki bodo že v bližnji bodočnosti kot sovlagatelji igrali pomembno vlogo pri nadaljnji usodi tega dolenjskega lesnega giganta. Podprli so namreč predlog Novolesa o reorganizaciji ter hkrati tudi predlog, da Novoles vloži pri tukajšnjem sodišču postopek za prisilno poravnavo.

Zvonka Volf iz Novolina, ki je prevzel posle v zvezi s prisilno poravnavo, pravi: »Gradiva za prisilno poravnavo so že na poti na sodišče. Pridobili smo soglasje največjih upnikov, čeprav to pravzaprav ni nujno, bodo pa stvari na ta način lažje obvladljive. Vseh upnikov seveda nismo mogli sklicati, ker je število preveliko, velja pa v načelu tudi zanje isti postopek.«

To pa pomeni, da se bo del dolga spremenil v sovlaganje, del bodo dobili povrnjen iz prodaje odvečnih osnovnih

sredstev, del pa kot dividende iz uspešne rezultata gospodarjenja. V bistvu gre za triletni odlog plačila dolga.

Takole meni o poravnavi generalni direktor Jakob Andoljšek: »Računamo, da bo poravnava za upnike izredno težka. Mi zelo resno jemljemo vsakega upnika in vsak dinar, ki smo ga dolžni, vendar moramo ugotoviti, da je edina realna alternativa stečaj, kar pa ne bi bilo v redu iz več razlogov. Svetovna banka nas ima za dobrega partnerja, in če smo to zanje, moramo biti tudi za Jugoslavijo. Z vlaganjem svetovne banke bi reševali povišano stopnjo izkoriščenosti lesa v svojih izdelkih, en del pa je namenjen tudi obratnim sredstvom, vendar vse v skladu z določili svetovne banke. Hkrati s tem se potegujemo za nekatere izvozne projekte in razvojne naloge. Naši partnerji menijo, da Novoles, prečiščen seveda, lahko preživi. Pri taki cikli, kot jo imamo sedaj, pa nam ne kaže dobro, zlasti če se bo sedanji odnos zvezne vlade do izvoznikov še nadaljeval.

Družbe smo ustanovili po programskih in lokacijskih principih tako, da je njihova samostojnost in s tem odgovornost velika. V bistvu smo naredili več malih podjetij. To so tista podjetja, ki jih v Sloveniji manjka in ki jim pravimo socialistična črna luknja. Vzporedno s

• »Novoles se odloča za prisilno poravnavo zato, ker mu gospodarske prilike in zakon to nalagata in dovoljuje, se pa zaveda, da je tudi to gospodarski prijem. Smo med prvimi, ki tako intenzivno čistimo, zato nas nekateri čudno gledajo, je pa res, da bodo tisti, ki tega ne počno in so v isti strukturalnih težavah, kot smo sedaj mi, to počeli pozneje, in sicer v veliko težjih okoliščinah,« pravi direktor Andoljšek.

potekom prisilne poravnave se bodo do novega leta transformirale v holding, potem pa bo stekel tudi proces lastninjenja.

Z velikimi težavami bodo ti subjekti shodili, menim pa, da bodo konec leta 1993 dika in ponos slovenskega gospodarstva. Seveda pa bodo napor izredni, zlasti za vodilne kadre.

T. JAKŠE

PRVI SEJEM ROŽ IN SVEČ — Na novomeškem Glavnem trgu je bila v dne pred 1. novembrom na stojnicah zveze prijateljev mladine bogata izbira vsega, kar potrebujemo za okrasitev grobov. Poleg raznovrstne izbire sveč, cvetja, okrasnega peska in zemlje, je bilo mogoče predvsem na stojnicah Matja-ža Serinija in cvetličarne Artiris, ustreči še tako zahtevnim kupcem. Poleg aranžiranega cvetja je slednja stojnica ponujala tudi »surovine« za ikebane. (Foto: J. P.)

Pogovor pomaga bolj kot zdravilo

Patronažne sestre opozarjajo, da se zelo širijo alkoholizem in z njim povezani socialni problemi — Mnogo osamljenih ljudi — Manj rojstev — Novodobne

METLIKA — Delo, ki ga opravljajo patronažne sestre, zaposlene v metliškem zdravstvenem domu, imenujejo polivalentna patronaža. Da gre zares za mnogovrstno delo, kjer morajo marsikdaj patronažno službo in delo medicinske sestre postaviti ob stran in biti najprej psihologi, socialni delavci, tolažitelji, snažilke in še marsikaj, potrdi že kratek pogovor s tremi metliškinimi patronažnimi sestrami.

Patronažne sestre Vera Polimac, Emica Jurejevčič in Anica Vraničar dobro vedo, da marsikateremu človeku, ki ga obiščejo pomeni več en sam pogovor kot nekaj obiskov v zdravstvenem domu, kajti mnogi niso zares bolni, tlačijo jih le duševne stiske in osamelost. Ljudje se namreč tako navežejo nanje, da tudi potem, ko problema ni več pri hiši, še vedno pričakujejo, da jih bodo obiskale.

Jurejevčičeva, ki je v patronaži že 32 let, ve povedati, da so bile na začetku njenega službovanja družine res večje, a je bilo v njih manj problemov. »Ljudje so bili bolj zadovoljni. Sicer pa takrat nege ni bilo, zato pa veliko porodov na domu. Ni bilo tedna, da ne bi bil porod ali dva, tako da sva dve komaj zmogli delo. Sedaj število rojstev močno pada. Lani se je rodilo 35 otrok manj kot leto poprej, kar je za majhno občino, kot je

metliška, zelo veliko. Danes imajo več otrok le še družine s socialnimi proble-mi in Romi, saj Romke, kljub temu da jih poučimo, ne sprejemajo kontracepcije,« primerja Jurejevčičeva, ko v par-tonažni službi govorijo o novodobnih problemih. S temi se patronažne sestre srečujejo vsakodnevno. Zelo veliko lju-di ima namreč visok pritisk na sladkor-ni, povečalo se je število rakavih obo-lenj, zaskrbnjuje pa je, da se vse več ljudi, tudi žensk, vdaja alkoholu, s tem pa so povezani tudi številni socialni problemi.

»Ko pridemo v hišo zaradi enega proble-ma, navadno pregledamo vse člane družine, marsikdaj pa nas ljudje peljejo tudi v hlev. Za marsikoga predstavlja-mo vez s svetom ali vsaj z njegovimi so-rodniki. Močna je tudi naša povezava s socialno službo, saj zdravstveni in so-

TRIPERESNA DETELJICA — Kljub napornemu delovanju so metliške patronažne sestre Anica Vraničar, Emica Jurejevčič in Vera Poli-mac (z leve proti desni) skoraj vedno nasmejane.

ODGOVOR PA TAK! — Belokranjce je zanimalo, če res drži, da bodo imeli zaposleni v občinskih upravnih službah v petek, 2. novembra prosto, zato pa bodo delali v soboto, 27. oktobra. Poklicali so na najbolj pristojno mesto za te zadeve, na republiko, in tam dobili odgovor: »Menda bo že tako, saj smo informacijo o tem slišali na TV«. Sledi torej sklep, da je najbolje, da se v prihodnje fribčni Belokranjci za vse informacije obračajo kar na TV.

SMETI IN TOŽBE — Črnomaljska Komuna ima na sodišču okrog 500 tožb proti občanom, ki ne plačujejo odvoza komunalnih odpadkov, čeprav nekateri niti kant nimajo. Ko krajani pridejo na sodišče, se pač skušajo zagovarjati, kakor vedo in znajo. Nekateri med njimi so pravi znanjiljivi. Tako je eni od občanov prišlo kar prav, da Komuna primanjkuje prostora za deponiranje smeti, prebivalci bližnjih vasi pa ne dovolijo razširitve odlagališča. »Kaj me tožiš za odvoz smeti, ko pa jih tako in tako nimate več kam voziti?«, je zabrusila komunalcem, češ bodite srečni, da nimam odpadkov. Pa še res je. JABOLKA — Črnomaljski učitelji se morajo na sestankih ubadati tudi s takimi problemi, kot so ogrižki, ki ležijo vsepovsod okrog šole, ko so za malico jabolka. Učitelji so tuhtali, kako bi težavo odpravili, enemu izmed njih pa je šinila v glavo misel, ki jo je sicer zadržal zase in jo bo raje prijavil na patentnem uradu: jabolka bi otrokom naribali, pa bi vsakršne težave z nadležnimi ogrižki odpadle.

Drobne iz Kočevja

ŽUPAN PREVAJAL — Na nedavni razpravi o odlaganju komunalnih odpadkov so uvodne misli avstrijskega podjetnika najprej prevajali prevajalci, ki so bili določeni napol uradno. Predsednik občinske skupščine Kočevje Mihael Petrovič, ki je bil rojen v Nemčiji, pa s prevodom ni bil zadovoljen in je začel kar sam prevajati, potem pa je malo za šalo, malo zares zagrozil predsedniku IS občine, da bo račun za prevajanje že izstavil izvršnemu svetu.

VARNEJE NA DELO — Medtem ko je vedno več ljudi brez dela, so poskrbeli za varnejšo pot na delo. Doslej je namreč jutraj gorela v Kočevju vsaka tretja luč javne razsvetljave, zdaj pa je sklenjeno, da jutraj od 5.30 dalje gore vse luči, ugasijo pa se, ko se zdani.

ASFALT IN LUČ — Območje Mestnega loga je dobilo končno asfaltirane ulice in tudi javno razsvetljavo, kar pa nima nobene zveze z dejstvom, da tam stanuje predsednik izvršnega sveta.

KOSTANJ PRODAJALO — Kostanjev piknik je mimo. Pretekli teden pa so spet začeli prodajati kostanj pred cerkvijo.

SMRT PODGANAM — Po nekaj letih presledka bo v Kočevju spet deratizacija. Kaže, da je končno dovolj gladalcev, da se bo akcija splašala.

Ribniški zobotrebci

KOLO NA STREHI — Tudi Lončarji so za šalo. To smo lahko videli pred tednom dni v Nemški vasi. Neznani storilci, za (je) bavno razpoloženi, so bicikel postavili na vrh strehe bivšega gasilskega orodišča oz. današnje zbiralnice mleka.

PRODALI MANJ SPOMINKOV — Prodajalna Turističnega društva Ribnica »Spominkarstvo« je imela to turistično sezono občutno manj prometa kot prejšnja leta. Temu pa ni kriva srbska blokada, ampak domača blokada ribniškega središča, saj je zaradi del sredi Ribnice promet že drugo leto speljan po obvoznici.

SODELOVANJE PLANINCEV — Po odprtju zaprtega območja Kočevske Reke je oživel tudi planinstvo. Ribniško planinsko društvo zdaj tesno sodeluje s soslednjim kočevskim, pripravljajo pa se na sodelovanje tudi s Planinskim društvom Dobropole, za katero so zvedeli, da tudi gradi planinsko koč. Planinci so še posebno hvalježi Riku Ribnici, ki je pokazal v zadnjem obdobju največ razumevanja za njihovo delo.

OBČINA V ROŽICAH — Ribničani bodo lahko kmalu zapeli tisto »Pa okoli občine mi rastejo rožice, kaj to zaeno veselje je«. Te dni so že prelopatili nekaj zemlje okoli občinske stavbe, jo pognojili in pripravili vse za sajenje vrtnic.

Trebanjske iveri

ČEBELA — Dnevnik je objavil 23. oktobra letos sliko polovice lipe, najmanjše denarne enote v napovedani valuti države Slovenije. Na predstavljenem denarju je motiv Antona Janše in čebele. Slovenska vlada demantira, kot poročajo, da bi imela kar koli s tiskanjem tega denarja v Gorenjskem glasu, in če res ne ve ničesar o tem, gre pri vsej zadevi za eno redkih tovrstnih naključij v človeški zgodovini. Lojze Peterle, predsednik slovenske vlade, je namreč 13. oktobra letos napol v šali rekel na čebelarstem srečanju na Lanškranju, da bi morala biti na novem slovenskem denarju, če bi kdaj prišlo do njega čebela.

OBLAST — Na svobodnih volitvah v Trebnjem je zmagal Demos, vendar Trebanjci niso prepričani, da ta politična grupacija tudi dejansko vlada, ampak vidijo v sedanjih oblastih vsaj še kanček partijskega utripa. Demos kratko malo nima dovolj svojega kadra in komuniste celo prosi, da bi mu prišli pomagati pri vladanju.

MAJONEZA — Kolinska Ljubljana je menda spet začela izvažati majonezo v Srbijo, zaradi česar je nastopilo precejšnje veselje tudi v svinjarih v trebanjski občini. Z omenjenega tržišča je namreč Kolinska Ljubljana nekdo že dobila vrnjeno precejšnjo množico svoje lastne majoneze, ker jo je naročnik raje vrnil v Slovenijo, kot pa plačal, in te majoneze so bili deležni tudi dolenski prašički. Mogoče je sedanja svinjsko veselje preuranjeno, saj morda tokrat iz bivše bratske republike ne bo ne enega ne drugega.

IZ NAŠIH OBČIN

Raziskovalcem več veljave

Nagrade sedmim posameznikom in skupinam

ČRNO MELJ — Pretekli teden so v Črnomlju že desetič zapored posameznikom in skupinam podelili priznanja in nagrade za raziskovalno in inovativno delo. Odbor za raziskovalno dejavnost je dobil v presoji veliko nalog, nagradil pa jih je 14. Največ jih je prišlo iz Iskre. Pohvalno je tudi, da so bili med nagrajenci trije obrtniki.

Kot je dejal v nagovoru predsednik občinske skupščine Martin Janžekovič, so izboljšave, raziskovalna in inventivna dejavnost temeljno gibalno razvoja, še posebej gospodarskega, ter nacionalni ponos. »Vendar smo se tega pozno zavedeli. Družba je potem sicer dala svoj impulz, a v okvirih, ki so bili strogo dirigirani in načrtovani. Ta dejavnost pa ni takšna, ampak je odraz notranjega nemara, vneme, iskanja. Običajno so raziskovalci potegnili kratko, prebrisan pa sem, da se jim pišejo

boljši časi. Temu ustrezno pa naj bi bili v bodoče nagrajeni tudi raziskovalci,« je opozoril Janžekovič.

Prvo nagrado so prejeli samostojni obrtnik Anton Kambič za dopolnitev aparata za sušenje v vakuumu, skupina iz Črnomaljske srednje šole Stanko Vrščaj, Stan-ko Kastelac in Peter Žunič za aparat za izdelavo livarskih podpor, Anton Belca iz Belta za rekonstrukcijo nosilca vodilnih valjev gozdnega vlačilca, skupina Radičovi Vrlinič, Anton Starc, Dušan Sašek, Anton Poč in Martin Lah za avtomatizacijo vodovodnega črpalnice v Dobličah, skupina iz Iskre Željko Šutej, Marjan Vivoda in Željko Paur za razvoj nizkonapetostnih kondenzatorjev za kompenzacijo jalove energije. Drugo nagrado so prejeli: obrtnik Jože Lipar za več tehnoloških izboljšav, Alojz Novak, Branko Banovc in Tomaž Štukelj za raziskovalno nalogo »Problematika odpadnih voda v občini Črnomelj«, Ivo Blažič, Alojz Bahor, Janez Sever in Anton Trgovčič iz Iskre za konstrukcijo batne dozirke z mešalcem. Drugo nagrado so prejeli tudi: Anton Geršič, Anton Starc in Anton Lakner iz Iskre za konstrukcijo dozirne naprave; Jože Juntež, Zdenka Cerovac in Igor Kolben- zatorjev za kompenzacijo jalove energije, obrtnik Drago Satošek za konstrukcijo stroja za izdelavo alufolijskih vrečk ter študent Tomaž Štrmec za konstrukcijo univerzalnega števca. Tretji nagradi sta prejela strojnik Peter Terzić za rekonstrukcijo na stroju za izdelavo jedr in Anton Weiss iz Iskre za več koristnih predlogov in tehničnih izboljšav. M. B.-J.

TUDI ŠTUDENT — Tomaž Štrmec (na desni) je eden redkih, če ne celo edini študent, ki je v Črnomlju dobil nagrado za raziskovalno dejavnost. Skonstruiral je univerzalni števec za merjenje frekvenc, period in štetje dogodkov, ki bo lahko s pridomo nadomestil zastarelo tehnologijo.

Avstrijec povedal, kam z odpadki

Kaže, da bosta Kočevje in Ribnica do prihodnje jeseni imela odlagališče

KOČEVJE — Avstrijski poslovnež Kristjan Tscherner je pred kratkim predstavil v Kočevju nekatere svoje zamisli o shranjevanju komunalnih in posebnih odpadkov. V razpravi so nato podrobneje obravnavali shranjevanje odpadkov v občini Kočevje (in Ribnica).

Ugotovljeno je že, da je območje obeh občin kraško in da so doslej odkrili le štiri lokacije z nepropustnimi tlemi, in sicer pri Ortneku, Kočevju, Kočevski Reki in Kačjem Potoku. Vode s teh lokacij se stekajo proti porečju Krke, le z območja Kočevske Reke proti Kolpi. V roku enega meseca pa bodo ugotovili še, če je katera izmed lokacij na potresnem območju, nakar bo število lokacij še zoženo.

Odlagališče bo torej na nepropustnem zemljišču, ki ga bodo obložili še z glino in prevlekli s folijo, da bo popolnoma onemogočeno onesnaženje podzemnih voda in vodotokov. Izcedne vode bodo z drenažnimi cevmi speljane v posebne lovne bazene, odkoder jih bodo vozili na čiščenje v osrednjo čistilno napravo v Kočevju. Po zatrtjevanju strokovnjakov bo takih izcednih voda tudi ob večjih nalivih največ za 5 kubi- kov na dan.

Avstrijski podjetnik ima take deponije odpadkov že v Avstriji in na Madžarskem, pri nas pa v občini Lenart in obratovanju prav te si bodo v kratkem ogledali tudi Kočevci. Že v januarju bo po javni razpravi znana odločitev občinske skupščine, kje bo to odlagališče za občini Kočevje in Ribnica. Vsa opravila, potrebna za začetek gradnje, bodo opravljena do konca maja. Od junija do avgusta bo potekala gradnja odlagališča, v septembru prihodnje leto pa bo odlagališče že delalo. Kaže, da bo obratovalo v obliki mešanega podjetja s Kristjanom Tschernerjem in tuji partner naj bi bil tudi porok, da bo vse varno delovalo.

VODO ŠE PREKUHAVATI!

KOČEVJE — Vodo iz vodovoda za Kočevje, Ribnico, Loški Potok in Grčarice je potrebno še naprej prekuhavati. Vzorce vode so spet vzeli minuli tork in sredo, v kratkem pa bodo znani rezultati njihove analize. Do takrat veljajo vsi sedanji ukrepi. To smo zvedeli pri direktorju Hidrovida Kočevje — Ribnica Janku Vebru. Povedal je, da so najprej očistili vodovodne cevi, nato pa vodovodno zajetje na Obrhu. Za Obrh so tudi že naročili merilec kalnosti, ki bo veljal 9.000 DEM. Zaradi sedanje onesnaženosti pitne vode v obeh občinah so nastali nepredvideni občutni novi stroški. Zato bo potrebno nekatera načrtovana dela za širitev vodovodov začasno odložiti ali izpeljati le delno. Kljub temu pa bo še potrebna pomoč iz republiških virov.

Pridnost je skromno nadomestilo

Krojaško podjetje Trebnje tudi boleče občuti statistiko — Ponudba novih izdelkov je prepričala kupce o kakovosti — Storilnost — Obleči Trebanjce

TREBNJE — Krojaško podjetje Trebnje je očitno z vso resnostjo vzele v obdelavo Smithovo tezo, da je gospodarska rast omejena z velikostjo trga, saj se, po vsem sodeč, trudi, da bi si zagotovilo čim večji prodajni trg. Številni kazalci rasti vlivajo vodstvu podjetja optimizem, žal pa k slednjemu ne prispevajo razmere v jugoslovanskem gospodarstvu in predvsem ne v tekstilni veji.

Tekstilci so nedvomno med proizvajalci, ki najbolj boleče občutijo padež jugoslovanske statistike, da je neoparvanje finančnih obveznosti vse manj likvidnih podjetij postalo pri nas običajen način poslovanja. Ta plačilni sistem doživlja na lastni koži tudi Krojaško podjetje Trebnje. Po eni strani mu plačujejo naročniki njegovih izdelkov šele v skrajno dolgih časovnih rokih, po drugi strani pa podjetje tudi samo posluje v težkih likvidnostnih razmerah.

Nekako poenostavljeno bi lahko zapisali, da si je v tem nestabilnem položaju podjetje postavilo za cilj največjo možno osamosvojitve. Slednja se že kaže v tem, da podjetje več ne dela proizvodnih storitev drugim proizvajalcem, hkrati, ko je opustilo t. i. »lon posel«, pa je na trgu ponudilo lastno kolekcijo zaščitnih oblačil. Ta izdelek seveda ni naključen izbor, pač pa posledica dejstva, da je znatno upadlo število naročil za uniforme, to je drugega izdelka Krojaškega podjetja Trebnje. »Za zaščitna oblačila imamo celo več naročil, kot pa lahko naredimo s sedanjimi stroji, čeprav z njimi delajo res pridne delavke,

Na pragu 21. stoletja brez vode

Iz pip v nekaj hišah v Tuševem dolu je v zadnjih treh letih le malokdaj pritekla voda — Žrtve nedokončane naložbe — Za preložitve cevi ni denarja

TUŠEV DOL PRI ČRNO MLJU — Pred dobrimi 13 leti so iz dva kilometra oddaljenega vodnega zajetja v Dobličah v Tušev Dol napeljali vodovod. Deset let z njim niso imeli težav, torej vse do takrat, ko je pred več kot tremi leti začel obratovati novi vodovod proti Semiču. V vasi sicer še vedno teče voda, problem pa je v višje ležečih štirih hišah, kjer voda le malokdaj pricurlja iz pip.

Težava pa je še večja, gre za starejše ljudi. Na občini so jim letos po daljšem sitnarjenju sicer ponudili, da jim vodo pripeljejo s cisterno, toda ljudje se sprahujejo, kam naj vodo dajo. Nekateri namreč sploh nimajo vodnjakov, tisti pa, ki jih imajo, se preslabotni, da bi vodo vlekli iz kapnic in nosili v hišo. Poleg tega se jim zdi neumno, da morajo

biti poleg vodovoda, v katerega so tudi sami vložili svoj delež, brez vode, da morajo poleg pralnih strojev prati na roke, stranišče splakovati z lončkom vode, da o kopanju niti ne govorimo. In to na pragu 21. stoletja in le nekaj kilometrov od občinskega središča! Najbolj neodgovorno pa se jim zdi, da se v nekaj letih ni našel nihče, ki bi napako popravil.

Po besedah direktorja črnomaljske Komune Bojana Koširja naložba nadomestne oskrbe Bele krajine, torej semiškega konca, z vodo ni dokončana. Po projektu bi morali pri Tuševem Dolu zgraditi prečrpavališče. Od Doblič do Tuševga dola do Semiča. Zato je pritisk v ceveh manjši in višje ležeče hiše v vasi dobijo vodo le, če prečrpavališče v Nestopli vasi ne dela. To pa je le takrat, kadar so rezervuarji v Semiču polni, to pa se ne zgodi skoraj nikoli. »Razumem negodovanje ljudi, vendar zaradi nekaj družin ne moremo postavljati na kocko oskrbo z vodo za nekaj tisoč ljudi. Res pa je, da naložba ni bila

končana zaradi pomanjkanja denarja. Če bi izbirali med možnostmi ali gradnja prečrpavališča ali preložitve cevi iz Doblič do Tuševga Dola, je slednja cenejša. Preložitve cevi je tudi v planu prejšnje komunalne skupnosti, a le, če se bo našel denar. Kje, na Komuni ne vemo. Pri nas ga nimamo, saj cena vodo komaj pokriva enostavno reprodukcijo,« pravi Košir.

Podpredsednik črnomaljskega izvršnega sveta Jože Štrmec pa je dejal, da se zavedajo obveznosti, da morajo zagotoviti vodo. »Za to imamo dve rešitvi: da vozimo vodo v cisterni ali pa da preložimo cevi od Doblič do Tuševga Dola. Prvo so ljudje odklonili, za drugo pa nimamo denarja. Res, da imamo to naložbo v programu, ki je pač zbir potreb, tudi denar iščemo, kdaj pa bomo investicijo uresničili; ne vemo. Letos zagotovo ne, upajmo pa, da v prihodnjem srednjeročnem obdobju, od leta 1991 do 1995,« je pojasnil Štrmec.

M. BEZEK-JAKŠF

KOMU RAZVOJNI DINAR?

KOČEVJE — Na javni razpis za dodelitev razvojnega dinarja se je prijavilo 16 prosilcev. Občinski izvršni svet je ugotovil, da pogojem razpisa odgovarjajo le trije, in tako so ta denar dobili: Oprema-TIG 200.000 din, Glamiz 200.000 din in Comteks 100.000 din. Ta denar je dan kot posojilo za dobo treh let po 16-odstotni obrestni meri. Vračajoči se denar bo porabljen za program revitalizacije občine Kočevje.

Pred bankrotom?

Izgubarji razprodajajo stanovanja delavcev

KOČEVJE — Podgane zapuščajo ladjo, ko se potaplja. Nekaj takega se dogaja tudi v nekaterih kočevskih podjetjih. Nekateri so potapljačo se ladjo že zapustili, drugi pa si urejajo še zadnje podrobnosti v novem domu, da jim bo bodoče življenje čim udobnejše. Na rajo (delavce in nižje uslužbence) pa ob tem glavni šefi ne mislijo dosti...

Pravzaprav pa to ni čisto res. Mislijo tudi nanje in kar precej jih je že dobilo odločbe o čakanju na domu. Očitno pa mislijo tudi, kako bi zapravili še vse, kar imajo, in po možnosti preliti v glavnem v lastne žepce. V nekaterih kočevskih podjetjih (Ias, Zidar, LIK, Avto) so se spomnili, da še niso zapravili vsega, saj imajo še stanovanja, v katerih stanujejo njihovi delavci, pa počitniške domove in še kaj. Razprodati je treba še to. Seveda odgovorni zatrjujejo, da je to za podjetje rešitev. Trezneje glave pa lahko le ugotovijo, da bodo tisti, ki so spravili podjetje na rob propada, znali tako gospodari- ti še naprej in nekoristno zapraviti še zadnje premoženje podjetja, preden podjetje dokončno propade.

Vse navedeno in še marsikaj drugega zagotovo drži za podjetje Zidar, ki je na robu propada, medtem ko zasebno zidarsko podjetje posluje z dobičkom. Prizadei delavci in drugi upravičeno pričakujejo od odgovornih v občini, da bodo v takih primerih ustrezno ukrepali.

J. PRIMC

Turizem vdira na Kočevsko

Včasih je bila beseda turizem v zvezi s Kočevsko prepovedana — Zanimivo in poučno potovanje

KOČEVJE, PODSTENICE — Te dni je bil v Kočevju in Podstenicah v Rogu pogovor na temo »Turizem in gozd«. Sklinala sta ga predsednik Turistične zveze Slovenije dr. Marjan Rožič in direktor GG Kočevje mag. Janez Černač.

S pomočjo filma in diaprozitivov ter v naravi so si ogledali turistično pot, ki so jo pripravili kočevski gozdarji in se začne v Dolenskih Toplicah ter pelje (peš) skozi Rog in mimo Kočevja do

Glažute, nato pa na konjih in vozovih do Čabra in Osilnice, za zaključek pa še s čolni po Kolpi do Bele Krajine. Na tej poti, od katere so si udeleženci razgovora ogledali predvsem prvi del (Rog), je mnogo zanimivosti, kot arteški izviri, mrhovišče, stara jelka-kraljica Roga (premer 1,5 m, višina 53 m, »rojena« med tridesetletno vojno 1618 — 1648), Prelesnikova kolibevka (pragrod v udorni jami s podobnim rastlinstvom kot na Pokljuki), Fridrihtajna, Ledena jama, Eleonorina jama, Bele stene, razne posebne smreke, Cabar, Kostel itd.

V kasnejši razpravi in razgovorih so v glavnem vsi poudarjali, da gre za zanimivo in privlačno novo vrsto turizma. Na Kočevskem je veliko zanimivosti, ki jih je možno vključiti v gozdno popotništvo in druge oblike turizma. Rado- vednost vzbuja tudi donedavna zaprtost velikega dela Kočevske. Možnosti za turizem je torej veliko, predvsem od domačinov pa je odvisno, koliko, kdaj in s kakšnim uspehom bodo izkoristile. Upravičeno pričakujejo tudi družbeno pomoč.

J. PRIMC

KOMISIJA ZA POBOJE

RIBNICA — Tudi ribniška občinska skupščina bo imenovala svojo komisijo za raziskavo medvojnih in po- vojnih množičnih pobojev in drugih nepravilnosti. Doslej je že evidentiranih nekaj takih grobišč. Dokler komisije ni, naj občani tako pričevanja posredujejo predsedniku občinske skupščine Francu Miheliču ali tajnici Dragici Abrahamsberg.

Vodovodno gradbišče v Gradišču

V poldrugem mesecu zaključili delo

GRADIŠČE PRI TREBNJEM — Pred nekaj dnevi so tu opravili zadnja v množici potrebnih opravil v gradnji 350-metrskega vodovoda do Gradišča iz izvirka, ki je menda celo petkrat izdatnejši, kot je tisti, iz katerega teče na Gradišče voda sedaj. Pred manj kot dvema mesecema pa je sedem- članski gradbeni odbor naredil prve poteze za to, da bi bilo v vinogradniš- kem eldoradu poleg vina na pretek tudi vode.

Tako kratek čas gradnje se lahko imenuje rekord, če te drži, kar sta po- vedala o napeljevanju vodovoda Mar- jan Redek in Igor Rojc, tj. predsednik prejšnjega in predsednik sedanjega gradbenega odbora. Dejala pa sta, da so za cevi kopali v res težko dostopni strmini, tako da so material vozili z goseničarji, ki so edini zmogli pot, če- prav ne vselej tudi blata, in so zato nemalokrat zastali v njem. Sicer se je vse dogajalo po močno običajnem načinu: horuk in zgrabimo, fantje, in tudi na Gradišču največji odjemalci vode niso pristopili h gradnji. Sad ročnega dela, pri katerem sta odločil- no pomagala z mehanizacijo Alojz Globokar in Miran Zupančič, je že omenjeni cevovod in okrog 450 me- trov dolgi kabel za dovod elektrike na črpalnice vode. Samo po sebi se raz- ume, da so za tak uspeh opravili po- membeno delo tudi ljudje iz trebanjske Komune, ki je izvajala gradbenega dela na črpalnici in zajetju, resorni uslužbeni v izvršnem svetu Trebnje, strokovnjaki Geološkega zavoda, ki

Igor Rojc

so se odzvali povabilu teh uslužben- cev na traso vodovoda, ter ne nazad- nje načrtovalci in operativci Elektra. Oba predsednika postavljata vse te v zelo lepo luč, hvalče njihovo pripravljenost za pomoč.

Za koga bo voda iz omenjenega vodovoda, je pomembno vprašanje, ni pa tako, da bi moralo buriti duho- ve. »Čeprav se zdi, da je vodovod za potrebe vikendarjev, je resnica ta, da se to najnovše zajetje da uporabiti za potrebe bližnjih naselij, ki so zdaj še brez vodovoda. Cilj nam je bil, da za- gotovimo vodo sedanjim in morebit- nim novim odjemalcem,« zatrjuje Igor Rojc.

L. M.

Brez mostu je kot brez nog

V bližnjo trgovino po 8-kilometrski obvoznici — Cestarji dvignili roke — Kdo bo dokončal most?

CERKLJE OB KRKI — Kdor iz Cerklj zavije proti Dolnji Pirošici, mora preko mosta čez Krko. Do prve tretjine, ki so jo obnovili v avgustu in septembru, še gre, medtem ko je preostanek mostu v takem stanju, da se z avtom komajda prebije čez. Na drugi strani te čaka še presenečenje v obliki oznak, ki prepuščejo promet po mostu. Na nasprotni strani so jih krajani v jezi že odstranili, saj bi morali zaradi neuporabnega mosta v bližnjo trgovino ali šolo kar po 8-kilometrski obvoznici skozi Krško vas.

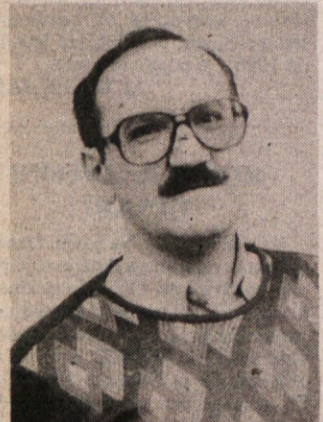
»Leseni most šteje že več kot 40 let. Delne obnove je bil deležen leta 1976, od tedaj pa le še nujnih vzdrževalnih del. Predvideno je bilo, da bo most prišel v referendumski pro-

gram, a kaj, ko referendum letos ni uspel. Cestarji so se to jesen lotili obnove, vendar očitno niso pričakovali, da je most že v tako slabem stanju. Zmanjkalo jim je lesa in verjetno tudi denarja.« je pojasnil Jože Kožar, sicer delegat Cerkljanov v zboru krajevnih skupnosti.

Krajani so seveda nezadovoljni, saj most povezuje prebivalce na obeh straneh Krke. Ravno v dveh mesecih, ko je bil most zaradi del zaprt, so ugotovili, kako nujna je zanje ta povezava. Ljudje na tej strani Krke so tudi sicer precej odrezani od sveta, v glavnem po zaslugi dotrajanih mostov. Težave so s starim betonskim mostom v Podbočju, zaprt je lesen most v istem kraju. Cerkljanski most je zdaj ravno tako, vsaj uradno, zaprt za promet in enako je z mostom v Borštu.

Kožar pohvali cestarje, da so prvo fazo del hitro in kakovostno opravili, a je prepričan, da bi morali krajevno skupnost obvestiti, zakaj so prenehali, in se pogovoriti, kako naprej. »Potrebovali bi strokovno oceno, da bi vedeli, pričem smo. Vsekakor smo že pred leti predlagali, da bi se tu zgradil betonski most, ki je sicer dražji, a ne zahteva toliko vzdrževanja. Zaenkrat iščemo sredstva za obnovo preostalega dela mostu. Kako dolgo se bomo morali še voziti po obvoznici, ni znano. Gotovo pa je absurdno, da se morajo ljudje ubadati s takimi težavami in s njimi obremenjevati tudi skupščino.«

B. D.

Jože Kožar

IZRAELSKI DIJAKI V BREŽICAH

BREŽICE — V Brežicah in okolici se je te dni mudilo čez 40 dijakov in 7 profesorjev zaključnega letnika izraelske višje šole. Dijaki so prišli v Jugoslavijo na 14-dnevni maturantski izlet. Za to, da so se oglasili v Brežicah, ima zaslugel pomočnica ravnateljice iz izraelske šole, ki je letovala v Termah in navezala stike z ravnateljem brežiške gimnazije. Dijaki so v organizaciji turistične agencije v brežiški občini preživeli prve tri dni svojega izleta, konec tega tedna pa bodo tu preživeli še dodatne tri dni. V tem času bodo spoznali znamenitosti tukajšnjih krajev, obenem pa se bežno seznanili še s poukom v brežiški srednji šoli.

GASILSKO PODZAVAROVANJE

SEVNICA — Predstavniki krške zavarovalne skupnosti Triglav so se naglo odzvali na bodico v Sevniciških paberkih o pritožbah sevnških gasilcev, a ne zato, da bi zahtevali kakršenkoli popravek, ampak da z dokumenti dokažejo svojo resnico in pravilno ukrepanje v primeru odškodnine zaradi strojeloma za Veliki Cirk in občinsko gasilsko zvezo v Sevnici. V vsakem primeru zavarovalnica praviloma sklepa pogodbo z OGZ, potem pa ta razdeljuje denar, če je seveda kdo od tega upravičen. Gasilci na Velikem Cirku do tega že niso bili, kajti škode za čisterno niso imeli zavarovane niti lani niti letos, ampak imajo zavarovan samo kombi IMV. Glede fotokopirnega stroja na OGZ v Sevnici, kjer se je pokvaril valj in je znašal račun popravila 4.970 din, celoten stroj pa je bil zavarovan skupaj z ostalo opremo le za 3.000 din, kar je po oceni zastopnika zavarovalnice okrog desetkratno podzavarovanje, zaradi povedanega ni bilo moč pričakovati več denarja.

Podjetništvu že poganjajo krila

Kratka predstavitev deseterice drznih, uveljavljenih in novih podjetnikov

SEVNICA — Razvojni programi podjetništva v sevnški občini so obetavni in v nekaterih primerih zelo drzni. Tako je, denimo, Marco, d.o.o., ki se ukvarja z izdelavo in prodajo športnih rekvizitov in učnih pripomočkov, napovedal glede na velike razvojne in izvozne ambicije po najboljši inanci celo možnost zaposlitve 100 do 150 delavcev!

Sovlagatelj iz Anglije je po besedah predsednika občinskega komiteja za gospodarstvo Jožeta Kovača pripravil veliko vložitv v dejavnost Vladimirja Kelharja iz Krajnih Brd pri Blanci, ki bi pridelavo gob dopolnil še s prodajo na tuje trge. Fofo, d.o.o., s čistilnim servisom in trgovino je že dal ponudbo občinski upravi, da prevzame čistilke in čiščenje občinskih prostorov.

Dobro se je uveljavila Breza, d.o.o., na Bučki, ki se ukvarja s kmetijsko pridelavo, s poudarkom na dopolnilnih dejavnostih — sušenju sadja, zelenjave in zdravilnih zelišč, konzumam in žganjeh. V sodelovanju s Presadom iz Gabrovke je Breza omogočila, da so se na tržišču pojavili bioskovci. Evergreen, d.o.o. Karla Slemenška iz Boštana, pa ima z izdelavo in prodajo sušilne tehnolo-

logije za suho sadje in zelenjavo in s slednjimi pridelki ter z začimbami tudi načrte za vključitev v mednarodno delitev dela.

Tudi Lesko, d.o.o. Škrajner — Hohkraud iz Dolenjega Boštana, ki se ukvarja z žagarstvom in izdelavo lesene embalaže, in Zagorec, d.o.o., iz Boštana, ki ji je podjetnik Jure Šlogar, znan po cementinarstvu, pridjal še kovinsko dodelavo, v kratkem pa namerava zaposliti še 30 delavcev, solidno posluje. To velja tudi za Mirana Čudna iz Postojne, sicer sevnškega rojaka, ki začel

● Perestrojka je v zadnjem desetletju najbolj čudežna beseda in najbolj čudovita. Premaknila je svet. (Satler)

Naložba v znanje se obrestuje

Tako so prepričani organizatorji seminarja o novostih v tovarnjakih — Agroservis je v Termah gostil kupce in serviserje iz vse Jugoslavije

BREŽICE — Pretekli teden so se v Termah Čatež mudili udeleženci seminarja, ki ga vsaki dve leti priredita korporacija IVECO in njen generalni zastopnik v Jugoslaviji — mariborski TAM. Organizator seminarja je brežiški Agroservis.

»Zadovoljni smo, da imamo v Brežicah tak servis, saj vemo, da le prve avtomobile proda prodajna služba, medtem ko pozneje izdelke prodaja dobra servisna služba. Cena že dolgo ni več na prvem mestu, saj kupec pred njo pogleda še ime firme, kakovost izdelka in servisiranja. Brežiški servis je že od začetka vlagal v znanje, zato je iz male delavnice postal sodoben servis. Njegova perspektiva pa ni samo v tej dejavnosti, temveč tudi v prodaji vozil, rezervnih delov in v drugih dopolnilnih dejavnostih, saj klasičnega servisiranja že davno ni več,« je dejal Ervin Benko, ki v Tamu skrbi za servis vozil IVECO.

Sam program seminarja, ki so se ga udeležili kupci in serviserji iz cele Jugoslavije, je potekal v dveh delih. Prva skupina je poslušala novosti na področju avtomobilskih elektrike, druga pa s področja zavornega sistema. Predaval in demonstriral je g. Siegfried Kri Schnurle, namestnik ravnatelja v Ivecovem centru za izobraževanje v Ulmu. »Predstavili smo elektronski sistem klime naprav in ABS (Antiblock system) sistem zavora, ki so prav tako elektronsko kontrolirane. Tak sistem preprečuje, da bi zavore zablokirale, če je voznik zaradi dežja, snega ali ledu ne nadomna prisiljen zavestaviti vozilo. Države v Evropski skupnosti bodo že naslednje leto zahtevale, naj imajo vsa tovorna vozila vgrajen tak sistem, zato ga je treba čimprej razširiti in seznaniti kupce z njegovim delovanjem,« je dejal v razgovoru.

Danes znanje, ki ga imajo naši vozniki tovornih vozil, nikakor več ne ustreza, saj so moderna vozila grajena po-

Miroslav Suša

PLIN TUDI NA RADNI IN V BOŠTANJU?

BOŠTANJ — Na Radni, v Dolenjem Boštanu in Boštanu bi se radi priključili na plinovod. Sevnška občina podpira hotenja krajanov, ker bi s plinifikacijo prispeli k varstvu okolja, saj je Sevnica uvrščena v tretje območje onesnaženosti zraka, kar že pogosto izdelavo sanacijskega programa. Pred izdelavo študije bodo seveda morali določiti obseg območja in ugotoviti večje porabnike plina, kar glede na razvijajočo se obrtno cono v Boštanu in SGP Posavje gotovo ne bo zamerljiva poraba.

KDAJ OTROŠKO VARSTVO NA STUDENCU

STUDENEC — V krajevni skupnosti Studenec so že nekajkrat izrazili željo, da bi tudi pri njih organizirali otroško varstvo, saj se precej krajanov vozi na delo v Sevnico in Krško in si le stežka primerno uredi varstvo otrok. V luči te in drugih pobud za predšolsko varstvo bodo na sevnški občini najprej izdelali analizo o dejanskem obsegu potreb, kadrovskih in finančnih možnostih.

J. SIMČIČ

Znanja resda ni nikoli preveč

Delavska univerza iz Krškega ima na voljo okoli 20 izobraževalnih programov

KRŠKO — Delavska univerza Krško bo v šolskem letu 1990/91 izvedla programe za pridobivanje izobrazbe, prekvalifikacijo in dokvalifikacijo, izpolnjevanje in usposabljanje. Poleg te tako rekoč osnovne dejavnosti pa imajo sedaj še avto šolo. Skratka, delavska univerza naj bi zadovoljevala vse potrebe po dodatnem izobraževanju otrok, mladine in odraslih.

»Zdaj sva na delavski univerzi zaposlena dva, kar je za tako velik obseg dela in program zelo malo,« pove Monika Novšak, direktorica univerze. »Seveda za univerzo ni nujno, da ima sama dosti kadrov za poučevanje. Tako smo skoraj v celoti odvisni od zunanjih sodelavcev. Prav teh pa nam v zadnjem času manjka, in to najbolj pri organiziranju jezikovnih tečajev za otroke. Žal ne dobimo ne starejših profesorjev, ki so očitno

siti poučevanja še iz šole, niti študentov in študentk. Tako se nismo organizirali tečaje angleščine za najmlajše, kamor so starši prijavili 7 otrok. Upamo, da bomo to razrešili do konca oktobra,« je dejala Monika Novšak. Sicer pa v okviru delavske univerze poteka vrsta drugih jezikovnih tečajev, tudi iz slovenščine za Neslovence, te tečaje pa organizirajo največ za jedrsko elektrarno Krško. V izobraževalnih programih lahko

slušatelji v Krškem študirajo za profesorja razrednega pouka in vzgojitelja predšolskih otrok. Lahko tudi študirajo na višji upravni šoli, dokončajo osnovno šolo itd. Prirejajo pa tudi tečaje za računalništvo, za strojeopisje, varstvo pri delu, higienski minimum, za čuvaje, vratarje. Poleg tega prirejajo seminarje za vodstvene in vodilne delavce. V programu pa imajo tudi tečaje za prosti čas,

Monika Novšak

kjer se tečajniki učijo šivanja, strojnega pletenja, kuhanja in podobnih spretnosti.

Vendar delavski univerzi nikakor ni lahko, kajti potrebe po izobraževanju bi bile lahko velike, vendar dobiva dotacije le za osnovnošolsko dopolnilno izobraževanje, vse ostale programe financira delavska univerza sama. »Tudi dopolnilno izobraževanje postaja vse bolj domena bogatih. To pa seveda ni prav, in tako si ne predstavljamo prav zlahka, kako bomo s takim odnosom do izobraževanja lahko napredovali. V svetu je tako, da so ljudske univerze izdatneje podprte od države,« je povedala Monika Novšak.

J. S.

vsem drugače. Zato se morajo vozniki seznaniti z načinom delovanja, uporabe, odkrivanja napak in navsezadnje tudi z odpravljanjem le-teh. V ta namen so v Termah razstavili vzorce naprav, na katerih so inštruktorji prikazali tudi način dela z njimi. Podoben seminar v

● »Večina kupcev, ki so poslali svoje predstavnike na seminar, uporablja naš servis. Do sedaj smo bili precej vezani na servisiranje vozil v gradbeništvu, tako da nas je kriza te dejavnosti precej prizadela. Poleg tega danes ni več toliko generalnih popravil, zato se moramo obratiti tudi k dodatnim dejavnostim. Glede na to, da je naš servis na ugodni lokaciji, pomeni seminar dodatno reklamo za nas,« je o pomenu seminarja za Agroservis povedal njegov direktor Miroslav Suša.

tujini stane našo firmo okrog 3000 DEM na osebo, zato velja organizatorje pohvaliti, še posebej, če bodo udeleženci pridobili znanje prenesli naprej, ne pa ga po stari balkanski navadi čuvali le zase.

B. DUŠIČ

USTANOVNI ZBOR KRŠČANSKE MLADINE

BREŽICE — Slovenski krščanski demokrati so v Brežicah priredili ustanovni zbor Slovenske krščanske mladine. Zbor je bil pretekli petek ob 17. uri v prostorih SKD Brežice in kaže, da so se nove politične stranke začele zanimati tudi za mladino, saj jim samo ta lahko zagotovi prihodnost. Upajmo, da bo od tega imela kaj tudi mladina.

V trgovini 40 let brez dneva bolniške

J. Nepužlan trgovec od glave do pete

SEVNICA — S tem, da so Janezu Nepužlanu, najstarejšemu sevnškemu trgovcu, zaupali častno opravilo, da je namreč prerezal trak ob otvoritvi nove sevnške blagovnice pod streho HTC »Sevničanke«, so potegnili prave poteze. O tem, da je Nepužlan trgovec od pete do glave, vedo številni Sevnščani, ki so zmeraj cenili njegov smisel za podjetnost in šegavost. Janez je težko zalotiti slabe volje, čeprav bi imel dostikrat razloge za to. A on se dobro zaveda, da je trgovec v prodajalni zaradi strank, potrošnikov, ne pa obratno.

»Meni delo ni bilo nikoli nekaj težkega, ampak me je veselilo, zato sem se trudil, da po svojih najboljših močeh in znanju vedno opravič zaupano mi delo. Vsakega človeka je treba dati na pravo mesto, pri tem pa niso važni le papirji, kakšna je formalna izobrazba,« pripoveduje Nepužlan, ki je začel pri potrošniški zadruzi v Sevnici, potem nadaljeval pri KZ, Slogi, kjer ga je opazil Karel Vehovar, in napredoval v skladiščnika, poslovođa, bil je med 38 ustanoviteljev obrata Jutrarnja, kjer so šivali samo jutranje halje... Zelo dobro se je počutil zadnjih 14 let kot poslovođa poslovalnice s konfekcijo M-Trgovskega podjetja v novem delu Sevnice.

V »Sevničanki« bo Nepužlan šef blagovnice vse do svoje upokojitve maja prihodnje leto. Za uspešno delo poslovalnice je predvidel vrsto ukrepov, vse pa bi morebiti lahko strnili v dveh stavkih: od prodajalcev pričakuje spoštovanje reda in delovne discipline, dogovorov ter nekdanjega železnega pravila — kupec ima zmeraj prav! Ako se bodo vsi zgledovali po svojem šefu, ki je v približno štirih desetletjih službe ni bil niti en sam dan v bolniški, bodo že veliko povedali o sebi in svojem odnosu do podjetja.

P. P.

Janez Nepužlan

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 19. do 26. oktobra so v brežiški porodnišnici rodile: Jožica Tonkovič iz Dolenje vasi — Luka, Lilijska Jurkass iz Rigonc — Andreja, Jožeta Živič iz Brezstane — Danijel in Katjo, Nada Milakovič iz Obrežja — Tomislava, Inna Horvat iz Otoka — Kristijana, Darja Zmavc iz Bizeljskega — Tadeja, Bernardka Volčanšek iz Brežic — Ksenijo, Natalija Pejanovič iz Brežic — Tejo in Nives, Ana Hlastan s Senovega — Andreja, Marija Korman iz Malega Podloga — Vinka. Čestitamo!

Krške novice

TOVARIŠI — Rdeči prapir ne vihra več tako ponosno kot nekoč. Rdeče bojne vrste so redke, zdaj se nekdanji vojniki revolucije ubadajo s svojimi problemi. Drugače si ni mogoče razložiti dejstva, da je bilo na predkongresni razpravi v sredo v Krškem (tedaj še ZKS — SDP) tako malo članov. In med njimi so manjkali tudi tovariši, ki so nekoč veljali za najrdneještre partije. Kdo ve, če se tem nekdanjim tovarišem zdaj, ko nameravajo postati gospodje, godi kaj bolje. Sicer pa, samo še za prenovitve se krški kulturni dom imenuje po E. K.

SKLAD — Medtem ko stranka Zelenih še vedno čaka na odgovore, ki jih je o delovanju Sklada stavbnih zemljišč zastavila v parlamentu in čaka seveda tudi na formiranje komisije, ki naj bi pogledala po kožo sklada, se je upravni odbor sestel že dvakrat. Za sedaj še ni nobenih informacij o teh sestankih. Ko bodo na voljo, jih bomo seveda rade volje priobčili. Upamo samo, da tudi sedaj ne bodo obravnavali poročil samo enkrat na leto v občinski skupščini.

PREROKBA — Ivan Kramberger je med svojo predvolilno kampanjo gostoval tudi v Krškem, kjer si je med drugim močno sposobil direktorja kulturnega doma Adolfa Moškona. Napovedal mu je nič kaj svetlo prihodnost, ko si bi moral služiti kruh z lopato in krampom v postu svojega obraza. Zdi se na nek način ta prerokba izpolnjuje, saj se zdi, da se je direktor nekdanjega Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja (uf, kako dolg naslov) v resnici znašel v nemilosti, čeprav brez krampa in lopate.

Sevnški paberki

PRAV(N)ICA — Direktor sevnške občinske geodetske uprave Roman Novšak in projektant komasacije Šmarčno-Kompolskega polja Simon Drnovšek podobno razmišljata o vzrokih za zaplet pri komasaciji, ko gre za »prispevek« gospe upokojene pravnice iz Ljubljane k puntu Šmarčanov, da so se ti takorekoc čez noč uprli zloboj zemljišč. Omenjena gospa je pripeljala s seboj na vroč zbor na Šmarčno tudi novinarja, ki je pripravil o zadevi oddajo za Val 202. Z njo je romala tudi peticijska vaščanov, tako da je, žal, neposvečeni nismo mogli dobiti v roke. Omenjena gospa pa ima po pričevanju prej omenjenih gospodov na Šmarčni parcelo, ki je kakšno desetletje sploh videla ni, zdaj pa na ves glas toži, da je dobila pri zloboj zemlji, kjer raste le konjska trava. Kaj neki bi rekli Šmarčani, ko bi vedeli, da vaščani boštanske fare, kjer so se šli t. i. ekspriprajo zemljišč za plinovod sploh niso bili navdušeni nad pravico, s katero se je gospa pravica dčila, še ko je bila v službi, ki je imela čez omenjene ekspripracije? ODATEK — Le kdo pravi, da hladnokrvni Skandinavci nimajo smisla za šarlot? Na promociji obnove Kopitarne v Rogški Slatini je nastopila namesto aperitiva pred kosilom čedna manekenka s pevsko-plešno točko, ob kateri je seveda zlasti moškim kri hitreje vzplapolala. Dolgoletni poslovni partner Kopitarne gospod Andersen iz Danske je nastop z nasmeškom komentiral, čes koliko koplji bi vendar moral kupiti, da bi dobil še do datek v obliki omenjene privlačne manekenke.

V SDK kultura sosednjih občin

V Novem mestu zanimi-
va prireditve za občinski
praznik

NOVO MESTO — Kulturni »sopek«, ki ga vsako leto pripravi razstavišče SDK v Kandiji v počastitev novomeškega občinskega praznika, so tokrat sestavili iz »roč« v obeh belokranjskih in v trebanjski občini. Ali če povemo nekoliko drugače: minuli ponedeljek, 29. oktobra, zvečer je bilo v omenjenem razstavišču nekaj drobcev iz kulturne ponudbe občin tiste Dolenjske, o kateri poje pesnik Tone Pavček: »Med griči in gmajnami, / med blatom in brajdami / mehko valovanje prostora«.

Metlika se je predstavila s slikami, ki so jih o njej ustvarili različni likovni umetniki in jih hrani tamkajšnji Belokranjski muzej, v Novo mesto pa je prišel tudi Toni Gasperič in iz svoje zadnje knjige prebral eno od v njej zbranih humoresk. Črnomelj se je likovno predstavil s kockastimi skulpturami akademkega kiparja Jožeta Vrščaja, v »živem« delu večera pa so nastopili tamburaši iz Sodevc, ki jih vodi Jože Mihelič. Trebanjci so se odločili za razstavo v SDK popestriti z deli dveh največ domaćinov: z reliefi iz lipovine kiparja Sandija Leskovca in slikami slikarja in ilustratorja Lucijana Reščiča. Del pevske kulture v trebanjski občini pa je predstavil oktet KUD Pavel Golia iz Trebnjega pod vodstvom Toneta Strmolca.

Večer je bil zanimiv in njegov program je pritegnil pozornost obiskovalcev, ki so malone napolnili razstavno avlo v SDK. Med obiskovalci so bili tudi zastopniki praznično novomeške občine in gostje iz pobratenege nemškega Langenhagna. Ljubitelji likovne umetnosti si bodo razstavo lahko ogledali še v naslednjih dneh.

I. Z.

Marinč in Kumer med nagrajenci

Na ekstemporu Loka 90
trije dolenjski slikarji

ŠKOFJA LOKA — Jesen je čas slikarskih ekstemporov in tovrstne likovne prireditve so se tudi letošnjega septembra in oktobra zvrstile v raznih krajih Slovenije. Tridnevni ektempore je bil pred kratkim v Škofji Loki, udeležilo pa se ga je okoli 90 slikarjev. Žirija, ki so jo sestavljali dr. Cene Avguštin, Herman Gvardjancič in dr. Milčec Komelj, je pregledala in ocenila oddana dela ter izbrala najboljše stvaritve za nagrade in za prodajno razstavo, ki so jo odprli minuli petek v galeriji Loškega muzeja.

Ektempore Loka 90 so se udeležili tudi trije dolenjski slikarji: akademski slikarja Jože Marinč iz Kostanjevice in Jože Kumer iz Dolenjskih Toplic ter ljubiteljski slikar Boris Zajc iz Birčne vasi. Njihov ustvarjalni prispevek je ugodno ocenila tudi žirija in dela vseh treh izbrala za razstavo, poleg tega pa Marinču podelila eno od dveh prvih oziroma velikih odkupnih nagrad, Kumeru pa odkupno nagrado. Povejmo, da so ektempore omogočile loške delovne organizacije, ki so prispevale denar za odkupne nagrade.

V GALERIJ KRŠKO

KRŠKO — Galerija Krško je odprla v sredo, 24. oktobra, zvečer svojo tretjo letošnjo razstavo. Na njej se s svojimi deli predstavljajo akademski slikarja Janez Mišo Knez in Štefan Marflok ter študenta likovne akademije Jani Robar s Koroškega (slikarske stvaritve) in Bojan Mavsar iz Krškega (plastike). Uvodno besedo o razstavljenih in o razstavi, ki bo odprta še do srede, 7. novembra, je imel prof. Vjekoslav Gulič iz Trbovelj, otvoritev pa je z glasbo pospremil saksofonist Primož Schmidt.

Mali tabor kot likovna delavnica

24 učencev slikalo pod
mentorskim vodstvom si-
karja V. Tomana

ŠENTRUPERT — Stanovanjska zadruga Šentrupert je bila pokroviteljica letošnjega malega likovnega tabora, ki ga je trebanjska ZKO priredila v soboto, 27. oktobra, v tem kraju. Tabora se je udeležilo 24 učencev iz petih osnovnih šol trebanjske občine, mentor pa je bil priznani akademski slikar Veljko Toman. Mladi likovniki so delali v akrilu, kmalu potem, ko so začeli, pa so se morali pred dežjem umakniti v šentrupersko osnovno šolo, tako da je bil mali tabor spremenil v likovno delavnico. Otroci so pod vodstvom mentorja naslikali veliko slik v akrilu. Toman bo vsa dela pregledal in izbral najboljša za razstavo, ki bo potovala po trebanjski občini. Prireditelji in pokrovitelji so z boro letošnjega malega tabora zadovoljni.

Irena Adlešič

Velik zalogaj

Irena Adlešič, prva sve-
tovaalka na metliški OŠ

METLIKA — Tukajšnja osnovna šola v vsej svoji zgodovini do letošnjega šolskega leta še ni imela redno zaposlenega svetovalnega delavca. Pred dvema mesecema je začela orati ledino psihologinja Irena Adlešič, ki je bila prej industrijska psihologinja v semiški Iskri.

»Prav zaradi tega, ker se je moje delo prej nekoliko razlikovalo od sedanjega in ker učitelji, učenci in starši še niso navajeni na svetovalnega delavca na šoli, se v začetku vsi še nekoliko učimo. Poskrbela bom, da bo moje delo usmerjeno v preventivo, namenjeno poglabljanju, izboljševanju celotnega vzgojno-izobraževalnega dela in skrbi za višjo kvaliteto življenja v šoli in doma«, pravi Adlešičeva ter priznava, da bo metliška šola z več kot 700 učenci kar velik zalogaj za enega svetovalnega delavca. »Dobro bi bilo, če bi se na šoli odločili vsaj še za enega, bodisi za socialnega delavca ali pedagoga, saj bi tako lažje zmogla delo, ki ga ne bo malo.«

Irena pravi, da bo veliko časa posvetila poklicnemu usmerjanju otrok, čeprav je zaradi pomanjkanja delovnih mest uspešnost takšnega svetovanja sedaj vprašljiva. Sodelovala bo pri sprejemu šolskih novincev, pripravljala strokovna predavanja o aktualnih problemih. »Neprestano bom v stikih tako z učitelji in učenci na eni ter starši na drugi strani. Nekaj slednjih se je že oglasilo pri meni, predvsem zaradi učnih težav svojih otrok,« pove Irena in poudarja, naj bi učenci ne jemali razgovora pri psihologu s strahom, kot nekakšno kazen, ampak predvsem kot pomoč.

M. B.-J.

VEČER S KLAVIRJEM

TREBNJE — Pianist Igor Dekleva, umetnik z mednarodnim ugledom iz Ljubljane, bo prihodnji teden gostoval v Trebnjem na povabilo tukajšnje Zveze kulturnih organizacij. V četrtek, 8. novembra, ob 18. uri bo nastopil v avli stare trebanjske osnovne šole. Na prireditvi, imenovani Večer s klavirjem, bo izvajal skladbe iz svojega bogatega repertoarja, s katerim se je proslavil v svetu.

MUZEJ IŠČE ATELJE

NOVO MESTO — Dolenjski muzej išče v imenu novomeških slikarjev prostor, ki bi bil primeren za atelje. Tak prostor bi radi našli v starem delu mesta, na polotoku, vendar pa je pogoj za najem takega prostora, da je slednji dovolj svetel in da premore tekočo vodo. Kdor bi tak prostor želel oddati, naj to sporoči ravatelju Dolenjskega muzeja.

Kaj prinaša (oktobrska) Rast

Spet je izšla Rast in tudi tokrat z nadejano zakasnitvijo, ki pa je že tako moteča, da se je glavnemu uredniku Jožetu Skufci zdelo potrebno pojasniti, zakaj prihaja do nevspešnega zamudništva, kot tudi to, kako revija v razmerah, kakršne pač so, nastaja. Sodeč po vsem, kar je zapisal glavni urednik, spremljajo Rast najrazličnejše težave, od katerih eksistenčni problemi niso na zadnjem mestu. Ob toliko neurejenih rečeh res ni lahko delati, še posebej ne brez plačila, zato gre uredniškemu odboru vsa pohvala, da vztraja. Pri tem mu je v veliko moralno oporo spoznanje, da pri vztrajanju ni osamljen.

V takšnih razmerah je torej nastala tudi pričujoča tretja številka Rasti, revije za literaturo, kulturo in družbena vprašanja, ki izhaja v Novem mestu. Prva pozornost spet velja literaturi, ki jo tokrat zastopajo pesmi Marjance Kočevar (iz njene nove pesniške zbirke Pompeji) in Ivana Gregorčiča ter v nadaljevanju v rubriki Poskusi za potrjevanje pesmi Marije Pilko, Živke Komac, Marjance Žvar in Fani Požek. France Režun objavlja drugi del svojega potopisa Pota in razmišljanja — Kitajska, Janez Kolenc črtno Slovo in Katja Režun kratko lično prozo Kamen in roža.

Osvredni del tretje številke Rasti se ozira v novomeško preteklost in vrača k dogajanjem leta 1920 — k novomeški pogladi. Sestavlja ga več spisov. Jože Skufca je zbral nekaj pričevanj o novomeški pomladi, med drugim odlomek iz spominskega zapisa Riharda Jakopica ter iz Vidmarjevih Obrazov oris likov

S slovensko pesmijo v Evropo dežel

V Brežicah bilo že 18. srečanje pobratenih slovenskih pevskih zborov s Tržaškega, iz avstrijske Koroške, Gorenjske in iz Posavja — »Pomembno je biti Slovenec, kjerkoli že živimo,« je dejal slovenski minister za kulturo dr. Andrej Capuder

BREŽICE — »Kar nas združuje, je močnejše od tistega, kar nas ločuje. To, kar združuje, je za nas nekaj več, pomeni biti Slovenec, ne glede na to, kje živimo,« je med drugim dejal dr. Andrej Capuder, minister za kulturo v slovenski vladi, na srečanju štirih pobratenih slovenskih pevskih zborov s Tržaškega, avstrijskega Koroškega, Gorenjskega in iz Posavja, ki je bilo v soboto, 27. oktobra, zvečer v Slavnostni dvorani brežiškega gradu.

Srečanje je tradicionalno in so ga tokrat pripravili že osemnajstič. Začelo se je sredi februarja 1973 v Stražišču pri Kranju, kjer so bili pri zboru tamkajšnje Svobode v gosteh pevci zbora Vasilij Mirk s Proseka — Kontovela, zbor Slovenskega prosvetnega društva Zarja iz Železne Kaple in pevci zbora Vasilij Mirk s Proseka. Zima takrat res ni obetala, da bo iz vsega kaj, toda z vsakim naslednjim srečanjem je postalo čedalje bolj jasno, da so se zbori resnično odločili zrasti v štiriposredno deteljo.

• Pokroviteljica 18. srečanja pobratenih pevskih zborov iz Železne Kaple na avstrijskem Koroškem, Proseka-Kontovela na Tržaškem, Stražišča pri Kranju in Brežic je bila Nuklearna elektrarna Krško. Da so prireditelji, ki je bila v soboto, 27. oktobra, v Brežicah, lahko izpeljali, so z denarnimi prispevki pomagali ZKO Brežice ter vrsta podjetij, obrtnikov in posameznikov iz brežiške občine ali skupaj 35 dobrotnikov oz. mecenov.

co, katere vsak list naj trajno zeleni. Potem so se pevci srečevali in skupaj nastopali vsako leto drugje, vsakokrat v enem od krajev, kjer je sedež pobratenege zbora. Letošnje srečanje v Brežicah je bilo še posebej slovesno iz dveh razlogov: prvič zato, ker je, kot so poudarili v soboto, postalo z osemnajstimi leti polnoletno, drugič pa zato, ker je šlo za eno pomembnih kulturnih prireditev v počastitev brežiškega občinskega praznika, ki je bil naslednjega dne.

Za pevce pomeni srečanje v prvi vrsti sodelovanje na skupni prireditvi in tako je tudi minulo soboto zvečer pozornost veljala predvsem nastopu pobratenih zborov. Vsak od zborov se je v svojem

V Vasi šola za harmonikarje

Deset učencev, učitelj pa
prihaja iz Delnic

VAS-FARA — V oktobru se je začela v Vasi na Kostelskem nižja glasbena šola za klavirsko harmoniko. Organiziralo jo je Kulturno društvo Kostel. Obiskuje jo 10 učencev, poučuje jih Alojz Mihelič iz Glasbene šole Delnice.

Vsi šolarji so učenci nižje glasbene šole Kočevje. Vsi so tudi že minulo šolsko leto obiskovali praktični tečaj iz igranja na harmoniko, medtem ko se zdaj uče tudi teorije. Pouk poteka po učnem načrtu Glasbene šole Kočevje in pred komisijo te šole bodo učenci tudi opravljali izpite. Pol šolnine plačajo starši, preostalo polovico pa dobe iz nekaterih občinskih (kočevskih) virov.

Šola deluje v dvorani krajevne skupnosti v Vasi. KS jo je odstopila za potrebe glasbene šole brezplačno (prav tako za vaje pevskega zbora, ki ga tudi vodi Alojz Mihelič). V tej dvorani je tudi stalna razstava kostelskih narodnih noš.

J. P.

delu programa predstavil s štirimi pesmimi, Korošci s koroškimi narodnimi v različnih priredbah, drugi pa pretežno z zborovskimi skladbami slovenskih skladateljev. Medtem ko so koncert začeli združeni moški zbori in zapeli Ipavčevo Slovenski deželi, so se na koncu pevcem pridružile še pevke, tako da je pesem v bogato poslikani in akustični Slavnostni dvorani brežiškega gradu zazvenela še mogočnejše. Na vrsto je prišla tudi Prešernova Zdravljica, ki je letos postala slovenska državna himna, za vse Slovence po svetu, še posebej za tiste, ki jih je od matice odrezala državna meja, pa ostala visoka pesem slovenstva.

Sadovi Krkine Delavnice

V avli poslovne stavbe Krke v Ločni na ogled risbe in
druga dela v likovni koloniji v Dol. Toplicah

NOVO MESTO — Sadovi druge Krkine likovne delavnice, ki je to jesen potekala v Dolenjskih Toplicah, so od ponedeljka, 29. oktobra, na ogled v avli poslovne hiše Krke v Ločni. Delavnice so se udeležili: Bogdan Borčič, Željko Opačak, Darinka Pavlič — Lorenčak, Franc Purg in Branko Suhj. Ustvarjali so v risbi, ki je bila sicer predpisana, pa tudi v akvarelu.

Njihova dela sta si ogledala in jih vsak iz svojega zornega kota ocenila Janez Mesesnel in dr. Milčec Komelj. Kritikoma je bilo izhodišče dejstvo, da se je Krkina likovna delavnica odločila gojiti risbo kot samostojno likovno zvrst, in sicer predvsem zato, ker se zdi zapostavljena. Velikih in trajno pomembnih odkritij v risbi ni pričakoval nobeden od njiju (češ, kaj se pa da doseči v borih petih dneh, kolikor jih je bilo na voljo v Delavnici), vseeno pa sta opazila značilnosti in dosežke posameznikov.

Dr. Komelj je svoj pogled na rezultate Likovne delavnice strnil v to zaključno misel: »Likovna delavnica v Dolenjskih Toplicah je letos le delno izhajala iz impulzov ponujenega ambienta. Zato nam posreduje predvsem vpogled v različne sočasne možnosti slovenske likovne kulture. Bistveno za večino nastalih del je, da je v njih več privajenosti in discipline kot izrazne moči, več oblikovanja, tehnike in likovnega »meditiranja« kot globinskega intelekta in ustvarjalnega poleta. Vendar pa so tudi

PLES ZA MLADE

VAS-FARA — Kulturno društvo Kostel je organiziralo vadbo izraznega plesa za mladino staro od 7 do 15 let. Vaje so ob petkih. Obiskuje jih okoli 25 šolarjev, ki so razporejeni v tri starostne skupine. Najmlajši (»medvedkov«) je 12, srednje starosti (še nimajo imena) 10, starejših (»Hay«) pa 4 in ta skupina je že nastopila na nedavnem kostanjevem pikniku v Kočevju. Vse tri skupine uči Mateja Ule iz Kočevja.

rumenem sleču, ki so ga odkrili šele v začetku pedesetih let. Ta sklop zapisov se končuje s spisom »Mala mesta« Mirnske doline, v katerem Renato Repše govori o značilnostih tako imenovanih trških naselij oz. središčih Mokronoga, Trebelnega in Mirne.

V rubriki Naš pogovor je tokrat predstavil Lado Smrekar, izjemni organizator pa tudi stvaritelj kulture v Kostanjevi. Z njegovim imenom je tako rekoč povezano vse, kar je kulturnega vzniklo v tem najmanjšem slovenskem mestu. Po njegovi zaslugi je Kostanjevica postala pojem in sloves o njej je šel tako rekoč po vsem svetu. Marsikaj in marsikaj pa tudi ni šlo. O tem in drugem se je z Lado Smrekarjem pogovarjal Franci Šali.

Na zadnjih straneh je predstavljeno arheološko delo Toneta Kneza (ob njegovi 60-letnici), Janez Gabrijelič in Jožeta Miklič priobčujeta sporočila s spomladanskega seminarja za gospodarske inženirje na Otočcu, Franci Šali in Tone Jakše pišeta vsak v svojem prispevku o Srečanju v moji deželi. Zdenko Picelj pa predstavlja novo izdajo zgodovinskega vodnika Novo mesto skozi čas. Številko končuje Kulturna kronika (za obdobje maj — avgust 1990), ki jo piše Ivan Zoran. Dodajmo, da je Rast tudi tokrat bogato ilustrirana s fotografijami, zvečine motivov iz Kostanjevice, ki so delo fotografa Branka Babica.

Ob koncu zaželimo Rasti še več zanimivih prispevkov, dobrih sodelavcev, brancev in naročnikov, skratka, še ugodnejšo rast in sicer se vse preveč mrzlikavem dolenjskem kulturnem podnebu.

I. ZORAN

Srečanje pobratenih zborov je in bo tudi poslej predvsem kulturna manifestacija slovenskih ljudi, ki jih družijo ljubezen do petja in vsega plemenitega v človeku. Glede na to, da pevci prihajajo iz treh različnih, vendar sosednjih dežel, ki so povezane v skupnost Alpe-Jadran, pa je moč to srečanje šteti tudi za prireditev novih razsežnosti, ki prihajajo v tako imenovani Evropi narodov oz. pokrajin ali dežel čedalje bolj do izraza. Vse tisto, kar se dogaja pod geslom Alpe-Jadran, kar je v tem lepega in za vse koristnega, želijo podpirati in s svojim prispevkom obogatiti tudi pevci in pevke pobratenih slovenskih zborov iz tega koščka Srednje Evrope. To so pevci sami zapisali v programski katalog brežiškega srečanja. Naslednje, devetnajsto, bo prihodnje leto na Proseku — Kontovelu na Tržaškem.

I. ZORAN

taki rezultati srečanja zanesljivo koristni, ker dovolj jasno kažejo, da za umetnost ne zadoščajo le tehnika, doslednost, likovna misel ali brezizrazna kretanja, ampak je vse to zares vznemirljivo in smiselno šele, če stoji za vsako potezo in idejo tudi inventivna, avtentična in ne izžrpana ustvarjalna osebnost.

I. Z.

ČAKAJO NA NOVO ŠOLO — Zunanost sedanjega šolskega poslopja dobro skriva stisko in bedo notranjosti, v kateri se pouk le s težavo odvija. V devetih učilnicah se dopoldne stiska deset oddelkov, ker pa je prostora premalo, je za štiri razrede organiziran tudi popoldanski pouk. V šoli je 346 učencev, med njimi 210 vozačev. Ti si bodo zelo oddahnili, ko bo šola postala prostranejša, saj sedaj čakajo na organiziran prevoz kar na cestiščih in parkiriščih. (Foto: T. Jakše)

Nova šola že na vidiku

Žužemberški otroci bodo prihodnje šolsko leto že v
novi šoli

ŽUŽEMBERK — Pred dnevi se je v Žužemberku sestel gradbeni odbor nove šole in ugotovil, da ni več nobenih ovir za to, da bi se gradnja nove osnovne šole ne pričela kmalu, saj bo že tle dni izdano lokacijsko dovoljenje, v kratkem pa bodo izdelani tudi vsi projekti za gradbeno dovoljenje. Odbor je predvidel, da bi konec novembra razpisali ponudbe za izvajalce, sredi decembra naj bi izbrali izvajalca, 15. januarja, ko imajo učenci zimske počitnice, pa bi se začela izvajati zemeljska dela. V šolskem letu 1991/92 naj bi se učenci preselili v novo šolo.

Šola bo, čeprav bo stala na starem mestu, v bistvu nova, saj bodo razen ene

PREDSTAVITEV REVIJE RAST

SEVNICA — Ob letošnjem občinskem prazniku pripravlja sevniška Zveza kulturnih organizacij več zanimivih kulturnih prireditev. Prva bo že v sredo, 7. novembra, ob 17. uri v slavnostni seji na sevnškem gradu, ko bodo predstavili revijo za literaturo, kulturo in družbena vprašanja Rast. Revija je začela izhajati letos, pred nami pa je 3. številka. Ob predstavitvi po sevnški Oder mladih predstavil nekatera literarna dela iz te številke. Predstavitve se bo udeležil uredniški odbor revije Rast, pogovorili pa naj bi se, kako bi se Sevnščani čimbolj ustvarjalno vključili v to revijo.

V MINIARTU FOTOGRAF

ČRNOMELJ — V črnomeljski galeriji Miniart razstavlja Igor Andželič iz Ljubljane umetniške fotografije. Razstava, ki so jo odprli minuli petek, 26. oktobra, zvečer, bo na ogled še do petka, 9. novembra.

PREDAVANJE PRELOŽENO

NOVO MESTO — Predavanje dr. Leva Krefta Navdušenje v umetnosti — o vzvišenem, ki je bilo v Študijski knjižnici Mirana Jarca napovedano za sredo, 24. oktobra, je zaradi bolezni predavatelja odpadlo in je preloženo za nedoločen čas.

kultura in izobra- ževanje

Mali kulturni napoj v Garniju

OTOČEC — Novomeški pesnik Miro Gutman je doživel še eno predstavitev svoje poezije: na kulturnem večeru, ki so ga v petek, 26. oktobra, pripravili Otroški kulturni center iz Ljubljane, Založba Ero iz Novega mesta in Hotel Grad Otočec v Garni hotelu, je pesmi iz njegove zbirke Ki greje življenje bral priznani dramski igralec iz Ljubljane. Pesniška beseda se je prepletala z glasbo, ki jo je izvajala pevsko-instrumentalna skupina Copa ca bana iz Novega mesta, v celoti deklasični sestav. Obiskovalci so si lahko ogledali tudi razstavo slikarskih del Zvonke Simčič, študentke Akademije za likovno umetnost v Ljubljani in vodje likovne dejavnosti v Otroškem kulturnem centru. Program je potekal po zamisli Talala Hadija, umetniškega vodje omenjenega centra, nastopajoče pa je predstavila Lili Šeruga, ki v Garni hotelu skrbi za razstavno in drugo kulturno dejavnost.

I. Z.

ČAKAJO NA NOVO ŠOLO — Zunanost sedanjega šolskega poslopja dobro skriva stisko in bedo notranjosti, v kateri se pouk le s težavo odvija. V devetih učilnicah se dopoldne stiska deset oddelkov, ker pa je prostora premalo, je za štiri razrede organiziran tudi popoldanski pouk. V šoli je 346 učencev, med njimi 210 vozačev. Ti si bodo zelo oddahnili, ko bo šola postala prostranejša, saj sedaj čakajo na organiziran prevoz kar na cestiščih in parkiriščih. (Foto: T. Jakše)

Nova šola že na vidiku

Žužemberški otroci bodo prihodnje šolsko leto že v
novi šoli

vse učilnice v novih prostorih. Šola bo imela sodobne kabinete in telovadnico, veliko 22 x 26 m. Stala bo deloma na sedanjem prostoru mladinskih delovnih brigad, zato se bodo morale barake umakniti, obkrožala bo igrišče in bo povezana z obstoječo šolo. Za šolske namene bo uporabljena sedanja »nova šola«, zgrajena po vojni, predvojna zgradba pa bo preurejena v večnamenski prostor, v katerem od dvorana s 168 sedeži, nova knjižnica ter še nekaj prostorov za družbeno in strankarsko dejavnost.

T. J.

Drugačna kultura na Bajnofu

Končno je tudi Novo mesto doživelo rock koncert vrhunske kvalitete, kakršen je na Dolenjskem zgolj izjema. Petkov nastop krškega tria Polska malca je bil pravzaprav promocija prve LP plošče skupine, ki pomeni vrh slovenske rock glasbe začetka devetdesetih let. Glasba alternativne skupine je konstrukcija zvokov progresivnega hardroca in rock'n'rolla v prvotni obliki. Čutili je mogoče celo vpliv novega metala, ki predstavlja prehod od rocka kot zabave k umetnosti. Polska malca se poigrava z mnogimi rockovskiimi in metalnimi vzorci. Ti tvorijo močan tok energije, ki nezaudarno beži v deestetizacijo in destrukcijo rock glasbe. Ta beg iz rockovske stvarnosti devedesetih let pomeni beg v novo tisočletje, ki se nam nezaudarno približuje. Prehod v novo dobo zabave tudi transformacijo etablirane kulture, ki nam jo ponuja Polska malca. Alternativna kultura si tako tudi v Novem mestu utira pot v novo tisočletje. Kulturni dogodek je v večnamenski dvorani kmetijske šole spremljalo nekaj deset poslušalcev, kar je za novomeško kulturo ne zgolj izjema, temveč ustaljeno pravilo.

TOMAŽ MENCIN

pisma in odmevi

Inšpekcija zakonito ukrepala

Pojasnilo UIS Novo mesto o zadevi Ivana Božiča

Z navedbami v članku Tovarna pod okni stanovanjskih hiš?, da gradbena inšpekcija ni ukrepala, se ne strinjamo.

Zadeva Božič je bila obravnavana s strani tukajšnje gradbene inšpekcije. 12. 6. 1990 je bila podana pritožba sosedu, da je Ivan Božič v Smolenji vasi prišel z gradnjo delavnice brez gradbenega dovoljenja, ker to ni pravnomočno zaradi pritožbenega postopka na izdano dovoljenje. Gradbeni inšpektor se prijavitelju ni smejal, kot piše v navedenem članku. Prijavitelj je bil korektno sprejet in mu je bilo dano zagotovilo, da bo inšpekcija ukrepala v najkrajšem možnem času, v kolikor je ravnanje investitorja v nasprotju z izdanimi dovoljenji. Gradbeni inšpektor je takoj naslednji dan, 13. 6. 1990, ob 8. uri opravil inšpekcijski pregled na kraju samem. Na terenu je ugotovil, da je investitor prišel z zemeljskimi deli, ki jih je izvajalo Belokranjsko gradbeno podjetje Begrad Črnomelj. Ob inšpekcijskem pregledu investitor ter predstavnik izvajalca del nista bila dosegljiva in na terenu ni bilo možno ugotoviti pravnomočnosti gradbenega dovoljenja. Še istega dne je gradbeni inšpektor po poizvedbah na Sekretariatu za urbanizem in varstvo okolja Občine Novo mesto ugotovil, da zaradi pritožbe sosedov izdano gradbeno dovoljenje ni pravnomočno. Na telefonsko zahtevo istega dne (13. 6. 1990) sta se 14. 6. 1990 zglasila predstavnik izvajalca del Begrad Črnomelj in jima je bila izrečena ustna odločba o ustavitvi del. Ivan Božič je izostanek na vabilo, da se zgleda gradbeni inšpekciji navedene dne, opravičil z nujno službeno zadržanostjo. Inšpekciji je bil dosegljiv 18. 6. 1990. Na osnovi ugotovljenih dejstev je bila tudi njemu izrečena ustna odločba o ustavitvi del do pridobitve pravnomočnosti gradbenega dovoljenja.

Pisna odločba o ustavitvi del je bila investitorju in izvajalcu del izdana pod št. 351/A-38/90 z dne 18. 6. 1990. Po izdani odločbi smo 6. 7. 1990 sprejeli dopis Republiškega gradbenega inšpektorata, v katerem odstopa pritožbo sosedov v pristojno reševanje naše inšpekcije. Iz prilog v omenjenem dopisu ugotavljamo, da je bila pritožba sosedov z dne 14. 6. 1990 (istega dne, kot je bil opravljen inšpekcijski pregled tukajšnje gradbene inšpekcije) naslovljena na Republiški urbanistični inšpektorat Ljubljana, da posreduje pri ustavitvi del predmetne gradnje.

Z dopisom št. 351/A-38/90 z dne 11. 7. 1990 smo obvestili Republiški gradbeni inšpektorat Ljubljana, da je bila pritožba zadeva obravnavana in že 18. 6. 1990 izdana odločba o ustavitvi del.

Iz vsega navedenega sledi, da je gradbena inšpekcija ukrepala po svoji pristojnosti, v skladu z zakoni in predpisi in ne na posredovanje republiških organov. Gornje navedbe so povzete iz pisne dokumentacije, ki se hrani v arhivu inšpekcije.

GRADBENA INŠPEKCIJA
UPRAVE INŠPEKCIJSKIH SLUŽB
NOVO MESTO

Še: Metličani zamerijo, da so jih v Ljubljani pozabili

Odmev na kratek zapis, objavljen 18. oktobra v DL

Tako smo mogli razumeti reakcijo Metličanov na nedavni ljubljanski sestanek o problematiki PCB v Beli krajini. Res je da so bili spregledani z vabilom, vendar to ni bila nikakršna zla kuhinja, ampak navadna in nenamerna pomota, ki se je pač zgodila ter od kate-re Metlika ne bo imela nobene škode, saj je zmoten tudi razlog za užaljenost in jezo. Na sestanku namreč ni šlo za nobeno delitev republiškega ekološkega denarja za sanacijo ali odškodnino za posledice ekološke katastrofe s PCB, med katerimi je bila tudi izguba izvira reke Krpe za metliški vodovod. Na to ogromno škodo je bilo treba misliti pred leti, ko je SOZD bila še Iskra in bogata firma in ko je bilo mogoče od nje zahtevati nadomestilo škode, danes pa lahko le vrtamo po Gorjancih in iščemo zdravo vodo na svoj račun.

Sestanek v Ljubljani je bil skladen, da bi razpravljali o preteklem in bodočem

- Kadar gosti upanje, so vsi povabljeni. (Gascoigne)
- Včeraj bo to, kar je bilo jutri. (Grass)
- Da bi v svetu kaj dosegli, se moramo pretvarjati, kakor da smo kaj že dosegli. (La Rochefoucauld)

Nikoli v nedeljo Odziv na zapis

V Dolenjskem listu je bil 25. oktobra 1990 objavljen kratek zapis, ki pojasnjuje, zakaj je v Kočevju muzej in na zboru Demosa izrečenih več kritičnih, a žal, tudi netočnih ocen stavanja v M — KZ Črnomelj.

Menimo, da je v korist objektivnega informiranja treba povedati naslednje: 1. M — KZ Črnomelj posluje v izredno težkih razmerah, tako kot skoraj sleherni, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo, občuti vse posledice neurejene stanja, cenovnih nesorazmerij, manjšanje kupne moči itd. Kolektiv se hitro zmanjšuje, osebni dohodki so okrog 30% pod republiškim povprečjem in akumulacije skoraj ni. Iz kooperacijske proizvodnje oz. proizvodnega sodelovanja s kmeti ustvari zadruga le še nekaj preko 20% skupnega prihodka, ker tržnost tudi tu izredno hitro pada.

Torej je odveč komentirati nekatere izjave posameznikov o bogastvu zadruga in njenem trotovkem izkoriščanju kmeta ali monopolnem delovanju. 2. M — KZ je že dve leti enovita organizacija, s samostojnim sektorjem za kooperacijo, v katerem je tudi pospeševalna služba, ki se bo v bodoče organizirala kot javna služba. Organi in vodstvo zadruga si prizadevajo ustvariti tudi organizacijske pogoje za še »čistejšo« račune iz proizvodnega sodelovanja članov. Temu je namenjen tudi predlog nove organiziranosti, ki je v razpravi že od letošnje spomladi. Izvedba je še vedno otežena zaradi nedodanosti zakonodaje, predvsem glede delitve premoženja. Osnutek slovenskega zakona o združenih delavcih ne omogoča, da bi v Kočevju morali zdaj skrivati, da je v času NOB v tem kraju zasedal Zbor odposlancev, ki je položil temelje državnosti in suverenosti slovenskega naroda. Upam, da sva glede tega s piscem zapisa, ki ga pojasnjujem, oba enakih misli.

BOGDAN OSOLNIK

Še: Denarna igra tudi za dojenčke

Pojasnilo k članku s tem naslovom, objavljenem v Dolenjskem listu 25. okt.

Podpisani opozarjam, da je že sam naslov nekorekten in senzacionalističen. Z dojenčki podjetje INMAR d.o.o. nima nič opraviti.

Sodelovanje v Express sistemu je namreč pogodbeni odnos med udeleženci sistema in podjetjem INMAR d.o.o., pri čemer podjetje vodi v imenu vseh udeležencev korektno računalniško obdelavo podatkov ter nudi udeležencem informacijo o položaju v sistemu, prav tako pa sprejema vplačila in izplačuje prejemke po logiki sistema.

Pogodba, ki jo sklene udeležec in ki so jo sklenili tudi dosednji udeleženci, je pisna in lastnoročno podpisana s strani stranke ali njene pooblaščen osebe, v njej so navedeni vsi bistveni elementi sistema.

V vseh primerih je bil vstop v sistem prostovoljen, vsi udeleženci so bili pred podpisom pogodbe seznanjeni s pravili, nobenemu pa ni bil zajamčen dobiček, razen v primerih doseženih nivojev, kar je povezano s številom udeležencev sistema. Stvar vsakega potencialnega udeleženca E. sistema je bila in je še, da po svoji prosti presoji in vseh znanih pogojih ter številu udeležencev oceni svoje možnosti za dobiček, kar pa je prvenstveno vezano na predvidevanje potencialnega podpisnika, koliko udeležencev bo vstopilo v sistem za njimi.

To so ljudje, ki radi igrajo različne igre

Govorice o lobiju so izmišljene

Odgovor vodstva KZ Črnomelj na kritične ocene, izrečene v javnosti

V zadnjih tednih je bilo na straneh Dolenjskega lista pa tudi v skupščinskih klopeh in na zboru Demosa izrečenih več kritičnih, a žal, tudi netočnih ocen stavanja v M — KZ Črnomelj.

Menimo, da je v korist objektivnega informiranja treba povedati naslednje: 1. M — KZ Črnomelj posluje v izredno težkih razmerah, tako kot skoraj sleherni, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo, občuti vse posledice neurejene stanja, cenovnih nesorazmerij, manjšanje kupne moči itd. Kolektiv se hitro zmanjšuje, osebni dohodki so okrog 30% pod republiškim povprečjem in akumulacije skoraj ni. Iz kooperacijske proizvodnje oz. proizvodnega sodelovanja s kmeti ustvari zadruga le še nekaj preko 20% skupnega prihodka, ker tržnost tudi tu izredno hitro pada.

Torej je odveč komentirati nekatere izjave posameznikov o bogastvu zadruga in njenem trotovkem izkoriščanju kmeta ali monopolnem delovanju. 2. M — KZ je že dve leti enovita organizacija, s samostojnim sektorjem za kooperacijo, v katerem je tudi pospeševalna služba, ki se bo v bodoče organizirala kot javna služba. Organi in vodstvo zadruga si prizadevajo ustvariti tudi organizacijske pogoje za še »čistejšo« račune iz proizvodnega sodelovanja članov. Temu je namenjen tudi predlog nove organiziranosti, ki je v razpravi že od letošnje spomladi. Izvedba je še vedno otežena zaradi nedodanosti zakonodaje, predvsem glede delitve premoženja. Osnutek slovenskega zakona o združenih delavcih ne omogoča, da bi v Kočevju morali zdaj skrivati, da je v času NOB v tem kraju zasedal Zbor odposlancev, ki je položil temelje državnosti in suverenosti slovenskega naroda. Upam, da sva glede tega s piscem zapisa, ki ga pojasnjujem, oba enakih misli.

BOGDAN OSOLNIK

ve socialne varnosti.

V vodstvu ni odpora do oblikovanja nove ali novih zadrug, ki bodo imele samo proizvodno in trgovsko sodelovanje s člani, obratno, to želimo doseči čimprej, vendar na osnovi veljavne pravne ureditve, sklepov organov zadruga in ob upoštevanju interesa kmeta — člana, kot zaposlenih delavcev, saj si oboji ustvarjajo to zadrugo že 46 let.

3. Republiška nepovratna sredstva je od 88. leta naprej prejelo 70 kmetov (v skupnem znesku 3.000.000 din) za razširitev svoje proizvodnje, 41 vlog pa je še v reševanju. Sredstva dodeljuje republiški sekretariat za kmetijstvo na osnovi javnega razpisa le kmetom. Zadruga nudi zainteresiranim kmetom pomoč pri izdelavi programa in na osnovi odločitve sekretariata sklene s kmetom pogodbo. V tej se določijo namen uporabe sredstev, čas, v katerem mora biti investicija končana, in obseg tržnih viškov, ki jih bo moral kmet proizvesti v naslednjih 10 letih. Izvajanje del in določil pogodbe nadzirajo posebna komisija in inšpekcijski organi, v primeru npr. nenamenske porabe mora prijemalek sredstva z obrestmi vrniti. Evidenca o teh sredstvih in porabi je točno vodena in nadzirana, zadruga daje o tem tudi podatke, vključno s seznamom koristnikov, svojim organom, izvršnemu svetu skupščine občine in inšpekcijskim nadzornim organom.

Pisanja ali govornice o lobiju, ki deli sredstva, o vrhu zadruga, ki si jih je pridobil itd., so torej izmišljene.

4. Razprodaja premoženja zadruga je naslednja tema dezinformiranja. Zadruga v tem letu ni odprodala niti m² zemlje, izvedenih je bilo nekaj menjav in sklenjenih več najemnih pogodb za zemljišča, namenjena proizvodnemu sodelovanju. Po normalni poti (oceno, razpis, licitacija) so bila odpujena nekatera osnovna sredstva, ki jih zadruga ne rabi več (kmetijska mehanizacija, go-

stinska oprema, tovorni in osebni avtomobili). Kupnina iz te prodaje ni bila namenjena osebnim dohodkom, to tudi ni možno, ampak novim vložkom, ki jih pošteno kritičen državljan lahko vidi (npr.: adaptacija trgovin, obnavljanje mehanične delavnice, klavnice itd.).

Ob koncu ne zanikamo, da v zadrugi ob delu ni tudi slabosti, samo to niso te, ki jih komentiramo. Te so plod nekatere pregreh »političnih glav« (v republiki in občini), misleč, da je gospodarjenje v teh pogojih kot pisanje volilnih programov. V zadrugi želimo trezno sodelovanje vseh političnih strank, vendar na osnovi možnega, realne ocene stanja in po poteh veljavne zakonodaje in zlasti brez »barvnih« diskvalifikacij, ki z ekonomijo nimajo nič skupnega. Od glasila Dolenjski list pa pričakujemo, da bo ponudil bralcem tudi našo resnico.

Vodstvo M — KZ

TAJNIK ALI TAJNICA

RIBNICA — V nekom ribniškem podjetju nas je intervjuvanka še posebej opozorila, da ona uradno ni tajnica, ampak tajnik. Na naše začudenje je pojasnila, da imajo v podjetju dve tajniški mesti in da se razlikujeta med seboj, saj so v predpisih podjetja za eno zapisali tajnica (direktorja), za drugo pa tajnik (za osebne zadeve, se pravi gibanje zaposlenih, izobraževanje, pripravnostvo itd.). Tako smo v Sloveniji priča ne le več strankam, ampak tudi več pravopisnim pravilom. Pa naj še kdo reče, da nismo demokracije vzeli zares!

P-C

POSNEMAJTE JAPONCE

Potniki, ki se vračajo z obiska pri svojih v novomeških bolnicah ob nedeljah in mogoče tudi ob praznikih z vlakom 4111, po letošnjem novem voznem redu nimajo možnosti izstopiti v Rosalnicah in mogoče tudi ne v Dobravah. V Novi prog, gasilu železničarjev Slovenije in Istre od 31. maja 1990 piše, da imajo japonski železničarji do svojih potnikov v vlakih visoko spoštovanje in da imajo vsakega potnika v vlaku za kralja. Novomeški železničarji, posnemajte Japonce in uredite postanke potniških vlakov na vseh postajališčih, ker v nasprotjem primeru kršite človekove pravice!

FRANC STEPAN
Čurile 17, Metlika

MERCATOR OBNAVLJA — Še ne dolgo tega je bila stara šola v Prečni pri Novem mestu kraju v sramoto, kmalu, kot kaže, pa mu bo z novo fasado in obnovljeno streho v ponos. Spodnje prostore je dobil Mercator in bo v njih verjetno že sredi novembra odprl samopostrežno trgovino, zgornje pa si bo za svoje dejavnosti uredila krajevna skupnost. Tako je odstranjen še en kamen spotike. (Foto: T. Jakše)

Ob mrzli kotlovnici

Metlika spet po stari balkanski navadi

Stanovalci v Kidričevem naselju 3 v Metliki so ogorčeni, in to upravičeno. Po balkanski tradiciji so pričeli preurejati kotlovnico oktobra namesto maja, junija, julija, avgusta ali septembra. Torej so se spavili k delu takrat, ko bi bilo treba pričeti kuriti. Zdaj se ljudje tresejo od mraza v svojih stanovanjih, malce jih bodo pogreli le računi za kurjavo. Slednji pridejo vedno pravočasno, in kar je že tradicija: iz meseca v mesec je napisana na položnicah večja številka. Iz stanovalcev v Kidričevem naselju 3 se nekdaj krepko norčuje. Najverjetneje so to »odgovorneže«, ki preživijo več kot polovico svojega delovnega časa za sanki, nacejajoč se z brizganci. Pa bi moral vseeno neko tem ljudem povedati, da živijo tudi v družbenih in solidarnostnih stanovanjih ljudi, ki imajo otroke, so morda stari ali bolni ali pa bi kar tako radi bivali v to-

plih stanovanjih, seveda ob pošteno plačanih stroških za kurjavo.

Stanovalec trenutno niti ne zanima, kdo je kriv, da kotlovnica ni pravočasno usposobljena za ogrevanje s kurilnim oljem namesto s premogom, vedo le, da nekdaj vleče osebni dohodek tudi za delo, ki ga ni opravil. In takšnemu bi nekdaj moral pokazati vrata, saj je brez dela dovolj ljudi, ki verjetno vedo vsaj to, da so dnevi in noči oktobra že precej hladni. Za tiste, ki zdaj upravljajo s kotlovnico, bi človek kaj takega težko trdil. Te dni je videti »odgovorneže«, ki se hočejo razčesati, da bi kotlovnica pričela obratovati.

Sklonjenih glav bežijo pred sianovalci, saj se zavedajo svoje krivde. Vsaj to, toda po toči zvoniti je prepozno.

T. GAŠPERIČ

Z. G.

Evropi se ne bližaš le s posnemanjem

Poziv Društva ekonomistov Dolenjske in Bele krajine, naj bi spodbudili ustvarjalnost

VSE NAREDIJO SAMI — Med gasilci so vseh vrst mojstri, tako bodo lahko krški gasilski dom naredili povsem s svojimi rokami. Tisti člani, ki ne delajo pri zidarskih in podobnih delih, pa se lahko izkažejo tudi s prinašanjem pijače. (Foto: J. S.)

Gasilci gradijo svoj dom

Namenu ga bodo predali ob 120-letnici GD

KRŠKO — Mračilo se je že, najbolj vztrajni člani Gasilskega društva Krško, ki je eno izmed najstarejših v Posavju in Sloveniji, pa so še kar zidali. Hitijo, ker nameravajo svoj gasilski dom spraviti pod streho do konca novembra. Do uradne otvoritve ob stodvajsetletnici društva prihodnje leto pa mora biti dom popolnoma dograjen.

Slavko Šribar, predsednik gasilskega društva Krško, si je med razgovorjem betonske opeke s prikolic, ki jo vleče njegov starodavni fiat 1300, vzel veliko časa, da je povedal nekaj podrobnosti o gradnji doma. »Čisto vse delamo pristojno. K temu smo seveda prisiljeni, ker nam manjka denarja. Ko smo se lotili gradnje doma, smo morali najprej pomagati podirati

stare Sopove stavbe. Tam smo dobili material. Prvo lopato smo za dom zasadili 25. julija letos. Doslej so člani gasilskega društva opravili že 3.554 prostovoljnih delovnih ur. Čeprav šteje društvo 92 članov, delovno jedro šteje 25 do 30 ljudi. Izmed teh jih pride na vsako delovno akcijo po 8 do 10 ali celo 15, ko smo ulivali ploščo, pa nas je bilo 28,« je povedal Šribar.

V domu, ki so ga zgradili leta 1971 in je sedaj prejemalen za potrebe gasilcev, bodo pridobili dve novi garaži, dvorano s 120 sedeži, učilnico in več drugih prostorov. Hkrati bodo gasilci na novo prekrili in obnovili 100 let star vadbene stolpe, ki krasi gasilski dom.

J. S.

Čas hitro teče in tudi spremembe so čedalje večje in globlje. Kdor se v ta gibanja neče ali ne zna vključiti in prilagoditi, je razvojno gledano, izgubljen. Razumljivo je, da moramo gledati in stremeti, da se Slovenija čimbolj vključi v evropske tokove kot država. Pri tem pa ne smemo pozabiti na bogastvo Slovenije, ki je v njeni večplastnosti in različnosti. Ta različnost ni nekaj, kar jo obremenjuje, temveč je dopolnjuječe. Z drugimi besedami lahko rečemo, da je ta različnost pravzaprav bogastvo, ki so nam ga zapustili naši predniki in narava, na nas pa je, da to različnost ohranimo in še bolj oplemenitimo.

Že dolgo je tega, ko smo se v Sloveniji odločili za tako imenovani policentrični razvoj, kar pomeni, da pri nas ne razvijamo samo enega središča, temveč delujemo v smeri razvoja več središč. Le-ta pa seveda ne bodo samozadostna, temveč se bodo povezovala v enotni slovenski prostor. Izkušnje kažejo, da je bila ta odločitev pra-

vilna. V mestih na njenih mejah se opravljajo živahne aktivnosti, podobno kot v njeni notranjosti. Klasične delitve prostora na središče in periferijo ni več. Vse dele poskušamo med seboj enakopravno povezati.

Seveda pri tem ne teče vse tako, kot bi radi. Policentrični razvoj se različno opredeljuje, vendar čedalje bolj pridobivajo vrednosti tradicionalni policentrični pojmi kot Gorenjska, Štajerska in podobno. V tem poimenovanju je tudi regija Dolenjska in Bela krajina doživela že več različnih teritorialnih razširitev in zmanjšav. Naj bo že kakorkoli, regije obstajajo, so žive in z ozirom na opredeljene nove slovenske vlade bodo doživele še močnejše uveljavitve.

Naj poudarimo, da smo v naši regiji pri izdelavi različnih razvojnih načrtov nekoliko v zamudi. Druge so nas nekoliko prehiteli in s svojimi strateškimi dokumenti dosegajo večjo težo pri različnih odločitvah o alokaciji kapitala in ostalih razvojnih vprašanjih.

Da bi zmanjšali ta razkorak z drugimi slovenskimi regijami, smo se v Društvu ekonomistov Dolenjske in Bele krajine ter v Medobčinski gospodarski zbornici za Dolenjsko in Belo krajino odločili, da izdelamo spodbujevalni strateški razvojni program te regije, ki bo temeljil na teoriji organizacijskega razvoja. Ključno za to razvojno teorijo je, da dolgoročno in ce-

● **EVROPSKA RAVEN DOLENJSKE?** — V Društvu ekonomistov Dolenjske ugotavljajo, da je v regiji veliko apatije, da pada reševanje težav vse bolj na pleča vse manjšega števila ljudi (direktorjev), da je stroka nemočna, da se odločitve sprejemajo brez kalkulacij, da sposobnosti in pripravljenosti za angažiranje preko 500 ekonomistov (in drugih kadrov) niso izkoriščene itd. Resno pa so se odločili nekaj prispevati k boljšim gospodarskim rezultatom v regiji s konkretno organizirano akcijo. Pripravili so že koncept programa, kako dane možnosti čim bolj izkoristiti, kako Dolenjsko in Belo krajino postaviti na evropsko raven. Omenjajo neizkoriščenost zidanic, ki jih je, da jih je težko prešteti; omenjajo revitalizacijo gimnazije, zdravstva, snovanje obolske in obrške riviere itd. Skratka, iz vsega, kar je, naj bi iztisnili čimveč, v iskanje idej in rešitev za to pa pritegnili čimveč glav. Območna gospodarska zbornica je projekt Društva ekonomistov, razumljivo, z zanimanjem pregledala in podprla.

lostno pristopa k problematiki. Zavedamo se, da ta postopek ne bo lahek. Toda v omenjenem društvu smo se trdno odločili, da navedeno nalogo izpeljemo, saj brez nič ni nič. Čutimo namreč svojo strokovno dolžnost, da pomagamo s svojimi profesionalnimi potenciali deželama pod Gorjanci in onstran Gorjancev, kjer so se stoletja borili in delovali naši dedje in babice. V teh prelomnih časih za Evropo in svet želimo, da bi se v nove razvojne tokove vključili s čim manjšo zamudo in zaostankom.

Tako se sprevračajo merila

V radiu in televiziji ni bilo mesta za ljudsko pesem, ga je pa dovolj za slaboumno narečno popevko

6. oktobra je bilo na Vačah pri Litiji republiško srečanje ljudskih pevcev in godcev, ki se ga je udeležilo 11 skupin oz. posameznikov. Sodelovali so: mala mestna godba iz Maribora, mešana pevska skupina iz Riharjevca pri Šmartnem pri Litiji, pevke iz Zabovca pri Ptuj, fantje iz Gore pri Vačah in harmonikar Gregor Pivec z Vač, pevke iz Tinj, Terezija in Jože Mansuti iz Gorice pri Slivnici, mešana skupina in fantje iz Brezovega dola pri Zagradcu, iz Bele krajine pa godca Tonček Plut in Franc Pečaver iz Semiča, ki sta zaigrala koračnico Banovec in valček Štajerš in pevke s Taljčega vrha, ki so zapele Kresno pesem in Marija z Ogrskega gre.

Vsaokleto republiško srečanje ljudskih pevcev in godcev spada med redke prireditve v Sloveniji, ki je resnično namenjeno ljudskemu petju in igranju in naj bi tako prispevalo k ohranjanju našega ljudskega izročila. Tu ne nastopajo pevski zbori in solani glasbeniki, ampak ljudje, ki radi pojejo in nosijo v sebi ljubezen do starih napevov. Zato smo lahko še vedno zadovoljni, da so med ljudmi še prisotne mnoge pesmi in da naše izročilo še ni mrtvo. O tem je tekla beseda tudi na dopoldanskem seminarju za folkloriste, ki je bil posvečen zvočni podobi Dolenjske in ga je vodil prof. Julijan Strajnar iz Glasbeno narodopisnega inštituta v Ljubljani, sicer dolenjski rojak.

Kakor vedno, je bilo tudi to srečanje pestro, zanimivo in priskrno; za vse, ki cenijo ljudsko pesem, izjemno doživetje. Marsikje v Evropi bi bili veseli, če bi lahko še pripravili kaj takega. Mi pa — oh, nas to prav nič ne gane! In je moralo zato to srečanje miniti čisto tiho in neopazno tam nekje v zasavskih hribih. Brez radia, brez televizije, brez tiska. So baje rekli pri radiu, ki je doslej vedno lepo skrbel za snemanje, da nimajo sredstev. Jih pa ima zato televizija na pretek, pa ne za ljudsko pesem, ampak celo za neposreden prenos nekih slabo-

Naše razmišljanje gre v smeri, da bo Slovenija toliko močna, kot bodo močne njene regije in njeni ljudje.

Preidimo k stvari. Kaj predlagamo in kako naj bi naloge uspešnega prilagajanja in sodelovanja z Evropo izpeljali? Načrtujemo, da bi imel naš program prilagajanja in sodelovanja z Evropo tri stopnje, in sicer:

1. izdelava idejnega programa do konca leta 1990,
2. izdelava glavnega programa do konca leta 1991,
3. izvedba od 1992 do leta 2000.

Kdo je ustvarjalec tega širokega podjetja in projekta? Ena izmed osnovnih značilnosti tega programa je, da so njegovi nosilci Dolenjci in Belokranjci. S to pobudo oziroma povabilom se obračamo prav na vsakega Dolenjca in Belokranjca, da sodeluje v tej, po našem mnenju pomembni akciji. V skladu s teorijo organizacijskega razvoja mora pri pomembnih programih, ki se tičejo ključnih vprašanj neke združbe, sodelovati čimveč njenih članov. Razumljivo je, da bo intenzivnost tega sodelovanja od posameznika do posameznika različna. Bistveno pa je, da je s svojim razmišljanjem in delovanjem, pa četudi je to majhno, vključena velika večina Belokranjcev in Dolenjcev. Vsak prebivalec te regije je namreč enkratno bitje, ki lahko s svojim razmišljanjem in delovanjem pomembno vpliva na svojo okolico. Vsak član teh dveh naših dežel je dobrodošel sodelavec pri snovanju tega »našega programa«. Vsako mnenje, misel in predlog bomo obravnavali kot dragocen prispevek naših ljudi, ki naj naredi naš jutri boljši in nas pristop k Evropi manj boleč in lažji. Kakšen je predlog za ime našega programa prehoda v Evropo?

V Društvu ekonomistov Dolenjske in Bele krajine ter Medobčinski gospodarski zbornici za Dolenjsko in Belo krajino smo dolgo razmišljali, kakšno ime bi predlagali za ta celoviti dolgoročni razvojni program. Zavedali smo se, naj bo ime kratko, da pa bi kljub temu vsebovalo bistvene usmeritve, cilje in želje, ki naj bi jih s programom dosegli. Po dolgih razpravah smo se odločili za delovni predlog »Dolenjska in Belokrajina«. Naj na hitro razložimo, kaj to pomeni. Prvi del teh dveh skrajševank pomeni, razumljivo, Dolenjsko in Belo krajino. Eka pa je po eni strani vezana na Arhimedov vzlik »Hevr-eka«, iznašel sem. Po drugi strani pa je eka vezana tudi na Evropski program »Eureka«, s katerim hoče Evropa doseči in preseči Ameriko in Japoniko.

Samim imenom programa je torej doležen naš ključni cilj, da se čimprej povežemo z evropskimi tokovi. To pa naj dosežemo z ustvarjalnostjo naših ljudi, ki so že mnogokrat dokazali svojo moč duha, vse prevečkrat pa jo s svojo preveliko skromnostjo tudi zatajevali in celo omejevali. »Dolenjska in Belokrajina« predstavlja izziv vsem našim prebivalcem, da sprostijo svoje ustvarjalne moči in zamisli. V tem smislu je to spodbujevalni in motivacijski dokument, ki nam daje vizijo prihodnosti, istočasno pa nakazuje tudi pota in načine, da to ustvarimo. Program naj bi ne bil last Društva ekonomistov Dolenjske in Bele krajine, ampak last vsakega Dolenjca in Belokranjca.

umnih narečnih popevk, o čemer je škoda vsakih besed. Tako se sprevračajo naša merila, kljub prisegnanju na svoje korenine. Včasih smo se pridružili, da naša folklorna ne sme biti le okrasek raznih prireditev, a vse kaže, da še to ne bo več. Očitno jo bomo dokončno zatrli. Ja, kaj bi z njo, s to staro šaro! Tako nekako me spominjajo razmere na nedkdanje čase, ko se je mislilo, da je folklor nekaj, kar je treba čimprej odvrči. Je res možno, da se nam kaj takega lahko zgodi tudi danes? Ja! ko razlika velikanska. Zdaj bo ljudsko izročilo pač dokončno mrtvo.

KSENJA KHALIL

ske in Bele krajine ali Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko in Belo krajino, temveč naj bi bil »naš program«, ki ga skupaj snujemo, skupaj gradimo.

Dokaj znano je reklo, da vsaka akcija ne prinese uspeha, toda ni uspeha brez akcije. Evropa s svojo blestečo ekonomsko uspešnostjo in visoko civilizacijo ne bo prišla k nam. Mi moramo k njej, zato pa je potrebno poleg trdega dela tudi razmišljanje in še enkrat razmišljanje. Usoda je predvsem v naših glavah in šele potem v naših rokah!

Bela krajina in Dolenjska sta bili že do sedaj znani po svoji lepi in blagi pokrajini. S svojimi mehko zaobljenimi grički, gozdovi, Krko, Kolpo, vinogradi, cerkvami, gradovi, predvsem pa s svojimi pridnimi ljudmi, predstavljata obe pokrajini bogastvo, ki ga naj bi oplenitili z novimi razsežnostmi. Po drugi svetovni vojni se je v tem delu Slovenije močno razvila tudi industrijska dejavnost, ki pa jo moramo na novo definirati in postaviti v okvir evropskih standardov in normativov.

Čaka nas veliko dela, predvsem pa razmišljanja, kot smo že dejali. Razmišljamo predvsem, kaj bi svojstvenega ponudili Evropi pa tudi drugam! Tujina nam ne bo prijazna, če se ji bomo približevali samo s posnemanjem. S svojimi izkušnjami, tradicijo pa tudi z dokaj velikim znanjem ji lahko ponudimo tudi kaj izvirnega. To se bo ekonomsko najbolj izplačalo. Sicer pa imamo tudi svoje zgodovinske spomenike, svojo kulturo in drugo naravno bogastvo. Predvsem pa imamo v naših dveh pokrajinah 102.000 prebivalcev, 102.000 Belokranjcev in Dolenjcev, 102.000 glav, in to je naše največje in neprecenljivo bogastvo.

Ideja »Dolenjska in Belokrajina« se je torej rodila. Čeprav imamo že nekaj konkretnih idej in zasnov, ki jih bomo prikazali v idejnem programu ob koncu letošnjega leta, ni še nič dokončnega. Čakamo na vaše predloge, ki jih bomo vključili v ta program in tako skupno pripravili pot v novo tisoletje.

Naj še enkrat poudarimo, da je program »Dolenjska in Belokrajina« predvsem spodbujevalni program, ki nakazuje in omogoča nove vidike izboljšanja in oplenitvenega obstoja in v tem smislu nikakor ne nadomešča ali izničuje obstoječih programov.

Pravijo, da se v življenju posameznika, organizacije ali družbe pojavi razdobje, ko so le-ti sposobni narediti neverjetno velike stvari. Ali ni to pravišnji izziv Dolenjski in Beli krajini ter njenim ljudem?

Vaše cenjene predloge pošljite Društvu ekonomistov Dolenjske in Bele krajine, Kandjska 5, 61000 Novo mesto, kjer bomo vaše ideje in predloge zbirali v »Rastu knjigi« Dolenjske-Belokrajineke.

Društvo ekonomistov Dolenjske in Bele krajine ter Medobčinska gospodarska zbornica za Dolenjsko

SPOROČILO ZA JAVNOST

Sestali so se predstavniki Sindikata novinarjev Slovenije in Sindikata papirne, grafične, časopisno — informativne, založniške in novinarske dejavnosti. Dogovorili so se, da skupno zastopajo novinarje v pogajanjih o kolektivni pogodbi za novinarsko dejavnost; kot predstavnik delodajalcev vidijo sekcijo za tisk pri Gospodarski zbornici Slovenije, pri pogajanjih pa naj bi sodelovali tudi republiški sekretariat za informiranje. V naslednjih dneh bodo podrobneje uskladjali svoja pogajalska izhodišča.

Soglašali so, da v novi slovenski ustavi ni sprejemljivo nikakršno omejevanje sindikalne svobode in aktivnosti razen v primerih, ki jih določajo mednarodne konvencije. Sindikat papirne dejavnosti je podprl stališče SNS do predlaganih sprememb zakona o RTV.

VENCESLAV JAPELJ, predsednik SNS

● Vsaka generacija si piše zgodovino na novo. (Ranke)

Zahvala krajevni skupnosti

Hvala KS Semič za podporo pri popravilu ceste

»V današnjem času, polnem nezaupanja in negotovosti, se ni lahko odločiti za organiziranje delovnih akcij. Kljub temu lahko rečemo, da so dobro organizirane in izvedene akcije še vedno, in verjetno tudi še bodo, dobro sprejete med ljudmi.

Lep primer za to je uspešna delovna akcija ureditve 2,2 km dolge vinogradniške poti na Stari gori pri Sodem Vrh u oziroma Gradniku v Beli krajini, kraju, ki ga je lani opustošila huda toča. Pot, ki jo uporabljajo več kot 50 lastnikov vinogradov in drugih, je bila komaj vredna tega imena. Uporabniki so v avgustu letos po načelu »pomagaj si sam, in bog ti bo pomagal« sklenili, da pot popravijo. In šlo je! Krajevna skupnost Semič oziroma njen tajnik Jože Mihelič sta pokazala izreden posuh za akcijo. Skupnost je brezplačno dodelila 300 m³ gramoza in poskrbela za miniranje skal na celi trasi. Njen prispevek je vreden vsaj 30.000 din. Tudi KZ Črnomelj (tov. Simonič) je pomagala z naročilnico za prevoz 100 m³ gramoza v vrednosti 4.500 din. V akcijo so se vključili skoraj vsi uporabniki, vsak je prispeval po 1.200,00 din. Le ena lastnica ni hotela, en lastnik vinograda pa se je naredil gluhega.

Ob zbranih okoli 45.000 din je vrednost opravljenih del blizu 100.000 din.

Akcija bi še bolj uspela, če ne bi nesolidni avtoprevoznik zavlačeval več kot en mesec s prevozom gramoza, čeprav mu je bil prevoz plačan vnaprej. Kljub temu da so akcijo skoraj vsi podprli in sodelovali v njej, pa velja posebej omeniti Toneta Kukarja s Sodjega Vrh u in Toneta Jura-jeviča, prav tako s Sodjega Vrh u oziroma Vrtače, ki je odstopil zemljišče za izravnavo dela poti.

Tako je pot z izravnavo ovinkov, razširitvijo in navozom več kot 500 m³ gramoza postala cesta in uporabniki se, zadovoljni z narejenim, zagreto pripravljajo na asfaltiranje. Pri tem upravičeno pričakujejo pomoč od metliške in črnomaljske občine oz. KS Semič pa tudi še od koga. To bodo sprejeli s hvaležnostjo, ki je ljudje širokega srca premorejo v obilju. Istočasno upajo, da bo po četrstoletnih obljubljah končno asfaltirana tudi občinska cesta Jugorje — Štrekljavec, ki bo ta severni del Bele krajine približala svetu.

JOŽE KONDA
Praproče 4
Semič

VSE ZA LEPSI VIDEZ

OSILNICA — Na račun sv. Egidija, ki varuje Integralov avto, parkiran ob njegovi cerkvi v Ribjeku, je bilo že nekaj napisanega. Tokrat pa smo zvedeli še eno zanimivost. Te dni so si to okoli 370 let staro cerkevico z bogatimi »zlatimi oltarji« itd. ogledali strokovnjaki zavoda za spomeniško varstvo in soglasno ugotovili, da je treba cerkevico obnoviti. Taka podrtja, kot je cerkevica namreč zdaj, kviri vitez novega avtobusa, ki je še vedno parkiran tik ob njej.

MARJAN ARH
poslanec zbora
KS Krško

Stališča in zahteve sindikatov

Dogajanja v Trendu in stališča Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je 25. oktobra 1990 razpravljalo o dogodkih in eksistenčnih problemih delavcev v podjetju TREND FORM Tovarna obutve Maribor in sprejel naslednja stališča in zahteve:

1. Obsojamo preobrazbo družbene lastnine v privatno lastnino na način, v katerem so potopeptane temeljne ekonomske in socialne pravice delavcev, kot se je to zgodilo z delavci bivše tovarne LILET.
2. Način in izvedba prodaje družbene lastnine v primeru LILET se je zgodila v razmerah, ko Republika Slovenija nima pravno-varstvenih mehanizmov in ukrepov zoper njeno razvedrovanje, kakor tudi ne za zaščito temeljnih pravic delavcev.
3. Zahtevamo, da se v republiških zakonodajnih organih nemudoma oceni morebitno škodljivost sklenjene kupoprodajne pogodbe v stečajnem postopku tovarne LILET.
4. Zahtevamo, da se v primeru škodljive pogodbe le-ta razveljavi ter ugotovi kazenska in odškodninska odgovornost zoper tiste, ki so s svojim ravnanjem, nesposobnostjo ter neodgovornim odnosom povzročili prodajo LILETA pod normalno ceno.
5. Obstaja sum, da se nekatere bistvene sestavine pogodbe ne izpolnjujejo, zato zahtevamo, da se pogodba javno objavi.
6. Ugotavljamo, da se glede uveljavljanja pravic zaposlenih krši veljavni zakon o delovnih razmerjih in splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo ter mednarodne konvencije, zato zahtevamo, da se zapo-

slenim v TREND FORM Tovarna obutve Maribor od začetka dela dalje izplačajo osebni dohodki po kolektivni pogodbi in uresničijo druge pravice iz nje.

7. Zaradi že ogrožene eksistence delavcev podjetja TREND FORM Tovarna obutve Maribor in njihovih družin predlagamo Izvršnemu svetu Skupščine Republike Slovenije, da premostitveno pokrije izplačilo osebnih dohodkov tem delavcem v skladu z zakonom o zajamčenih osebnih dohodkih.

8. Zahtevamo, da republiško sodišče preveri upravičenost zastoja pri izplačilu terjatev iz stečajne mase za bivše delavce LILETA.

9. Pozivamo sindikate dejavnosti, da se pridružijo zahtevam delavcev TREND FORM Tovarna obutve Maribor in od bora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Maribor ter da se vključijo v solidarno pomoč pri reševanju njihovih eksistenčnih problemov.

DOMAČE TRNJE

- Kadar levica ve, kaj dela desnica — postane nezaželena.
- Namesto kulta osebnosti se zdaj uveljavlja kultura političnih strank.
- Zdi se, da se obračamo k mrtvim, da bi prikrili napake živih.
- Ljubljanska Snaga je lepa ilustracija nesnage v politiki.

M. BRADAC

Bo ta jesen rodila sadove?

O prizadevanjih za razvoj KS Uršna sela

Če je jesen čas plodov in sadov, to še kako velja za KS Uršna sela. Dolga leta se je ta neznatna in obrobna krajevna skupnost borila za svoj osnovni družbeni standard. Včasih se je to zdelo kot dom Kihotov boj z mlino na veter, ampak počasi so z voljo in vztrajnostjo ljudi dobrine le prihajale v zaselke, kjer vsega skupaj okrog 600 prebivalcev v štirih krajih čaka na tisto osnovno za "sodobno življenje". V letu 1979 začeta gradnja vodovoda se je ustavila, ko je na Uršnih selih, v največjem naselju, pritekla voda. Vodovod na Laze je izpadel iz programa gradnje občinske infrastrukture. Potem je kar nekaj kmetij in gospodinjstev na Lazah imelo nemajhne skrbi z vodo. Nenehno dovažanje vode ni bilo poceni, pralni stroji so mirovali, kaplje vode so bile dragocene, skratka, ljudje so imeli skrbi, neznane mestnim prebivalcem.

Največja dobrina, ki jo prinaša ta jesen, je za našo KS gotovo vodovod od Laz do Uršnih sel. V dokaj ugodni zimi 1989/90 je bilo veliko narejenega. Skozi Laze so krajani s pomočjo sredstev KS, to je samopriskevka, in spet s pomočjo nekaterih dobrotnikov (skoraj vedno enih in istih) položili 480 m cevi glavnega voda in opravili vsa zemeljska dela, tako da spomladi ni bilo o kakšnem razkopavanju v vasi niti sledu, čeprav je teren tu izrazito kraški in je čista zemlja na tem področju zgolj iluzija. Zdaj pa se je KS spoprijela z velikim zalogajem: odcepom vodovoda od Laz do Uršnih sel, dolgim 1.400 m. Investicija je ocenjena na 900.000 din. Da bi bil vodovod letos zgrajen, je potrebnih še precej dodatnih sredstev poleg trenutno razpoložljivih. Prebivalci KS Uršna sela upajo, da bodo enkrat naleteli na razumevanje, vaščani Laz, ki jih pesti pomanjkanje vode pa tudi dejstvo, da so na repu KS in občine ter da so številčno silno majhni, pa še bolj računajo na razumevanje občinske vlade. Zadnja leta so namreč vložili veliko osebnega truda ne samo zase. Vsakomur mora biti jasno, da cesta, ki povezuje dve občini in je po njej gost promet, ni samo v dobro KS, ampak celotne družbe. Tako upajo, da bo letošnja jesen zanje končno tudi njihov trud rodil sadove. Če bo letos vodovod, ki bi moral biti po prvih zagotovilih že zdavnaj gotov, končno zgrajen in bodo Laze dobile vodo, bo jesen v KS Uršna sela bogata, zaslužena bogata.

J. SLADIČ

10. Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije podpira zahteve stavkajočih delavcev TREND FORM Tovarne obutve Maribor v prepričanju, da je to del bitke za socialne in ekonomske pravice ter za položaj zaposlenih v novih gospodarskih in lastninskih pogojih.

Predsednik sveta ZSSS: MIHA RAVNIK

PO KOČEVSKI OBČINI

VEČ LUČI — Javno razsvetljavo sta dobili naselji Seč in Polom, v mestu pa območje Mestnega loga.

NOV ASFALT — Nov asfalt je dobilo območje Mestnega loga in vas Spodnji Log. Na območju Kočevske Reke je bilo z akcijo občinskega izvršnega sveta, s pomočjo Posestva Snežnik in prispevki občanov opravljeno asfaltiranje v naseljih Stalcerji, Morava in Novi Lazi pa tudi v obeh Brigah in Borovcu. Še letos ali v prihodnjem letu pa je predvideno asfaltiranje na območju vasi Gorenje, Dolga vas, Polom in Seč.

ČRPALNI PREIZKUS — Za vodovod Polom-Seč opravljajo črpalni preizkus. Če bo vrtna primerna, bodo dogradili vodovod.

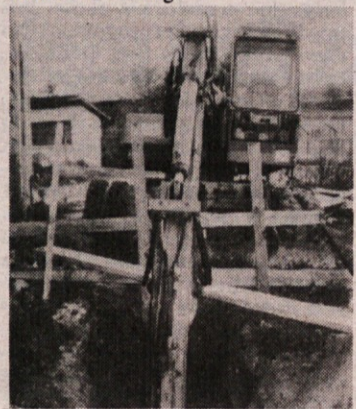
OZNAČILI KRAJA — Vasi Spodnji Log in Kočarji sta končno dobili table, ki označujejo ime teh krajev. Tudi tako se Kočevska odpira.

IZBOLJŠANO OGREVANJE — Stavbo osnovne šole v Strugah so preuredili na ogrevanje s kurilnim oljem. Prej so jo ogrevali z drvmi.

ODZIV NA VPRAŠANJE

»Lojze s Trebelnega« je v sestavku Halo, tukaj je bralec »Dolenjca« 25. oktobra letos zastavil dvojno vprašanje predsednika Peterleta. »Lojzeta s Trebelnega« sprašujemo, ali mu je padlo srce v hlače, ko postavlja vprašanja Peterletu, da se ni predstavil s polnim imenom in priimkom.

Bralec s Trebelnega

SPOMENIK POSEBNE VRSTE — Kaže, da si je avtor tegale tihožitja nameraval postaviti trajen spomenik. Žal se prebivalcem bloka v Mirni Peči, za katerim stoji, ne zdi preveč estetski pa tudi čedalje bolj zaudarja. Gre za stroj, ki je pri gradnji jaska natekel na kanalizacijsko cev bloka in jo očitno zamašil, upravljalec stroja pa je, namesto da bi stvar saniral, enostavno izginil. To se je zgodilo pred tremi meseci, stroj stoji še vedno tam, z meteorinimi vodami pomešane fekalije pa zalivajo kletne prostore dveh blokov. Morda bi o lastniku stroja in odgovornosti vedela več povedati Obrtna zadruga Metlika, ki je izvajalec del. (Foto: T. Jakše)

Gripa že grozi

S pričetkom hladnega obdobja se pojavijo razne nalezljive bolezni dihalnih poti. Nekatere lahko zdravimo, spet drugih — in teh je največ — pa ne. Nalezljive bolezni dihalnih poti, proti katerim nimamo učinkovitih zdravil, povzročajo virusi. Najhujša med njimi je gripa ali influenza. Vsako leto zboli za gripo v Sloveniji več tisoč ljudi, kadar je virus posebno »strupen«, pa še mnogo več.

Bolezen poteka ob visoki temperaturi, nahodu, kašlju, bolečinah v grlu, mišicah in sklepih. Dokaj pogost zaplet je pljučnica. Grip je najbolj nevarna za starejše ljudi, še posebno za kronične bolnike (kronična obolenja srca, dihal, sladkorna itd.). Bolezen se širi po zraku in s kapljicami, ki jih bolniki izkašljajo. Je zelo nalezljiva bolezen.

Cepljenje zagotavlja določeno stopnjo individualne in kolektivne zaščite. Poleg zdravstvenih so pomembni tudi gospodarski učinki (manjša odsotnost z dela). Cepimo z mrtvim cepivom, ki ga damo pod kožo nadlakti. Za popolno zaščito sta potrebni dve dozi cepiva, ki ju damo v razmiku enega meseca. Cepljenje je neobvezno. Cepi se lahko vsak, ki je star več kot 7 let, še posebno priporočamo cepljenje starejšim osebam, bolnikom s kroničnimi boleznimi in delovnim kolektivom, zlasti tistim, ki imajo opravka s strankami.

Tako kot vsako leto se lahko vsi zainteresirani cepijo bodisi na Zavodu za socialno medicino in higieno v Novem mestu, Mej vrti 5, ali v zdravstvenih domovih. Na zavodu se lahko cepite vsak dan med 8. in 10. uro. Dodatne informacije lahko dobite tudi po telefonu 21-253 ali 21-424.

dr. DUŠAN HARLANDER, spec. epidemiolog

Nekaj misli, izrečenih v Osilnici

Z obiska predsednika vlade Lojzeta Peterleta

BOG JE PRISOTEN POVSOD — Predsednik Peterle je zatrdil Osilničanom, da je nova oblast prisotna povsod, ne le v republiškem središču, ampak tudi v najbolj oddaljenih krajih. Zame Osilnica ni pozabljen kraj. Vsi odmaknjeni kraji bodo deležni skrbi in pozornosti.

SPOŠTOVANJE MATERAM — Nekdaj so bile cenjene ženske, ki so kar največ ur presedele na sestankih. Zdaj bodo cenjene (tudi?) matere, ki doma vzgajajo otroke. Vendar nova oblast ne namerava žensk privezati na lonec in štedilnike. Odločajo naj se same po svoji volji in volji družine.

ZAKAJ KRIZA? — Ne bi bilo take krize, če bi bili moralni in če oblasti ne bi zlorabili.

ODPRETI IN ZAPRETI — Lahko je bilo odpreti Kočevsko Reko, kar bo kmalu pozabljeno. Težje pa je doseči spremembe v mišljenju ljudi.

SPLOŠNO VESELJE — Menim, da tudi v naši občini kljub dosedanjemu strahu prihaja do veselja do življenja, do sproščanja, do volje po ustvarjanju, podjetnosti.

VEDNO ZAZNAMOVANI — Niste zaznamovani le zaradi medvojnih in povojnih dogodkov, ampak tudi zaradi današnjih medvedov in jelenov. Človek naj ima prednost pred divjadjo.

P-c

Darovali bolnišnici Brežice

Vsi prispevki za opremo znašajo 157.288,10 din

V sklad za nabavo medicinske opreme za splošno bolnišnico Brežice so prispevali od julija 1989 do oktobra 1990: Kovinarska Krško 70 din; Slovenska demokratska zveza Brežice 2.000 din; Obč. konf. ZSMS Brežice 700; Videm Krško 110.000 din; Toič Lea, Pražakova 11, Ljubljana, 100 din; Karl Škoberne, Brežice, 30 din; Anton Kolan, Volčje 16, Sromlje, 2 din; Zlata Butara, V. Vlahoviča 8, Brežice, 525 din; Lizika in Ivan Pečnik, Papirniška 2, Krško, 500 din; Marjan Retelj, Čevljarsvo Brežice, 100 din; Stjepan Horvat, gostilna Grdanjci, Bregana, 300 din; Gostilna Les, Čatež, 500 din; Slavko Rožman, Br. Cerjakov 5, Brežice, 500 din; Karl Zorko, Kidričeva 55, Brežice, 100 din; Ivan Vrečić Tapetništvo, Brežice, 614,20 din; Steklarsvo Meke, Brežice, 300 din; Franc Peterkoč, Gaberje 3, Dobova, 500 din; Slavko Gmaz, Jesenice na Dol., 1.000 din; Drago Jakolič, Finžgarjeva 1, Brežice, 1.000 din; Milan Kreačič, V. Malence 34, Krška vas, 200 din; Andrej Černoš, Bizelsko, 1.000 din; Olga Bojanič, Jurčičeva, Brežice, 1.000 din; Jožica Zagar, C. prvih borcev 16, Brežice, 3.000 din; Franc Ašič, Ob potoku 3, Krško, 100 din; Jožica Tomič, 21. maja 20, Brežice, 200 din; Emilija Fijolič, Sentenart, Brežice, 200 din; izkupiček od prodanih vstop-

Janez Rožman

Trinajstega oktobra letos je umrl Janez Rožman, eden najstarejših prebivalcev Boršta pri Podzemlju. Njegova življenjska pot se je tu začela pred 88 leti. V Borštu je preživel otroška in fantovska leta. Na kmetiji so bile potrebne močne delavne roke, zato je Janez ostal doma in pomagal očetu kmetovati. Takrat je rad zapel s fanti na vasi in vključen je bil tudi v igralsko skupino v Podzemlju. Ko so mlajši bratje in sestre odrasli, se je napotil v predvojni industrijski Maribor in se zaposlil v Splošni stavbeni družbi, današnji Metalni. Kot zakovničar na velikih kovinskih konstrukcijah je delal tudi zunaj tovarne, po Jugoslaviji in v Grčiji. Med vojno je v eni uri izgubil vse imetje. 1941. so ga Nemci pregnali z družino v Bosno, od koder se mu je posrečilo priti v Boršt.

Po vojni se je vrnil v Maribor, vendar je po upokojitvi prišel z ženo v rojstni Boršt. Dolga leta je bil član številnih društev in organizacij. Bil je ljubitelj narave, poštenosti in pravičnosti. S pretehtano besedo in preudarno mislijo je bil prijeten sogovornik. Spoštoval je ljudi, zato so se mu oddolžili, ko so se v velikem številu poslovili od njega ob odprtem grobu.

Marija Kravcar

Na trebanjskem pokopališču smo se poslovili od 85-letne Kravcarjeve mame iz Blešnje vasi pri Trebnjem. Izhaja iz velike kmečke družine Kresalovih iz Velike Sevnice. Za življenjskega sopotnika je spoznala Kravcarjevega Francea iz Blešnje vasi in se tako poročila na še večjo kmetijo. Toda kmetija je bila urejena, saj je imela mlekarno. Delali so sicer ročno, vendar je Marija rekla, da je bilo takrat lepo.

Marija, ki ji je 1959. leta umrl mož, je skrbela in živela za družino. Zadnje leto jo je napadla huda bolezen. Marija je komaj pričakovala obisk svakinje iz Amerike, in želja se ji je spolnila.

Kravcarjevo mamo bomo ohranili v lepem spominu.

R. MAJER

• Mladost je kot mošt. Ni je moč goče krotiti. Mora dovreči in prekipeti. (Luther)

Ive Krevs

V sredo, 24. oktobra, je v Ljubljani po kratki bolezni umrl predvojni tekač in rekorder na srednje in dolge proge, bорец in večletni sekretar RO Zveze borcev NOV in tajnik Lovske zveze Slovenije Ive Krevs.

Rojen je bil v Višnji Gori 21. novembra 1912. Kot dijak srednje ekonomske šole je začel v 16. letu starosti trenirati na igrišču športnega kluba Primorje v Ljubljani, dvakrat na teden pa je treniral na dolgi progi okoli Višnje Gore. Leta 1929 je nastopil na izbirni progi za tekmovanje v jugoslovanski štafeti jugoslovanskih mest Avala — Beograd, kjer je priobčil slovenski ekipi prvo mesto. Ta zmaga je bila začetek Krevsove uspešne poti do vrhunškega tekača: bil je večkratni državni prvak, rekorder na vseh srednjih in dolgih progah na 800, 1500 in 3000 m z ovirami ter večkrat prvak na 5000 in 10.000 m.

Leta 1932 je prvič nastopil na Balkanskih igrah v Atenah (BAI); dosegel je 3. mesto na 5000 in 10.000 m. Leta 1933 so bile BAI zopet v Atenah in na njih je Krevs dosegel prvo mesto na 10.000 m in drugo mesto na 5000 m ter 3. mesto na 1.500 m. Leta 1934 so bile BAI v Zagrebu; zmagal je na 5.000 m, na 1.500 m pa je bil tretji. Leta 1936 je v Atenah zmagal na 3.000 m z ovirami, leta 1938 pa v Beogradu na 5000 m. Na vseh teh tekmah je Ive premagal najboljše in svetovno slavne grške in romunske tekače Manea, Cukalasa, Arvanitisa, Kristea, Nicasa in druge.

Ive Krevs je tekmoval tudi na drugih evropskih tekmovanjih, pogosto v Avstriji, Italiji, Bolgariji, Češkoslovaški in Romuniji. Na zadnjem nastopu v Beogradu leta 1938 je doživel največjo slavo, ko je premagal tri balkanske favorite, na 5000 m.

S tem rekordom je Ive častno sklenil svojo desettletno kariero z zlatim odličjem. Vsega je dosegel 15 pokalov in 8 zlatih medalj na najvišjih prireditvah ter številne medalje, diplome in priznanja.

Zadnja leta pred drugo vojno je delal v pisarni advokata dr. Tomiška v Višnji Gori. Od poletja 1941 je bil aktivist OF; kmalu je vstopil v NOV. Leta 1943 je bil odposlanec na Kočevskem zboru, po vojni pa ljudski poslanec v slovenski skupščini. Več let je vodil oddelke in komisije izvršnega sveta za finance, za stanovanjske zadeve in opravljal važne naloge v protokolu. Član in sodelavec Zbornika občine Grosuplje je bil ves čas izhajanja od 1969. leta do zadnjega in je objavil pomembne prispevke. Zato ga bomo še dolgo pogrešali!

FRANCE ADAMIČ

KANALIZACIJA IN ODPADKI

RIBNICA — V Ribniški Komunah so število zaposlenih zmanjšali za 3. kljub temu pa preostalih 13 uspešno opravlja vsa dela. Njihovo glavno delo je — poleg običajnih del — usmerjeno v priključevanje kanalizacije na čistilno napravo in njeno delovanje. Kanalizacija je namreč potrebno odključiti od stare čistilne naprave in priključiti na novo, ki je tudi v Hrovčah. Najprej bodo priključene Zgornje Lepovčice, Inles, Riko in del Prijateljvega trga, kasneje pa še ostali (ob upoštevanju tehničnih možnosti). Vse odpadke (smeti) vozijo na odlagališče v Malo goro. To velja tudi za območje Loškega potoka, za kar uporabljajo novo vozilo. Na odlagališču v Mali gori pa je precej nereda, ki ga povzročajo predvsem Romi. To smetiščje ogroža tudi okolje, o čemer je Komunala seznanila tudi pristojne občinske organe.

M. G.

DEHIDRACIJA OBČINARJEV?

DO pred kratkim so bili metliški občinarji znani tudi po tem, da so imeli med delovnim časom vsaj po enega »predstavnika« v vsaki metliški gostilni. Dogajalo se je, da so se posamezni uslužbenci valili po petnajsti uri v objeme svojih najdražjih že krepko okajani. Neki duhovitež je celo predlagal, da bi bilo treba table na Mestnem trgu zamenjati: z občine bi jo bilo treba namestiti nad vhodna vrata gostilne Mežnaršič. Bartusovo tablo da bi bilo treba pribiti nad vrata Doma počitka, tisto z Doma počitka pa priviti na stavbo občinske skupščine. Z novo oblastjo so zaveli tudi novi vetrovi. Občinskih uslužbencev med sedmo in petnajsto uro ni več videti po metliških lokalih. Kako bodo to prenesli zasvojeni z alkoholom, ne ve nihče, obstaja pa strah, da bo prihajalo do občasnih dehidracij.

T. G.

• Izkušnja nas uči, da se ljudje in vlade ničesar ne naučijo iz zgodovine. (Hegel)

pisma in odmevi

Vsi prispevki znašajo 157.288,10 din, od tega je bilo v letu 1989 porabljeno za sofinanciranje nabave gastoskopa 133.973,90 din. Tako je trenutno v skladu za humanitarne namene 23.314,20 din.

Dr. Pučnik kot mali Broz

Dr. Jožetu Pučniku ni uspelo postati simbol slovenske demokracije. Slovenskega volivca enostavno ni prepričal, to je dejstvo in tu ne gre za domnevni revanšizem zaradi Pučnikovih devetih let zapora. Dvom o Pučniku je v javnosti nastal šele potem, ko smo ga videli med nami in ko so se prvotna pričakovanja sesula. Sedaj njegova stranka poka po vseh živih in zdi se, da je vzrok že v reziranem prihodru dr. Pučnika na čelo stranke in odstaviti sindikalista Franceta Tomišča. Sedaj Pučnik odstavlja tudi Silvestra Plahutnika, človeka, ki je socialdemokratsko stranko postavil na noge kot njen prvi sekretar. To dela mimo vseh strankinih statutov in pravil, le po lastni izbiri in presoji. Tako ravnanje ni slučaj, ampak že kar metoda,

s tem si dr. Pučnik prilašča oblast, ki mu ne pripada. Tako avtoritarna oblast, predvsem pa osebna oblast, je bila značilna za Josipa Broza in vse male Broze preteklih 45 let ...

Dr. Jože Pučnik ni revanšist, ki bi se nekdanjim preganjalcem maščeval za tistih dolgih devet zaporniških let. Pri njem je zadeva globlja, je v njem samem. On je prav tak, kot so bili njegovi preganjanci, njegove metode vodenja socialdemokratske stranke pa spominjajo na metode tistih, ki so ga nekoč zaprli. In zaradi tega dr. Pučnik ne predstavlja in nikoli ni predstavljal tistega upanja, ki smo ga vsi »investirali« v slovensko pomlad. (Neodvisni komentar, Kmečki glas, 24. oktobra)

MLADEN A. ŠVARC

»Za Srbina brata stotinu Hrvata«

»Slobodane, daj nam puške, Šiptari su digli njuške«

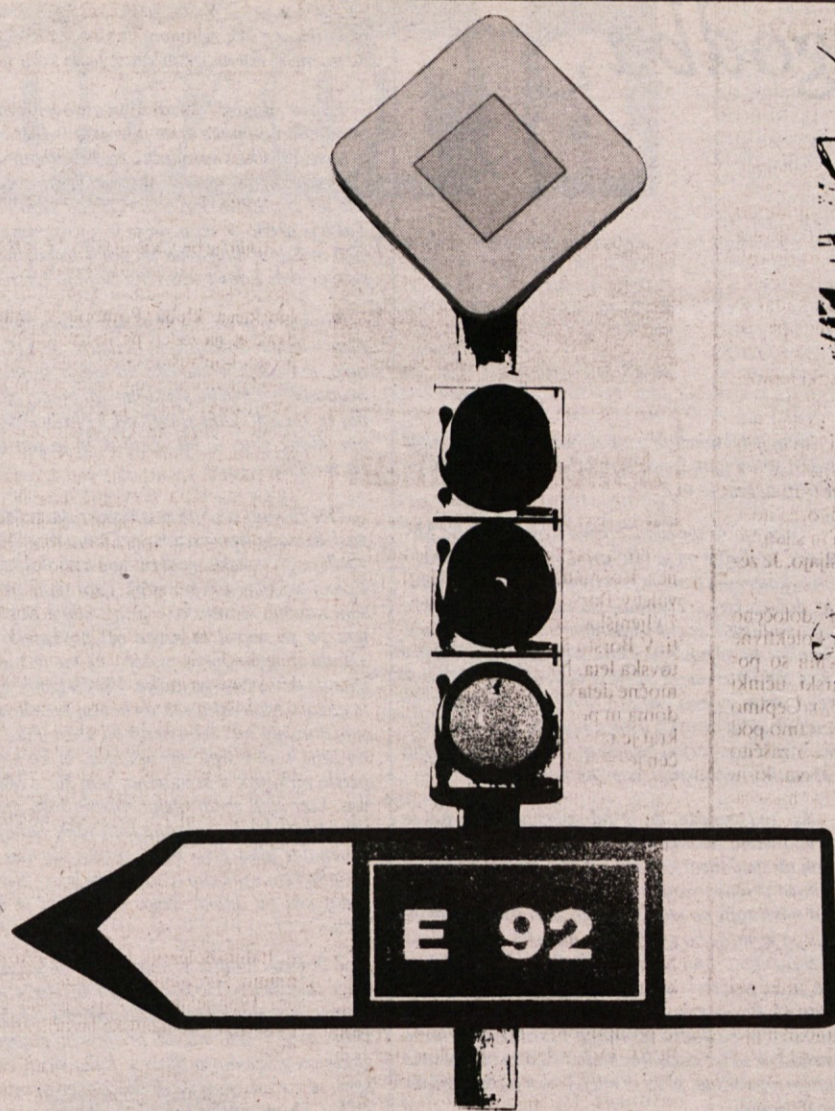
»Idi napred, Slobodane, ako treba do Tirane«

»Ko to kaže, ko to laže, Srbija je mala, nije mala, nije mala, tri put ratovala. I opet će ako Bog da sreće«

»Od Kosova do Knina sve je Srbini do Srbina«

»Slobodane, srpski sine, kad ćeš doći do Udbine?«

(TV — 15/)

nijo z bojem za neko drugo domovino, ki so ji prisegli kvizlinški odredi, kot je dejal dr. Ciril Ribičič v uvodnem govoru.

Tako je Stranka demokratične prenovne na kongresu zalučala rokavico Demosu. Z izzi-
vom pa ni merila le na vrednotenje zgodovine,
pač pa tudi na načrtovanje prihodnosti in seda-
nje življenje v Sloveniji. Prenovitelji so simbo-
lično poklicali Demos na dvoboj tudi pri kre-
iranju mednarodne politike, ko so v kongresnih
razpravah sporočili, da imajo jasne ambicije za
vstop v socialistično internacionalo in da torej
resno računajo na priznanje v razmeroma
močnem socialdemokratskem bloku medna-
rodne skupnosti, predvsem seveda v Evropi.
Demosovo vodstvo nemara tudi ne bo prezrlo
poziva k strpnemu tehtanju »levih« in »desnih«
slovenskih pogledov na meje. Na novogoriš-
kem kongresu so namreč kritizirali »uradno
slovensko zunanjo politiko«, da, na primer, na-
sprotnje »koristni in odmevni pobudi« novogori-
škega župana o povezavi obeh Goric. To na-
mreč pomeni ravno nasprotno od Kučanove
pobude, izrečene na kongresu, češ, da ne raz-
mišljamo o vzpostavljanju meje na Kolpi in
Sotli, ampak se rajši ukvarjamo s tem, kako bi
presekali meje z Italijo, Avstrijo in Madžarsko.

Kongresne razprave in dokumenti so se do-
taknili praktično vseh perečih družbenih vpra-
šanj. V Deklaraciji o preteklosti so se izrekli
proti sodbam o preteklosti, ki imajo za cilj
spremeniti zgodovinska dejstva po potrebi tre-
nutne politične oblasti. Glede lastninjenja so
nasprotovali novim krivicam pri odpravljanju
krivic in zato za prečiščen prenos družbene
lastnine na znanega lastnika, nasprotovali so
stanovanjski politiki, ki bi povzročila, da bi
ljudje množično ostali brez stanovanja, zavzeli
so se za neodvisnost direktorjev in za aktivno
zaposlovalno politiko, za samostojnost sredstev
javnega obveščanja, za poslansko odgovornost
volilcem, za Slovenijo kot državo enakoprav-
nih državljanov, za lokalno samoupravo in ne
nazadnje pozvali k razumni razpravi o jedrski
energiji.

Tako s pravkar omenjenimi stališči kot z
drugimi napovedmi o svojem prihodnjem delo-
vanju so prenovitelji nekako priznavali, da je
bolj ali manj presežen duh Leninove »Države
in revolucije«, vendar so opozarjali, da sociali-
zacija in humanizacija delitve dobrin vendar ne
smeta ostati zunaj zanimanja političnih organi-
zacij. Ravno humanizacija in socialna država
sta nedvomno tisti gesli, s katerima namerava
Stranka demokratične prenovne nastopati na
političnem prizorišču tudi še v bodoče, ko bo še
bolj in dejansko prevzela predznake socialde-
mokratske stranke.

MARTIN LUZAR

»Zdaj smo socialdemokratski prenovitelji«

Slovenska stranka ZKS-SDP se imenuje
po svojem sobotnem novogoriškem kongresu
Stranka demokratične prenovne. S tem imenom
je stranka simbolično sicer pokazala svoje tež-
nje k prenovi sebe in družbe, vendar je z njim
kvečjemu nekako plaho priznala, da prisega
na levičarstvo socialdemokratskega in ne več
komunističnega tipa. Ime Stranka demokra-
tične prenovne je zato najbrž samo kompromis-
na rešitev, ki bo veljala krajše ali daljše obdobje,
najverjetneje pa tako dolgo, da se bo spopad
med reformisti in konzervativci v stranki kon-
čal s premočjo prvih. Tak spopad se je odrazil
tudi v razpravah na novogoriškem kongresu.

Kongres v Novi Gorici ni bil 12. kongres
ZKS — vsaj plakati tega niso sporočali — o
njem pa tudi niso govorili kot o prvem, torej
ustanovnem. Tovrstno štetje je ZKS-SDP pustila
ob strani zaradi dejstva, ki ga je uvodničar
na kongresu dr. Ciril Ribičič pojasnil s primer-
javo: »Danes se zdi, kot da je bil enajsti kongres
ZKS v prejšnjem desetletju in ne pred desetimi
meseci. Če v prvem mesecu je dosledna reform-
ska in demokratična usmerjenost stranke pri-
vedla do dokončnega razhoda z birokratsko
konzervativnim jugoslovanskim partijskim
centrom. Po odhodu s 14. kongresa ZKJ
stranka tudi formalno ni več priznavala nobe-
nega nadrejenega centra izven sebe.«

Toda vsi ljudje vsedanjí Stranki demokra-
tične prenovne očitno ne merijo časa in spre-
memb z Ribičičevim metrom. Nihče na vrhun-
skem shodu v Novi Gorici sicer ni protestiral
zaradi ločitve slovenske prenoviteljske levičar-
ske partije od realsocialistične organizacije
Zveze komunistov Jugoslavije, zato pa jih je
kar nekaj za govorniškim pultom opozarjalo
na škodljivost preglobokih sprememb. To, torej
vprašanje zgodovinske kontinuitete sedanje
Stranke demokratične prenovne, je bilo ne-
dvomno ena osrednjih tem kongresa.

V žarišče kongresnega dogajanja je to temo
najmočnejše potegnil Milan Balažič. Osrednji
pomen so ji hote ali nehoti nadevali skozi svoje

razprave tudi nekateri pred Balažičem in za
njim, vendar je on najglasnejše, najbolj naravnost,
najodločnejše in najbolj izzivalno in zaradi
vsega tega najbolj odmevno povedal, kaj je in
kaj hkrati ne pomeni več organizacija, ki je pri-
šla na kongres v Novo Gorico z imenom ZKS-
SDP. Balažič je dejal v razpravi o Politični de-
klaraciji socialdemokratske prenovne Slovenije,
da po tem kongresu »nikoli ne bomo tisto, kar
smo bili. Za nobenega od nas ni več poti nazaj.
Zdaj smo socialdemokratski prenovitelji.«
Zmernejši blok, sestavljen predvsem iz razprav-
ljalcev iz Ljubljane je ob bok Balažičevi refor-
mistični gorečnosti postavil zmernost pri brisa-
nju preteklosti, češ da cilj novogoriškega

- Na novogoriškem kongresu so izvolili vodstvo stranke. Predsednik SDP je dr. Ciril Ribičič, tajnik je Franci Pivec, podpredsedniki pa so postali Sonja Lokar, Milan Balažič, Peter Bekeš in Franci Križanič.
- S statutom so določili stranki simbol. Ta je rumena zvezda na modrem kvadratnem polju, ki ima na dnu zeleno črto. Dopolnilo znaku bo ob posebnih priložnostih simbolna podoba rdečega nageljna. Strankina zastava je rdeča z modrim poljem v zgornjem levem kotu in rumeno zvezdo v njem.

kongresa ni spreminjanje strankinega pro-
grama »Evropa zdaj« oziroma »Za evropsko
kakovost življenja«. Še bolj prečiščeno svarilo
pred ihtavim političnim inovatorstvom je moral
Balažič začutiti v temle odzivu na svoj nastop:
»Menila sem, da takih govorov ne bomo več
poslušali. Mi se bomo šele danes odločali o naši
usmeritvi in mogoče je, da se ne bomo odločili
za socialdemokratsko opcijo.«

O IMENU MED DVEMA POLOMA

Najbolje je člansko razpoloženje glede
strankinih vezi s preteklostjo ponazorila raz-
prava o imenu. Če ohranimo staro strankino ime,
pomeni, da si ohranimo vezi s preteklostjo stran-
ke, toda te vezi so odveč mladi generaciji. Kaj
pa če kontinuitete s preteklostjo ni? Pretrgana
vez s tradicijo je smrt stranke, lahko pa je tudi
moralni udarec ljudem. Če bi, na primer,
stranka, ki je prišla na naovogoriški kongres z
imenom ZKS-SDP, pretrgala vezi s svojo levi-
čarsko preteklostjo, bi to moralno oškodovalo
Primorce, saj je za njihov sedanji status zaslu-
žna levica. Polemična razprava o imenu se je gi-
bala prav med tema poloma. Stranka demokra-
tične prenovne je — kot rečeno — zato lahko
kompromisni izbor med predlogi zmernežev in
radikalcev v stranki. Novo ime pomeni spre-
membe in vezi z dosedanjim ZKS-SDP, ki je si-
cer v prvem hipu pomenila Zvezo komunistov
Slovenije-Stranko demokratičnih sprememb,
potem pa je ves čas do novogoriškega kongresa
kratica »ZKS« v njenem imenu vse bolj pome-
nila »zavzemanje za korenite spremembe« in
dejavnosti »za konfederalno Slovenijo«, kot je

o tem dejal Ciril Ribičič. O kompromisu lahko
govorimo tudi zato, ker so odpadla imena, kot
so Demokratična levica Slovenije, Socialde-
mokratska prenova Slovenije in Stranka de-
mokratičnih dejanj.

ROKAVICA DEMOSU

Vsekakor nedvoumno je omenjena levičar-
ska stranka na novogoriškem kongresu kriti-
ziral nekatera izrazito črna poglavja v svoji rde-

či zgodovini. Na kongresu so obsodili in
obžalovali vse oblike revolucionarnega nasilja
v imenu utopičnega komunističnega projekta,
primere fizične in duhovne represije, povojne
poboje, montirane procese, kadrovske čistke in
omejevanje svobode tiska, govora in politične-
ga združevanja. Hkrati pa so nastopili proti
»enačenju osvobodilnega boja z državljansko
vojno, s sramotnim izdajstvom lastnega naroda
in enačenju boja za svobodno zadinjeno Slove-

Smo Slovenci vojaki ali ne?

»Slovenci nismo radi vojaki, takrat, ko
je treba, pa smo dobri vojaki,« je zaključil Janez
Janša brežiški razgovor o tem, ali smo Slovenci
vojaki ali ne. Ta tema je bila le ena izmed mnogih,
ki zadevajo Slovenijo in njeno obrambo ter voj-
sko, na okrogli mizi ob brežiškem občinskem
prazniku. Janez J. Švajncar, samostojni publicist
in avtor knjige Slovenska vojska 1916 - 1919, na-
vaja, da je bila hrabrost značilna lastnost sloven-
skih oficirjev v avstroogrski vojski in tudi v času
NOB.

»Misel o Slovencih — nevojakih je čista neum-
nost, ki jo najbolj zanika zgodovina sama,« meni
Švajncar. Trditve, da Slovenci niso dobri vojaki,
namreč ni stara, saj se je pojavila šele v času, od-
kar smo Slovenci v skupni državi s Srbi. Že v stari
Avstro-Ogrski so naši polki veljali za najbolj po-
gumne. Avstrijci nas morda res niso marali, a
našo vojsko, njene bitke in vojskovodje so zelo ra-
di poudarjali v svoji zgodovini. Torej po vsej ver-
jetnosti le ne bo držalo, da je dober vojak tisti, ki se
širokousti, marveč mnogo prej tisti, ki je dober de-
lavec in ima občutek dolžnosti.

Če govorimo o slovenski vojski, je potrebno po-
seči tja v 18. stoletje, ko so v okviru avstroogrške
vojske obstajale enote slovenskih vojakov. V času
razpadanja monarhije so Slovenci začeli klicati
svoje polke domov, da bi postali oborožena sila
nastajajočih balkanskih držav. Slovenci smo imeli
od konca 1918 do junija 1919 svojo vojsko, če-
prav z oblikovanjem Jugoslavije ni bila več čisto
naša. Ko je Slovenija namreč opravila svoje dol-
žnosti na Koroškem, je Srbija ni več potrebovala.
Takrat je, kot meni Švajncar, Srbija pokazala svoj
pravi obraz in Slovencem vzela njihove polke. To

je privedlo do upora, o katerem v učbenikih zgo-
dovine ne boste našli vrstice. Ravno Slovenci smo
potisnili v popolno pozabo nekaj, na kar bi morali
biti ponosni. Upor zaradi ukinutve slovenske voj-
ske je prvi osvetlil dr. Milan Ževart.

Maja 1919 je prišlo do popolnega konca enot
slovenske vojske. Večina vojakov je odšla po svo-
jih domovih, a tisti, ki so hoteli ostati, so morali
najprej na albansko bojišče. Postali so del veliko-
srbske vojske. »Če upoštevamo takratne razmere,
lahko razpad slovenske vojske razumemo, nika-
kor pa ni jasno, kako se je lahko vojska na enak
način spet organizirala leta 1945, kot da vmes ni
bilo narodnoosvobodilnega boja. Ne razumem,
kako so lahko ponovno zbrali slovensko vojsko,
ki je nastala v uporu proti okupatorjem. Vedeti
moramo, da so bili ukazi res od drugod, a izpol-
njevali so jih naši voditelji,« razmišlja Švajncar.

To, da Slovenci nimamo voditeljev in vojskovo-
dij, je verjetno usodnega pomena. Šele takrat, ko
bomo imeli take voditelje, ki ne bodo poslušali niti
Dunaja niti Beograda, se bomo lahko pogovarjali
o samostojnosti. Obe letnici, 1919 in 1945, sta hu-
da šola za naš narod in opomin za vse nas, pred-
vsem pa za našo oblast, ki napak iz zgodovine ne
bi smela ponoviti.

Kakorkoli že danes gledamo na vojno od 1941
do 1945, moramo priznati, da se je v odporu proti
okupatorjem spet formirala slovenska vojska. Ni
prav, da politiki sodijo o tem, kdo ji je pripadal in
kdo ne, saj imamo za to stroko. Ta bo morala za-
deve pojasniti in dokončno opredeliti, kaj in od
kdaj je bila državljanska vojna, ob tem pa bo boj
proti nujim silam spet morala postaviti na pravo
mesto. Če do tega ne bo prišlo v kratkem, bomo
Slovenci verjetno spet edini narod na svetu, ki se
sramuje svojega odpora proti okupaciji in se zara-

di notranjih razprtij opravičuje tujcem, ki na na-
šem ozemlju niso imeli kaj iskati.

Povojne čistke so bile tudi v državah, ki jih
imamo za bisere demokracije, pa jim zato ni padla
samozvesti niti se ne morijo z bremenom samokri-
tičnosti. Krivice so se dogajale in se dogajajo tudi
danes. Še posebej tistim, ki so bili žrtve napadalca
in tistim, ki so se mu bolj ali manj uspešno uprli.

Kot meni prof. Marjan Gregorič, lahko v sta-
torskem delu Slovenije govorimo samo o narod-
noosvobodilnem boju. Štajerci povečini ne pozna-
jo različnih slovenskih vojsk in razprtij med njimi.
Morda tudi zato ne, ker je bil velik del prebivalstva
izseljen, nemška oblast pa izredno močna. Celo
partizani, tamkajšnji uporniki proti okupaciji,
niso imeli pravih možnosti za delovanje.

Brežice so tudi letos proslavljale občinski praz-
nik na dan, ko je bila formirana teritorialna enota,
imenovana Brežiška četa. Nastala je po načrtu
glavnega štaba Slovenije, ki je želel preprečiti iz-
gon Slovencev. Načrt po mnenju zgodovinarjev ni
bil najbolj izvedljiv. Člani te čete so bili mladi fanti
je brez visoke ideologije. Njihovo politično in vo-
jaško vodstvo je bilo drugje. »O partizanski vojski
Kozjanci niso vedeli nič. Imeli so jih za pritepence
in jih ob vsaki priložnosti izdali Nemcem. Take
vojske še niso bili pripravljeni sprejeti. Vzrokov za
to je več, vendar je najpomembnejši med njimi
prav gotovo socialni. Ljudje so v času nemške vla-
davine bolj živeli kot v jugoslovanski skupnosti.
Ob tako slabo pripravljenem terenu nista uspela
niti Štajerski in Dolenjski bataljon, ki naj bi prišla
na pomoč Brežiški četi. Njeni člani so zato kaj
kmalu tragično končali,« je o drugem poskusu
oblikovanja slovenske vojske pojasnil prof. Gre-
gorič.

Dva poskusa nas torej nista izučila, zato smo
lahko še toliko bolj zaskrbljeni danes, ko je pred
vami naslednji. Kako se bo oblikovala slovenska
vojska v sedanjih razmerah? Dvomotiv in strahov je
nešteto, še posebno zato, ker nas zgodovinske iz-
kušnje učijo tudi o prelivanju krvi. Tega pa si se-
veda najmanj želimo. Zato ne bi bilo prav nič na-
robo, če bi naši sedanji oblastniki temeljito
pogledali v preteklost in se iz nje tudi kaj naučili.
B. DUŠIČ

2. 11. '90

PRILOGA

V bistvu so vsi Miloševići

Prodornejšim analitikom je že nekaj časa jasno, da se Srbija med nenehnim igranjem edinega prvovernega jugo žandarija počasi, vendar zanesljivo levi v močno suvereno državo, ki bo, če se ne bo izšlo drugače, tudi sama sebi dovolj. Zadnji, vendar ne poslednji srbski ukrep te vrste, razumljiv tudi nejevernim Tomažem, je gromka uvedba neke vrste carine na, recimo, slovensko in hrvaško blago.

In ko se Srbija tako v enem kosu kaže navzven, navznoter ni tako homogena. Vsaj kar se tiče strank ne. Tudi Srbija je pred volitvami, treba bo razrezati kolač oblasti. Socialistična stranka, v kateri je Slobodan Milošević ne posebno spretno, vendar učinkovito združil nekdanje komuniste in socialiste, snubi ljudstvo tudi s podatkom, da je v njenih vrstah že 350.000 članov. Dejanske moči socialistov se zaveda tudi opozicija, ki je včeraj bolj kot danes pretela celo s skupinskim bojkotom volitev, predvsem zato, ker po veljavnem volilnem zakonu opozicija nima dejanske možnosti, da bi nadzorovala preštevanje glasov in končni volilni izid. Strah in iz njega izvirajoča napoved bojkota volitev sta še kako upravičena, srbska matematika, po kateri lahko dobi ta ali oni kandidat tudi več kot 100 odstotkov glasov, je planetarno znana.

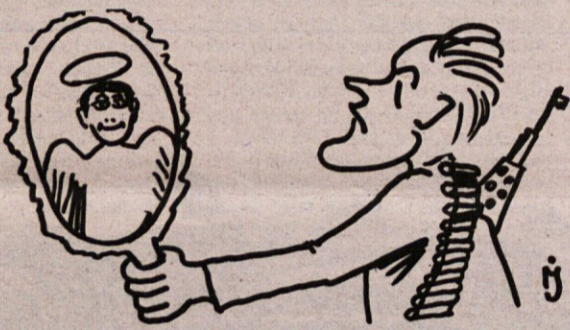
Blok srbske opozicije, ki naj bi delovala usklajeno, podobno kot svoj čas slovenski Demos, še ni vlit, vprašanje je celo, če sploh kdaj bo. Enotnosti naj bi dal okvir bojkot volitev, o slednjem pa mnenja niso več tako nedeljena. Del Miloševićevih političnih nasprotnikov je začel kvariti igro, svojim pristajšem dajejo vedeti, da bodo vendarle šli na volitve. Tako je Demokratska stranka sporočila, da bi bil odločen bojkot volitev formalno upravičen, vendar bi vseboval tudi realno možnost nevarne destabilizacije političnega reda v Srbiji. Medstrankarska nasprotja bi zašla na ulico. Opozicijske stranke bi ta spor nedvomno odločile v svo-

jo korist, kot se je to zgodilo v vseh državah vzhodne Evrope, vprašanje pa je, kolikšna bi bila cena, ki bi jo Srbija plačala za to zmago.

Tako stališče, ki med opozicijo ni več osamljeno, je spravilo v zagato SPO (Srpski pokret obnove, Slovenci prevajamo Srbsko gibanje obnove), najvplivnejšo in najbolj množično opozicijsko stranko v državi. Njen voditelj Vuk Drašković je skoraj vse stavil na skupni bojkot volitev, zdaj pa posamezni udje opozicije kvarijo igro, udeležiti se nameravajo volitev, s čimer bi te (kljub samo za soddružnost ugodnemu volilnemu zakoncu) dobile pečat znosne legalnosti. Tudi v mednarodnih okvirih. Drašković je zaradi tega v stiski: če bo vztrajal pri zastavljenem bojkotu, ga ne bo za mizo, kjer bodo delili oblast ter predsedniška, ministrska in ambasadorska mesta, če se udeleži volitev, tvega, da bodo na nedavnih volitvah dobro izurjene volilne komisije ponaredile rezultate v korist vladajočih socialistov. Drašković se zaveda, da je močan, vendar ta moč ni izmerjena. Vukovo gibanje obnove bi na volitvah kljub morebitnemu dvomljivemu preštevanju glasov tudi samo (brez opozicijskih sopotnikov) dobilo dovolj glasov, da bi bilo po volitvah še bolj upoštevanja vreden politični nasprotnik. To je nekaj, vendar ni vse.

Vse je namreč, teoretično, mogoče dobiti. Usklajen bojkot volitev bi oslabil že sicer ne prelestni položaj Slobodana Miloševića in tovarišev, mednarodna javnost bi še zvišala ton, stvari, ki se morajo zgoditi, bi se zgodile hitreje. Pisatelj Vuk Drašković, ki svojim nasprotnikom grozi tudi s sekanjem rok, bi se pridružil kolegom, ki so postali predsedniki držav. Zgodovina se ponavlja kot farsa, vendar je Drašković tudi politik, ki bi se, tako pravi, pogovarjal tako s Tuđmanom kot z Rugovo, carina na slovensko blago pa bi najbrž ostala. V Srbiji namreč ni strankarskega prvaka, ki bi o Srbiji navzven, o »Srbiji proti vsem«, mislil vsaj za dva ščepca drugače kot Slobodan Milošević.

MARJAN BAUER

Kdor ponoči paradira s puško, podnevi ne dela

Emil Milan Pinter je predsednik slovenske vlade v senci, oblikovane s strani ZKS-SDP (od nedeljskega kongresa naprej le Stranka demokratske prenove), od spomladanskih volitev naprej opozicijske stranke. S svojim širokim znanjem in poznavanjem stvari je Pinter kar pravi človek za predsedniški položaj. Ni odveč povedati, da se je z natančnimi diagnozami in ostrimi kritikami slovensko-jugoslovanske stvarnosti ter iz tega izhajajočimi prognozami prihodnosti izpostavljal že pred leti, ko letošnja slovenska sprememba sistema še ni bila jasno na obzorju, novi oblastniki pa več ali manj v glavnem tiho. Precej resnic je Emil Milan Pinter povedal tudi na nedavnem zboru novomeških članov in somišljenikov ZKS-SDP.

PINTER: »Zamenjava na oblasti sama nič ne prinese, naša je prinesla večstrankarstvo in opozicijo. V opoziciji smo se organizirali in ustanovili vlado v senci, da dobimo informacije, ker smo hoteli konstruktivno reagirati na nastajajoče rešitve. V skupščini je stvari težko popravljati. Hoteli smo, da preko nas dobi informacije tudi javnost, to pa pomeni tudi javni nadzor nad oblastjo. Bali smo se, da bo oblast nadaljevala s starimi napakami, z onemogočanjem ljudi, ki nekomu niso povšeči, s čimer bi bile lahko spet cele skupine intelektualcev potisnjene ob rob. Ocenjujemo, da je Slovenija zrela za demokracijo, vprašanje je, če si jo bo znala izboriti. Z novo oblastjo tega še ni, le možnost smo si povečali. Če se bo vlada preveč ukvarjala s preteklostjo, z delitvijo lastnine, ne pa z ustvarjanjem, bo slabo.

Naš dogovor z vlado, da dobivamo vsa gradiva, teče. Seveda nismo enakopravni pravi vladi, saj smo volonterji, na nas pa je, da kažemo na čeri; nevarnosti in nekaj neumnosti Demosa smo že

preprečili. Pri vračanju lastnine na primer je Demos sprožil neupravičene apetite in na naše intervencije se je vlada že močno potegnila nazaj. Močno se angažiramo pri zakonu o RTV, ker gre za zelo načelno vprašanje, ali se bo stranka na oblasti polastila medijev ali bodo neodvisni. Čaka nas zakon o medijih, kjer imamo samo intelektualno in moralno moč, da sodelujemo. Pa vprašanje prometa. Verjeli smo, da bomo na to odreagirali kot razvita Evropa; v letih okrog 1970 smo jih pri tem v Jugoslaviji dobili po nosu, zato smo s cestami sedaj v 15-letni zamudi. Promet je kompleksno, tudi sociološko vprašanje. Če na primer dobi Maribor avto cesto do Zagreba, se bo še bolj oddaljil od Ljubljane, in tako je lahko s celimi regijami. Tuj kapital se na to, jasno, ne bo oziral, saj ima drugačne interese. Za lastninjenje nova vlada pripravlja zakon o privatizaciji podjetij. Najbolj restriktiven je v vseh dosedanjih verzijah ravno v delu, kako do lastnine delavcev, ki tam delajo. Ocena je, da bo največ eni tretjini podjetij uspelo izogniti se državnemu tutorstvu preko agencije, ki naj bi imela zelo velika pooblastila. Za del podjetij, ki so zdaj najbolj aktualna za prodajo, mi predlagamo, da bi dolgeve spremenili v delniški odnos. S tem bi rešili problem podkapitalizacije slovenskega gospodarstva, ki je najtežji. Delavci naj bi imeli pravico do delitve do 30 odstotkov vrednosti podjetja, če zagotovijo svež kapital. Osnovno je, da podjetjem zagotovimo svež kapital, delavcem pa lastnino, ki jim bo takoj prinašala dividende, čez čas pa bodo delnice lahko tudi prodali. Vsi gorenjski direktorji so podprli ta model in od dr. Mencingerja zahtevali, da ga mora vgraditi v zakon.

Hočemo doseči, da ta vlada ne bo mislila le, da je njena naloga drugačnega razdelitve slovenske revščine, ampak vse nas usmeriti v razvoj, kar bo težko. Ta vlada se je usmerila v utrjevanje oblasti, ne pa v pametno razvojno filozofijo. Pozitivna je

Ameriška zgodba

Ženska sedi za volanom, poslušala glasbo in z vajenimi kretnjami krmari svoje vozilo v gostem prometu na avtomobilski cesti. Eni avtomobili ostajajo zadaj, drugi se razvrščajo za njenim, prehitevanje in izginjajo daleč naprej. Cesta ima svoj ritem in vsi, ki so namenjeni v isto smer, so sopotniki le za nekaj kilometrov in bežnih trenutkov. Človek se giblje v množici in je hkrati zelo sam. Enoličnost, ki utruja. Toda ženska za volanom počasi prične zbujati iz te enoličnosti podrobnosti, ki se ji zdi čedalje bolj nenavadna. Gleda v vzvratno ogledalo in vidi, da se ji je avtomobil zadaj čisto približal in se skoraj prilepil na njenega, možakar v njem pa strmi vanjo in ne kaže nobenega namena, da bi jo prehitel. Pospeši hitrost, toda neznanec je še vedno tik za njo. Zmanjša hitrost, zasledovalec prav tako. Manever se nekajkrat ponovi in sedaj je ženska že povsem prepričana, da je možki v avtomobilu zainteresiran prav zanjo. Kot blisk ji preletijo možgane vse mogoči scenariji iz številnih televizijskih kriminalov, v mislih primerja možakarja za volanom z nasilnimi tipi iz teh filmov in na njeno srečo se podatki ne skladajo najbolje. Kaj torej hoče neznanec, ki jo zasleduje tukaj gori ob kanadsko-ameriški meji domala že sto kilometrov?

»Najbolje je, da ga spustim naprej. Če bo odvil za mano, bom pa tako ali tako kmalu zvedela, pri čem sem,« si misli ženska in krene na bencinsko črpalko. Avtomobil s skrivnostnim zasledovalcem zavije za njo.

Tisoče kilometrov daleč od kraja, kjer sta se avtomobila na bencinski postaji ustavila, in slabi dve leti pozneje, ko sta voznika stopila iz vozil in si negotovo stopila nasproti, v prijetnem vzdušju gostilne pri Slavcu na Maharovcu poslušamo nadaljevanje zgodbe.

Jožica Rožman, nekdanja Mavsarjeva z Malega Slatnika, je bila tista voznica. Že od svojega sedemnajstega leta, ko jo je nemirni duh gnal v veliki svet, živi v Kandi. V Torontu si je ustvarila dom. Sedaj je vdova in ima dve že skoraj odrasli hčerki. Ko pripoveduje zgodbo, drži v roki nalepko »Slovenija moja dežela«. Prav tako je imela nalepljeno tudi na avtomobilu tistega dne, ko se je nanjo tako rekoč prilepil neznan voznik. Kajti ko sta se na bencinski črpalki ustavila, je bila prav nalepka tista, na katero je neznanec najprej pokazal.

»Slovenija? Ste iz Slovenije?« jo je vprašal, seveda po angleško.

»Sem,« mu je odgovorila začudeno, pa hkrati tudi z olajšanjem, saj je sedaj razumela, za kaj pravzaprav gre.

On pa naprej: »Poznate Novo mesto?«

»Da,« je odgovorila, »od tam sem doma.«

Zdaj je bil tem bolj osupel možakar: »Tudi moji starši so od tam. Letos sem bil prvič tam čez. Čudovita dežela je to.«

Tako sta se spoznala Jožica Rožman in Ed Strbank, srečanje pa je bilo uvod v iskreno prijateljstvo, kateremu osnova je prav ljubezen do Slovenije. Jožica živi v Torontu, Ed pa v več kot tri ure avtomobilske vožnje oddaljenem Washingtonu. Vendar sta se poslednjič večkrat videvala in Jožica je v Edu dobila zvestega učenca slovenščine. Jožica je tega posla vajena, saj je v slovenski skupnosti že marsikatera otroška usteza naučila pravilno oblikovati in izgovarjati besede in stavke, ameriškega ušesu in pojmovanju sicer nenavadne.

Ed rad pokaže, da je bil dober učenec. Ko je pred dvema letoma prvič obiskal Slovenijo, je le sem ter tja pobral kakšno besedo. Sem je prišel na sinovo prigrivanje in ni mu bilo žal. Sedaj zna Ed misli tudi po slovensko že kar dobro izraziti, res pa je, da se bo značilnega ameriškega naglasa težko znebil. Ima pa že svojih štiriinšestdeset let, to pa je za pričetek učenja nekega jezika kar lepa starost. Pravzaprav se ne uči čisto od začetka. Ed se namreč še dobro spominja besed iz svoje rane mladosti: »Dež pada kot hudič!« To so bile besede njegovega očeta, ki so se mu od vseh najbolj vtisnile v spomin.

Edov oče se je pisal Štrbenk in je bil, predno je skupaj z bratom krenil čez veliko lužo, doma iz Malenske vasi pri Mirni Peči. Za ženo si je izbral Primorko, tako da se je v družini govorilo malo slovensko, malo italijansko, še največ pa seveda angleško. Govorili kak drug jezik kot angleščino tiste čase v Ameriki ni bilo najbolj ugledno, še zlasti zunaj v družbi ne, zato so se otroci sramovali

govoriti slovensko. Čim je Ed odšel v šole ter tako izgubil tesen stik z domom, je slovenščino pozabil. Še na misel mu ni prišlo, da se je bo kdaj spet učil.

Edovo srečanje z Jožico in s slovenščino pa je pomenilo tudi neke vrste povratek v družino. Spel je navezal stike s sorodniki, razkropljenimi po širni Ameriki, in skupaj so obujali spomine na mlada leta ter se pogovarjali o stari deželi svojih staršev. Tako je prišlo do tega, da se je tokrat skupaj z Jožico in Edom odpravila na pot v domovino svojih staršev tudi Edova sestrčna Sophie Luchs.

Sophie ni prvič tukaj in tudi slovenščina ji teče prav v lepem dolenskem dialektu. Je Edova vrstnica, le tri leta je starejša od njega, in mladostno prijateljica. Družini sta stanovali precej blizu skupaj in sta bili edini slovenski v okolici. Sophiejin oče, Edov stric, je bil veseljak in je rad igral na harmonike.

»Oče in mati sta bila iz istega kraja, iz Malenske vasi, in sta se lepo razumela. Doma smo veliko govorili po slovensko, radi pa smo tudi skupaj zapeli. Precej pesmi znam še sedaj. Tudi svoje tri hčerke sem naučila slovensko,« pripoveduje Sophie. Potem pa se zresni in njene oči postanejo otožne: »Rada se spominjam matere, ki me je s tako ljubeznijo učila svojega jezika. Vse življenje si je želela nazaj v Malensko vas, da bi vsaj še enkrat videla svoj dom, pa se ji želja ni nikoli uresničila. To nje no željo sem v srcu ohranila jaz, in ko sem prvič prišla na obisk v domovino, sem šla v Malensko vas, kjer stoji sedaj njena rojstna hiša prazna in taka kot tedaj, ko jo je ona zapustila. Takoj sem jo spoznala, tako živo mi je pripovedovala o njej. Stopila sem v prazno izbo in dejala: — No mama, sedaj sva pa doma. Tako čudno mi je bilo pri srcu.«

Z Jožico, Sophie in Edom smo se pogovarjali, ko je zlata jesen šele pokukala v deželo in so vrstice v vinskih gorah naznanjale pričetek trgatve. Vriškom so se veselo odzvali in obiskali vinograde in zidanico gospodarja Slavca. Kdaj sicer, če ne jeseni, se v srcih ameriških Slovencev oglasi domača kri. Domovina je kot virus. Tiho ždi v organizmu, ne zaveda se ga, ko pa je človek za to doveden, se prebudi in prične delovati. Ed je vesel, da se je ta virus prebudil, in žal mu je, da ni domovine svojih prednikov spoznal že prej. Vendar takrat še ni bilo znakov »Slovenija moja dežela«, ki bi tako samozavestno oznanjali pripadnost in ponos, zato prej tudi ni moglo biti te ameriške zgodbe.

TONE JAKŠE

moč pritiska demokratske politične javnosti, ki ni strukturirana strankarsko, ampak v sindikatih, novih gibanjih, raznih skupinah za pritisek itd. »

• **Kako gledate na nedavno stavko rudarjev?**

PINTER: »Imamo preveliko in predrago tovrstno proizvodnjo. Rudniki so posebej zaščiteni s strani države delali po posebnih principih, zdaj se bodo morali racionalizirati. Nedopustno je, da vlada dopusti, da gredo vsi rudniki v stečaj in da nimajo analize, ne konceptov, ne videnja njihove perspektive in da ni naredila še nič. Ubada se le z ustanavljanjem podjetij za distribucijo elektrike. Stavka je zato normalna reakcija ljudi, ki v popolni negotovosti hočejo dobiti večje plače, dokler še so, čeprav niti ne gre le za plače. Takšno stanje je po svoji nevarnosti tudi zato, ker se zaradi negotovosti in zaradi večjih plač lahko pozablja na varnostni vidik v rudnikih, in upam, da ne bo prišlo do kakšne katastrofe, kot na primer v Kreki.«

• **Vtis je, da hoče vlada spraviti slovensko gospodarstvo v programe, nato pa začeti znova na privatni lastnini.**

PINTER: »Prepričan sem, da vlada ni hotela tega, kar se je zgodilo na primer z Elanom. Pokazala je le svojo nesposobnost in naivnost, ki odločanju je namreč približala ljudi, ki delajo povsem na drugih področjih. Prisoten je bil velik interes tujcev, predvsem Avstrijcev, in nekaj Slovencev kot njihove podaljšane roke, da Elan propade, saj gre za izjemno vredno blagovno znamko. Vladi je treba očitati, da ne ve, kako se stvari lotiti. Prejšnja vlada je morda to vedela, pa si ni upala spustiti se v konflikt. Zdaj konflikt bo, če vlada to hoče ali ne. V Evropo s sedanjimi podjetji, s sedanjim delom in produktivnostjo pa z evropskimi plačami ne bo mogoče. Marsikje odkrito povedo, da bodo lastninjenje prepustili državi oz. agenciji, ker se sami nočejo spopasti z nujnostjo odpuščanja delavcev. Lahko rečem, da je Demos dobil na volitvah, ko na to ni bil pripravljen in si tega niti ni zaslužil. To bo Slovenijo, v kateri bi morali več »vlagati« v regionalni razvoj, veliko stalo, iskanje rešitev bo za marsikoga namreč prepozno, za prenekatero dobro ekipo. In šele ko bo naštetih več

tistih direktorjev in drugih vodilnih, ki hodijo v raziskovalne institucije in k rektorju univerze, od tistih, ki hodijo k predsedniku izvršnega sveta, bo naša družba razvojnno inovacijska, sicer pa le družba v krizi. Tudi za sedanje velike težave z denarjem za pokojnine je dolgoročno rešitev le povečanje družbenega proizvoda, sicer bo prišlo do nasilnega prerazdeljevanja revščine. In nikjer v krizi ljudi ne pošiljajo v predčasen pokoj kot pri nas. V vladi pripravljajo zakone zelo nestrokovno.«

• **Program zvezne vlade Antea Markovića in Markovićeve stranke; slovenska nacionalna valuta (lipa)?**

PINTER: »Markovičev program smo v začetku v Sloveniji selektivno podprli, saj je bil pozitiven, že takrat pa smo opozorili, da bo moral čez 4 do 6 mesecev vanj vgraditi na primer spodbude za dobre gospodarje, da bo razvojen. Ta ekonomija doživlja zdaj katastrofo. Ko bi Markovič moral kanalizirati del rezerv v dobre programe, v nova

delovna mesta, je trčil ob politiko Srbije, ki je trdila, da bo šlo preveč denarja na sever države, in ga zahtevala za socialne programe. Če bi Markovič sprejel to, bi denar šel na jug, razumljiv bi bil upor Slovenije (in Hrvaške). In tako Markovič že vse od junija ne opravlja več funkcije premiera, zvezno vlado pa izkorišča za uveljavitev svoje stranke, da si okrepi politično moč. V Sloveniji mislim, da za to stranko ni večjih šans. Nevarno za levo slovensko usmeritev bi bilo, če bi eksperimentiralo in Markovića tako podprlo več vidnih slovenskih intelektualcev. Kot predsednik ZIS-a je Markovič igril izgubil, ker je njegov program nevaren, ker ni razvojen. Markovič se ni opredelil do Kosova in je zdaj tam zaposlenih po 12 ljudi za ustrahovanje enega, ki noče delati. Ni se opredelil do Knina, kjer je jasno, da kdor ponoči paradira s puško, podnevi ne dela. V takem je jasno, da ljudje dvigajo iz bank, če kaj imajo. Peterletova vlada je na to slabo in kasno reagirala, Narodna banka Jugoslavije pa ni hotela reagirati, čeprav bi morala, ko so slovenske banke zahtevale več deviz.

Zdaj slovenska vlada iz svojega denarja uvaja nadomestila za izvoznike, čeprav zveza pobere dobiček. Sami plačamo Sočana, da gre v Bruselj, čeprav odvajamo v tovrsten žakelj veliko denarja. Beograd pobere smetano od ropotanj težkih turških tovornjakov po naših cestah, graditi pa si jih moramo sami. Gradimo si vzporeden sistem države, ker iz Beograda ne dobimo, kar nam gre. Tega ne moremo zdržati. Ni normalno, da Slovenija daje četrtno za vojaški proračun, v vojaškem vrhu pa ima manj kot 4 ostoike kadra; da daje 24 odstotkov za diplomacijo, ima pa manj kot 5 odst. diplomatov in minimalen vpliv na zunanjo politiko; da daje več kot petino kmetijskega denarja nazaj pa dobi 0,2 odst. itd. Zgubljamo z bančništvom depoziti, s tiskanjem denarja, preko kliringa, vladu pa ne naredi nič. Nekateri menijo, da bi vse to rešili z nacionalno valuto, a to je zelo tvegana operacija. Slovenska vlada mora imeti pripravljen tudi to varianto za vsak primer in glede na to, da si v njej takšni strokovnjaki kot dr. Mencinger, dr. Kranjec in drugi, prepričan sem, da jo tudi imajo. Za vsak primer!«

Z. L. D.

VIRK KOT PESNIK

Mladi slovenski literat Jani Virk (r. 1962) je bržčas najprej pomakal pero za prozo. Do zdaj je spravljal iz sebe že dve v nevezani besedi spisani knjigi: pred tremi leti je izšla njegova zbirka kratke proze Preskok, dve leti kasneje, to je lani, pa so mu tiskali roman Rahela. Z obema je vzbudil pozornost, predvsem zaradi svežine, s katero sta napisana.

Pred kratkim se je predstavil javnosti tudi kot pesnik. Pesniški prvenec Tečeva čez polje mu je izšel v zbirki Aleph kot 24. knjiga istoimenske alternativne založbe. Knjigo sestavljajo pesmi iz obdobja 1985 — 1990, kar je poudarjeno v podnaslovu. Pesmi naj bi bile napisane po resničnih dogodkih. Če upoštevamo, da je bil Virk najprej športnik, celo reprezentant, sport pa je tesno povezan z naravo, potem gre navedeni pripombi povsem verjeti. O tem se zlasti zgovorno pravi vrsta podob, ki si jih ni moč zamisliti brez narave.

A bi bilo hudo zmotno misliti, da piše Virk krajinarske, domačijske pesmi. Niti približno ni besedni slikar narave. Ni pa tudi moč zanikati vpliva naravnih danosti na Virkovo poezijo. Če ne drugega, pomenijo pesniku nekakšen okvir za tisto, kar ubeseduje. To pa so doživljaja, premišljevanja, tudi pri-

zadetost, nepomirjenost s stvarmi, z redom, ki vlada. Vse to ustvarja neki ponotranjeni svet, ki ga pesnik seveda povzdigne v poezijo. In to poezijo živi.

Svet, kot ga doživlja Virk, je razkrojen v nešteto podob, ki so dostikrat strogo zasebne in med seboj nezdružljive. Gre za zanimive fragmente, v katerih se kot na drobcih razbitega ogledala zrcalijo stvari tako, kot jih pesmi želijo videti. Obenem pa, seveda, tudi tako, da jih je moč vsak hip sestaviti v celoto. Je v tem magična moč pesnika ali poezije, da to stori. Recimo, da poezije, ki vprašanje večnosti takole razrešuje: »Mnogiso govorili o večnosti, / vendar nihče točneje / kot tisti otrok, / ki jo je videl v krošnji drevesa, / pokazal z roko proti njej, / in rekel očetu: / Očka, glej, drevo bo znorelo!«

I. ZORAN

LIRIKA

Zbirka Lirika, ki jo izdaja Mladinska knjiga, se je to jesen povečala za tri nove knjige, ki pod zaporednimi številkami 67 do 69 prinašajo bralcu slovenske prevode Shakespearovih sonetov ter izbrane Charove in Skáčlove poezije. V zdajšnjem paketu Lirike so torej avtorji, ki jim je skupno le to, da so pisali poezijo in z njo pomembno zaznamovali obdobja, v katerih so živeli in ustvarjali. S prevodi v jezike drugih literatur so postali del širokega kulturnega občestva, zdaj tudi našega — slovenskega.

Ime Williama Shakespeara (1564 — 1616), tega velika svetovne dramatike, je vsekakor najslavnejše. Resda je širši javnosti njegova poezija manj znana, toda zlasti soneti, ki jih je pisal v drugi polovici svojega življenja, ga uvrščajo med najpomembnejše angleške lirike sploh. Kritika pravi, da je Shakespeare s soneti odprl

novi poglavje v ljubezenski poeziji, čeravno niso vsi ubrani na ljubezensko struno. Za nas Slovence je seveda najpomembnejše, da lahko zdaj prebiramo v svojem maternem jeziku vseh 154 Shakespearovih sonetov. Zasluga za to gre pesniku Janez Menartu, ki mu je tudi tokrat, ko je poslovenil pesniškega Shakespeara, treba priznati mojstrstvo. Zares ga ta čas ni na Slovenskem, ki bi bil Menartu kos pri tem delu. Menart si je težavno opravilo otežil še s tem, da se je odločil Shakespeara prevesti in ne prepesniti, kar bi bilo lažje. Ob vsem tem je prevajalec upošteval, da je treba vse prevesti v rime in pri tem uporabiti isto zaporedje rim, kot ga ima sonet v izvorni, Shakespearovi obliki, pa še, da morajo biti verzi razumljivi, logični in vse povedano z besedjem Shakespearovega časa. Upravičeno lahko rečemo, da prebiramo v slovensčini pravega Shakespeara!

Izbor iz poezije sodobnega francoskega pesnika starejše generacije, Renéja Chara (1907 — 1988), Bretonovega in Eluardovega sodobnika, je za Liriko pripravil in prevedel urednik Aleš Berger sam. Iz knjige spoznamo Chara kot značilnega predstavnik Francoske poezije 20. stoletja, ki je bil sprva blizu nadrealistom, potem pa se zblizal z likovno govorico. Njegove pesmi so v vezani in nevezani besedi, torej pesmi v prozi. Char je s poezijo dosegel zmagoslavje paradoksa. »Rodimo se z ljudmi, umremo neutolaženi med bogovi,« je zapisal.

Tretji avtor v zdajšnjem paketu Lirike, Jan Skácel (1922 — 1989), je predstavnik češkoslovaške literature, tenkočuten lirik, ki je lani umrl samo dva meseca potem, ko so mu pri nas podelili srednjeevropsko nagrado Vileniča za poezijo. Po zatrtjem obdobju praške pomladi 1968 je bil med tistimi, ki so poeziji pomagali, da je vstala od mrtvih in postala svetilo novemu narodnemu vstajanju. Deset let pred tem vstajanjem je zapel: ... ne boj ničesar se ne boj / pa če bo še tako hudo / se bo zmeraj našel človek / ki goslim se prilagal bo«. Izbor Skáčlovih pesmi za Liriko je pripravila Albinca Lipovec in jih skupaj s

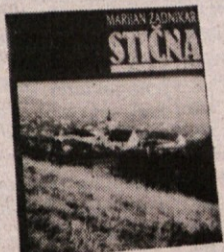
Tonetom Pretnarjem tudi prevedla.

Za boljše razumevanje v omenjenih knjigah predstavljene poezije bodo bralcem prav gotovo v pomoč spremne besede oziroma študije o avtorjih in njihovem delu ter drugi zanimivi podatki, objavljeni na koncu vsake knjige. O Shakespearovih sonetih se je razpisal Mirko Jurak, Renéja Chara je približe predstavil Milan Dekleva, o liku Jana Skácela pa se je razpisala soprevajalka Albinca Lipovec.

I. ZORAN

STIČNA

Ime dr. Marijana Zadnikarja, Novomeščana po rodu, je že skoraj nerazdružljivo povezano z našim vedenjem o najstarejšem obstoječem samostanu na Slovenskem, s slovito cisterco v Stični. S stiškim samostanom se je Zadnikar srečal kot mlad strokovnjak že pred 40 leti, ko je kot zunanji sodelavec s skupino študen-

tov arhitekture in profesorjem Marjanom Mušičem pretaknil tako rekoč vsak kotiček samostana. »Odtlej je bila Stična v ospredju mojega znanstvenega zanimanja in med vsemi slovenskimi umetnostnimi spomeniki moja prva ljubezen,« je zapisal v svoji najnovejši monografiji o Stični, ki je izšla pred kratkim pri založbi Družina kot plod številnih raziskav in naravnega nadaljevanja cele vrste poprejšnjih razprav, vodnika po samostanu in treh knjig, ki vse govore o tem izredno pomembnem spomeniku na slovenskem tleh. Najnovejša monografija je izšla v počastitev 900-letnice rojstva sv. Bernarda, duhovnega očeta stiških belih menihov.

Zadnikar je knjigo napisal v poljudnem, berljivem tonu, kar pa ne pomeni, da bi bila

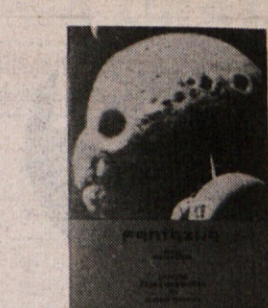
strokovnost zapisanega okrnjena. V uvodnih poglavjih bralca seznanja z nastankom cistercijskega reda, zasnovo samostanov in s stiško zgodovino, nato pa sledi obsežnejše poglavje o romanski Stični iz 12. stoletja, ki spada med evropsko pomembne spomenike. Najobsežnejše poglavje zajema opis pozameznih sestavin samostana, kakršni so danes, od redovne cerkve, križnega hodnika, refektorija in knjižnice do stare prelature, vhodnega stolpa in obzidja s protitursko utrdbo. Posebno poglavje je avtor posvetil posameznim vidnejšim umetnikom v samostanu in v njegovi bližnji okolici. Besedilo spremlja bogato slikovno gradivo, v katerem prevladujejo barvne fotografije Marjana Smerketa.

M. MARKELJ

FANTAZIJA

Res je sicer, da ni več mogoče govoriti o velikem pomanjkanju znanstveno fantastične literature na slovenskem knjižnem trgu, saj zadnja leta izhaja nekaj več knjig s to tematiko, kot jih je nekdaj, hkrati ko nastaja tudi izvirna slovenska znanstvena fantastika. Vendar pa zgolj povečano število knjig iz domačih in tujih logov tovrstne ustvarjalnosti še ne pomeni, da se je stanje obrnilo bistveno na boljše. Oster kritični premislek, da je stanje pri izdajanju znanstvene fantastike na Slovenskem pravzaprav slabo, da so tovrstni založniški programi slabi in nedomišljeni, da ljubitelje znanstvene fantastike ne seznanjajo primerno z razvojem te zvrsti v svetu, je vodil Ziga Leskovška in Sama Resnika pri urejanju antologije znanstvene fantastike, ki je pod naslovom Fantazija izšla pred kratkim kot dvojna številka Časopisa za kritiko znanosti.

Urednika sta antologijo zasnovala kot izbor kratke proze in esejev. Za krajša besedila sta se verjetno odločila zato, da sta lahko predstavila več pomembnejših in uveljavljenih tujih in domačih piscev znanstvene fantastike. Med osemnajst izbranih avtorjev sta uvrstila kar pet slovenskih, ki že s tem, da so se znašli

v tako odlični družbi, zaslužijo, da jih vsaj naštejemo: Samo Resnik, Veselko Simonovič, Vid Pečjak, Miha Remec in Ziga Leskovšek. Vsak od avtorjev izbranih besedil je predstavljen s kratko zabeležko, v kateri so zapisani osnovni biografski in bibliografski podatki ter naznačeno avtorjevo mesto v znanstveni fantastiki. Če k vsemu temu dodamo še predgovor in spremno besedo izpod peres obeh urednikov, potem je mogoče reči, da je Fantazija knjiga, ki jo bo uvrstil na svoje knjižne police vsak ljubitelj znanstvene fantastike.

M. MARKELJ

KNJIŽNI TELEGRAMI

— Knjižnica MGL je bogatejša za novo knjigo Bolečina in moč, v kateri so natisnjeni nekatera besedila in dramaturške razčlemba Marka Slodnjaka.

— Pri Cankarjevi založbi so zbrali prevode skoraj vseh pesmi francoskega pesnika Stephana Mallarmeeja v delu Knjiga. Prevedel jih je Marko Crnkovič.

— Mirjana Ule, Anuška Ferligoj in Tanja Rener so avtorice najnovejše knjige o ženskem vprašanju, ki je pod naslovom Ženska, zasebno, politično izšla pri ZPS.

— Roman Gašperin je zbral 50 primerov slovenskega otroškega izročila, izštevank, nagajivk in zmerljivk, in jih izdal v knjigi Enci benci na kamenici.

— Pri celovski Mohorjevi družbi je izšla knjiga Srednja leta uglednega avstrijskega pisatelja Josefa Haslingerja. Delo je izšlo v dvojezični, nemško-slovenski izdaji.

Bo sv. Neža z Lopate zgled drugim?

Pred nekaj dnevi je bilo v notranjosti podružnične cerkve sv. Neže na Lopati kljub za ta čas prekomernemu mrazu kar živahno, le da so namesto vaščanov, zbranih k molitvi, v cerkev prinesli življenje študentje, ki so pod strokovnim vodstvom slikarja-restavradorja Ivana Bogovičiča iz Restavratskega centra Slovenije skrbno odstranjevali plasti beleže in ometa, pod katerim so se skrivale srednjeveške slikarije. Na južni steni cerkvene ladje so že izluščili na dan blede in mestoma precej uničene podobe bičanege in križanega Jezusa, lik nadangela Mihaela pri strašnem tehtanju duš ob Poslednji sodbi, na severni steni pa svete tri kralje na konjih, ki v spremstvu jezdijo poklonit se božjemu hietu.

Od takrat, ko je potujoči slikarski mojster Tomaž iz Senja hodil po naših krajih in se ustavil tudi na Lopati ter na stene vaške cerkve naslikal omenjene prizore iz Svetega pisma, je minilo že več kot štiri sto let. Z ob časa, vlaga in prezidavanja po stare slikarje hudo zdelali. Del poslikav je za zmeraj izgubljen in če se ne bi strokovnjaki lotili njihovega reševanja, kdo ve, kaj bi od Tomaževih podob ostalo za prihodnje čase. Eno je zanesljivo: škoda bi jih bilo, kulturna dediščina na naših tleh pa bila prikrajšana za lep in zanimiv drobec.

Z deli smo začeli v sodelovanju z novomeškim Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine že leta 1988, ko smo opravili prve meritve, lani pa že tudi raziskave zunanjsčine in notranjsčine cerkve,« je povedal Ivan Bogovičič. »Raziskane in znane so nam vse razvojnne stavbne faze, od romanike prek gotike in baroka do danes. Lani smo odprli tudi malo arheološko sondo, ki je odkrila temelje polkrožne romanske apside, ki priča, da je cerkev stara, zasnovana je bila že v srednjem veku. Kasneje so romansko apsidno porušili in ladji, ki je ohranila enak položaj kot v romaniki, pridali današnji prezbiterij in zvonik. V 17. in 18. stoletju so cerkev barokizirali, krožno obokana gotiska okna pa so zazidali in odprli baročna okna.«

Zgodovinski viri niso prav zgovorni in o cerkvi sv. Neže v Lopati ne povedo veliko. Kot

prvi jo omenja Valvasor, ko našteva podružnične župnije Gornja Krka. Na portalu cerkve je sicer vklesana letnica 1685, vendar ne gre za lemično postavitev, marveč za lemično, povezano s stavbnimi spremembami. Od ugotovljenih letnic velja omeniti še leto 1743, ko je cerkev dobila poslikan lesen kaseterin strop v ladji in leto 1885, ko je bil izdelan glavni oltar. Gre za izdelek Šubičeve delavnice. Bolj zanimiv in dragocen od glavnega oltarja je stranski iz 17. stoletja, spada med tako imenovane zlate oltarje in kot tak zasluži vso pozornost.

Največjo vrednost cerkve pa predstavljajo srednjeveške slike, s katerimi sta poslikani severna in južna stena ter slavoločna stena. In prav ta najdragocenejši element cerkve je najbolj ogrožen. Restavrador Bogovičič ocenjuje, da je stanje stenskih slik porazno, razlog pa je star toliko kot sama poslikava. »Omet je že v času slikanja razpokal, kar sklepam po barvi, ki smo jo našli v razpoki. Kasneje se je začel še luščiti od podlage. Zdaj ga je odluščena kar precejšen del in visi kot pajčevina na steni. Restavratsko delo bo zato težavno in dolgotrajno. Osebnost imam rad težavno delo, saj pred-

stavlja zame zanimiv izziv. No, ta je pri slikah v cerkvi sv. Neže res močan. Tako razrahljane poslikave še nisem imel v delu. Zdaj odkrivamo še neodkrita dela, hkrati pa rešujemo ogrožene dele. Kjer je poslikava močno odstopila od podlage vgrajujemo cevke za mikroinjiciranje, skoznje vbrizgujemo vezivo, ki poveže poslikan omet s podlago. Uporabljamo tudi tako imenovano obšivanje, s čimer utrjujemo obrobje slikarij. Po vseh teh posegih bodo slike rešene pred nadaljnjim propadanjem.«

Vseh slik v notranjščini ne bomo nikoli videli. Restavradorji ugotavljajo, da je do 40 odstotkov slikarij uničenih, nekaj zaradi prezidav oken in odpiranja novih, nekaj zaradi vlage in luščenja. Manjša uničenja se sicer da doslikati, samih slik pa restavradorji ne smejo poslikati na novo, čeprav se je včasih delalo tudi tako.

Odkrivanje in konserviranje poslikave pa je le del obnovitvenih in restavratskih del, ki potekajo na cerkvi sv. Neže na Lopati. Na obnovo čaka v notranjščini še lesen poslikan kaseterin strop, položiti bo treba tudi primeren tlak. Vaščani so sicer pred leti položili povsem nov tlak, a tako nerodno zasnovan, da je bilo z njim narejenega več slabega kot dobrega. Več sreče so imeli pri obnovi zvonika. Pri načrtovanju strehe zvonika so jim priskočili na pomoč strokovnjaki, ki so zasnovali čebulasto bakreno streho, ki zdaj pokriva zvonik. Zvonik je bil med vojno požgan, dokumenta, ki bi pričala o njegovi pravi obliki, pa ni. Zanesti se je bilo treba na spomin vaščanov. Na vrsto za obnovo čaka tudi zunanji omet ladje in prezbiterija, pri čemer bo nekaj več dela dala velika stenska slika sv. Krištofa na južni steni. Odpreti pa bo treba tudi gotiska okna.

Del denarja za obnovo gre iz proračunskih sredstev, ki jih je zagotovil novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, velik delež pa imajo pri delih domačini, ki so prispevali prenekateri dinar in opravili prenekatero uro prostovoljnega dela. Zdaj so že nekoliko nestrpni, ker obnova poteka za njihov okus nekoliko prepočasi, a strokovni posegi, kot je, denimo, odkrivanje in konserviranje stenskih slik pač ne more teči z današnjim tempom zidarskih del. Premišljeno in strokovno domišljena mora biti obnova, da bo cerkev zasijala v vsej svoji lepoti in bo privabljala ne samo farane k molitvi, marveč tudi ljubitelje kulturne dediščine.

Vsa že opravljena kot načrtovana dela se povezujejo v zanimiv projekt obnove in prezentacije podružnične cerkve, ki bo morda postal vzorec za takšne posege v vsej Sloveniji. Cerkev sv. Neže se tako ne bo zapisala sama kot prva cerkev v Suhi krajini, ki je bila po vojni deležna družbene pomoči pri obnovi, morda bo tudi tista, ki bo služila kot model, kako raziskati, obnoviti in prezentirati podobne podružnične cerkve ter kako oblikovati strokovne in delovne ekipe za taka dela.

M. MARKELJ

Živ spomin na pesnika

»Rad se spomnim Vinice in lepih dni, ki sem jih preživel tam,« je nekoč zapisal v pismu iz Ljubljane teti v Vinico Oton Župančič. Čeprav je Oton še v rosnih letih odšel iz Vinice, pa se je vedno rad vračal tja k maminih sorodnikom. Ker je bila dolenska železnica do Novega mesta zgrajena leta 1892, v Belo krajino pa šele leta 1914, jo je kot študent marsikdaj mahanik kar peš iz Novega mesta čez Gorjance. V skoraj osmih urah je prišel do Dragatuša, še nadaljnji slabi dve uri pa je potreboval do Vinice. Viničanka Ana Mihelič se teh študentskih Župančičevih počitnic ne spominja, ker je takrat še ni bilo na svetu. Zanje ve le iz pripovedovanj, predvsem tete Fanike Lovšin, spominja pa se pesnikovih zrelih let in njegovih obiskov v rojstnem kraju. Prav te spomine pa je vedno znova oživljala tudi še potem, ko Otona ni bilo več, saj je bila dolga leta tudi oskrbnica, vodička in čistilka Župančičevega muzeja v njegovi rojstni hiši. To delo je opravljala izredno vestno in zavzeto, ne nazadnje prav gotovo tudi zato, ker jo je na pesnika vezala tudi sorodstvena vez, in čutila je obvezo, da to svoje poslanstvo opravi čim bolj temeljito.

Leta 1951, dve leti potem, ko je pesnik umrl, so v Vinici odprli muzej o njegovem življenju in delu. In Ana, ki je skupaj s teto Fanišo Lovšin prebivala v Župančičevi rojstni hiši, je torej postala prva oskrbnica njegovega muzeja. Pri tem delu je vztrajala do pred nekaj leti, ko ji breme let ni več dopuščalo zanj pretežkega vzdrževanja hiše. Toda kljub osmim križem, ki si jih je zadela na ramena letošnje poletje, je njen spomin na leta, preživel v nekdanji Župančičevi hiši, še vedno bister.

»Otonova mama in moj oče sta bila bratranec in sestrična. Prav tako je bila sestrična njegove mame teta Faniša, ki je živela v Župančičevi rojstni hiši, mene pa je že desetletje ali dva, preden je pesnik umrl, vzela za sestanovalko. S teto sva imeli vinograd in vrt, tudi pospravljanja in čiščenja v veliki hiši je bilo vedno dovolj, tudi zato, ker je bilo obiskovalcev vedno veliko. Jaz pa sem odprla vrata vsakemu, kdor je potkal nanje, ne glede na to, kdaj je prišel,« pripoveduje Miheličeva. »Oton mi je še vedno pred očmi, kako nasmejan prihaja v Vinico. Rad se je srečeval s temi ljudmi, se z njimi pošalil. Ko je bil star 50 let, smo mu v Vinici pripravili veliko slavo, a se ga ni mogel udeležiti, ker je bil zadržan. Še sedaj hranimo v muzeju pismo, v katerem se opravičuje zaradi izostanka,« pripoveduje Ana ter v pripoved vpleta tudi spomine, ki jih je o pesniku nešteto krat slišala iz ust Lovšinove tete.

Miheličeva je težko pustila svoje sicer honorarno delo v muzeju, kamor se še vedno rada vrača. Čeprav ima v hiši dosmrtno stanovanje, ki ji ga je zapustila teta, prebiva sedaj pri nečaku. »Boli me, ker je muzej sedaj v glavnem zaprt, a kaj, ko ni denarja, da bi plačevali človeka, ki bi bil neprestano tam. Tako se marsikdo odpelje mimo hiše, jaz pa bi ga zagotovo sprejela, če bi bila še tam,« s kančkom nostalgije pripomihi Miheličeva, ki je obiskovalcem rada pripovedovala o svojem sorodniku. Njene pripovedi so bile še toliko bogatejšee, ker je bila živa vez med pesnikom in sedanjimi generacijami. »Saj so mi obljubili, da mi bodo pripoved o Župančiču posneli na kaseto, ki naj bi jo potem le zavrtela obiskovalcem, a je nisem nikoli dočkala. Jaz sem namreč povedala zgolj tisto, kar sem vedela, a mnogokrat so me o pesniku spraševali ljudje, ki so več vedeli o njem kot jaz,« je skromna Ana. Morda pa je tem ljudem v mozaiku Župančičeve podobe manjkajl prav kamenček, ki ga je pridala Miheličeva.

Ana Mihelič je bila tudi ena zadnjih stanovalk viniškega gradu. »Oče je odšel trikrat v Ameriko s trebuchom za kruhom, in ko se je dokončno vrnil, je kupil viniški grad, ki je bil že precej časa prazen. Takrat mi je bilo 14 let. Kupil ga je od nekega učitelja, ki — kolikor se spominjam — ni nikoli živel v gradu. Čeprav je bilo življenje v njem za tiste čase dokaj udobno, se nisimo počutili prav nič grajske. In tudi sedaj me prav nič ne vleče, da bi šla nazaj. Sem raje pri nečaku, ki je skupaj s svojim bratom in sestro lastnik viniškega gradu. Toda vsi ti lastniki raje živijo v sodobnih domovanih, grad pa že več kot desetletje nima stalnih stanovalcev in ga nezdružno razpada zob časa,« pove z nekoliko manj nostalgije, kot se spominja let v Župančičevem domu, Ana Mihelič.

M. BEZEK-JAKŠE

Na oni strani je več znancev

Vse manj je ljudi, ki bi lahko z lastnimi spomini segli v prejšnje stoletje. Koželjeva Marija iz Žužemberka tega sicer ne more, lahko pa se pohvali, da še z obema nogama krepko sega v tisto dobo, saj je bila rojena na pragu tega stoletja, torej 1899. Dolgo življenje, ni kaj, pa nič posebne hvale vredno, da bi se rekli. Tako vsaj pravi Marija sama, ki se vsa ta leta nazaj spominja bolj revščine in neprestanih skrbi bolj kot pa česa lepega. In tudi nič preveč se ne oklepa tega življenja. Pravzaprav bi rada kar stopila tam na drugo stran in se rešila teh uteži, s katerimi je ovešeno starčevsko telo.

»Bi najraje kar umrla,« glasno razmišlja starka, ko jo sprašujemo, kako je kaj z zdravjem, in nadaljuje, kot bi naročala, kako skuhati juho: »Irenca, ko bom umrla, pa ne smete nič jokati, saj ste me dovolj dolgo imele.«

Irenca je vnukinja, prijetno šestnajstletno dekletce, ki pridno pomaga, da vprašanja, ki jih postavljamo, pridejo preko napol gluhih ušes do starkine zavesti. Le pojoči žužemberški dialekt je dovolj dober, da prodre do tja. Sedi-

mo na priličnem balkonu stanovanjskega bloka. Ta je Mariji pravzaprav dom, saj se v stanovanje, ki je bilo zaradi neurejene kanalizacije dolga leta vlažno, včasih pa tudi preplavljeno z odpadkami, vrača le spat, če je vreme zunaj kolikor toliko pogodu. Tudi obutev ima, čeprav so delavci že odstranili zamašak v kanalizaciji, še vedno prilagojeno tem izrednim razmeram, saj ima copate skrbno ovite v nepremočljiv polivinil.

Marija pripoveduje o svoji mladosti na Klečetu, kjer je bila rojena v Blatnikovi družini z dvanajstimi otroki. Kakega izobilja seveda ni bilo, saj je bilo pri hiši le pol grunta, prej bi lahko rekli, da je trda predla, zlasti, ko so morali oče na vojsko. Vsako priložnost za to, da si kje zaslužil skorjico kruha, je bilo treba izkoristiti. Tako so se otroci naučili marsičesa, kar jim je pozneje še kako koristilo. Marija se je tako naučila nabiranja zelišč. Pozneje, ko se je poročila, je s tem nadaljevala. Vzela je Koželjevega Franca, po domače Jurčkovega iz Česnjic pri Zagradcu. Ker fant ni bil bogat, je moral na delo v daljne gozdove, da bi z oglarjenjem kaj zaslužil. Pa iz tega ni bilo kaj dosti, še spominja Marija: »Samo za žgance je zaslužil, za hlače že ne, čeprav se v gmajni vse strga. Za obleko sem morala zaslužiti jaz. Vstajala sem zgodaj zjutraj in se odpravila v gozd. Zdaj sem nabirala gobe, zdaj zdravilna zelišča. Vračala sem se domov vsa mokra in utrujena. Zaslužila pa sem le nekaj. Kar sem nabrala, so odkupovali Skupkovi v Zagradcu.«

Za možakarja je moralo biti tiste čase kaj ponižujoče, da je ženska z zbiranjem zelišč zaslužila več kot on s trdim in neprestanim delom ob oglaški kopi. Vendar ni bilo dosti izbire. Vsakih nekaj dni se je Marija odpravila na dolgo pot v gozd, s sabo pa vzela nekaj moke in morda še malo zabele. To je bilo vse, kar so delavci ob težkem delu v gozdu použili.

Marija Koželj je že dolgo v Žužemberku. Doma sta imela z možem sicer kočico, vendar je nihče ni vzdrževal, zato se je sesula. Imela sta tri otroke, vendar sta dva sedaj že mrtva. Marija zato živi pri hčerki Kristini. Kljub visokim letom pa je starka z vsem še vedno na tekočem. Vsaj toliko, kolikor je staremu človeku moč slediti dandanašnje vratolomne spremembe. Še vedno bere časopise. Jano, Ognjišče, Družino, Dolenjski list pa že vse od njegovega začetka. Eno najzvestejših naših bralk je torej. Pravi, da sta dva brata, Franc in Jože, izginila v drugi svetovni vojni. Povprašamo jo, naj bolj natanko pove, kam in kdaj sta izginila. Sta morda padla pri partizanih, pri belogardistih, izginila v koncentracijskih taboriščih ali kako drugače? Pa ženica kot presvetljena s tisočletno človeško izkušnostjo odgovori: »Vojska ju je vzela. Saj je sedaj vseeno, kako. Nazaj ju več ne bo.« Medtem pa iz polivinilne vrečke odvijte hranično knjižico, ki se glasi na enega od njunih pogrešanih bratov: »To mi je dal. Je rekel, naj bo za otroke. Mistlita, da se bo dalo še kdaj dvigniti?«

S tresočimi rokami pokaže knjižico, ki jo je s tihim upanjem verjetno odprla in pokazala že nešteto krat. Na knjižnici je zapisana kar lepa vsotica starojugoslovanskih dinarjev. Če bi jih bili otroci takrat res deležni, bi nekaj zalego. Sedaj je za njeno vnučko le še zgodovinski predmet.

T. JAKŠE

Moda je muhasta tudi v sadjarstvu

Letošnji pomlad je nekatere sadovnjake prizadela pozeba, poletje je bilo nenavadno sušno in za nameček je vmes svoje pobrala še toča. Pri Bogovičevih v Arnovem selu, ki so svojo kmetijo z 12 ha zemlje usmerili v sadjarstvo, se ravno zato še vedno oklepajo več različnih vrst sadja. Na 3,5 ha površin imajo posajene jablane. Nekaj so jih posadili šele letos, tudi nekatera druga drevesa še niso v polni rodnosti, in ker je svoje terjalo še vreme, so letos obrali okrog 30 ton jabolk. Škoda zaradi toče jim je zavarovalnica ocenila na 40 odstotkov pridelka. Poleg jablanovih nasadov imajo še nasade hrušk, breskev in jagod.

Hruške že več let zapovrstjo prizadevajo izredno nizke temperature v času cvetenja. Znano je namreč, da hruške odprejo svoje cvetove naenkrat, zato je slabo vreme zanje usodno. Zato letos — vsaj pri nas je bilo tako — z obiranjem nismo imeli dela. Če je bil še lani pridelek povprečen, ko smo na 80 arih nasada obrali 30 ton hrušk, smo letos pridelali samo okrog 200 kg sadja. Glede na to, da je v sadovnjaku 1700 dreves, pride na vsako po 12 dag plodov. Pa še to so bili sadeži, ki so se razvili iz poznih cvetov in so v bistvu neuporabni, »je o letošnji letini hrušk pripovedoval Jože Bogovič, ki z materjo, očetom in staro mamo živi na kmetiji.

V Bogovičevem hruškovem nasadu ob normalnih letinah zorijo priljubljene viljamovke. Le toliko imajo drugih sort, kolikor je potrebno za dobro oplojevanje cvetov. Oh ugodnem vremenu imajo povprečen pridelek, a kot pravi Jože, bi nasad moral dati več. Na Primorskem, na primer, je običajen pridelek 50 ton na hektar, zato bi v teh krajih moral biti najmanj od 30 do 40 ton. Res pa je, da si niti strokovnjaki niso edini, zakaj ni tako dobre rodnosti, kot so pričakovali. Zaenkrat se še vprašujejo o tem, ali je vsega krivo samo izredno neugodno vreme v zadnjih nekaj letih ali pa se za vso zadevo skrivajo še kaj drugega. V takih dvomih so tudi sadjarji, vendar imajo sami premalo znanja, da bi lahko sodili.

Bogovičev nasad je zdaj star že 10 let, in čeprav bi po 5 letih že moral doseči svojo polno rodnost, še ni dal od sebe pričakovanega. Nič čudnega torej, da včasih razmišljajo tudi o tem, da bi ga posekali. Odločitev seveda ni enostavna, še posebej zato ne, ker pride leto, ko oberejo normalno letino, za njim pa spet sezona brez pridelka. Stroški so seveda enaki tudi ob takih letinah, kot je letošnja, saj morajo mnogo dela opraviti že pred cvetenjem. Tudi po pozebi je treba rastline negovati in poskrbeti, da ostanejo čez leto zdrave, četudi nimajo plodov in torej seneni ne povrnejo vloženega dela in stroškov.

»Če bi se odločili, da nasad posekamo, zaenkrat še ne vemo zagotovo, kaj bi posadili. Vedno obstaja strah, da bomo zasadili drevesa, ki ne bodo dobro rodila. Do polne rodnosti je potrebno veliko dela, zato je razočaranje in škoda velika. Po drugi strani so vrste sadja in posamezne sorte stvar mode. Trenutno imajo najbolj izrazit razvoj jabolka, a kdo ve, če je realen, in tudi, kaj bo, če bo prišlo leto, ko bo letina izredno dobra. Kam bomo prodali jabolka? Težave za pridelovalce hrušk pa so v tem, da jih ljudje zelo malo pojemo. Največ pridelanih hrušk prodamo za industrijsko predelavo. Tako so sicer nekaj manj plačane, a odpadejo stroški z embalažo, manj je sortiranja in lažje je obiranje, saj lahko prodamo tudi sadje, ki je zaradi mraza ali določenih bolezni delno poškodovano. Če bi se predelava hrušk nenadoma ustavila, ne bi imeli komu prodajati,« pravi Jože Bogovič.

Zdaj že tretjo sezono njihova družina in kmetija nista več odvisni od jesenskega odkupa sadja, saj imajo lastno hladilnico. Resda v njej ne skladiščijo hrušk, ker zahtevajo hlajenje pri temperaturah pod nič stopinj Celzija, zato pa jim zelo prav pride pri shranjevanju jabolk. Hladilnica še ni povsem opremljena, ko pa bodo poskrbeli tudi za to, jim bo prostor v njej zadostal za lastne potrebe.

»Hudo je, ker prodajalec sadja ne nosi nobene odgovornosti, ampak samo služi. Če sadje slabo prodajo ali če ga neprimerno uskladišči in mu segnijo, je zaradi nastale škode na škodi proiz-

Jože Bogovič

vajalec. Tudi dogovori o plačilu najpogostejših ne držijo. Do zadnjega hipa se ne ve, kdaj in za koga se bo obiralo sadje, čeprav to ni vseeno. Viljamovka se lahko obira že takrat, ko so plodovi še zeleni, lahko pa tudi pozneje, ko porumenijo, če so namenjeni takojšnji predelavi. Za sadjarja je razlika med enim in drugim obiranjem bistvena, saj sadeži z zorenjem pridobivajo na teži,« odgovarja Jože na vprašanje o težavi sadjarjev.

V razvoju sadjarstva je še mnogo nedorečenih stvari, tudi v strokovnih krogih. Zato se ne smemo prav nič čuditi, če so negotovi tudi sadjarji. Na brežiškem koncu se je sadjarstvo sprecej razmahnilo. Prvi uspehi nekaterih posameznikov so pritegnili vrsto kmetov. Nekateri med njimi so se morda pri tem, na videz lahko zaslužku, tudi ušeli. Zdaj, ko vidijo, koliko dela je treba vložiti v sodoben sadovnjak, razmišljajo drugače.

Najbolj se je uveljavila pridelava jabolk, ki dosega visoko, ponekod tudi evropsko kakovost, a nihče zares ne ve, ali je taka usmeritev pravilna. Veliko je dilem tudi o sami izbiri sort, pa o tem, kako dalje v sadjarstvu. Nekateri zagovarjajo italijanski tip visokih dreves, spet drugi nizka, ki omogočajo lažjo oskrbo in dajejo boljše plodove. Nekateri priporočajo veliko gostoto sadik, tudi po 10 tisoč na hektar, ki dajejo zelo izenačene plodove, kakršne zahtevajo evropski trg. Po tamkajšnjih kriterijih naj bi za preživetje zadoščalo šele 15 ha nasadov, a kolikor potrjuje tudi Jože Bogovič, smo pri nas še daleč od tega. »Brežiški sadjarji se moramo, vsi po vrsti, za to, kar imamo, zahvaliti pospeševalstvu sadjarstva Jožetu Vovku, ki z vso dušo živi za njegov razvoj, se osebno angažira in marsikaj tudi žrtvuje. Na naši kmetiji trenutno popolnujemo prostor med posameznimi nasadi, tako da bomo imeli vsaj en večji nasad v izmeri 4,5 ha,«

B. DUŠIČ

Sekira v rokah pametnega gospodarja

Gozdovi še vedo šume, kot so nekdanji šumeli, le da njihova nekoč tako zdrava telesa in oblička počasi a vztrajno napada neizprosna bolezen, vsesplošno osnaževanje, zastrupljanje narave imenovana. Nepoplachljiv davek lagodnosti, udobja človeštva plačujejo tudi naša ne-nadomestljiva zelena pljuča. Varovanje, reševanje tega bogastva in krasote so z veliko mero zagnanosti in odgovornosti vzeli na svoja pleča Zeleni, torej pustimo njim, kar je njihovega. Naslednji prispevek so le razmišljanja, podkrepjena s pomenki, o novem zakonu gospodarjenja z gozdovi, ki je tik pred porodom.

Vse do konca vojne je bilo tudi gospodarjenje z gozdovi, v taki, ali drugačni inačici, po

meri socializma. Lastniki gozdov so bili dokaj prizadeti, saj so bile njihove pravice, posebno pri prodaji lesa, skrajno okrnjene.

Besedičenje o režimih in vladah ni kmetov kruh, zato se ne obremenjuje kaj prida s tem. Koliko bo od posejanega požel, to je njegova skrb. In ker je dohodek od gozda levi delež pri kolikor toliko mehaniziranem, posodobljenem gospodarjenju, so bili pogovori speljani pač v to strugo.

Devetinpetdesetletni Jože Ambrožič je upravičeno ponosen na svojo domačijo v Žerjavinu. Lepo strnjeno posestvo, nova hiša, marljiva družina. Kaj bi želel več?

»Ja, pa je bilo včasih vse drugače,« mu spomin seže nazaj. »Skoraj vse, kar smo skupaj zmantrali, je, naj tako rečem, zraslo v hosti. Ko bi zdaj vse to rajni ata videl, bi jim srce počilo od žalosti. Njega dni je bila hosta svetinja. Žaga in sekira sta se oglašili poredkoma, za njujo. Za kurjavo smo pobrali suhljad, s stelfo smo se oskrbeli in to je bilo v glavnem vse. Gozd je bil zadnja, železna rezerva.

Čas beži, spomini ostajajo. Trpki se kar začrvijo v dušo. Ambrožič še ni prebolel obvezne oddaje prva leta po vojni. Vse, kar so po nalogu morali posekati, je bilo plačano po simbolični ceni. Gozdovi so se praznili, za obnovitev pa se ni nihče menil. Na srečo tudi slabe čase enkrat pobere. S prvimi usposobljenimi gozdarskimi kadri se je počasi, toda vztrajno začela obnova in nega gozdov. Ambrožič je trden kmet, klenega značaja, zato vedno zastavi besedo tako, da si upa priseči nanjo. »Lahko pa ni bilo gozdarjem, ki so prvi začeli z novotarijami šariti po hostah. Odpor nekaterih kmetov je bil krepak, saj so bili trdne vere, da bodo vse posajeno kasneje poddržali in sami posekali. Jaz nisem mislil tako, in nisem se uštel. V bližini naše kmetije je na štiridesetih hektarih poprej ničvrednega gozda zdaj bogat nasad zelenega bora, ki ima že tristo kubikov lesa na hektar. Mojega je tudi nekaj. Paša za oči in dušo, vam rečem!« Ob koncu je Ambrožič pove-

dal še eno, ki si jo velja zapomniti: »Sekira v rokah pametnega gospodarja je najboljši gojitelj gozda!«

Tone Cimermančič s Težke vode se najbrž s svojo pojavo nikoli ne bo srečal z leti, ki jih nosi. Prešeren smeh, hudomušnost in bistrost duha so mu bili položeni že v zibel. Nekaj dragocenega mu je pa še ata primaknil vanjo: neizmerno ljubezen do gozda. Spominja se, kot bi bilo včeraj.

»Nekdaj so Podgorci po naših gmajnah hodili k maši v Stopiče. Smilila se mi je gmajna, pa ne zaradi tistih kmašnih dni, smilil sem se sam sebi in zmeraj bolj premleval očetove pobožne želje, da bi morala tod rasti hosta. Kakšnih petnajst let nazaj je Gozdna začela saditi. Bil sem presrečen. Vaščani so me pa za bedaka imeli. Bri-

galo me je! Sam sem, za majhne denarje, pomagal; delal sem pripravo tal, vozil sadike in sadil, samo da bi bilo enkrat kaj videti. Pa sem dočkal. Na mojih parcelah in še daleč naokrog je zdaj 150 hektarjev zelenega morja smrečine.« Samo za trenutek se je Tonetov smeh malce pripl, potlej pa spet po svoje, brez trohice strupa nadaljeval. »Ja, brez kakšne grenke pelina nisem zmeraj prišel skozi. Kaj bi prikrival, kar vsi vedo: na »črno« se je po malem od vekomaj sekalo in se bo! Takrat je logar odmeril kazni, ki je bila večja od greha. Še nekaj bom kar naravnost povedal: Podgorci — ne trdim, da vsi — radi brusijo jezike ob tisto, kar ni zraslo na njihovem zelniku. Na koncu koncev se pa zgodi, da potegnejo debelejši konec. Gozdarje so hoteli pribiti na križ, da so jim

Jože Volčjak

gmajno uničili. No, zdaj imajo pa celo Vahto posajeno in še za rep so vlak ujeli, da so jim skoraj skozi neprehoden gozd, potegnili cesto. Kar je res, je res. Veliko se je zadnja leta dalo gozdomom in gozd le malokdaj ostane dolžnik. Da bi šlo le še naprej tako!«

Temna, težka je gozdna pot do samotne Volčjakove domačije. Dolge njive in holmasti jase obdaja živo obzidje gozdov. Stari ata Volčjak je le še za družino petdesetletnemu sinu Jožetu in hčeri Tončki, ki sta ostala doma. Jože pove v brk, kar misli. »Od zemlje in vzreje kakšnega živinčeta bi se preklemano težko dihalo. Stroj, gorivo, gnojila, škropiva. Vse to golta zmeraj več. Brez gozda bi nikakor ne šlo, kaj šele postaviti novo hišo, ki je bila nujno potrebna. Slišal sem, ja, da se pripravlja nekakšen nov zakon o gozdarstvu. Da bomo imeli gospodarji končno hoste bolj v svojih rokah, se govori. Nikakor ni bilo prav, da smo morali les prodajati izključno gozdnim gospodarstvom. Da je šel dober les za enako ceno kot slab, tudi to je bila krivica. Konkurenca mora biti, kdor bo dobro gospodaril, bo kvalitetno blago primerno plačal. Tako bo končno koza cela in volk sit, kot pravijo. Na uho pa mi je prišlo, da bo z novim zakonom ukinjena gozdna taksa, uvedena pa bo spet davek na površino gozdov. Kako pa se bo potlej obrnil ta dinar, kje bo končal — to je vprašanje, ki da misliti.«

JANJA KASTELIČ

IZGINILO ŽENSKO KOLO — Neznani storilec je v noči na 28. oktober iz kolesarnice stanovanjskega bloka v Ulici Cankarjeve brigade v Trebnjem ukradel žensko kolo, vredno 1.746,00 dinarjev. Vozilce je bilo last 27-letne Sonje Grmovšek. Predrežnja se iščejo.

OB 25 LITROV BENCINA — Prejšnji teden je bil Jože Jerele iz Brezovice pri Smarjškem Toplicah ob 25 litrov bencina. Možakar se je v popoldanskih urah pripeljal v službo in pustil vozilo na parkirišču, ko pa se je po končanem šihu vrnil do avtomobila, je opazil, da mu je nekdo vplomil v rezervoar. Škode je za 6 stotakov. DMOV JE MORAL PEŠ — 15-letni Uroš P. se je 25. oktobra zvečer z motornim kolesom pripeljal do lokala Osmica na Dilančevi ulici v Novem mestu. Fant je odšel v lokal, ko pa se je vrnil, vozila ni bilo več. Uroš je moral domov peš, škode pa je za 5.000 dinarjev.

IZGINIL AVTORADIO — Barica Smole-Slak iz Trebnja je 21. oktobra zvečer parkirala svoj osebni avto na prostoru pred stanovanjskim blokom. Ponoči je do vozila prišel neznanec, vanj vplomil in odnesel avtoradio, vreden 2.500 dinarjev. Storišče še ni znan.

IZ VOZILA ODTRGAL RADIO-KASETOFON — Neznani storilec je v noči na 25. oktober razbil steklo na osebni avtu Martina Kirna iz Novega mesta, ki je pustil vozilo na parkirišču pred zgradbo PTT. Predrežnja je iz vozila odtrgal radiokasetofon in ga odnesel s seboj. Škode je za 3.500 dinarjev.

ODNESEL TORBICO IN DENAR

NOVO MESTO — Novomeščanka Marija Potočar je 22. oktobra parkirala svoj osebni avto pred stanovanjskim blokom v Bršljinu. Vse lepo in prav, če v vozilu ne bi pustila tudi torbice z denarjem. Tako pa je nekdo ponoči vplomil v avto in se dokopal do kar lepega plena. Potočarjeva je bila oškodovana za 2.000 dinarjev.

KRADEL MED SLUŽBO

ČRNOMELJ — 34-letni S. T. iz Črnomlja je osumljen kraje raznih delov iz suhorskega obrata IMV. Možakar je — tako pravi policijsko poročilo — 24. oktobra delal v popoldanski izmeni in med službo v svoji osebni avto pridno nosil različni material. S. T. ni imel sreče, saj so ga pri tovrstnem opraviu zalotili. Vrednost ukradenega materiala so ocenili na 2.467,25 din. Predmete so seveda zasegli in jih vrnili v obrat, zoper S. T. pa bodo podali kazensko ovadbo.

Vlomilci obiskujejo šole

V nekaj dneh dva vloma v črnomaljske šole — Skupne škode za nad 20.000 dinarjev

ČRNOMELJ — V minulih dneh so bili črnomaljski šolniki kar dvakrat oškodovani, učenci in dijaki pa nejevoljni, ker se vlomilci niso podali tudi v zbornice in ukradli redovalnice.

V času med 19. in 22. oktobrom je nekdo vplomil v Osnovno šolo Milke Šobar-Nataše. Veselo je nato naprej vlamiljal po objektu, največ dela je imel z železno blagajno, ki je stala v eni od pisarn. A je zmogel tudi to, vzlet nekaj denarja, nato pa se spravil še nad omaro, v kateri je bil videorekorder. Naprava mu je bila všeč, zato jo je vzel, šolo pa tako skupaj oškodoval za 10.500 dinarjev. V opozorilo morebitnim kupcem ukradenega videorekorderja še nekaj

OSTAL BREZ BMX TURBA

NOVO MESTO — 43-letni Izudin Krđžalić iz Novega mesta je prejšnji teden obvestil miličnike, da mu je nekdo pred dnevi v večernih urah iz bloka na Kettejevem drevoredu ukradel kolo BMX 20 turbo, vredno vsaj 3 tisočake. Kdo se veselelo prevaža z vozilcem, ni znano.

Mladenič med begom in rešetkami

28-letni Jože Božič znova pred sodniki — 2 leti zapora za 31 vlovov

NOVO MESTO — Čeprav ima vsega 28 let, je Jože Božič iz Gabrja star znanec miličnikov, kriminalistov in tudi sodnikov. Večkrat je bil doslej že za rešetkami, nazadnje je iz kazensko-poboljševalnega doma Dob pri Mirni, kjer je prestajal kazen zaradi vlovov in tatvin, prišel 27. novembra lani. Bil je brez službe in denarja; nekaj časa je vzdržal, nato je kmalu krenil na stara pota.

Ko mu je pošel denar, ki si ga je prislužil med prestajanjem kazni na Dobu in ko tudi s prosjačenjem pri vaščanih ni zbral denarja, ki ga je potreboval za čezmerno udinganje kozarcu, je znova prišel navzkriž z zakonom. Kar 31 vlovov je zagrešil v nekaj dneh na območju Gabrja, Ještovca, Kalc, Gabrske Gore in Hrušice, jemal pa predvsem hrano in pijačo, tisto pač, kar je najbolj potreboval za vsakdanje življenje. Med letošnjim 19. majem in 2. junijem je vplomil v brunarico Antona

Pogačnika, kjer je brez uspeha iskal hrano, nato pa še v več zidanic. Igorju Boltesu je odnesel konjak in metaxo, od Ane Korasa je odšel praznih rok, Jožefi Starc je vzel 2 litra žganja, Mirku Gazvodi suh svinjski jezik, salamo in kruh, Milanu Sajevcu pa sladoled in 2 litra žganja. Janezu Umeku je Božič vplomil dvakrat, odnesel pa salamo, borovničevce in konzerve, Mato Mamut je bil ob 5 litrov vina, Janez Jagodic ob 2 steklenici piva, Marjan Klobučar ob vino in margarino, Rozi Lenarčič je odnesel cigarete in nekaj kave, Ivanu Šašku liter radenske, Antonu Banu in Stanislavu Bobnarju pa je vplomilec prinesel.

Serijo vlovov so moške postavbe prekinili in Jožeta Božiča spravili za zapahe. Ko pa je bila preiskava končana in vzrokov za pripor očitno ni bilo več, so mladeniča spustili domov. Priložnost je Božič pograbil z obema rokama, med 3. in 6. julijem je zagrešil 16 novih vlovov. Jožetu Marenčiču je iz vikenda odnesel konzervo golaša in nekaj borovničevca, Vinku Ruksetu 2 litra vina, iz vikenda Iva Kuljaja je odšel praznih rok, zato pa je Slavku Gazvodi vzel 2 litra žganja. Vanj je verjetno namočil pol kilograma medu, ki ga je zmaknil v čebelnjaku Slavka Luzarja; ko pa je medic zmanjkalo, je odšel v vikend Martina Grahka na kozareček konjaka. Ivanu Knafelcu je vzel kos slanine in ribji konzervi, Danielu Mikcu prav tako več konzerv, Ivanu Zakrajšku pol litra žganja, Stanetu Kotarju cigarete, Francu Jeniču žepno svetilko, medtem ko Jože Črnič, Samuel Murn, Anton Korasa in Peter Jordan ob inventuri vplomljenih vikendov niso ugo-

tovili škode. Božiča, ki se je nekaj časa brezuspešno skrival po okoliških kozolcih, senikih in gozdovih, so naposled vnovič prišli 6. julija. Tokrat so bili preiskovalci bolj previdni, sojenje, ki je bilo pred dnevi, je Božič pričakal v priporu.

Sodnikom je na obravnavi trdil, da je vlamiljal pijan in v duševni stiski, mnenje sodnega izvedenca pa je bilo, da pri Božiču ne gre za nikakršnega duševnega bolnika. Ob upoštevanju njegove mladosti in priznanja ter dejstva, da gre za povratnika, ga je senat novomeškega sodiščnega sodišča obsodil na 2 leti zapora. Hkrati so mu sodniki izrekli varnostni ukrep zdravljenja zavoljo alkoholizma — to željo je Božič izrazil celo sam — in mu pripor podaljšali do pravnomočnosti sodbe. V slednjo so mu všteli tudi čas, prebit v priporu. B. B.

POŽAR V KUHINJI

NOVO MESTO — 7. oktobra okoli 10.30 je prišlo do požara v kuhinji Novomeščana Milosa Šustarja. Ogenj se je pojavil na elektromotorju kuhinjske nape in poškodoval tudi nekaj kuhinjskih elementov. Z ognjem so opravili domačini sami, škode pa je bilo za 20.000 dinarjev.

Otroška igra zanelila požar v lopi

Po nestrokovni oceni je škode za 70.000 din

DRUŽINSKA VAS — Minulo nedeljo, 28. oktobra, je prišlo na gospodarskem poslopiju 57-letnega Jožeta Ivančiča v Družinski vasi do požara, ki je po doslej zbranih podatkih in nestrokovni oceni povzročil za okoli 70.000 dinarjev škode.

Kot so pokazali rezultati opravljene preiskave, stoji gospodarsko poslopje s hlevom in lopo poleg stanovanjske hiše. V lopi je bilo spravljeno več kmetijskega orodja in tudi pridevkov, medtem ko je bilo na podstrešju seno. V nedeljo okoli 10. ure se je pri lopi z vžigalicami igrala Ivančičeva 9-letna vnukinja, njena igra pa je zanelila požar na senu. Ogenj se je bliskovito razširil na vse gospodarske poslopje, navzlic hitremu posredovanju novomeških poklicnih gasilcev in prostovoljne enote iz Bele Cerke, na pomoč pa so seveda priskočili tudi vaščani, je požar upepelil ostrešje, seno, neuporabni so tudi poljski prideiki, za nameček pa je bila uničena tudi traktorska kosilnica.

DVAJSETIM PROSTOST

DOB PRI MIRNI — Zakon o amnestiji, ki je začel veljati 6. oktobra letos, je zajel v KPD Dob pri Mirni 149 obsojencev, od katerih so jih skladno z zakonom 20 takoj izpustili, medtem ko so se za ostale, ki so omejenj, kazni ustrezno znižale. V slovenskih zaporih so iz amnestije izzeti vsi, ki so bili obsojeni zaradi umora, hude telesne poškodbe s smrtnim izidom, posilstva in drugih kaznivih dejanj spolnega nasilja ter roba in požiga. Čeprav s sedanjo amnestijo ni izrecno povezana, se nanaša na delo pravosodja tudi pobuda bivših zapornikov — zlasti političnih —, naj bi se jim delo v zaporu vštelo v pokojniško dobo.

V eni noči je šestkrat vplomil

»Kokošarja« prišli, ko je skušal sesti na vlak za Zagreb — Dve leti zapora

BREŽICE — Čeprav ima 26-letni Hašim Bašić, ki se po krajih potika brez stalnega prebivališča, vzdevek »Kokošar«, se njegova dejavnost, s katero se je predstavil v Posavju, prav nič ne ujema s tem nazivom. Mladenič je moral namreč pred sodnike te dni sesti zaradi vlovov in kraj manj živih stvari.

Letošnjega 3. avgusta je Bašić prišel s prestajanja kar 8-letne zaporne kazni, ki jo je preživel v KPD Zenica. Bašić je bil za rešetkami zaradi številnih tatvin, očitno pa dolgo bivanje v zaporu nanj ni kaj prida vplivalo. Preko študentske zadruge se je resda za nekaj časa zaposlil v Bosanskem Novem, toda kot je povedal sam, je bilo delo zanj pretežno in plačilo premajhno za njegove potrebe. Posel je opustil in se pričel klatiti iz kraja v kraj. V začetku septembra je pripotoval v Brežice, in to ne zgolj na vljudnostni obisk. V noči na 13. september je najprej vplomil v prostore brežiške Agrarie v ulici Pod obzidjem 32. Čez skladiščno streho je priplezal do priprtega okna, toda trud si je lahko poplačal s le tremi najdenimi izvijaki. Več sreče je imel nekaj minut kasneje, ko je na Cesti prvih borcev 31 v mesnici Agrarie našel 1.600 din in jih odnesel, vendar tudi s tem plenom še ni bil zadovoljen. Isto noč je na tej cesti obiskal še bife Mona-

ko, last Božice Avgustinčič, odnesel pa 3 stotake, iz butika Palma, last Petra Uzelca, pa je vzel kavbojke, srajco in jakno iz jeansa, ženski komplet, vetrovko in 13 srajc, vse skupaj vredno vsaj 5 tisočakov. Za nameček je na Cesti prvih borcev stopil v prodajalno pohištva Posavje in iz blagajne vzel 200 din, iz blagajne v bližnji prodajalni živil brežiškega Posavja pa še 1.100 din. Kakih 4.30 je bila ura, ko je fant s plenom in v novih oblačilih krenil proti železniški postaji, hoteč kar najhitreje ujeti vlak za Zagreb. Na njegovo nesrečo so ga prehiteli moške postavbe; pri njem so našli tudi 3.990,50 din gotovine.

PO DOLENJSKI DEZELI

• Nekdo je 23. oktobra zvečer pešalil po cesti in se namenil na most čez Krko v Lokah. Očitno pa ni vedel, kako naprej, zmedli so ga številni prometni znaki, postavljeni zavoljo obnove tamkajšnjega lesenega mostu. In ker pač ni znal ali mogel prilagoditi hitrosti predpisani, se je v sveti jezi spravil nad znake. Delo je opravil temeljito, cestarje je oškodoval za 2.500 dinarjev.

• Novoteksova Julija na novomeškem Glavnem trgu je zagotovo ena najbolj obiskanih prodajalnih konfekcije. Toda gneče niso veseli le prodajalci, prejšnji teden je nekdo — oseba je bila verjetno ženskega spola — iz mladinskega oddelka odnesel žensko bluzo. Tat(ica) se na kvaliteto dokaj dobro spozna, bluzja je bila vredna precej več od tisočaka.

• V noči na 27. oktober je nekdo vplomil v kiosk ljubljanskega Tobaka na Šmihelski cesti v Novem mestu. Storišče se je uštel, Dolenjskega lista na prodajnih policah ni bilo več, zato se je moral zadovoljiti z nekaj skatami cigaret in gotovine v skupni vrednosti 1.800 dinarjev.

NESREČA DELAVCEV VIDMA

KRŠKO — Minuli petek nekaj po 21. uri se je iz Beograda, kjer so na tamkajšnjem mednarodnem knjižnem sejmu predstavljali nove vrste papirjev, ki jih bodo poslej izdelovali, proti domu vračala skupina delavcev krške tovarne Videm. Na avtomobilski cesti med Okočani in Novo Gradiško pa je avtomobilu, za krmilom katerega je sedel Enes Čolagić, zaprl pot tovornjak, ki je z odstavnega pasu nenadoma zapeljal na prehitevalni pas. Prišlo je do trčenja, v katerem so bili poškodovani voznik Čolagić ter sopotniki Črt Čargl, Milan Šterk, Magda Bajc, Jože Rausl in Zoran Dular. Prvo pomoč so jim nudili v tamkajšnjem zdravstvenem centru, nato pa so jih prepeljali v novomeško bolnišnico, kjer sta na zdravljenju ostala hudo ranjena Dular in Rausl.

• *Poznal sem človeka, ki je umrl pokončno. Obesili so ga. (Tuwim)*
• *Ne odlagaj na jutri tistega, kar lahko popiješ danes. (Ruski pregovor)*

NOVO MESTO DOBILA AVTOPRALNICO — Sobotna otvoritev nove avtopralnice v prostorih novomeškega AMD (na posnetku) je za voznike motornih vozil zagotovila težko pričakovano dogodek. Pralnica, ki bo omogočala tudi talno pranje vozil, bo odprta vsak dan med 7. in 19. uro, ob nedeljah pa med 7. in 12. uro; celotna investicija je veljala 800 tisočakov, naložba pa je društvo pokrilo brez dinarja posojil. Člani AMD bodo imeli pri pranju 10 odstotkov popusta. (Foto: B. Budja)

Za prostori še pralnica

Novomeško AMD zgradilo novo avtopralnico

NOVO MESTO — Tukajšnje avto-moto društvo, z njim pa tudi Novo mesto, je od minule sobote naprej bogatejša za prepotrebno avtopralnico. Nova pridobitev bo odprta vsak dan med 7. in 19. uro, ob nedeljah pa od 7. do 12.00. Po besedah sekretarja AMD Rudija Bogataja je celotna investicija veljala okoli 800.000 din, veliko bolj pomembno kot to pa je, da je bila avtopralnica zgrajena brez dinarja posojil, zgolj z lastnimi sredstvi AMD.

Ne le ta novost, pač pa še marsikaj drugega govori o tem, da novomeško društvo ostaja eno najbolje organiziranih v Sloveniji, pogoji dela v njem pa so bržkone pred vsemi. Za poudarjanje kandidatov za voznike motornih vozil imajo danes na voljo kar 9 osebnih avtomobilov R-5, 5 golfov in 10 stoenk

scala, poprečna starost naštetih avtomobilov pa je manjša od enega leta. V društvu pravijo celo, da bodo njihovo življenjsko starost v naslednjih mesecih še zmanjšali. Kakalnih rokov za tečaje v novomeškem AMD ni, društvo je celo pripravilo več tečajev na terenu in tako okoliškim krajanom prihranilo nemalo časa in predvsem denarja. Takšni tečaji so bili doslej v Sentjerneju, Žužemberku, Kostanjevici, Skočjanu in Hinjah, ta čas poteka tečaj v Dolenjskih Toplicah, že v kratkem pa se bosta začela še v Mirni Peči in Smarjeti. Takrat pač, ko bo prijavljeno dovolj kandida-

tov. Dosedanje izkušnje kažejo, da novomeško AMD izšola letno poprečno 1250 voznikov motornih vozil kategorije A in B; ne glede na konkurenco, ki je prej ni bilo, je že na dlani, da bo ta številka dosegla tudi letos. V devetih letošnjih mesecih je namreč izpit za B kategorijo opravilo 1069 kandidatov, za A kategorijo 41, organiziranih pa je bilo skupaj 29 tečajev za spoznavanje cestno-prometnih predpisov. Nemara ni ob tem odveč še nekaj podatkov. V prvem poizkusu opravi izpit kar okoli 70 odstotkov kandidatov, za pridobitev vozniškega dovoljenja po potrebujejo v poprečju 30 ur vožnje. Ta številka je daleč pod republikanskim povprečjem, na kar so v AMD še posebej ponosni. Po svoje namreč dovolj zgovorno govori o strokovnosti in primernosti njihovega dela.

B. B.

Jože Prosinečki, predsednik AMD Novo mesto, pod čigar vodstvom je društvo v zadnjih letih ogromno pridobilo, od novih prostorov do avtopralnice.

VLOM V MLIN

HRVAŠKI BROD PRI ŠENTJURNEJU — Ljubljancin Viktor Rangus v Hrvaškem Brodu pri Sentjerneju stalo hišo, v kateri je mlin. Nekega dne oktobra je do hiše prišel neznanec, vplomil in iz mlina odnesel zračno pušni riške palice, moške hlače in suknjo Rangus je oškodovan za vsaj 5 tisočakov. Neznane vplomilca še iščejo.

NA VAGONU »SKUBIL AVTOBILE

NOVO MESTO — V noči na oktober je na novomeško železniško stajo prispela vlakovna kompozicija iz loga, na kateri so bili naloženi avtomobili Renault Espace. Nekomu so bili očitno všeč, povzpel se je na vagon in z avtomobilom odvil šest okrasnih kap ter jih odšel neznano kam. Na škodo so železniške kape so bile vredne 2.400 dinarjev.

VREME NI POKVARIL RALLYJA

NOVO MESTO — AMD Novo mesto je minulo soboto ob otvoritvi nove pralnice pripravilo tudi avtomobilski rally, ki se ga je udeležilo precej članov društva. Udeleženci so pokazali do znanje tako v teoretičnem kot praktičnem delu. Zmagal je Toni Urbančič iz Završja, drugi je bil Matjaž Petrič iz Dretrepija, Dušan Lukič iz Rumanje vas.

ČEZ MOST PO LEVI — 21-letni Jože Novak iz Golobinjskega je 23. oktobra ob 5.30 peljal z osebnim avtom od doma proti Mirni Peči. Na most čez Temenico je zapeljal kar po levi strani in pri tem zbil 51-letnega pešca Jožeta Smrketa iz Globodola. Slednji je bil laže ranjen in so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Škode na pločevini je za tisočaka.

PEŠCA VRGLO NA POKROV MOTORJA — 28. oktobra ob 14.50 se je 37-letni Stanislav Vranešič iz Vrhovca peljal z osebnim avtom Z-128 po cesti od Črnomlja proti Adleščicem. Ko je pripeljal v vas, je tod hotel prečkati cesto 54-letni Nikolaj Hušič iz Adleščev. Vranešiču zaradi prevelike hitrosti navzlic zaviranju

vozlja ni uspelo pravi čas ustaviti. Zadel pešca, da ga je vrglo na pokrov motorja je skupaj z vozilom zdrnil po naslonu Vranešič je bil hudo ranjen in so ga priključili na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Škoda na avtomobilu ni bila vredna omembe.

KRAJA NA GRADBIŠČU — Med vikendom od 16. do 19. oktobra je neznani storilec ukradel z gradbišča osnovne šole v Sari Cerkvi več raznih materiala (ventile, pokrove stranišča, školjke, vodovodne cevi in drug drobnostalcijski material). Vse skupaj je vredno okoli 10.000 din.

En trener za tri ekipe

Alojz Radelj, še včeraj igralec, danes trener RK Trebnje — Cilj je vstop v I. SRL

TREBNJE — Alojz Radlja rokometni javnosti ni potrebo posebej predstavljati: še včeraj je bil eden stebrov v ekipi trebanjskega republiškega drugoligaša, danes je uspešen trener, ki ne skriva visokih želja. »Čprav je rokomet v Trebnju star vsega 7 let — klub je bil namreč ustanovljen leta 1983 — ne manjka dosti, da postanemo najboljši športni kolektiv v občini. Od leta 1983, ko smo se z zmago na kvalifikacijah uvrstili v II. republiško ligo, smo letos nemara najbližje temu, da uresničimo dolgoletni cilj — uvrstitev med najboljše slovenske lige.« Najboljša dosežanja uvrstitev trebanjskih rokometašev sega v minulo sezono, ko so bili v II. SRL tretji, medtem ko je mladincem vsega za točko ušla uvrstitev v I. SRL.

Radelj, sicer profesor telesne vzgoje na trebanjski osnovni šoli, skrbi danes tako za člansko kot tudi za mladinsko in pionirsko ekipo. Nad pogoji za vadbo in delo ne tarna in pravi: »Prav nobenih ovir ni, da letos ne bi mogli poseči v boj za prvo mesto, še

Alojz Radelj: »Letos bomo skušali poseči v boj za 1. mesto in se uvrstiti v I. SRL.«

nekaj dneh dvakrat praznih rok

kočevska Oprema izgubila naprej z MTČ, nato v soboto še doma s Trešnjevko — Zmagi Inlesa in Dobove — Krško ostaja pri dnu

V minulih sedmih dneh sta bili odigrani kar dve koli prvenstva v zahodni skupini zvezne ženske lige. Igralke kočevske Opreme so med tednom izgubile tekmo z po MTČ, v soboto pa so ostale praznih rok tudi na domačem igrišču v srečanju s Trešnjevko. Bolj ali manj je že na dlani, da se bodo slovenske ekipe z izjemo Mlinovita, ki se bori celo za vrh, otevale z mesti na dnu lestvice.

Kočevske rokometašice so bile med tednom v srečanju z MTČ vsaj enakovredne nasprotnice. Vodile so že s 5:2, potem pa je sledilo obdobje nerazumljivo igre gostij, kar je tudi odločilo koncu zmagovalko. Povsem drugače je bilo obotovo v dvorani kočevskega športnega centra. Gostiteljice so se očitno ustrašile ena bivših prvotigašic, od katerih pa je bilo kaj malo, s porazom so se spriznile pred tekmo. Razvoj dogodkov pa je kazal, da bi Kočevke kaj lahko iztržile

NOVOMEŠČANI EKIPNO DRUGI — Na tekni prijateljstva od Dolenjskih Toplic do Novega mesta je za ekipo Novega mesta tekli tudi znani dolenjski nogometaš, ki ga v posebnosti 49-letni Jože Korošček. Na proglasitvi najboljših je v eno novomeške ekipe prevzel pokal rok predstavnika JLA Miloša Dudočica. (Foto: J. Pavlin)

54 udeležencev na Teku prijateljstva

magal je Ptujčan Grabar, ekipno pa Mengeš

NOVO MESTO — Novomeška športna zveza je minuli četrtek pripravila že 6. tradicionalni »Tek prijateljstva« in spomin na progi med Dolenjskimi Toplicami in Novim mestom. Start teka je bil na pliški jasi, cilj pa na Glavnem trgu. Letošnjega teka se je udeležilo 52 moških in 2 dekleti. Posamična zmaga je poletni Geze Grabarja odšla v Ptuj, drugi bil Hojak (Mengeš), tretji Ošep (Ravne na Koroškem), četrti Fabjan (Novo mesto), peti Končina (Ljubljana), šestji Sentičar. Vse je bil 14. Skedelj — Močivnik. Topličan Striša mesto za njim itd. Zanimivo je, da je bila v skupnem seštevku Gorčičan Nakrst — Kosmačeva 27. — Mateja Udovč pa 33.; obe sta za seboj pušili kar lepo število moških. V ekipni konkurenci letošnjega teka je magala ekipa Procesnega inženiringa iz Mengeša, druga je bila vrsta novomeške ekipe, tretja Ljubljana Moste-Polje, četrti Hobi iz Sentvid pri Stačni, peta Kadetna šola za mladičnike iz Tacna in šesti Domincev Majde Silc, Novo mesto.

Turnir Pionirju dragocena šola

Novomeški polfinalni odbojarski turnir minil brez presenečenj — Mladost prva — Pomembne izkušnje pred nadaljevanjem prvenstva

NOVO MESTO — Polfinalni odbojarski pokalni turnir, ki je bil od petka do nedelje v novomeški športni dvorani pod Marofom, ni prinesel le kvalitetne in razburljive odbojke, pač pa predvsem gostiteljem, ekipi Pionirja, nekaj dragocenih spoznanj. V prvi vrsti to, da imajo nedvomno kvaliteto ekipo, ki pa ji do končnega letošnjega cilja, uvrstitve v I. A odbojarsko ligo, vendarle še veliko manjka.

Noben od štirih polfinalnih turnirjev ni prinesel nikakršnega presenečenja, tudi novomeški ne. Po pričakovanih je zmagala ekipa zagrebške Mladosti Monterja, srečen splet okoliščin je šel Novomeščanom na roke, da so bili na koncu drugi, skupaj s Spartakom in Bihacem. Pionirjevi so v petek brez večjih težav premagali Bihac, ekipo, ki sodi po napovedih v gornji dom moštov v A 2 zvezni ligi, kjer igra tudi Pionir in Spartak. Prav zategadelj so apetiti Novomeščanom po tej tekmi porastli, ne le da so računali z zanesljivo sobotno zmago proti Subotičanom, pač pa so po tem računali celo na presenečenje v nedeljski tekmi z Zagrebčanji.

Slednjemu so bili celo bliže kot uspehu proti Spartaku. Nerazumljivo slabo so igrali pionirjevi s Subotičani; trener Leszek nikakor ni našel prave postave, dvoboj je bil končan v vsega treh nizih, s tem pa je šlo po vodi tudi upanje na morebiten podvig in uvrstitev na finalni turnir štirih najboljših jugoslovanskih ekip. Prav srečanje s Spartakom, tačas verjetno najboljšo ekipo A 2 lige in torej neposrednim tekmečem Novomeščanom za vrh, naj bi bil Dolenjem dobra šola pred nadaljevanjem prvenstva. Nedelja je bila zgolj formalnost. Resda so Bihacani poskrbeli za največje presenečenje na turnirju, saj so premagali Spartaka s 3:1, pionirjevi pa so se v drugi tekmi več kot dostojno upirali Zagrebčanom in srečanje tesno izgubili z 2:3. Mladost je torej dobila novomeški turnir, v Osijeku je bil prvi Partizan, v Trsteniku Vojvodina in v Titogradu Crvena

zvezda, te štiri ekipe pa se bodo med seboj pomerile na finalnem turnirju.

V soboto se je nadaljevalo prvenstvo v II. zvezni ženski ligi. Kočevke so srečanje tega kola s Puljem odigrale že vnaprej, tako da so tokrat počivale. Njihov izkupiček štirih točk iz štirih kol je vsekakor dober, upajmo, da Kočevke v nadaljevanju ne bodo popustile in bodo obdržale mesto v sredini lestvice. Podobno kot za ekipo Kočevja velja tudi za novomeškega Pionirja v ženski republiški ligi. Po dveh uvodnih zmagah so dekleta doživela že

Zmaga zagotovila mirno nadaljevanje

Elan v nedeljo od 0:2 do 3:2

Če je še pred petimi koli kazalo, kako se bodo nogometaši novomeškega Elana na letošnjem prvenstvu prve republiške lige ogorčeno borili za obstanek, je danes, po 11. kolu, že moč zapisati, da je za elanovce najhujše mimo. S štirimi zmagami in tremi remiji so zbrali 11 točk in so med šestnajstimi ekipami na 8. mestu.

Novomeščani so se pred nedeljsko tekmo s Steklarjem zavedali, koliko bi jim za mirno nadaljevanje prvenstva pomenili novi točki; morebiten spodrsljaj bi izničil nekaj zadnjih uspehov in jih vrnil tja, kjer so bili pred mesecem ali dvema. Temu gre pripisati tudi nervozen začetek nedeljske tekme, ki so ga gostje s pridom izkoristili in že v 15. minuti vodili z 2:0. Kdo ve, kakšen bi bil razplet srečanja, če ne bi bilo v 24. minuti mojstrskega Plevnikovega zadetka, ki je domači enajsterici dal krila. Zaigrali so, kot znajo, vse nevarnejši je postal tudi Kostrevec, ki je naposled v 41. minuti izid izenačil, v 58. pa dosegel zmagoviti zadetek. Gostje so sicer v zadnjih minutah skušali vse, da bi iztržili vsaj točko, toda domača obramba s Pavlinom na čelu je zaprla vse poti do mreže. Elanovci bodo sedaj v nadaljevanju prvenstva zaigrali veliko bolj sproščeno in nemara je v tem tudi priložnost za kakšno presenečenje. Že v nedeljo, ko igrajo v Murski Soboti, imajo priložnost za kaj takega.

ZMAGA NOVOMEŠKIH VETERANOV — Nogometni veterani Novega mesta se ne dajo. Navkljub letom in teži še spretno in pridno tekajo za žogo, to so minulo soboto vnovič dokazali ob srečanju s kranjskimi vrstniki. Novomeščani so slavili s 4:2, na posnetku pa sta enajsterici pred srečanjem. (Foto: B. B.)

RAVBARJU DIRKA NA ŠTJAK

SEŽANA — Novoustanovljeno kolesarsko društvo Sežana je minulo nedeljo, 28. oktobra, pripravilo svojo prvo dirko na 10,5 kilometra dolgi progi na Štjak. Te naporne preizkušnje se je udeležilo 80 kolesarjev v vseh konkurencah iz Jugoslavije in Italije, prvi pa je privozil na cilj Novomešan Bogdan Ravbar z naskokom 30 sekund pred svojima klubskima tovarišema Bogdanom Finkom in Srečkom Glivarjem; Valter Bonča je bil četrti, Sandi Papež pa peti. Ravbar je za nagrado prejel pony kolo.

Strojna in Mundus pretežka nasprotnika

Pričakovati je bilo, da bo imenitna serija novomeških namiznotenjskih igralcev v II. zvezni ligi naposled prekinjena. Ne zato, ker je bilo prvenstvo kar precej časa prekinjeno, pač pa iz preprostega razloga, ker sta vrsto Novotehne čakali težki gostovanja pri doslej še neporaženi Strojni Maribor in zelo dobri ekipi Mundus F. Bobića.

Oba dvoboja so Novomeščani izgubili z 2:5, razplet pa bi lahko bil tudi ugodnejši za Novotehno, če tokrat v Mariboru ne bi odpovedal doslej najboljši igralec Jamšek. Gladko je namreč izgubil oba dvoboja, obe točki Novomeščanom je pripral tokrat izredno razpoloženi in vse boljši Janko Oeri. Škoda, kajti ob običajnem Jamškovem izkupičku bi Oerijevi zmagi kaj lahko napovedovali tudi prvotno presenečenje. Ne glede na to so Novomeščani z dosedanjim izkupičkom štirih zmag lahko več kot zadovoljni: daleč so zaenkrat od ekipe, ki se bodo borile za obstanek v ligi, z malo več sreče bi lahko bili celo tik pod vrhom. Koliko v resnici veljajo in koliko ter kako je nanje vplival že omenjeni premor v prvenstvu, bodo lahko pokazali v soboto v športni dvorani pod Marofom, ko jim pride v goste ekipa Radnika, ki je doslej zabeležila vsega dva poraza in je na tretjem mestu.

Ivan Kapušin

dva gladka poraza zapored in precej zdrknile na lestvici, za nameček pa jim v soboto v športno dvorano pod Marofom prihaja vodilna ekipa Kopra Cimos.

NOVOMEŠČANI NISO PRESENETILI — Polfinalni odbojarski turnir v novomeški športni dvorani pod Marofom med petkom in soboto je minil brez presenečenj. Novomeščani (posnetek je iz petkove tekme proti Bihacu, v skoku pa Brulec med uspešno blokado) so zaigrali v okviru svojih zmoglosti, preseneča le njihov gladek poraz v soboto proti Spartaku, s čimer je bil zmagovalac turnirja tako rekoč odločen. Nedeljski obračun med Pionirjem in Mladostjo Monter ni tako odločal domala o ničemer. (Foto: B. Budja)

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

POLFINALNI POKALNI TURNIR. 1. kolo: Mladost Monter—Spartak 3:1 (16, 8, -11, 5), Pionir—Bihac 3:0 (7, 13, 6). **2. kolo:** Spartak—Pionir 3:0 (11, 9, 10), Mladost Monter—Bihac 3:0 (10, 1, 8). **3. kolo:** Bihac—Spartak 3:1 (7, 12, -14, 9), Mladost Monter—Pionir 3:2 (-10, 9, 14, -9, 9). Končni vrstni red: 1. Mladost Monter, 2. Pionir 2, 3. Spartak 2, 4. Bihac 2.

Pionir: Jović, Povšič, Berger, Smrke, Gotenc, Mestnik, Petković, Brulec, Gavrilović, Goleš, Marič. **II. zvezna liga — zahod, ženske, 4. KOLO:** LIK Kočevje—Pulj 1:3 (že odigrano). **LESTVICA:** 1. Pulj 8 ... 5. LIK Kočevje 4 itd.

Pari prihodnjega kola: Igman—LIK Kočevje, Pulj—Poreč itd. **I. SOL, ženske, 4. KOLO:** MEŽICA—PIONIR 3:0 (7, 5, 9). Pionir: Brulec, Ostroveršnik, Končija, Podolski, Kučera, Poreber, Fabjan, Hočvar. **LESTVICA:** 1. Koper Cimos 8 ... 7. Pionir 4, 8. Mislinja 4, 9. Paloma Branik II 2, itd. Pari prihodnjega kola: Pionir—Koper Cimos itd.

namizni tenis

II. ZVEZNA LIGA, 6. KOLO: Mundus F. Bobić—Novotehna 5:2. **7. KOLO:** Strojna Maribor—Novotehna 5:2 (Hribar—Jamšek 2:0, Grbič—Jakobčič 2:0, Horvat—Oeri 1:2, Grbič—Jamšek 2:0, Hribar—Oeri 1:2, Horvat—Jakobčič 2:0 in Grbič—Oeri 2:1). **LESTVICA:** 1. Strojna Maribor 14, 2. Bosna 12, 3. Radnik 12, 4. Mundus F. Bobić 10, 5. Dobojpromet 10, 6. Novotehna 8, 7. Jajce 4, 8. Ilirija 2, 9. Vitez Vitkom 0 in 10. Merkur 0.

V naslednjem kolu igrajo Novomeščani doma z Radnikom.

nogomet

SNL, 11. KOLO: ELAN—STEKLAR 3:2 (2:2). Strelca za Elan: Plevnik v 24. ter Kostrevec v 41. in 58. minuti. Elan: Črv, A. Primc, Hadžić, Kra-

košarka

II. SKL, center, 4. KOLO: PODBOČJE—UNITEHNA 97—57 (48:29).

streljanje

II. REPUBLIŠKA LIGA, 2. kolo: Iskra Semič—Mrož (Velenje) 1428:1438. Čez 14 dni gostujejo Semičani v Celju.

ZMAGA KRANJSKIH PARAPLEGIKOV — V soboto je bil v novomeški športni dvorani pod Marofom košarkarski turnir paraplegikov v počastitev občinskega praznika. Žal, vsa srečanja zavoljo prezasedenosti športne dvorane niso bila odigrana, po prikazanih igrah pa so bili Kranjčani razred zase. Poglejmo rezultate: Kranj—Novo mesto 62:41 (40:26), Ljubljana—Celje 26:24 (22:12), Maribor—Novo mesto 38:36 (18:20) in Kranj—Celje 55:32 (26:12). (Foto: B. B.)

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 2. XI. SLOVENIJA 1

8.35 — 11.45 in 14.40 — 0.55 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 DELFIN FLIPPER, 12. del
9.25 SLOVENIJA: PETI LETNI ČAS, zadnji del dok. oddaje
9.50 POGUM ZA TVEGANJE: PIONIRJI SODOBNE KIRURGIJE, 1/5
10.40 PODMORNICA, nemška nadalj., 2/6
11.35 VIDEO STRANI
14.55 VIDEO STRAN
15.05 SLOVENIJA: PETI LETNI ČAS, ponovitev zadnjega dela
15.30 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
TEDNIK, ponovitev
18.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.05 GRADOVI: KDO JE ŽIVEL NA GRADOVIH, ponovitev
18.40 HOVI, angl. naniz., 6/11
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 NEBU NAPROTI, amer. dok. serija, 6/12
21.20 ZAKON V LOS ANGELESU, amer. naniz., 25/42
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
STVOR, amer. film
0.45 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio Maribor: Tele M — 19.00 Ansambel Lojzeta Slaka (ponovitev) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 Oči kritike — 21.10 Koncert z Dunaja ob vseh svetih (ponovitev) — 23.00 Skupščinska kronika — 23.30 Satelitski programi

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Kapetan Grom in vojniki prihodnosti (amer. naniz.) — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 13.50 Video strani — 14.00 Kapetan Grom in vojniki prihodnosti — 14.35 Poročila — 14.40 Program plus (ponovitev) — 16.50 Poročila — 16.55 Izobraževalna oddaja — 18.25 Šešvilke in črke — 18.45 Taksi (amer. humor. naniz.) — 20.55 Zabavna glasbena oddaja — 21.40 Dnevnik — 22.00 Oddaja o kulturi — 23.00 Poročila v angleščini — 23.05 Program plus — 1.15 Poročila — 1.20 Ekstra program plus

SOBOTA, 3. XI. SLOVENIJA 1

8.05 — 1.00 TELETEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.30 IZBOR TEDENSKE PROGRAM-SKE TVORNOSTI
8.30 NEMŠČINA — ALLES GUTE, 19. lekcija
9.00 MUZZY, angleščina za najmlajše (6/20)
9.15 RADOVEDNI TAČEK
9.30 LONČEK, KUHAJ
9.45 Z B I S: LEVI DEVŽEJ
10.00 ČEBELICA MAJA
10.20 ZGODBE IZ ŠKOLJKE, 31. oddaja
10.50 VEČERNI GOST: POGOVOR Z VLADIMIRJEM OVCO
11.35 OČI KRITIKE
12.15 OMIZJE: NOB ALI DRŽAV-LJANSKA VOJNA NA SLO-VENSKEM
14.15 KARAVANA ZAPRAVLJIV-ČKOV: PTUJ, ponovitev
14.50 CIKLUS FILMOV WALTA DIS-NEYA:
OPIČJI STRIC, amer. mlad. film
16.20 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 ŠPORTNI DOGODEK
18.30 EP VIDEO STRANI
18.35 LONDONSKI DOKI, dok. oddaja
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 x 3
20.35 KRIZKRAJ
22.10 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.30 SOVA:
ZLATA DEKLETA, amer. naniz., 9/25
MAX HEADROOM, amer. na-niz., 9/14
PREBEG SIMASA KUDIRKE, amer. film
0.50 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 18.30 Danes skupaj — 19.00 Alo, alo (angl. naniz.) — 19.30 Dnevnik — 20.15 Filmske uspešnice: Zandyjeva nevesta (amer. film) — 21.45 Zabavna glasbena oddaja — 22.15 Satelitski programi

HTV 1

9.25 TV koledar — 9.35 Čebelica Maja — 10.00 Izbor iz šolskega programa — 11.35 Poročila — 11.40 Lov na srečo (kanadska nadalj., 13/14) — 12.30 Prez-li ste, pogledite — 14.30 Ciklus filmov o Lassie: Izziv za Lassie (amer. film) — 15.55 Operne zgodbe (angl. serija) — 17.00 Poročila — 17.05 Sedmi čut — 17.15 Ciklus dram TV Sarajevo: Neveste

prijajajo — 18.30 Dokumentarna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.15 Zabavna oddaja — 20.45 Johnny Belinda (amer. film) — 22.30 Dnevnik — 22.45 Športna sobota — 23.05 Poročila v angleščini — 23.10 Program plus — 1.20 Poročila — 1.25 Ekstra program plus: Za-liv morskih psov (amer. film)

NEDELJA, 4. XI. SLOVENIJA 1

8.00 — 0.15 TELETEKST
8.15 VIDEO STRANI
8.25 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ŽAV
HOVI, angl. naniz., 6/11
9.45 GRADOVI: KDO JE ŽIVEL NA GRADOVIH, 8/13
10.15 ZGODBA O HOLLYWOODU, angl. dok. serija, 4/10
11.00 ALLO, ALLO, angl. naniz., ponov-itev
11.30 VIDEO MEH, 37. oddaja
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
12.30 SLOVENSKA KUHNJA Z AN-SAMBLOM BRATOV AVSENIK, 2/10
12.50 VIDEO STRANI
13.05 ONA + ON, ponovitev
14.35 ALTERNATIVE 4, poljska na-dalj., 1/9
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 GOSPODIČNA MARY, argen-tinski film
18.45 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 MOJPREMALOSLAVNISTRIC, drama TVS
21.10 ZDRAVO
22.30 DNEVNIK 3, VREME
22.50 SOVA:
DR. DOOGIE HOWSER, amer. naniz., 10/13
MAX HEADROOM, amer. na-niz., 10/14
0.05 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 13.55 Svetovno prvenstvo v športni gimnastiki
10.00 Oddaja za JLA in igrani film — 13.00 Športno popoldne — 19.00 Da ne bi bolelo — 19.30 Dnevnik — 20.00 Veselje do lepe oblike (nemška izobraž. od-daja, 1/4) — 20.45 Atlantik (angl. po-ljudnoznan. serija, 1/3) — 21.50 Športni pregled

HTV 1

9.30 Poročila — 9.35 Otroški program — 10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke — 11.00 Kmetijska oddaja — 12.00 Resna glasba — 13.00 Serijski film za otroke —

14.00 Poročila — 14.05 Nedeljsko popold-ne — 16.05 Tuji znanstvenopopularni film — 17.00 Igrani film — 18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnev-nik 2 — 20.00 Donator (dramska serija TVH) — 21.00 Zabavna glasba — 21.30 Dnevnik 3 — 21.50 Športni pregled — 22.20 Poročila v angleščini — 22.25 Pro-gram plus — 0.35 Poročila

PONEDELJEK, 5. XI. SLOVENIJA 1

8.35 — 11.25 in 15.10 — 0.30 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
MITI IN LEGENDE ISLAMSКИH LJUDSTEV, 7/13
MAČKON IN NJEGOV TROP DA NE BI BOLELO
RENU BASSI V PLESIH IZ INDIJE
UTRIP, ZRCALO TEDNA, MER-NIK
11.15 VIDEO STRANI
15.25 VIDEO STRANI
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
ZDRAVO
18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.30 RADOVEDNI TAČEK
18.45 ČEBELICA MAJA
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 D. Jovanović: ZID — JEZERO, predstava SNG Ljubljana
21.45 OSMI DAN
22.35 DNEVNIK 3, VREME
22.55 SOVA:
ALFRED HITCHCOCK PRED-STAVLJA, amer. naniz., 10/16
MAX HEADROOM, amer. na-niz., 11/14
0.10 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 Po sledih napredka — 21.00 Sedma steza (športna oddaja) — 21.25 Karavana zapravljalčkov: Rogaška Slatina (zabavna glasbena oddaja) — 21.45 Ekološka bela krizantema (dok. oddaja, 1/3) — 22.30 Satelitski programi

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroška oddaja — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.20 Satelitski pro-grami — 13.45 Video strani — 13.55 Od-daja za otroke — 14.30 Poročila — 14.35 Program plus (ponovitev) — 16.45 Dnevnik 1 — 16.55 Šolski program — 18.25 Številke in črke — 18.45 Doku-mentarna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 TV drama — 21.00 Znanja politika — 21.35 Dnev-nik 3 — 21.55 Poročila v angleščini — 22.00 Nočni program — 0.00 Poročila

TOREK, 6. XI. SLOVENIJA 1

8.35 — 12.10 in 14.10 — 23.45
TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
9.30 ŠOLSKA TV
10.00 BOJ ZA OBSTANEK, angl. po-ljudnoznan. serija
10.25 NEMŠČINA — ALLES GUTE, 21. lekcija
10.55 SEDMA STEZA
11.15 OSMI DAN
12.00 VIDEO STRANI
14.25 VIDEO STRANI
14.35 MOZAIK, ponovitev
NEMŠČINA — ALLES GUTE, 21. lekcija
15.05 ŽARIŠČE, ponovitev
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
ŠOLSKA TV
18.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.15 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 NEKOČ V LISBONU, portugal-ska naniz., 1/4
21.00 LOVE ME TENDER
TRIBUTE TO ELVIS PRESLEY, 1. del
22.00 DNEVNIK 3, VREME
22.20 SOVA:
DEKAMERON, slovenska naniz., 10/14
MAX HEADROOM, amer. na-niz., 12/14
23.35 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 16.40 Svet športa — 17.30 Studio 2 Koper — 19.00 Naša pesem — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 Žrebanje lota — 20.35 Gradovi na Slovenskem, 9/13 — 21.05 Umetniški večer: Ingmar Bergman (šved-ski dok. film)

SREDA, 7. XI. SLOVENIJA 1

8.35 — 11.55 in 14.40 — 1.25 TELE-TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ŽIV ŽAV
9.50 MOJPREMALOSLAVNISTRIC, drama TVS
10.50 NEKOČ V LISBONU, port. na-dalj., 1/4
11.45 VIDEO STRANI
14.55 ŽARIŠČE, ponovitev
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
17.05 ATLANTIK, angl. poljudnoznan. serija, 1/3
17.55 PO SLEDEH NAPREDKA
18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE

19.05 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
OBRAZ PROTI OBRAZU, ski film
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.25 ROCK KOMPAS
23.10 SOVA:
ALF, amer. naniz., 10/24
MAX HEADROOM, amer. niz., 13/14
ZGODBA O HOLLYWOOD, amer. dok. serija, 6/10
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 20.55 nogomet Glasgow gers: CZ
16.00 Satelitski programi — 17.40 venska kuhinja z Ansablom brato senik (ponovitev) — 18.00 Po brez-nosti sveta (potopisna reportaža, 1/4) — 18.30 Mostovi — 19.00 Studio Ma — 19.30 Dnevnik — 20.00 Športna — 22.00 Svet poroča

ČETRTEK, 8. XI. SLOVENIJA 1

8.35 — 12.10 in 14.50 —
TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
11.15 ZAKON V LOS ANGELES del
12.00 VIDEO STRANI
15.05 VIDEO STRANI
15.15 MOZAIK, ponovitev
16.00 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK — ŠOLSKA TV, vitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
TELESKI 90: PRIPRAVIMO NA SMUČANJE
ALF, amer. naniz., 2/24
19.10 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 PODMORNICA, nemška n-5/6
21.00 TEDNIK
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
VSE RAZEN LJUBEZNI, 1
MAX HEADROOM, amer. niz., 14/14
23.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 S Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00 rišče — 20.30 Divji svet živali (angl. ljudnoznan. serija, 1/14) — 21.00 koncert — 21.15 Pogum za tveganje: niri sodobne kirurgije (angl. polju-nan. serija, 2/5) — 22.15 Svet na za — 22.45 Goli z evropskih nogom igrišč — 23.15 Komedija na sloven odru — J. Girardoux: Amfitrion 38

Tone Jakše
Milan Markelj

KJE SO TISTE STEZIGE?

NA RUŠEVINAH ZAKLETEGA GRADU

Grad Rožek sredi gozda, kakor iz pravljice o davnem prekletstvu vzet, je videl boljše čase pred mnogimi stoletji. Nastal je kot utrdbena zgradba na stari prometnici iz doline Krke proti Beli kra-jini. Verjetno je bilo takrat, ko je bilo po-bočje še golo, iz doline zelo dobro videti obrambni stolp, ki je kot kragulj ždel nad dolino in naganjal strah v kosti ne-poklicanim gostom. Najbrž je prav po njem dobila ime naselbina pod njim, Podturn, pa tudi grad sam je moral biti v tistih časih kaj pomemben, saj je v sta-rih arhivih novomeškega kapitlja za se-daj tako znane Dolenjske Toplice moč zaslediti ime Toplice pri Rožku.

Najstarejši znani zgodovinski viri, ki omenjajo grad Rožek so iz leta 1249, kot lastniki pa so omenjeni plemeniti Ro-secki. Valvazor omenja za leto 1274 lastnika Ulrika, za stoletje kasneje pa Manjharda. Naslednje znane lastnike srečamo spet v šestnajstem stoletju in sicer Jurija Strasserja. Za njim je grad podedovala njegova hči Eva, v drugi po-lovici 17. stoletju pa je gospostvo pripad-lo Juriju in Volfu Jankoviču. Potem je grad hitro zamenjal še več lastnikov, dokler ga ni 15. aprila 1793 za 56 tisoč goldinarjev kupil knez Viljem Auer-sperg. Poslej je bil v lasti še nekaj rodov Auerspergov, kdaj pa je bil dokončno opuščen, ni znano.

KAKŠNO VINO SO PILI PREDNIKI

Človek, ki ob teh ruševinah strmi v mogočne krošnje dreves, zrastle na njih,

Gozd si hitro prilasti nazaj prostor, ki ga je nekoč izgubil. Korenine razjedajo zidove brišejo človekove sledi.

Prosojna luč skozi jesensko obarvane krošnje. Je gozd kdaj še lepši?

si težko predstavlja, da sta bila grajsko dvorišče in stavba nekoč polna življenja, da okoli gradu ni rasel gozd, temveč urejeni sadovnjaki in vinogradi. Celo ostanki mogočno obokane vinske kleti ne dajejo več tega vtisa. Pa vendar je še stari dobri Valvazor v svoji Slavi vojvo-dine Kranjske hvalil grajsko vinsko klet kot res veliko in hladno.

Stari ljudje se še spominjajo, da so v gozdu okoli ruševin našli na kakšno staro trto. Kakšna škoda, da se nihče ni domislil, da bi jo presadil in vzgojil. Ko bi rodila in bi iz njenega sadu iztisnili mošt, bi končno le enkrat imeli prilož-nost poskusiti, kakšno vino se je pred stoletji pilo na Dolenjskem. Zloglasna trtna uš, ki je neumljeno pustošila po slovenskih vinogradih pred sto leti, je za vedno pregnala z naših vinorodnih pobočij stare dolenjske trtne sorte. Ka-že, da v gozdno goščavo nad Podturnom le ni zašla. Tolikanj opevano dolenjsko vino, znano tudi po slovitih evropskih dvorih, je izginilo iz spomina in nihče ne ve sedaj povedati, ali je bilo kaj podobno sedanjemu dolenjskemu cvičku ali ne. Tako razmišljaja, ko hodiva ob grajskih

ruševinah in poskušava ugotoviti, kako velik jhe bil pravzaprav grad. Z gospo-darskimi poslopji vred zavzemajo se-danji ostanki kar spoštljivo velike površine in vse skupaj daje slutiti, da je na tem bregu svoje dni kraljeval kar sliko-vit grad.

HLADNE SAPE IZ KOLIŠEVKE

Zob časa sedaj gloda grajsko zidovje, koreninje in vlaga se zajedata vanj in težko kamenje, ki ga sestavlja, se od te-ga delovanja ruši z njega na gozdno po-bočje proti Podturnu, na drugo stran pa globoko v drugo znamenitost tega kraja, v udorno jamo koliševko. Ta je tik za gradom in je sicer skoraj ni opaziti. Vča-sih je gotovo učinkovito varovala utr-dbo pred napadom z vrha pobočja, danes pa požira njene ostanke in kamen, ki se kotali po strmem bregu proti njenemu dnu, se vrača po tej poti v svoj prastari dom.

Jama, ki je globoka pertintrideset me-trov, je nastala v pradžavini, ko se je udril strop velike podzemne kraške vot-line. Skalni bloki na dnu jame še danes spominjajo na strop podzemne katedra-le. Tudi tu, na tem mračnem in hladnem prostoru življenje zmaguje. V rožeški koliševki so našle svoj dom smreke, ki so svojevrstna naravna znamenitost. Rastejo na nadmorski višini 225 do 235 metrov, to pa je eno najnižje ležečih na-hajališč naravnega smrekovega gozda v srednji Evropi.

V koliševki se snežna odeja zadrži dolgo v toplo pomlad. Tja do srede maja je na njenem dnu še belo. Poleg tega pa iz jame veje hladen zrak. Razmere so takšne, da nobena druga rastlinska drevesna vrsta ne more pognati kore-nin, le te smreke, za katere bi lahko re-kli, da so posebna ekološka vrsta, so se tukaj ukoreninile in lahko rečemo, da so naravni spomenik. Prav zato so jama in okolico gradu proglasili za naravni rezervat.

Mikalo naju je, da bi se po skalnatih stenah spustila na dno te znamenitosti, da bi, kot trdijo gozdarji, sama čutila, kako med mogočnimi narušenimi ska-lami, ostanki nekdanjega stropa pod-zemne dvorane, stalno vlečejo hladne sape. A za spust na dno bi potrebovala vsaj minimalno plezalno opremo. Za-dnje čase smo pričali, kako se prijeten izlet v naše podzemlje lahko konča tudi tra-gično, zlasti za tiste, ki se na tak podvig

ustrezno ne pripravijo. Narava ni samo lepa, lahko je tudi zelo kruta. Tako sva raje krenila kar po naznačeni poti in mehke listju naprej.

SOVRAŽNIKI IN PRIJATELJI GOZDA

Nad nama so se bočile krošnje dreves, značilnih za dinarski gozd jelke in bu-ke s srobotjo. Ta se razprostira po Ko-čevskem Rogu in prav tukaj pri gozdni poti se spuščajo najnižje. Kvaliteten se-stoj tega gozda se je ohranil v krajih, od-aljenih od človeških bivališč in v težko dostopnih legah. Bljže naselij pa je člo-vek že od nekdaj pridno posegal v gozd in ta dejavnost gozdu ni bila ravno v prid, saj se je njegova kvaliteta pogosto slabšala. Človek je med jelko in bukev prinesel smreko in domači kostanj, tam, kjer je gospodaril še bolj vneto, pa sta povsem prevladala hrast in beli gaber.

Ko sva hodila po poti naprej, sva vide-la, kako gozdarji opozarjajo na naravne sovražnike gozda. Med tistimi, ki je v preteklih letih naredil v slovenskih gozdovih največ škodo, je vsekakor smrekov lubadar. Proti podobnim škodljivcem si drugod dandanes pomagajo predvsem z različnimi strupenimi snov-mi. Tega naši gozdarji ne počno, saj se zavedajo, kako nevarno bi bilo kemične trave vnašati v tako naravno okolje, kot je gozd. Gozd je namreč največji hranilnik in cedičnik vode in če bi ga obremenjevali s strupenimi snovmi, ki pa se v naravi še težko razgrajujejo, trajno pa bi poškodovali okolje in konec koncev sami sebi zastrupili vodo. Ne gre pozabiti tudi na to, da s kemičnim zati-ranjem enega škodljivca zatremo celo vrsto drugih živih organizmov, ki v gozdu vzdržujejo biološko ravnotežje.

Gozdarji se zato raje poslužujejo me-haničnih načinov zatiranja škodljivcev. Uporabljajo posebne pasti, v katere namamijo škodljivce tako, da kot vabo uporabijo naravne vonje, s katerimi se te žuželke vabijo k ploditvi in razmno-ževanju. V boju proti škodljivcem upo-rabljajo tudi njihove naravne sovražni-ke, to pa so predvsem ptice, tako zna-čilni in priljubljeni prebivalci gozda.

Drugi naravni škodljivci, ki pa se ga ponavadi ne zavedamo dovolj, je divjad, predvsem jelenjad. Ta, če je preveč namnožena, se pri iskanju hrane loteva tudi mladih dreves in tako povzroča veliko gospodarsko škodo. V naravnem

okolju je stalez divjadi tak, da ne ogro-za gozda, za kar skrbe naravni sovraž-ji. Po roških gozdovih sta za ta red vsi skrbela volk in ris. Ko sta se pred člo-kom umaknila, je moral za ravnost poskrbeti človek sam, kar pa mu ne vedno najbolje od rok. Za to pri nas be lovskie organizacije z rednim in tovanim odstrelom in nego divjadi, teresi lovcev in interesi gozdarjev žal, niso vedno najbolj usklajeni in uporabljajo različna merila, zato se gosto dogaja, da stalez divjadi me naraste. Na vse to so gozdarji opozor-lovsko prežo, solnico, krmilnico, pa za kune, ptičjo krmilnico in valilnico so jih postavili ob gozdni poti gozdu na ogled.

Gozd ogroža še marsikaj drugega. Nekaj let nazaj nas je narava trdo po-la, kakšno ogromno škodo lahko vz-roči žled, ki nastane pri padanju de-ja na mrzlo podlago. Vejeve drže ob-jeame leden oklep in pod njegovo se lomijo tudi najdebelejše veje ter de-bela. V Rogu so žledolomi precej pa-visti v višjih legah, kjer napravijo občo škodo. Podobno kot žled je lahko ol-jiv moker sneg in močni udarci v goz-d. Gozdarji pravijo, da je najboljša ob-za proti žledolomu, snegolomu in vo-lomu vzdrževanje naravnih, meš-oblisk sestojev, ki so najbolj stabilni.

Za najhujšega sovražnika gozda lahko šteje mo človeka, kadar pozna-je tudi on le del narave.

Tja vodi pot. Gozdna učna pot je nica življenja in minevanja.

Koliko je nepovratnega denarja?

oslej ga je dobilo v črnomaljski občini 71 ljudi, največ za gradnjo in obnovo hlevov ter silose — Zahteve po seznamu prejemnikov denarja

Poročali smo že, da je bilo na sejah črnomaljske občinske skupščine več pomb glede razdeljevanja nepovratnih sredstev iz republiškega sklada za intervencije v kmetijstvu. Na oktobrski seji so delegati zahtevali predvsem seznanjenosti, ki so denar prejeli, saj je bilo sati več pripomb, da ga dobijo le tisti, ki so ga prejeli.

Vendar so v zadrugi povedali, da je črnomaljska občina med tistimi v Sloveniji, ki so ga prejeli.

METLIKA BO DOBILA ULTURNO-PROSVETNI CENTER

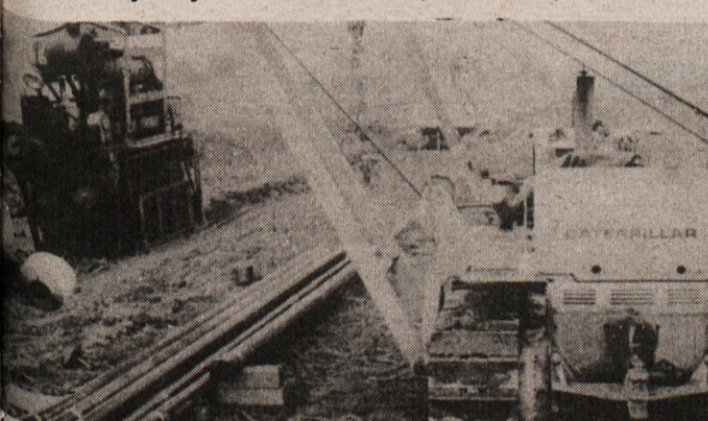
METLIKA — Sekretariat za gospodstvo, splošne zadeve in družbene dejavnosti pri metliški občinski skupščini imel po novem šest organizacijskih enot. Novost pri tem je predvsem enota, ki jo poimenuje kulturno-prosvetni center. V začetku naj bi ta center opravljala vsa strokovna in tehnično-administrativna dela matične knjižnice, Metliki, skrbel za organizacijo kulturnih in drugih prireditev v kulturnem centru, za predvajanje kino predstav v Metliki, redno vzdrževanje objektov v ravnanju občinske uprave. V njegovi pristojnosti bi bila tudi skrb za nemoteno delovanje glasbenega in drugega izražanja mladine in odraslih ter še za drugih del po pogodbah in dogovorih z izvršnim svetom in drugimi organizacijami. Ko bo prišel zakon o zavodih, naj bi ta center postal zavod, kar pa bo imel že kot center vse znane samostojne ekonomske enote, se bo morala sama preživljati s svojo dejavnostjo.

PARKIRIŠČE NA LOKVAH — Eno največjih »parkirišč« v črnomaljski občini je v romskem naselju na Lokvah. Gre za prvi avtomobilski odpad. Neodno je le to, da je moč take »odpadne« in neregistrirane avtomobile včasih dati tudi na cesti. (Foto: A. B.)

RAZSTAVA NAJLEPŠIH — Mednarodna razstava psov nemških ovčarjev je bila 7. novembra v Kočevju kot zadnja prireditev ob letošnjem občinskem prazniku. Od 152 prijavljenih je na njej sodelovalo 115 psov iz Slovenije in drugih jugoslovanskih republik ter Italije, Avstrije in Madžarske. Glavni sodnik in ocenjevalec psov je bil Martin Herman, predsednik svetovne zveze nemških ovčarjev, ki je tokrat prvič sodeloval na razstavi v Jugoslaviji. Za to pa ima zasluge tudi Ludvik Kos iz Grčaric, ki je lani pri njem opravil izpit za mednarodnega sodnika za nemške ovčarje. Po posameznih kategorijah je bila podeljena vrsta pokalov in priznanj. Za najlepšo psino razstave je bila proglašena Dorle di casa Tondelli lastnika Giorgia Boffa iz Trevi-ja v Italiji. V tekmovanju za najlepšega psa je zbral največ točk Uran Račko-monostorski rejca Ivica Ivica-Pajta iz Bačkega Monostra v Srbiji, ki velja za enajstega najlepšega psa na svetu. Pokal za najlepšega psa slovenske vzreje pa si je prislužil Lex Sotin rejke Ivanke Vršaj iz Črniča. Na razstavi je sodelovalo tudi 8 psov iz Dolenjske. Na tretje mesto v skupini psov, starih od 6 do 9 mesecev, se je vrstil pes Mol rejca Antona Blažiča iz Mačkova pri Novem mestu, na četrto mesto pa pes Panter rejca Željka Srečkoviča iz Brežic. (Foto: J. Primc)

RAZDOVOLJNI Z INVESTITORJEM — Plinovod v Posavju lepo napreduje, prav izvajalcem del v zadnjem času precej nagaja deževno vreme. Zaradi nagle Save bodo prečkali Savo s plinovodom pri Gornjem Brezovem oz. v bližini Impoljce, in to predvidoma v prvi polovici novembra. V krajevni skupnosti so povedali, da doslej še nikoli niso bili s katerimkoli investitorjem v plinovodnem prostoru tako zadovoljni, kot so s Petrolom, kajti za vsako škodo, ki jo povzročijo, naredijo takoj korekten zapisnik, da so vsi zadovoljni. Na sliki: gradnja plinovoda na boštanjskem polju. (Foto: P. P.)

St. 44 (2150) 2. novembra 1990

poročilo o tem, ali je naložba zaključena. Od 12 hlevov, za katerih gradnjo so kmetje dobili denar pred dvema letoma, vsi razen enega že služijo svojemu namenu. Sicer pa so inšpektorji nadzorovali, kako KZ dodeljuje denar kmetom, in je bilo vse v redu. Res pa je, da inšpektorji še niso preverjali tudi pri kmetih, če denar zares porabljajo za naložbe, za katere jim je bil odobren.

Sicer pa je zanimanje za nepovratna sredstva v črnomaljski občini izredno, saj je na republiki še vedno 67 programov iz njihove občine, ki čakajo na obravnavo. Skupaj so torej v kmetijski zadrugi Črnomelj letos napisali kar 111

• Kot je na naše uredništvo pisal eden izmed kmetov, se med njimi veliko govori o razdeljevanju nepovratnih republiških sredstev, zato v imenu kmetov in resnice prosim, naj seznam objavimo. »Čeprav pravimo, da je seznam dostopen, ga še nismo videli, slišati pa je, da so na njem tudi imena tistih, ki do tega republiškega denarja niso upravičeni.« je med drugim zapisal kmet, ki mu moramo žal odgovoriti, da tudi mi seznama še nismo dobili.

programov, to pa je po njihovem mnenju daleč od trditve, da lahko za ta denar kandidirajo le srečneži.

M. BEZEK-JAKŠE

PRIPRAVE NA SREČANJE Z MINISTROM

KOČEVJE — Gospodarske razmere so v občini Kočevje izredno slabe. To je tudi posledica medvojnih in povojnih dogajanj ter poizkusov s Kočevsko, kar je krivda tudi republike (zaprtost območja). Zato Kočevska pri reševanju iz težav upravičeno pričakuje tudi pomoč republike. Kočevski izvršni svet je sklical minuli petek sestanek gospodarstvenikov, na katerem so se dogovorili o predstavitvi zagat in predlogov za rešitev pristojnim republiškim organom. Ugotovili so, da bodo v tem poročilu prikazali predvsem, kaj potrebuje občina Kočevje za preživetje; pomoč bo potrebna tudi pri reševanju infrastrukturnih zadev, saj je to druga največja občina in hkrati najredkeje naseljena, prav urejena infrastruktura pa je osnova za napredek. Predstavili pa bodo tudi svoje zamisli, kako bodo iz republiških virov pridobljena sredstva opremenili. Poseben poudarek bodo dali tudi turizmu.

NOVE ZAPOSLOTITVE V UPRAVI

NOVO MESTO — Občinski izvršni svet je pred kratkim imenoval Danijela Brezovarja, predmetnega učitelja iz Osnovne šole Grm, za svojega svetovalca za področje družbenih dejavnosti. Občinsko upravo namerava v kratkem okrepiti še s samostojnim svetovalcem za stanovanjsko gospodarstvo ter z vodjo službe sklada stavbnih zemljišč v sekretariatu za varstvo okolja in urejanje okolja. Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje pa naj bi pridobil diplomirane arhitekta.

RICHARD DEACON V MALI GALERJI

LJUBLJANA — Moderna galerija nadaljuje s predstavljanjem ciklusa britanskega kiparstva. V torek, 16. oktobra, je v Mali galeriji odprla razstavo del Richarda Deacona, ki prav tako kot prva dva razstavljalca v tem ciklu, Bill Woodrow in Alison Wilding, sodita v tako imenovano novo generacijo kiparskih umetnikov na britanskem otoku. Otvoritev se je udeležil tudi avtor. Obiskovalcem pa je bil na voljo katalog, ki ga je izdala Moderna galerija in v katerem je prvič objavljen tekst britanskega filozofa Michaela Newmana o Deaconovem delu.

ALAN, d.o.o., NOVO MESTO CESTA KOMANDANTA STANETA 34/I. nadstropje

Telefon in telefaks: (068) 21-058
Trgovina je odprta od 15. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.

Dobavimo lahko:
telefonske centrale od 3.980, din* dalje, telefonske aparate od 1.298,00 din* dalje, faxselect za 3.500,00 din*, telefakse od 12.500,00 din* dalje, zaščite za telefakse, moderne in ostale telekomunikacijske naprave

računalnike NIBBLE DATA SYSTEMS (PC AT 16MHz, 1 Mb RAM, 40Mb trdi disk za 19.290,00 din), tiskalnike STAR, EPSON, NEC in FUJITSU, pribor za računalnike in tiskalnike

trgovske blagajne od 11.900,00 din* dalje, fotokopirne stroje MITA od 22.171,00 din* dalje, fotokopirni in telefaks papir, frankirni stroji POSTALIA

* CENE OZNAČENE Z ** SO BREZ PROMETNEGA DAVKA

Na zalogi imamo:
SPECTRUM 128+ s kasetofonom, joystickom, pištolo in 6 igracima za 5.220,00 din
AMSTRAD CPC64 s kasetofonom, monitorjem, joystickom in 100 igracima za 7.615,00 din

MILADI DOPIŠNIK

USPEŠNO DRUŠTVO

Kulturno-umetniško društvo Poldke Jurančič v Šmarjeti deluje uspešno že od vsega začetka, tj. od leta 1956, ko so preuredili stavbo gasilskega doma za svoje potrebe. Lani smo sodelovali v proslavi ob 8. februarju in otvoritvi na novo dograjene šole. Letos smo sodelovali pri slovesnosti ob 24. oktobru, dnevu OZN. Načrt za nadaljnje delo je precej bogat. S proslavo bomo zaključili tudi šolsko leto.

SIMONA RANGUS, 8. b
OŠ 29, oktober
Šmarjeta

ŠPORTNI DAN

Komaj smo pričakali lep jesenski dan, da smo lahko izvedli športni dan. Organizirali smo orientacijski pohod v gozdu pri Škrjančah. Spekli smo tudi kostanjevo poslastico. Naučiti svežega zraka smo se zadovoljni vrnili domov.

MARKO PETAN in TOMAŽ ŽAGAR

lit.-novin. kr.

OŠ Milke Šobar-Nataše, Novo mesto

»NAŠ AVTO«

Že v začetku oktobra smo peto- in šestostolci popestrili našo kulturno dejavnost z ogledom filma Naš avto na velikem platnu v Domu kulture v Novem mestu. Ta film je komedija, ki pripoveduje, kako so si takoj po vojni težko kupili avtomobil. Spoznali smo enega izmed slovenskih filmov, ki sodi v zakladnico slovenske kulture.

TOMAŽ ŽAGAR
lit.-novin. kr.
OŠ Milke Šobar-Nataše
Novo mesto

DVA UMETNIKA NA ISTI ŠOLI

V kratkem bo na brestaniškem gradu, ki ga je prenovil dr. Anton Ferenc, likovna razstava, ki nekako zadeva tudi našo šolo. Med razstavljalci sta namreč tudi gospod Alojz Konc in gospodična Janja Flisek.

Alojz Konc je mladostna leta preživel v Šmarju pri Selnici. Naslov akademskega likovnega umetnika je pridobil v Ljubljani. Največ upodablja utrineke iz narave in tihotižja ter portretra. Rad tudi kipari in dela grafike. Svojo prvo nagrado je kot likovnik dobil že kot dijak, ko je sodeloval na skupinski razstavi v Avli v Mariboru. Zdjaj pa je njegov razstavni opus že zelo širok in bogat.

Gospodična Janja Flisek je mlada leta preživel v Selnici. Akademsko izobraževanje je zaključila v Mariboru. Njena motivika izhaja iz narave. Motivi so domišljjsko preoblikovani, izvirni in izjemno bogati. Prvo razstavo je imela leta 1985 v Mariboru.

Najbrž ni veliko šol, kjer bi imeli take ljudi, kot sta gospod Konc in gospodična Flisek, ob učitelja na naši šoli. Ponosni smo nanju in želimo jima veliko uspehov in idej pri delu.

NINA ŽIČKAR
in MILANKA JAZBEC, 7. r.
novin. kr., OŠ Sava Kladnika, Selnica

NA KOMNI IN OB KRNSKIH JEZERIH

Jesen. Kakšna jesen neki! Indijansko poletje. Torej gremo v hribe, in to na Komno in h Krnskimi jezerom. Najprej smo si ogledali Savico, potem ovinki, ovinki in še ovinki. Komna nas je pozdravila v pisani jesenski obleki. Prespali smo pod Bogatinom v prijazni koči Instalacij iz Ljubljane. Bolj prav bi bilo, če bi rekli predremali. Lahko si mislite, kako je, če spi 28 planincev na skupnih ležiščih. Zjutraj smo dobre volje kot račke racali za racmanom-vodnikom Hinkom. Pri Krnskem jezeru nas je presenetil sofer Zdravko. Mlajši planinci so bili razočarani, ker ni imel s seboj avtobusa. Planinskemu društvu Bohor Senovo, posebno še tov. Albinci Mahovne, hvala za prelepa dneva, ki smo ju preživeli v Julijcih.

Planinci iz OŠ XIV. divizije
Senovo

MALI NOGOMET POD MAROFOM

NOVO MESTO — Športno društvo Križe in nogometni klub Mladost iz Novega mesta organizirata turnir v malem nogometu »Dolenjska 90«, ki bo 17. in 18. novembra v športni dvorani pod Marofom. Prijavnina znaša 1.500 dinarjev in jo je potrebno nakazati na žiro račun NK Mladost, številka 52100-620-10705-1977113-291 81. Zadnji rok prijave je 16. november, ko bo ob 18. uri na stadionu v Portovaldu tudi žrebanje. Dodatne informacije je moč dobiti na telefonih 23-311 (int. 589), 28-249 in 27-919. Nagradni sklad bo znašal polovico pripravnine, 10 odstotkov prihodka pa bodo organizatorji namenili bolnišnici za nakup dragih instrumentov.

SPET PO POTEH BREŽIŠKE ČETE

SROMLJE — Sklop prireditev ob letošnjem občinskem prazniku so v Brežicah zaključili s tradicionalnim pohodom po poteh Brežiške čete. Letošnji, ki se je odvijal preteklo nedeljo, je bil že 14. po vrsti. Organizatorja, Zveza telesnokulturnih organizacij in Planinsko društvo, sta prireditev razdelila v dva dela. V prvem so se tričlanske ekipe vseh starosti pomerile v orientacijskem tekmovanju, drugi del pa je bil namenjen vsem ostalim udeležencem, ki se raje podajo na množični pohod.

POULIČNI TEK OB PRAZNIKU OBČINE

BREŽICE — Minuli petek sta Atletski klub in Zveza telesnokulturnih organizacij klub neugodnemu vremenu izpeljala 12. poulični tek »Brežiški oktober« in tako po svoje počastila občinski praznik. V tekmovalnem delu so moči pomerile tričlanske šafete (3-krat 800 m) v kategorijah od mlajših pionirjev do mladincev. Proga je potekala okoli starega mestnega jedra, enakomerni smer pa je imela tudi proga za množični tek s skupinskim štartom, ki je bil namenjen tudi članom in veteranom.

GINNASTIKA DVA TISOČ

TREBNJE — V telovadnici tukajšnje stare osnovne šole organizirajo vsak ponedeljek od 17. do 19. ure družinsko športno rekreacijo, ki jo vodi Marinka Sila. Sredi tega meseca se bo tu začel tečaj množičnega rekreacijskega programa iz projekta Gimnastika 2.000, prvi petek v decembru pa bo stekel tudi v teh prostorih 10-urni tečaj aerobike, ki ga bo vodila dr. Mirjana Bravničar z ljubljanske Fakultete za telesno kulturo. Podrobnejše informacije o vseh omenjenih akcijah posreduje ZTKO Trebnje, Kidričeva 2, telefon 44-102.

V NEDELJO TURNIR

KOČEVJE — pod pokroviteljstvom kočevskega Lika bo v nedeljo, 4. novembra, v hotelu Pugled šahovski turnir za mesec november. Organizator sprejema prijave med 8. in 8.45. uro.

I. S.

Kokra

Trgovsko podjetje, p. o., Kranj, Poštna ul. 1
Telefon (064) 23-070, telex 34575 Kokra YU
Telefax (064) 24-656

ŽELITE POSTATI SOVLAGATELJ?

Mi damo prostor v Metliki, od vas pa pričakujemo veliko idej z malo kapitala.
Ponudbe pošljite pod šifro »Družbeno trgovsko podjetje«.

Počitniški dom Banjole,
Indije 1, p.p. 202, 52000 Pula
Telefoni: 052/73-144, 73-124, telefaks 73-575

VABI V BANJOLE od sobote do sobote

V BANJOLAH NUDIMO:
dvoposteljne sobe TWC, zdravniške usluge; restavracijo, aperitiv bar, plesne večere, degustacijo morske hrane, bazen z ogrevano morsko vodo (30 stopinj), trim kabinet, biljard, tenis, balinistične, namizni tenis in nogometni stadion, masažo, butik, frizerski salon.
Prevoz LJUBLJANA—BANJOLE—LJUBLJANA in organiziran izlet na Brione

CENA:
7-dnevne polne penziona s prevozom LJUBLJANA—BANJOLE—LJUBLJANA ter izletom na Brione 1.550,00 din
POZOR: upokojenci 1.300,00 din, borci, člani ZZB NOV, 1.200,00 din

PUPUSTI:
otroci do 10 let 815,00 din

PRIJAVE:
Prijavnico z vplačano akontacijo 500 din na ž.r. 50101-678-49035 MESTNI ODBOR ZZB NOV LJUBLJANA, Počitniški dom Banjole, pošljite na naslov:
Počitniški dom Banjole, Indije 1, 52000 Pula, ali po telefaksu 052/73-575!

INFORMACIJE IN REZERVACIJE:
Recepcija Počitniškega doma, telefon 052/73-144 in 73-124, ali Turistične agencije Slovenijaturist, SAP i Dalmacijaturist.

RAZGLAS

prebivalcem moje dežele

Republika Slovenija razpisuje obveznice v apoenih po: 100 DEM, 500 DEM, 1.000 DEM, 5.000 DEM, 10.000 DEM, plačljive v dinarjih.

Obrestujejo se po 8% obrestni meri letno na konformni način, od vključno 1. julija 1990 naprej.

Obveznice lahko kupite v enotah Ljubljanske banke.

Obveznice se glasijo na prinosnika. Obresti, obračunane od vključno

1. julija 1990 do vključno 30. junija 1993, se pripišejo nominalnemu znesku, na katerega se glasi obveznica. Pravice iz obveznic se izplačujejo v dinarjih v desetih polletnih obrokih po srednjem tečaju na dan dospelosti. Prvi obrok dospe v plačilo 30. junija 1993.

Obveznica Republike Slovenije nudi:

- Najbolj varno naložbo, saj za izplačilo obveznosti iz obveznic jamči Republika Slovenija.
- Možnost, da lahko varčevalec obveznico proda Ljubljanski banki kadarkoli.
- Naložbo dinarjev, izraženo v vrednosti deviz. To je kot devizno varčevanje, neodvisno od domače inflacije.

- Fiksno obrestno mero, ki je višja od tiste za navadno devizno varčevanje in se med varčevanjem ne bo spremenila.
- Možnost, da obveznico lahko prodate, podarite, zastavite ali z njo koga nagradite.
- Oprostitev plačila davka od skupnega dohodka občanov, česar drugo varčevanje ne nudi. S tem se vrednost vaše naložbe še poveča.

In ne nazadnje: z nakupom obveznic boste veliko prispevali k večji gospodarski samostojnosti in uspešnosti Slovenije. Ta mora na svoji poti v Evropo in svet preurediti gospodarstvo in

svojim prebivalcem zagotoviti produktivna delovna mesta. Zdaj res lahko vsakdo naredi nekaj za svojo deželo, zase, za svoje otroke in vnuke.

Pooblaščen bank: LJUBLJANSKA BANKA

**Obveznica Republike Slovenije –
zame in za mojo deželo**

STANOVANJSKO KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA D.D.

OBVESTILO

Stanovanjsko-komunalna banka Ljubljana, d.d. odpira nove račune za vse dosedanje varčevalce Komercialne in hipotekarne banke Ljubljana, d.d. v stečaju.

Račune lahko odprejo varčevalci v dosedanjih matičnih enotah Komercialne in hipotekarne banke Ljubljana in si s tem omogočijo neomejeno poslovanje s svojimi hranilnimi vlogami, tekočimi in deviznimi računi v vsej poslovni mreži te banke in Stanovanjsko-komunalne banke Ljubljana.

Do odprtja novih računov pri Stanovanjsko-komunalni banki pa priporočamo varčevalcem, ki poslujejo s tekočimi računi in s hranilnimi knjižicami Komercialne in hipotekarne banke, da začasno poslujejo le preko matičnih enot.

SODELUJTE Z NAMI

STANOVANJSKO - KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA, D.D. POSLOVNA ENOTA LJUBLJANA

• AGENCIJE:

Lendava, Ormož, Radovljica, Škofja Loka, Brežice, Kostanjevica, Sevnica, Metlika, Trebnje, Mirna peč, Mozirje, Ljubljana - Šiška, Ljubljana - Tabor, Črnuče, Ribnica, Grosuplje, Zalog, Zagorje.

• EKSPOZITURE:

Celje, Ljubljana-Titova 38, Litija, Nova Gorica, Kranj, Gornja Radgona, Krško, Novo mesto, Žalec, Bar, Titograd.

Takoj zaposlimo diplomiranega ekonomista ali komercialista ter trgovskega potnika. Razpis velja do zasedbe mest. VAKO d.o.o., Kolodvorska 56, Črnomelj. Telefon: 068/52-073, 52-555

OSNOVNA ŠOLA XIV. DIVIZIJE SENOVO

Popravek

Dne 25. 10. 1990 je bil v Dolenjskem listu objavljen razpis za ravnatelja Osnovne šole XIV. divizije Senovo. V zadnjem stavku je napaka. Pravilen zaključek razpisa je naslednji: O izidu razpisa bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Trgovsko podjetje OMEGA COMMERCE

honorarno zaposli

trgovskega potnika

za prodajo igrač, šolskih potrebščin, učil ter drugih artiklov, in sicer po trgovinah, šolah in vrtcih na širšem območju Dolenjske.

Ponudbe s krajšim življenjepisom in opisom delovnih izkušenj pošljite na naslov: Omega commerce, Videm 45 a, 61312 Dobropolje.

LITERATURA ZA ZASEBNA PODJETJA

Izšli sta brošuri:

1. Osnove finančnega poslovanja
2. Vlaganje listin v carinskem postopku

Namen brošur je razjasniti marsikatero vprašanje, ki se poraja lastniku zasebnega podjetja, ko začne s poslovanjem.

Informacije vsak delovnik od 10. do 15. ure po tel. 061/571-125.

AVTO-MOTO DRUŠTVO BELA KRAJINA ČRNOMELJ, KOLODVORSKA 56/a

objavlja

JAVNO LICITACIJO

osnovnih sredstev

ZASTAVA JUGO SKALA 55, letnik 1989, izklicna cena 45.000 din
ZASTAVA JUGO SKALA 55, letnik 1989, izklicna cena 45.000 din

Ogled bo možen na dan licitacije od 15. do 16. ure. Licitacija po načinu videno-kupljeno bo dne 6. 11. ob 16. uri pred Avto-moto društvom. Vplačila 10-odst. varščine bomo sprejemali pred pričetkom licitacije. V ceni ni vračunan prometni davek, ki ga plača kupec.

NAJLEPŠA ZALOŽBA

knjige knjige knjige

1. ČRNE BUKVE
(Cena 180 din. Edini originalni ponatis iz leta 1944)
2. V ZNAMENJU OF
(Cena 100 din. Kaj je Kardelj v resnici napisal?)
3. Franc LUZAR: SPOMINI SKRIVAČA MARKA
(Cena 100 din. Dolenjski bestseller. Spomini zadnjega slovenskega zapornika po členu 133)
4. Vlado PAVEO: RESNICA O IVANU KRAMBERGERJU
(Cena 100 din. Neverjetne zgodbe o človeku, ki ga je volila petina Slovencev)
5. Filip RADULOVIC: LJUBEZNI JOSIPA BROZA
(Cena 280 din. 17 ljubezenskih lekcij od leta 1912 do 80)

Knjigo št.: bom plačal po povzetju

Ime, priimek

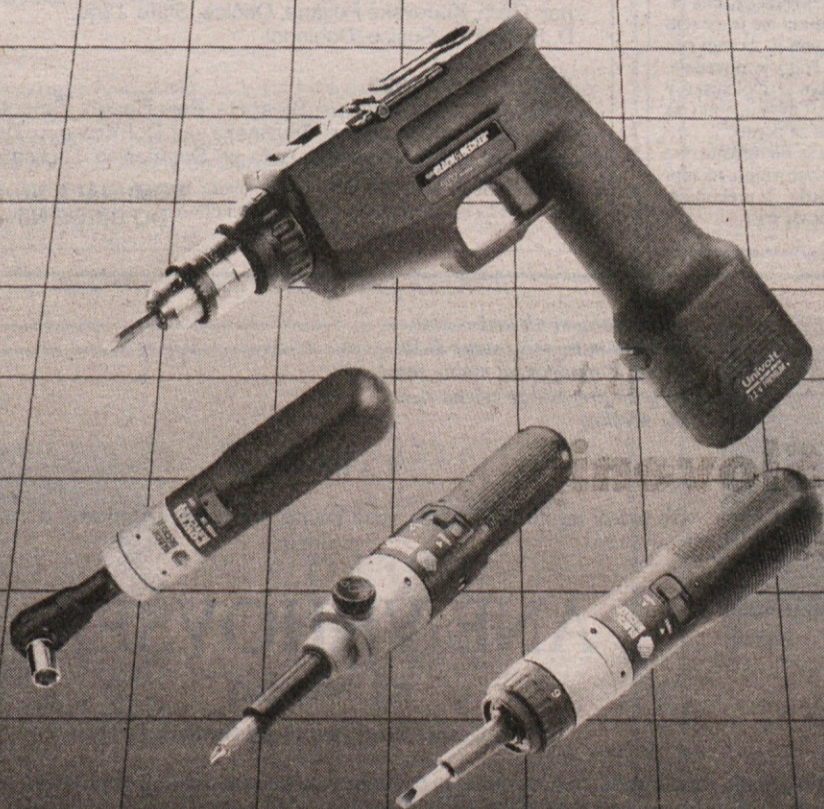
Naslov

Naročilnico pošljite na naslov: Magnolija, Riharjeva 2, Ljubljana.

BLACK & DECKER®

novi **akku** program

Black & Decker Jugoslavija, d.o.o.
61290 Grosuplje, Brvace 11
tel.: 061 n.c. 773 511, telex: 31530 bdyugo yu, telefax: (061) 771 023

Lepšega novoletnega ali božičnega darila na Slovenskem še ni bilo.
Ga tudi še ni moglo biti.

Leta 1990 je Slovenija prišla bližje svoji popolni samostojnosti in neodvisnosti kot kdaj koli poprej. Usodne dogodke tega leta v sliki in besedi prikazuje knjiga

SLOVENIJA 1990

S številnimi ilustracijami in dragocenimi dokumenti časa obogatena nepristranska besedna kronika, živahno napisana, da se bere kot razburljivo pričevanje, kar res tudi je. Neponovljiva zgodba celega naroda na prelomnici. Kajpak se je vse to začelo že prej. Zato so v knjigi opisani in v slikah prikazani tudi dogodki iz let poprej, ki so privedli do preloma v letu 1990. In ker je boj za slovensko samostojnost star tisoč let in več, so v posebnih kratkih poljudnih prikazih opisani vsi prelomni dogodki iz slovenske zgodovine. Ta del besedila ponazoruje 26 barvnih zemljevidov, med njimi štirje velikega formata 45x27 cm. Na koncu so knjigi dodani avtentični teksti vseh pomembnih dokumentov iz zadnjih let, do (predloga) nove ustave Republike Slovenije.

Da je ta enkratna kronika slovenskega prelomnega leta 1990 popolna, poskrbijo naposled kratke izjave poveljnih akterjev usodnih dogodkov v tem letu in v letih pred njim, ki opisujejo, kako so sami doživeli te čase, ko se je Slovenija dokončno napotila k samostojnosti.

- Veliki format 24x28 cm
- 147 fotografij, med njimi veliko barvnih, tudi v velikosti 45x27 cm
- 25 zemljevidov in zemljevidnih skic

Knjiga, ki jo boste kot dragocenost hranili ne le zase, ki ste bili priča teh dogodkov, temveč tudi za svoje otroke in vnuke.
Knjiga za vsako slovensko hišo.

Kajpak vam ne moremo izročiti knjige, v kateri so opisani in fotografirani vsi dogodki leta 1990, pred iztekom tega leta; tudi zadnji dan leta še mora najti svoj prostor v njej. Zato bomo vsebino zadnje pole knjige pripravili in polo tiskali takoj po novoletnih praznikih. Knjigo vam bomo dobavili na zaželeni naslov na dom oziroma vas bo čakala v vaši knjigarni v januarju 1991.

NAROČILNICA

DOLENJSKI LIST

Podpisani

stanujoč

reg. št. os. izkaznice

nepreklicno naročam knjigo **Slovenija 1990** po ceni 490,00 dinarjev.

Podpis:

Naročilnico pošljite na naslov: Založništvo Slovenske knjige, Ljubljana, Prešernova 5.

tedenski koledar

Petek, 2. novembra — Dušanka Sobota, 3. novembra — Just Nedelja, 4. novembra — Karel Ponedeljek, 5. novembra — Sabina Torek, 6. novembra — Lenart Sreda, 7. novembra — Okt. soc. rev.

LUNINE MENE
2. novembra ob 22.48 — ščip

kino

BREŽICE: 2. in 3. 11. (ob 20. uri) ameriška akcijska drama Gorile v megi, 4. (ob 18. in 20. uri) in 5. 11. (ob 20. uri) ameriški film Dick Tracy, 6. in 7. 11. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Izsiljevanje.
ČRNOMELJ: 2. 11. (ob 19. uri) ameriški avanturistični film Izven zakona, 4. 11. (ob 20. uri) in 6. 11. (ob 19. uri) ameriška komedija Policijska akademija VI.
KRMELJ: 3. 11. hongkonški avan-

kmetijski stroji

TRAKTOR Zetor (25 KM) prodam za 5000 DEM. Jože Matjašič, Pot na Veselico 15, Metlika. 3158
TRAKTOR TORPEDO tip TD 4806 C, letnik 1985, 800 delovnih ur, prodam. ☎ (068)85-332. 3162
KOSILNICO BCS 127, bencin—petrolej, dobro ohranjeno, ugodno prodam. ☎ (064)42-751. 3168
TRAKTOR IMT 542 prodam. ☎ 57-713, Kralj. 3175
KOSILNICO, bočno, za traktor Ursus, in vibracijski stroj za izdelavo beton-skih zidakov prodam. Jurečič, Ostrog, ☎ 42-157. 3177
TRAKTOR Ursus 335, letnik 1989, prodam. ☎ 76-444. 3189
TRAKTOR IMT 560, star tri leta, prodam. Anton Gorenc, Zalog 11, Škocjan, ☎ 73-228. 3233
PUHALNIK Tajfun, samonakladalno priklopolo Pionir 17, obračalnik in trosilnik za umetni gnoj, vse malo rabljeno, prodam. ☎ (0608)69-222 ali (0608)69-220. 3245

kupim

RAZGLEDNICE in pisma do leta 1945, fotoaparati LEICA, starinski radio, kupim. ☎ (0608)61-084. 3243

motorna vozila

ZASTAVO 750, letnik 1981, zelo dobro ohranjeno, ter nove gume za zastavo 750 (4 komade) in gume za traktor 550, 16—colse, prodam. Vinko Mirtek, Mačkovec 15, Novo mesto. 3165
MOPED APN 6, kot nov, ugodno prodam. ☎ 85-164. 3167
MERCEDES 200 D in golf diesel, starejša letnika, brezhibna, prodam. ☎ (0608)60-031. 3170
GOLF JXD, letnik 1985, ohranjen, prodam. Palčič, Rumanja vas 16, Straža, popoldne. 3172
R 4 TL, letnik 1976, registriran do junija 1991, ugodno prodam. Alojz Jurak, Dol. Kamence 33, Novo mesto. 3173
Z 750 S, letnik 1978, prodam. ☎ 86-202. 3181
126 P, star 20 mesecev, registriran do marca 1991, prodam. Gačnik, Sela pri Ratežu, ☎ 85-937. 3182
JUGO 45, letnik junij 1987, ugodno prodam. ☎ 24-173. 3186
KADETT 1.3, letnik 1985, in snopovezalko za BCS prodam. Jablan 23, Mirna Peč. 3190
126 P, letnik 1988, prodam. Janez Dolinar, Šmarje 25 A, Šentjernej. 3191
R 4 TL, letnik 1980, karamboliran, poceni prodam. Miha Markovič, Gor. Polje 3, Straža, ☎ 65-396. 3193
R 4, letnik 1986, prodam. Drago Taborski, Cankarjeva 13, Novo mesto. 3194
JUGO 45 Koral, letnik 1990, prodam. ☎ 85-173. 3195
Z 101, letnik 1986, prodam. Maznik, Grbe 1, Šentjernej. 3201
JUGO 45 A, december 1986, prodam. ☎ 76-437. 3202
126 P, letnik 1984, prodam. Slavko Luzar, Dol. Brezovica 19, Šentjernej. 3203
Z 101, letnik 1981, dodatno opremljeno, rezervne dele za diano in tomos avto-

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: DIC, tozdr Dolenjski list, Novo mesto.
UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozdra), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič in Ivan Zoran.
ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).
IZHAJA ob četrkih. Posamezna številka 13 din, naročnina za 4. trimesečje 140 din; za delovne in družbene organizacije 280 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 150 din, na prvi ali zadnji strani 300 din; za razpise, licitacije ipd. 170 din. Mali oglasi do deset besed 120 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din.
NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefon: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; telefax: 24-898. Nenaročenih rokovpisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje Republike Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozdr Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

turistični film Obračun v Hong Kongu-1. del.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 2. 11. (ob 17.30 in 20. uri) ameriški akcijski vojni film Lov na rdeči oktober, 3. in 4. 11. (ob 18. in 20. uri) fantazijska akcijska komedija Vrnitev v prihodnost 3. 5. in 6. 11. (ob 19.30) gostuje SNG drama, 7. in 8. 11. (ob 17.30 in 20. uri) ameriška melodrama Čedna žena.
NOVO MESTO — DOM JLA: Od 2. do 4. 11. (ob 19. uri) ameriški film Nevarna razmerja, 5. in 6. 11. (ob 19. uri) ameriško-kanadski film Park je moj, 7. 11. (ob 19. uri) ameriški film Več od strasti.
SEVNICA: 1. in 2. 11. hongkonški avanturistični film Obarčun v Hong Kongu, 3. in 4. 11. ameriški kriminalni film Bestseller, 5. in 6. 11. ameriški triler Morje ljubezni.
KRŠKO: 2. (ob 20. uri) in 4. 11. (ob 18. uri) ameriški protivojni film Rojen 4. julija, 6. 11. (ob 20. uri) ameriški film Harlem v noči.

matik, letnik 1988, prodam. ☎ (0608)67-048. 3204
NISAN SUNY 1,6 SLX, letnik 1988, kovinsko zelene barve, prodam. ☎ 76-327. 3205
Z 101, letnik 1986 in Z 126, letnik 1982, prodam. ☎ 27-751. 3207
126 P, letnik 1981, prodam. ☎ 26-393. 3208
JUGO 45, letnik 1987, prodam. ☎ 73-397. 3211
Z 128, prva registracija februar 1987, in jugo Koral, letnik 1988, prodam. ☎ 85-406. 3213
JUGO 45, letnik 1982, za 2000 DEM, in črno—bel televizor Gorenje, ekran 56 cm, prodam. ☎ (068)27-282. 3214
Z 101, letnik 1989, prevoženih 17.000 km, zelo ugodno prodam. Prepis moj. ☎ 22-149. 3216
JUGO 55 AX, letnik 1988, prodam. Andrej Divjak, Dol. Prekopa 19 A, Kostanjevica. 3221
126 P, letnik 1981, prodam. ☎ (0608)61-846. 3224
GOLF JXD karamboliran, star 10 mesecev, prodam. Tadija Šimič, Mala Cikava 21, Novo mesto. 3229
Z 101, letnik 1980, prva registracija 1981, ugodno prodam. ☎ 49-577, popoldne po 15. uri. 3230
JUGO 45 Koral, letnik 1989, prodam. ☎ 26-847. 3232
JUGO 55 AX, letnik 1988, prodam. Jakša, Cesarjeva 37, Novo mesto. 3234
GOLF JXD, letnik 1990, prodam ali zamenjam za starejši letnik. ☎ 27-445. 3239
FIAT 126 P, letnik 1983, v voznem stanju, neregistriran, prodam. ☎ (068)45-377, zvečer. 3240
VW 1200, letnik 1964, registriran, vozen, poceni prodam. ☎ 24-297. 3242

obvestila

SERVIS zamrzovalnikov in hladilnikov na domu. ☎ (061)444-147 od 7.30 do 12. ure. 2981

Novo mesto, Mestne njive 12

OBRTNIKI, PODJETNIKI!

Po konkurenčnih cenah vam ob bližajočem se novem letu ponujamo:

- priročne žepne koledarčke z imenskimi koledarskim delom in označenimi luninimi menami, dimenzije 21 x 6,5 cm, tiskane na barvnem papirju
- velike stenske koledarje s čudovitimi barvnimi posnetki gozdnih živali in ptic na dvanajstih straneh in z barvno naslovnico
- drobna poslovna darila, kot npr.: vžigalnike, svinčnike, računalniške, poslovne kovčke, športne kape itd.

Za vse ostale informacije smo vam na voljo na tel. št. (068) 28-694 ali 27-341.

ODVAŽAM gnojeko, gnojnico, stanovanjske odpadne vode in drugo. Kralj, Vojna vas 15, Črnomelj. 3164

posest

NJIVO na Mihovec pri Šentjernej prodam za 2.000 din za m². Marija Galuf, Svetinova 20, Jesenice na Gorenjskem. 3154
V CENTRU Trebnjega prodam novejšo stanovanjsko hišo. Informacije na ☎ (068)44-286. 3156
ZAZIDLJIVO PARCELO v izmeri približno 40 arov ter njivo in gozd prodam. Štepec, ☎ 44-040, interna 51, do 15. ure. 3178
HIŠO v gradnji v novem naselju na Otočcu, prodam. ☎ (068)22-437. 3180
PARCELO (5 arov vinograde in 8 arov starine) v Straški gori prodam. Dostop z avtomobilom. Alojz Počrvina, Jurka vas 24, Straža. 3185
HIŠO z dvoriščno zgradbo, takoj vseljivo, v centru Metlike, ugodno prodam. ☎ (047)71-842. 3187
MLAD VINOGRAD na Vinjem vrhu, sončna lega, lep dostop na parcelo, prodam. ☎ 76-328. 3200
MANJŠE POSESTVO, 7 km od Sevnice (Jelovec), prodam. ☎ (041)155-205. 3220
VINOGRAD — SADOVNJAK približno 1900 m², v Dolnjem Vrhopolju pri Šentjernej prodam. ☎ (061)302-432. 3241

prodam

KUHINJSKO MIZO in šest stolov, dobro ohranjeno prodam. Informacije po ☎ 23-127, popoldne. 3155
JEDILNI KOT, malo rabljen, in omaro — masiven macesen (gorenjski stil) prodam. ☎ 21-141, popoldne. 3157
DVE KOZI ugodno prodam. Ivan Blažič, Dečno selo 50, 68253 Artiče. 3160
ŠTEDILNIK Gorenje, na drva (levi), prodam. Julij Skubic, Čegelnica 56, Novo mesto. 3163
INDUSTRIJSKE šivalne stroje prodam. ☎ (069)78-010, ali v službi (069)25-399. 3166
ODLIČEN ENOFAZNI cirkular in 8 m³ suhih smrekovih plohov debeline 8 cm prodam. Vprašajte v gostilni Kos, Kostanjevica. ☎ (0608)60-031. 3169
PRODAM zamrzovalno omaro, radiator (650—1400), dimnik—16 zračnikov, etazni štedilnik za centralno. Goršek, Cesta 4. julija 50, Krško. 3171
KRAVO, dobro, prodam. Kobe, Dol. Sušice, ☎ 65-130. 3174
JAKNO številka 40, nutrija, malo rabljeno, poceni prodam. ☎ 25-626. 3176
MINI KUHINJO, novo, z bojlerjem in hladilnikom, skupaj ali posamezno prodam. Informacije na ☎ 24-765. 3183
DVA JOGLJA (80 x 190) prodam. Ogled v četrtek, petek, soboto. Leskovec 21, Krško. 3184
TELICO in kravo, obe breji, prodam. Stane Gazvoda, Dol. Grčevje 4, Otočec. 3188
ELEKTRONSKO klaviaturo, 49 normalnih tipk, 16 ritmov, 25 glasov, pedal za hi-fi, stojalo, prodam. Berdon, Prečna pot 10, Dobova, ☎ (0608)67-562. 3192
TERMOAKUMULACIJSKO peč 4,5 KW, nerabljeno, prodam. ☎ 21-455, do 14.30. 3196
OTROŠKO posteljo in voziček, fotelj kot ležišče ter glasbeni stolp (2 x 25 W), prodam. ☎ (0608)82-639. 3199
96 BASNO HARMONIKO Melodija, prodam. ☎ 27-523. 3212
BETONSKI MEŠALEC Sigma Breztanica, rabljen in obnovljen, prodam. ☎ 25-227. 3215
SMREKOV LES, suh, žagan (22 m3), prodam. Cena po dogovoru. Ogled popoldne. Ločna 25, Novo mesto. 3217
PEČ za centralno kurjavo Feroterm, 35.000 kalorij, novo, ugodno prodam. ☎ 27-586. 3218
SMREKOVE PLOHE, suhe, debeline 5 in 7 cm, prodam. Božič, Dule 21 (Dol. Straža). 3222
INDUSTRIJSKI šivalni stroj, enoigeln Union special, ugodno prodam. Marjan Radkovič, Dol. Suhor 8, Suhor. 3223
PLETILNA STROJA enoredni Singer solo in dvoredni Mio Standard, kot nova, prodam. ☎ (068)51-621, popoldne. 3226
LES za ostreže po zelo ugodni ceni prodam. ☎ (0608)79-652. 3227
POD-SKEDENJ prodam. Cena po dogovoru. ☎ (068)87-384. 3228
ČRNO-BELI televizor, malo rabljen, peč na drva Kueperbusch in R 4, letnik 1987, prodam. Zofija Lužar, Mačkovec 36, Novo mesto. 3231
BUKOVA DRVA, smrekove in hrastove plohe ter kozla prodam. ☎ 65-434. 3237
SALONITNE plošče, rabljene, prodam. ☎ 27-653. 3238
PRODAM krompir za ozimnoco vrste IGOR (2.000 kg). Murgel Franc, Daljni vrh 13. 3239

službo dobi

KV KUCHARICO, lahko tudi brez prakse, takoj zaposlim. Informacije po ☎ (068)44-121. 3136
UGODNE ZASLUŽBE nudimo. ☎ (0608)88-840, po 18. uri. 3159
NARODNOZABAVNI ABSAMBEL išče klavirista vokalista—prvi tenor. Anton Ivančič, Vrta 16, Žužemberk. 3206
PRODAJAMO posteljnino na terenu. Če imate lasten prevoz, se lahko pridružite.

Informacije na ☎ 24-834, po 19. uri. Zaslugek je zelo dober. 3209
RAČUNOVODJA dobi honorarno zaposlitev. ☎ 24-183. 3225

razno

V TREBNJEM inštruirava matematiko, fiziko in kemijo za obrtne in srednje šole ter računalništvo. Piševa diplomske naloge in druge dopise. ☎ 45-304, popoldne.
ODDAM V NAJEM tri prostore: 60,40 in 22 m², primerno za obrt ali trgovino. Vsak prostor ima svoj vhod. Bršljin 21, Novo mesto. 3179
V CENTRU Novega mesta oddam poslovni prostor. ☎ 21-120. 3197
INŠTRUIRAM angleški jezik za osnovne in srednje šole. Mateja, ☎ 27-534, od 16. ure dalje. 3210
ODDAM v najem 140 m² prodajnega in 200 m² skladiščnega prostora na Jugorju. Primerno za trgovsko oziroma proizvodno dejavnost. Informacije na ☎ (041)229-480 ali gostilna Badovinec.
KUPIM KNJIGO P.T.de Chardin »Pojav človeka«, izšla 1978 pri Mohorjevi družbi v Celju. Ponudbe na ☎ (068)28-192. 3236

stanovanja

STANOVANJE ali hišo, na relaciji Brežice—Krško, vzame v najem mlada družina. ☎ (0608)79-774. 3198

ženitne ponudbe

ŽENSKA, lahko delavka, ki si želi imeti dom na deželi in bi bila sopotnica mirnemu fantu (44/184), nealkoholiku, naj se javi pod šifro: »ZVESTOBA«. 3244

PRVI SLOVENSKI ŽENITBENI OGLAS

Leta 1872 je izšel v Slovenskem narodnem ženitbeni inšerat, kije najstarejši inšerat te vrste v slovenskem tisku. Glasi se takole:
ŽENITNA PONUDBA. Trgovec v moških letih v nekem mičnem mestu na Spodnjem Štajerskem, se zavoljo pomanjkljivega poznanstva z deklico 18 do 27 let staro, katera je dobra, po domače odgojena in omikana in s premoženjem kakih 3.000 do 4.000 gld, želi takoj oženiti. Ponudbe s priloženo sliko (fotografijo) naj se administraciji Slovenskega Naroda pod črkama F. F. »Sree in duh« najdalje do 10. februarja pošljejo. Največja zamolčljivost se zagotavlja.

Poizvedba

V mesecu juniju 1942. leta sem služil kot primorski Slovenec v 1. artilerijskem polku italijanske vojske v Grosupljem. Nekega dne sem se znašel na grosupeljski železniški postaji in prav tisti trenutek so partizani napadli vlak, ki je vozil na progi Novo mesto—Grosuplje—Ljubljana. Ob napadu se je vlak ustavil na postaji in takoj so me mobilizirali Italijani, čeprav nisem pripadal tej enoti, naj pomagam reševati mrtve in ranjene. Italijansko poveljstvo mi je ukazalo, da moram reševati izključno italijanske vojake. Ogledal sem si zadnja vagona, v katerih sem videl polno ranjenecov in mrtvih. V vagonih so bili poleg italijanskih vojakov tudi civilisti. Ko sem stopil v zadnji vagon, sem dobil vtis, da sem v klavnici. Na enem sedežu sta ležali dekleti. Kljub italijanski prepovedi sem poiskal še tri vojake, da smo ranjeni dekleti odnesli na reševalno postajo Rdečega križa, ki je bila pod šotori v bližini železniške postaje. Dekle, ki sem jo nesel, je bila ranjena v ledja. Vprašala me je, če sem Slovenec. Priznal sem ji, da sem primorski Slovenec. Nato je povedala, da se vozi vsak dan iz Dolenjske v Ljubljano na študij. Obe študentki sta se mi lepo zahvalili za pomoč. Zato prosim, da se mi oglasita obe dekleti, če sta preživeli vojno, na moj naslov: Miroslav Stres, 4. prekomorske 55, 65270 Ajdovščina.

Ovne roža, sveli križ ostane, na svetu mine vse, ostane duša, otroci, le mnogokrat molite zame, krogi preraste že zelena ruša. (K. Meško)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše mame, stare mame, prababice, sestre, tete, sestrične in svakinje

ANE VRHOVŠEK
roj. Metelko

iz Gornje Brezovice 11 pri Šentjernej

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste nam pisno ali ustno izrekli sožalje, pokojni mami darovali vence in cvetje in jo v tako velikem številu spremili na poti k večnemu počitku. Posebno zahvala delavcem in sodelavcem IMV ADRIA Novo mesto, IMV Podgorje Šentjernej in upravnih organov občine Novo mesto. Iskrena hvala vsem sosedom za njihovo nesebično pomoč v težkih trenutkih. Zahvaljujemo se tudi zdravnikom Zdravstvene postaje Šentjernej, osebju nevrološkega oddelka Bolnišnice Novo mesto, posebej pa še pevcem cerkvenega zbora za petje pri maši in zapete žalostinke ob odprtem grobu. Iskrena hvala govorniku za ganljive besede slovesa in g. kaplanu Janezu Mihelčiču ter gospodu dekanu Božidarju Metelku za svečan cerkveni obred.

Žalujoci: sin Jože, hčerke Pepca, Ančka in Martina z družinami v imenu vsega sorodstva

Mercator — Kmetijska zadruga Trebnje p.o.

po sklepu komisije za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge

PLANERJA — ANALITIKA

Poleg splošnih pogojev za sklenitev delovnega razmerja mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
— da ima visoko ali višjo izobrazbo ekonomske smeri
— zaželeno je, da ima kandidat ustrezne delovne izkušnje

Delovno razmerje se sklne za nedoločen čas, poskusno delo traja 3 mesece. Kandidati, pošljite prijave na naslov: M — Kmetijska zadruga Trebnje, 68210 Trebnje, Baragov trg 3. Rok za prijave je 15 dni po objavi v časopisu.

KOMUNALA

NOVO MESTO
Cesta komandanta Staneta 2

OBVESTILO

Občane novomeške občine obveščamo, da bomo od 5. 11. 1990 do 9. 11. 1990 organizirali odvoz kosovnih odpadkov iz gospodinjstev pod naslednjimi pogoji:
1. Odvoz kosovnih odpadkov se bo izvajal le iz naselij oziroma gospodinjstev, iz katerih že odvažamo komunalne odpadke.
2. Kosovne odpadke je potrebno primerno zložiti, povezati oziroma zapakirati ter jih na določen dan odvoza do šeste ure zjutraj odložiti ob poti, kjer običajno pobiramo odpadke. Krajan KS Center morajo kosovne odpadke pripraviti za odvoz, dan pred rednim odvozom komunalnih odpadkov, to je v ponedeljek, 5. 11. 1990.
3. Kosovne odpadke iz gospodinjstev predstavljajo:
— pohištvo,
— gospodinski aparati,
— sanitarni elementi in
— drugi kosovni predmeti iz gospodinjstva.
4. Odpadke, ki predstavljajo sekundarne surovine, kot so papir, staro železo in steklo, bo zbiral DO DINOS po istem dnevnem razporedu. Tudi odpadne sekundarne surovine morajo biti pripravljene na enak način kot kosovni odpadki.

PONEDELJEK, 5. 11. 1990
Novo mesto: Pod Trško goro, Ločna, Bršljin, Čegelnica, Cesta herojev, Cankarjeva, Lamutova, Kolodvorska, Prisojna pot, Kurirska pot, Kettejev drevodred, Bršljin, Slakova, Foesterjeva, Mestne njive, Ljubljanska cesta, Koštalova, Slavka Gruma, Lebanova, Šmihelska, Mirana Jarca, Drska, Partizanska, Šegova, Nad mlini, Cesarjeva, Volčičeva, Kristanova, Lešnica, Mačkovec, Irča vas, Brod, Košenice, Sevnica, Lutsko soto, Otočec, D. Straža, Mirna Peč, Muhaber, Ratež, Podgora, V. Brusnice, Prečna

TOREK, 6. 11. 1990
Novo mesto: Ivana Roba, Gotna vas, Danila Bučarja, Vandotova, Ul. Stare pravde, Brezov log, Cesta brigad, Na Loko, Mej vrti, Kastelčeva, Kidričev trg, Vrhovčeva, Dilančeva, Strojarska pot, Streliška, Pot na žago, Detelova, Germova, Jenkova, Seidlova, Jerebova, Solška, Strma pot, Društveni trg, Čitalniška, Defranceskijeva, Dalmatinova, Novi trg, Ulica Talcev, Glavni trg, Sokolska, Prešernov trg, Muzejska, Breg, Komandanta Staneta, Hladnikova, Trubarjeva, Kratka ulica, K sodišču, Kosova, Cvelbarjeva, Pugljeva, Zagrebška, Majde Silc, Regerčeva, Šukljeta, Ob Težki vodi, Ul. XII. udarne brig., Milke Šobar, K Roku, Šmihel Rumanja vas, Srebrnice, Jurka vas, Vavta vas, Potok, Stopiče, Črmošnjice, D. Težka voda, Jedinščica, G. Težka voda

SREDA, 7. 11. 1990
Novo mesto: Dreččetova pot, Na Lazu, Pot na Gorjance, Žabja vas, Na Tratah, Lobetova, Ragova, Trdinova, Ragovska, Ilke Vaštetove, Maistrova, Jurčičeva, Skalickijeva, Gubčeva, Valantičeva, V Ragov log, Milana Majcna, Resljeva, Slančeva, Tavčarjeva, Stritarjeva, Kotarjeva, Kandijska, Karlovska, Marjana Kozine, Adamičeva, Gor. Polje, Gabrje, Loška vas, Podhosta, Soteska, Žužemberk, D. Polje, Dvor, V. Cikava, M. Slatnik, M. Cikava, Smolenja vas, D. Kamence, V. Bučna vas, G. Straža

ČETRTEK, 8. 11. 1990
Podturn, D. Gradišče, G. Gradišče, Dol. Toplice, Meniška vas, Suhor, Obrh, Kočevske Poljane, Občice, Stare Žage; D. Sušice, G. Sušice, Dobindol

PETEK, 9. 11. 1990
Brezovica, Dobruška vas, Šmarjeta, Bela Cerkev, Šmarješke Toplice, Škocjan, Šentjernej, Družinska vas, Dol. Kronovo, Zbure, Gorenja vas, Obrh, Hrustulje, Sela pri Šmarjeških Toplicah, Draga, Hrib, Vinji Vrh, Gradenje

KOMUNALA Novo mesto
DO DINOS Novo mesto

OBVESTILO

DELAVSKA UNIVERZA KRŠKO

še vpisuje v tečaje:

- angleškega, nemškega in slovenskega jezika,
- kletarjenja in stekleničenja vin,
- usposabljanja iz osnov střežbe in poznavanja pijač za bo-doče gostinske delavce — točaje,
- za voznike viličarjev in varstva pri delu,
- šivanja in krojenja
- CPP in za voznike motornih vozil »B« kategorije,
- za voznike motornih čolnov.

Vse dodatne informacije dobite na telefonski številki Delavske univerze in knjižnice Krško (0608-31-152) vsak dan od 7. do 15. ure.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta

FRANČA CEMIČA

iz Cirja 15 pri Raki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za darovano cvetje, vence in izraženo sožalje, kolektivu hotela SREMIČ Krško, duhovnikom, pevcem cerkvenega pevskega zbora in delavcem Zdravstvenega doma Krško za pomoč v času bolezni. Hvala vsem, ki ste našega dobrega očeta spoštovali in ga imeli radi!

Njegovi: žena, sinovi Ivan, Franci in Lado z družinami

*Kje si, naš ljubi očka,
kje tvoj mili je obraz,
kje so tvoje pridne roke,
ki bi delale za nas?*

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 52. letu starosti zapustil naš dragi mož, ati in stari ata

ALOJZ MIKLIČ

Mačji Dol 12

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za vsestransko pomoč, izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence. Iskrena zahvala zdravstvenemu osebju iz internega oddelka Splošne bolnišnice v Novem mestu, Ljubljane in Trebnjega, ZTP Ljubljana, gasilskim društvom, pevcem, g. župniku za lepo opravljen obred, govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu ter vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in pokojnika v tako velikem številu spremili k večnemu počitku.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V soboto smo v 74. letu starosti pokopali našo mamo, staro mamo, sestro in teto

ANO PETAN

roj. ŠMAJDEK

iz Jurke vasi 27

Za vsestransko pomoč iskrena hvala Jakšetovim, Glavanovim in Počrvinovim, sestri Erni in dr. Koklju. Hvala vsem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in sveče, kolektivom GG Vrtnarija, Gorjanci in Novoles TSP za podarjeno cvetje in denarno pomoč, vaščanom za venec, ZB Straža za venec in prapor, enako tudi straškim upokojencem, pevcem za zapete žalostinke, gospodu župniku in pogrebni službi za lepo opravljen obred. Ohranili te bomo v trajnem spominu.

Njeni otroci, vnuki, sestra in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage 67-letne

PAVLE ŠMALC

se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje, sorodnikom, prijateljem in krajanom Gor. Sušic, Domu starejših občanov za požrtvovalno delo in skrb. Posebna zahvala zborovodkinji Sonji Pirc in pevcem upokojenskega zbora Novo mesto za ganljive pesmi, gospodu proštu Lapu pa za opravljen obred in čudovite poslovilne besede.

Brat, sestre in nečaki

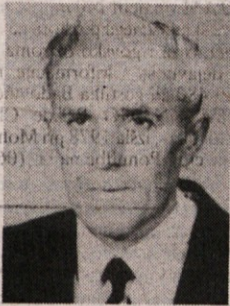
Kmetijska zadruga Krka,
n.sub.o. Novo mesto

TOZD BRAZDA — DE Agroservis Pot na Gorjance 8

objavlja
prosto delovno mesto

pripravnika ključavničarja
v mehanični delavnici.

Interesenti naj pisne vloge z dokazilom o končani šolski izobrazbi pošljejo na gornji naslov v 15 dneh po objavi.

*Kako zelo nam manjkaš ti,
povsod te iščejo oči.
V domovih naših je praznina,
čeprav te več med nami ni.*

V SPOMIN

ALOJZU CVETANU

iz Češnjic pri Trebelnem

2. novembra mineva žalostno leto, odkar je v našem domu ostala praznina, žalost in neminljiva bolečina. Le grob tvoj so še naša srečanja s teboj.

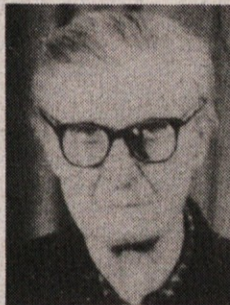
Neutolajljivi tvoji

ZAHVALA

V 97. letu starosti nas je zapustila

MARIJA MIKLIČ

z Uršnih sel

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali cvetje, vence in sveče ter pokojnico spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo Kumpovim, Povšetovi Tončki, Jožetu Fonu za poslovilne besede ter župnikom iz Stopič in Dolenjskih Toplic za lepo opravljen obred. Zahvala tudi gospodu Romanu in sestri Jelki za dolgoletno obiskovanje pokojne na domu.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 67. letu starosti zapustil naš dragi

STANKO ROŽMAN

iz Artič

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter z nami sočustvovali. Prisrčna hvala sosedom za nesebično pomoč, še posebej dr. Sunciču za zdravniško pomoč, artiškim pevcem za zapete žalostinke in gospodu župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

*Ljubezen, zvestoba, trud in trpljenje,
skrb za nas, draga mamica,
bilo je tvoje življenje.
Ostali smo v nemi bolečini,
objemajo nas le spomini.*

ZAHVALA

Ob nepričakovani in boleči izgubi naše drage mame, žene, tašče in stare mame

DANIJELE RADEJ

iz Stranj nad Blanco

se z žalostjo in hvaležnostjo v srcu zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrazili sožalje, poklonili vence in svetje ter pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti v kraj večnega počitka. Posebna zahvala LD Brestanica, Domu upokojencev Sevnica in gospodu kaplanu za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mož Jože, hčerka Martina z družino, sin Ivan z družino, hčerka Jožica z družino in hčerka Branka z Jankom

ZAHVALA

Ob bridki izgubi moža, očeta, starega očeta in dedka

STANETA ZUPANČIČA st.

iz Cegelnice 26, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam ustno in pisno izrazili sožalje, pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala sosedom, Dragici in Vidi za takojšnjo pomoč, vsem gasilcem, ŽTP Novo mesto, govornikom Kondi in Simončiču, pevcem iz Šmihela ter Ivanu Berusu za odigrano zadnjo melodijo.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, starega očeta in pradedka

PAVLA MAJERLETA

iz Predgrada 74

se zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali, podarili cvetje in pokojnega pospremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo osebju Doma starejših občanov Kočevje, LD Predgrad, GD Predgrad, gospodu župniku in pevkam.

Žalujoči otroci z družinami

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

MARTIN STARINA

iz Roženberka 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, podarjene vence, cvetje in sveče. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Janezu Jerebu, gospodu župniku za lepi govor ter opravljen obred, pevcem za zapete žalostinke, pokojnikovim ožjim sodelavcem, godbenikom in ostalim udeležencem pogreba.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Nepričakovano in tragično nas je v 57. letu starosti zapustil naš dragi sin, brat, stric, nečak in bratranec

JANEZ ROŽMAN

s Sel pri Dragatušu

Najlepše se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, izrazili sožalje in darovali cvetje. Iskrena hvala OOS Belsad, sodelavcem, šoferjem HP Kolinske in prijateljem iz mehanične delavnice KZ Črnomelj za podarjene vence. Posebna zahvala GD Dragatuš za organizacijo pogreba, govornikom za besede slovesa, pevcem za zapete žalostinke in g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Iskrena hvala vsem, ki ste pokojnega spremljali na njegovi prerani zadnji poti.

Vsi njegovi

*Povila Stiri si hčere,
ljubila njih si, zemljo in naravo,
naj Bog ti dober bo plačnik,
saj vanj si verovala,
bolečine si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustila ljuba žena, mama

AMALIJA PAPEŽ

iz Hinj pri Šentjanžu

Vsem, ki ste nam pomagali, z nami sočustvovali, darovali pokojni cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti — iskrena hvala.

Žalujoči: vsi njeni

Andrej Sever

doma iz Škofje Loke, natančneje iz Pušala onkraj Sore. Iz kmačke družine, za sedanje razmere kar številne, saj je bilo pri hiši sedem otrok. Potem pride sededa tisto neizbežno vprašanje, ki ga novinar mora zastaviti duhovniku. Kako se človek odloči za duhovniški poklic? Vpliva na odločitev družina, okolje, tradicija?

»Ni nujno, saj se za to odločajo tudi taki, ki prihajajo iz nevernih družin. Je najbolj vpliva na to zgled kakšnega župnika, kot je bilo to pri meni. Če pa je družina verna, je to v močno podporo pri odločitvi, pa tudi pozneje,« pravi župnik Andrej Sever.

Pot do lastnega župnišča v Ajdovcu je bila od trenutka odločitve za to poklic še dolga: malo semenišče v Vipavi in matura, vojaščina, pet let študija in posvetitev, še eno leto študija, vmes pa nedeljsko kaplanovanje v Dobruju. Prvi stik s Suho krajino, ki jo je poznal le iz zemljepisja. Sledi pet let kaplanovanja v Črnučah in tri leta v Trnovem. Dovolj izkušenj za usodni skok v Suho krajino, na odmaknjeno in odrinjeno ajdovsko planoto. Šok za mestnega utripa vajenega človeka?

»Ne. Župnik se mora prilagoditi okoliščini, se vzgledati v ljudi. Tipa so povsod enaki. Tukaj so veliko pretrpeli. Pozna se specifična usoda Suhe krajine. Skoraj popolnoma manjka ena generacija moških. Življenje tukaj bi lahko bilo drugačno. Več bi bilo ljudi, večje bi bile vasi, bolj bogate. Odmaknjeno sicer malo utesnjuje. Pogrešam telefon,« je konkretni mladi župnik, ki je že dober spoznal zgodovino svoje župnije in o njej tudi že pisal.

Kakšen občutek pa ima župnik, ki je postavil svoj božji hram? »To je veliko zadovoljstvo in sprostitve po velikem fizičnem in psihičnem naporu. Ne pa samozadovoljstvo, kajti cerkev in župnišče sta za ljudi, sta njihova, zgrajeno je bilo z njihovo pomočjo in po njihovi želji ter z veliko finančne in moralne podpore s strani Škofije,« pravi župnik Andrej Sever. Na vprašanje, ali mora sedaj, ko je cerkev zgrajena, župnik, ki jo je zgradil, naprej k podobnim nalogam, kratko odgovori: »Ni nujno.«

T. JAKŠE

Kopitarna se je predstavila v Rogaški Slatini

Promocija obutve in kopit za sezono 1991

ROGAŠKA SLATINA — V pogojih trde tržne konkurence se v sevniški M-Kopitarni navkljub neugodnim gospodarskim razmeram zavedajo, da se morajo z novimi prijemi boriti za stare in nove kupce svojih izdelkov. Tudi zato so se pretekli teden odločili za predstavitev programa obutve in kopit za sezono 1991, in sicer v kristalni dvorani zdraviliškega doma v Rogaški Slatini.

Direktorica M-Kopitarne, najstarejšega tovrstnega podjetja v Jugoslaviji Marinka Pucelj — Arandjelović, je v uvodnem nagovoru kakim sto poslovnim prijateljem povedala, da v podjetju program kopit iz leta v leto zmanjšujejo, pojavljajo pa se novi izdelki. Tako so v Kopitarni razvili obutve za prosti čas in za ljudi z različnimi tegobami nog. Letos so temu dodali še program napenjanja in raztezanja, ki pomenijo nekakšen barometer dosežene kulturne, civilizacijske ravni.

Po modni reviji s prikazom obutve za masažo nog je zbranim obiskovalcem spregovoril vodilni tehnolog za obutveno industrijo pri nas, Jože Gros. Poudaril je, da je potrebno pri oblikovanju obutve paziti na njeno sposobnost prilagajanja. Čevljar, ki dela obutve po meri, naj bi sicer upošteval modne zahteve stranke, ne sme pa zanemariti zdravstvenih vidikov. Če bi kupce vedel, kakšne posledice za zdravje pušča napačna izbira obutve, ne bi nikdar odlašala lepota, je menil Gros.

P. PERC

USPEŠNA MODNA REVija — Poslovni partnerji M-Kopitarne, tudi iz Avstrije in Danske, so bili z modno revijo obutve Kopitarne, ki jo je v Rogaški Slatini lepo predstavila manekenska skupina iz Maribora v oblačilih Kors, Topra in drugih konfektionarjev oz. butikov (na posnetku), zvečine zadovoljni. (Foto: P. Perc)

Nočejo biti zgolj vest družbe

Okrogla miza o skrbi za osebe s cerebralno paralizo na Dolenjskem razgrnila številne probleme — Zelo dejavna Zveza in posamezna društva

DOLENJSKE TOPLICE — Oktobra je po vsej Sloveniji potekala vrsta akcij, s katerimi je Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije želela javnost opozoriti na sam pojav in na težave, ki spremljajo prizadevanja za celovito skrb in integracijo oseb s cerebralno paralizo v družbo. Dolenjsko društvo za cerebralno paralizo, ki je eno od enajstih v Zvezi in deluje na območju štirih občin dolenjske regije in krške občine, je v soboto, 27. oktobra, pripravilo okroglo mizo o tej problematiki.

Pogovor je razgrnil številne probleme, ki spremljajo obravnavanje oseb s cerebralno paralizo v zdravstvenih organizacijah, vrtcih in šolah, predvsem pa težave, s katerimi se vsakodnevno spopadajo družine s prizadetimi otrokom. Več kot polovica vseh otrok s cerebralno paralizo namreč živi v družini,

ki tako prevzema nase veliko breme, pri tem pa se pogosto znajde nemočna, brez prave družbene podpore pri reševanju številnih problemov in težav. Nasprotje med deklarativnostjo in dejanskim stanjem, sploh značilno za našo družbo, se potrjuje tudi tu. Sedanja kriza se kaže kot dodatna otežujoča okoliščina, saj družba nima na voljo dovolj sredstev za zagotavljanje vseh pravic, ki jih je velikodušno sprejela. Težko je zdravim, kaj šele bolnim!

V uvodnem delu pogovora, ki je imel strokoven in predstavitveni značaj, je predsednica Zveze Zora Tomič obširno predstavila to najmlajšo invalidsko organizacijo, njena prizadevanja ter načine delovanja, uspehe, težave in načrte. Dr. Milena Goršič je govorila o boleznih sami in kritično ugotavljala velik kadrovske primanjkljaj na Dolenjskem; ki ga spremlja, kot je dodal dr. Tone Starc, še huda prostorska stiska. Frane Smerdu je opozoril na problem zaposlovanja invalidnih oseb, Vika Avsec pa je pozvala k združevanju sil vseh invalidskih organizacij za skupne cilje. Oglasili so se še številni drugi govorniki, najbolj čustveno in prizadeto pa starši in njihovi otroci, ki so spregovorili o konkretnih težavah.

Predstavniki oblasti so zatrdili, da je poglavitni problem v kratkih stikih med oblastjo in potrebami ljudi, kar je mogoče premagati z načrtnim in usklajenim definiranjem problemov in njihovih rešitev.

vim sistemskim in konkretnim reševanjem. Voditeljica okrogle mize Renata B. čer je strnila triurno okroglo mizo v nekaj zaključkih z ugotovitvijo, da je bil vrednost tokratnega pogovora predvsem v tem, da se je zaslisl glas: »T

• »Smo na obrobju družbe. Ne zmajmo se za nas. Imamo zapisane pravice, a uveljaviti jih, to je nekaj drugega. Birokracija zaduši malega človeka, ker se ne znajde med paragrafi, so besede enega od staršev. Izražajo grenki del resnice, ki jo okušajo poznavajo samo tisti, ki iz dneva v dan žive z otrokom, ki je drugačen, njegove drugačnosti pa tej družbi niso uspe vpeti vase.

smo!« Posamezne probleme, ki so odprli, pa bo še treba obravnavati ločeno na bodočih podobnih delovnih srečanjih.

M. MARKEL

V DISKOTEKI SPET »ŽIVO«

OTOČEC — Običajen diskotečni spet red bo ta konec tedna v otoški diskoteki spet dopolnilo »Živo« pevsko-plesno dogajanje; drevi in jutri zvečer bo namreč nastopala skupina Dancing Go-go show Girls.

LJUBITELJI ROČNEGA DELA NA PLAN!

SEMIČ — Semiška podružnica društva vinogradnikov Bele krajine vabi vse, ki so pripravljeni prikazati svoja ročna dela, da jih lahko razstavijo na razstavi, ki bo med martinovanjem odprta v semiškem hotelu Smuk. Prijave sprejema Irena Plav v Semiški železnici.

PETA AVENIJA V ČRNOMLJU

Po uspešnem koncertu v Novemestu športni dvorani se je skupina Peta avenija odločila v soboto, 3. novembra, ponovno veliki met še v črnomljski diskoteki Grad.

• Lasna nemoč je bolj nevarna kot tuje nasilje. (Lec)
• Resnico lahko prekriješ s čisto sopisom ali ekranom.

Z. L.-D.

Vojna napoved bakterijam

Krka je predstavila nov antibiotik Penactam, ki rešuje problem odpornosti bakterij na antibiotike

OTOČEC — Preko 200 domačih in tujih strokovnjakov, predvsem zdravnikov specialistov različnih strok in farmacevtov, se je v petek, 26. oktobra, na Otočcu udeležilo posvetovanja »Nova rešitev problema bakterijske rezistence«, ki ga je pripravila novomeška tovarna zdravil Krka. Predstavili so nov antibiotik Penactam, ki ga je Krka izdelala v sodelovanju z ameriško farmacevtsko družbo Pfizer, pomeni pa rešitev problema, ki ga je doslej predstavljala bakterijska rezistenca oz. odpornost na vrsto najpogostejše uporabljanih antibiotikov.

Novo Krkino zdravilo je vsekakor razveseljeval dosežek, saj je odpornost bakterij proti celi vrsti antibiotikov po njihovi dolgoletni uporabi resen problem vsakdanje zdravniške prakse. Pri Penactamu gre za kombinacijo antibiotika ampicilina s sulbaktamom. Sulbaktam je suicidni inhibitor (samomorilski zaviralec oz. razgrajevalec) številnih beta-laktamaz, ki so jih mikroorganizmi sposobni proizvajati, da razgradijo antibiotik, predno pride do mesta svojega optimalnega delovanja, in s tem seveda onemogočijo njegovo učinkovitost. Sulbaktam v Penactamu ima visoko sposobnost vezanja beta-laktamaz bakterij, tako da te niso več sposobne preprečiti prodora antibiotika v bakterijo in njegovega zdravilnega delovanja.

Novi antibiotik Penactam ima zelo širok antibakterijski spekter delovanja. Učinkovit je v nižjih dozah, kar je posebno razveseljevalo za občutljivejši bol-

nike. Ni več potrebno kombinirati večjih antibiotikov, zato je zdravljenje preprostejše. Izkušnje kažejo, da je učinkovit pri zdravljenju infekcij dihal, sečil, trebušne votline, kože, kosti in sklepov, infekcij v ginekologiji in streptokoknih infekcij, zelo uporaben pa je tudi za preprečevanje po operativnih infekcij ali sepsi pri trebusnih in ginekoloških operacijah. Po dosedanjih izkušnjah bolniki Penactam dobro prenašajo, stranski pojavi niso pogosti in nič večji od tistih pri uporabi ampicilina. Ga pa vsaj zaenkrat lahko uporabljajo le v zdravstvenih ustanovah, saj je na voljo le v obliki injekcij.

Z. L.-D.

Halo, tukaj bralec »Dolenjca«

Četrtekov dežurni telefon se ni ohladil niti za minuto — Telefonija, poboji, neoliknost, avtobusno postajališče brez avtobusov, premajhno pokopališče

Dvoje tem je prevladovalo v pogovorih bralecev Dolenjskega lista z novinarjem na dežurnem telefonu: telefonija in raziskovanje povojnih pobojev, slišali pa smo še kritiko čez bolniško osebje v trebanjskem zdravstvenem domu, o težavah z razširjenjo pokopališča pri sv. Roku, o avtobusni postaji na Cikavi pri Novem mestu, o javni razsvetljavi na Kristanovi in na koncu tudi nekaj besed pohvale. Vsi sogovorniki so povedali svoja imena, vendar pa imen tistih, ki so to želeli, ne omenjamo.

Dolenjca iz trebanjske občine je zanimalo, kaj počno komisije za odkrivanje povojnih pobojev, ker se še nihče ni oglašil v okolici Velikega Gabra, kjer so, kot vedo domačini, takoj po vojni likvidirali več ljudi in jih zakopali na območju sedanega obrata Kemija-Impex.

Fanika iz Krškega je bila stara 14 let, ko je v Logu pri Sevnici, kjer je takrat bivala z družino, videla, kako so maja 1945. leta pobili več kot sto ustašev. »Mlade fante so naglali v kamnolom in jih tam postrelili, pokopali pa v tri jame nedaleč proč. Zdaj večkrat berem o podobnih pobojih v časopisih, a nisem se nič prebrala o poboju, ki sem ga videla na lastne oči,« je povedala.

Kaj odgovoriti? Vsem, ki kaj vedo o takih dejanjih, ki vedo za morebitna grobišča ali so bili sami priče pobjem, svetujemo, da se osebn ali pisno obrnejo na odbore za raziskavo povojnih množičnih pobojev, grobišč, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti.

»Občan« iz Trebnjega se je pritožil čez otroško zdravnico in bolniško sestro iz zdravstvenega doma Trebnje, ki se ne obnašata kulturno in v skladu s plemenitim poklicem, ki ga opravljata. Starši tožijo, da sta nevljudni. Prostaške in grobe besede so pogoste.

Zadeva je resna, občanu pa lahko svetujemo le, da pokliče zdravniško društvo, ki bdi nad spoštovanjem zdravniškega kodeksa, kjer je zapisano, kakšen odnos naj ima zdravnik do bolnika.

»Belokranjec«, ki se je oglašil v imenu devetih krajanov, je potarnal, da ne morejo razširiti pokopališča pri sv. Roku blizu Semiča, češ da je krajevna skupnost gluha za te potrebe. Pokopališče je polno, prosilcev za nove grobove pa je kar 23. Kdaj bo razširjeno?

Zvone Tkalec, vodja odbora za pokopališče sv. Rok, je takole pojasnil zadevo: »To pokopališče je namenjeno 6 vasem.

Vaščani so že zbrali denar za mrliško vežico, ki so jo letos uradno odprli, s sredstvi in prostovoljnimi delom krajanov so speljali vodovod, elektriko in uredili pokopališče. Razširitve pa krajin ne morejo opraviti sami. Dali so vse od sebe. Svet krajevne skupnosti pa noče prisluhniti prošnjam za pomoč.

Ivica Mihalčič z Velike Cikave pri Novem mestu se je pritožila v svojem, močnem in še kateremu imenu, ker kljub urejenemu avtobusnem postajališču na Cikavi avtobusi nočejo ustavljati na tem mestu, marveč raje ustavljajo na Malem Slatniku, kjer postajališče sploh ni urejeno. To se dogaja že dve leti.

Največ kritik, vprašanj in pravi pravi obupa je bila deležna telefonija. Tu vlada prava polomija. Na PTT Novo mesto, kjer so odgovorni za razvoj telefonije, nismo nič spraševali. Kaj tudi bi, saj je vendar jasno, da gordijskega vozla telefonije na Dolenjskem ne znajo razrešiti. Navajamo pa vse, kar so nam ljudje povedali.

Pavle Kuplenik iz Dolnjega Karteljevega je potarnal, da so krajin kupili kabel za napeljava novega telefonskega voda, s katerim bi povečali število telefonskih števil, zdaj pa kabel leži še skoraj leto dni pod milim nebom, prepuščen vremenu in poštenosti. Obljubljeno je bilo, da bodo poštni delavci položili kabel septembra, v ta namen so krajin zbrali denar že pred dvema letoma, pa nič.

Iz Adlešičev se je oglašil krajan, ki je potožil, da imajo v tem koncu Bele krajine telefonsko omrežje zgrajeno do vsake hiše. Obljubljeno jim je bilo, da bo telefonija stekla hitro, a se od konca leta 1986 ni nič naredilo. Telefon je pošta priključila le približno tretjini naročnikov. Delali in plačevali pa so vsi. Zdaj je zamera med ljudmi,« je povedal jezni krajan.

Tudi glas iz krajevne skupnosti Podgrad je bil zelo jezen. »Za telefon sem plačal pred več leti. Delali smo od zore do mraka, da smo napeljali telefon do vsake hiše, a zdaj nismo priključeni niti. Telefon zvoni samo pri nekaterih,« se je hudoval. Krajanom je bilo za sveto obljubljeno, da bodo imeli telefone priključene že letos, in to vsi. Jeze je zdaj več kot preveč.

Za konec pa navedimo nekaj besed pohvale, ki nam jo je po telefonu izrekel Jože Novak iz okolice Žužemberka. Meni, da Dolenjski list ostaja kritičen do nove obla-

sti, kot je bil tudi do prejšnje. Rad ga bere in všeč mu je. Kaj naj rečem? Jože, hvala!

MiM

NOVE OBLEKE ZA GASILCE — Gasilci iz Novega mesta in Maribora so minuli četrtek izvedli pri Rudniškem jezeru v Kočevju demonstracijsko vajo v posebnih gasilskih oblekah iz tkanine porotex, ki jo izdeluje kočevska Oprema po lastni recepturi. Predstavitev so se udeležili mnogi predstavniki gasilstva in drugi. Ta tkanina omogoča telesu dihanje in ga hkrati varuje pred vlago in vetrom. Eden od novomeških gasilcev, ki je sodeloval na omenjeni vaji, je razliko med gasilsko obleko iz porotexa in klasično predstavljal tako: »Obleka iz porotexa je za 12 kg lažja. V njej lažje in dalj časa delaš. Za vodo neprepustna je tudi sedanja obleka, vendar je porotexova boljša zato, ker telo v njej lahko diha. Predvsem pa je manj okorna.« (Foto: J. Prime)

kozerija

TO VELJA ZA STARO JUGOSLAVIJO

Iz sobice, kjer se navadno uči Mali, sem slišal:
... Jugoslavija je propadla zaradi podkupovanja, neurejenega kmečkega vprašanja, nerešenega nacionalnega vprašanja...
— Kdo vas uči takšne traparije?
— Trštica!
— Je mar znorela ali kaj?
— V šolo jo pojdi vprašat.
— Prijavil jo bom, pa naj jo zaprejo.
— Ate, pomiri se.

— Ne morem se pomiriti. Koli ko žrtve...
— Kar je bilo, je bilo.
— Smrkavec, da te ne slišim več govoriti česa podobnega!
— Saj nisem rekel nič takšnega, ate.
— Seveda si. Kar naenkrat bi radi izničili vse, kar je bilo priborjenega v štirih letih.
— Mislim, da so živeli ljudje tudi pred temi leti.

— Ne bodi pre pameten, Mali. Kaj pa povojna graditev?
— Misliš na to, da imamo šole, vrce, asfalt, elektriko, vodo, telefon?
— Natanko na to sem mislil, da. — Pa da hodimo na morje?
— Tudi na to.
— Pa da lahko govorimo v svojem jeziku?
— Ne noruj se!
— Pa da se izmišljujemo, kaj bomo zajtrkovali?

— Sprenevedate se, da.
— Popolnoma si popenil, ate!
— Saj sem lahko. Ob takšnih ostarijah, kot jih slišim.
— A misliš na Jugoslavijo, ki je propadla zaradi podkupovanja, neurejenega kmečkega vprašanja, nerešenega nacionalnega vprašanja...?
— Zadelek v črno.
— Toda, ate, mi se učimo o starosti, gnili Jugoslaviji, o Jugoslaviji, ki je nastala 1918. leta!
TONI GAŠPERIČ